

**BETRACHTING VAN CHRISTUS' DOOD AAN HET KRUIS
EN WAT DAARAAN VOORAFGING**

LIJDENSPREKEN
GEHOUDEN IN DE JAREN 1847, 1848 EN 1849,

DOOR
Dr. H. F. KOHLBRUGGE,

IN LEVEN PREDIKANT BIJ DE NEDERLANDSCH-GEREFORMEERDE
GEMEENTE
TE ELBERFELD

Uit het Hoogduits

DERDE HERZIENE DRUK

UITGAVE ECHO AMERSFOORT EN DE „VEREENIGING TOT UITGAVE
VAN GEREFORMEERDE GESCHRIFTEN"
1978

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2008

INHOUD

Voorbericht

1. JEZUS DOOR MARIA GEZALFD.

Leerrede over Matthéüs 26 : 1-13.

Gehouden 21 februari 1847.

2. DE VOETWASSING.

Johannes 13 : 1-17.

Gehouden 18 februari 1849

3. HET LAATSTE AVONDMAAL.

Leerrede over Matthéüs 26 : 17-20 en 26-29, vergeleken met Lukas 22 : 7-20.

Gehouden 28 februari 1847.

4. GETHSÉMANÉ.

Leerrede over Johannes 18: 1 en Matthéüs 26: 36-47, vergeleken met Markus 14: 32-42 en Lukas 22: 39-47.

Gehouden maart 1848, 's avonds.

5. JUDAS ISKARIOT.

Leerrede over Matthéüs 26:14 vv. en Hoofdstuk 27:3-5,

vergeleken met Markus 14, Lukas 22, Johannes 13 en 18 en Handelingen 1.

Gehouden in maart 1848, 's avonds.

6. DE GEVANGENNEMING VAN CHRISTUS.

Leerrede over Matthéüs 26 : 47-57, vergeleken met Markus 14: 43-52, Lukas 22 : 47-54 en Johannes 18 : 3-12.

Gehouden 7 maart 1847.

7. CHRISTUS VOOR HET SANHEDRIN.

Leerrede over Johannes 18 : 13, 24 en 24 en Matthéüs 26: 59-68, vergeleken met Markus 14 : 53-65 en Lukas 22 : 63-71.

Gehouden in maart 1848, 's avonds.

8. DE VERLOOCHENING VAN PETRUS.

Leerrede over Matthéüs 26:58 en 69-75, vergeleken met Lukas 22 : 54 vv.,

Johannes 18 : 15 vv. en Markus 14 : 54 en 66 vv.

Gehouden 14 maart 1847.

9. ONZE HEERE VOOR PILATUS.

Leerrede over Matthéüs 27:11-31, vergeleken met Lukas 22: 66-71 en Hoofdstuk 23 : 1-25; Markus 15 : 1-20 en Johannes 18 : 28-40 en Hoofdstuk 19 : 1-16.

Gehouden 2 april 1848, 's avonds.

10. DE HEILAND, DRAGENDE ZIJN KRUIS.

Leerrede over Johannes 19 : 16b en 17.

Gehouden 21 maart 1847.

11. GOLGOTHA

Leerrede over Matthéüs 27 : 31-37, vergeleken met Markus 15 : 20-26, Lukas 23 : 26-34 en Johannes 19 : 16-27.

Gehouden 9 april 1848

12. „VROUW, ZIE, UW ZOON!" — „ZIE, UW MOEDER!"

Leerrede over Johannes 19 : 25-27.

Gehouden 4 maart 1849, 's voormiddags.

13. „VOORWAAR ZEG IK U: HEDEN ZULT GIJ MET MIJ IN HET PARADIJS ZIJN."

Leerrede over Lukas 23 : 39-43.

Gehouden 28 maart 1847.

14 „ELI; ELI, LAMA SABACHTANI?"

DAT IS: „MIJN GOD, MIJN GOD, WAAROM HEBT GIJ MIJ VERLATEN?"

Leerrede over Matthéüs 27 : 45 en 46.

Gehouden 16 april 1848, 's avonds.

15. „MIJ DORST!"

Leerrede over Johannes 19 : 28,

Gehouden 25 maart 1849, 's voormiddags.

16. "HET IS VOLBRACHT"!

Leerrede over Johannes 19 : 30a.

Gehouden 1 april 1849, 's voormiddags.

17. "VADER, IN UW HANDEN BEVEEL IK MIJN GEEST!"

Leerrede over Lukas 23 : 46 en Johannes 19 : 30b,

Gehouden op Goede Vrijdag, 6 april 1849.

18. CHRISTUS' DOOD EN BEGRAFENIS.

Leerrede over Johannes 19:28-42, vergeleken met Matthéüs 27 : 47-61 en Lukas 23:47-54.

Gehouden op Goede Vrijdag 2 april 1847.

VOORBERICHT VOOR DE EERSTE DRUK.

Het is ons een niet geringe blijdschap, aan de Gemeente van Jezus Christus in de Nederlanden een bundel Leerredenen te kunnen aanbieden van een man, door duizenden gekend, geacht en geliefd. Dr. Hermann Friedrich Kohlbrugge, in leven Herder en Leraar der Nederlands-Gereformeerde Gemeente te Elberfeld, heeft een rijke schat van geschriften en Leerredenen nagelaten, waarin hij, de getrouw getuige der waarheid, de Gemeente voorging met onderwijzing, bestraffing, vermaning en vertroosting in de Heiligen Geest; *door welk getuigenis hij ook nog heden tot ons spreekt, nadat hij gestorven is.* (Hebr. 11 : 4.)

Aan genoemde Gemeente en haar getrouwe voorganger, Ds. J. Künzli; brengen wij hier onze dank voor de uitgave der Leerredenen in het Hoogduits, die ook ons verkwikt hebben, en die nu, door een vriendenhand in het Nederlands vertaald, ook hier te lande door menigeen, die Gods Woord liefheeft, met dankbaarheid zullen ontvangen worden.

Achttien Leerredenen zijn het over het lijden en sterven van onze dierbare Here en Heiland Jezus Christus, die wij thans het licht doen zien, en wij hopen spoedig in staat te zullen zijn, er enige over de feeststoffen te kunnen laten volgen. Zij munten uit - al wie het leven Gods kent, zal het bij nadere kennismaking moeten getuigen, - door een heldere voorstelling van het ganse werk onzer verlossing, dat door God Zelf uit eeuwige vrije ontferming in Zijn eniggeboren Zoon is tot stand gebracht; zij tonen schier op elke bladzijde aan de ongerechtigheid van alle vlees en de gerechtigheid Gods, aan welker eis de mens Jezus Christus, de Zone Gods, volkomen heeft voldaan, om Zijn volk voor eeuwig uit de macht der hel te verlossen. Zó komt het borgtochtelijke van het lijden onzes Heeren tot zijn recht, dat in de prediking onzer dagen schaars gevonden wordt, en waardoor zoveel en zo rijke troost in de ziel van de verslagen zondaar vloeit.

Ten zeerste blijkt uit deze Leerredenen, welk een diepe kennis van 's mensen zonde en ellende, en daartegenover van Gods ontfermende liefde in Christus, deze man Gods gehad heeft, die niet tevergeefs in de smeltkroes des lijdens is gelouterd geworden. Ook blijkt er uit, hoe zeer hij uit ervaring het lijden gekend heeft, dat een menskind doormaakt, als het bij ontdekkend licht zich in de toestand van duisternis, verlatenheid en dood gevoelt, en wederom wat vreugde zo iemand smaakt, als God de genade van schuldvergeving in het verbrijzelde hart stort, tot de beangste ziel van vrede spreekt, en haar Zijn licht en Zijn nabijheid weer schenkt. Maar niet minder duidelijk leert Kohlbrügge, die steeds Gods Wet en eer gehandhaafd heeft, welke de ware leer der dankbaarheid is, die wij Gode voor onze verlossing schuldig zijn, nl. dat wij ons aan het Woord der genade, dat wij ons aan de Christus Gods hebben te houden, zoals wij zijn, en alzó God hebben te verheerlijken met woord en werk. Zo is dan ook hier een woord te vinden, nuttig tot lering, tot wederlegging, tot onderwijzing, die in de rechtvaardigheid is, opdat de mens Gods volmaakt zij, tot alle goed werk volmaaktelijk toegerust. (2 Tim. 3: 16, 17.)

Door een zoveel mogelijk letterlijke overzetting heeft de vertaler getracht, het stempel te bewaren, dat onze Godzalige leraar zelf op zijn onderrichtingen heeft gedrukt.

Nog hebben wij op te merken, dat de Lieder en ontleend zijn aan de bestaande gezangenbundel der Nederlands-Gereformeerde Gemeente te Elberfeld en dat de met * getekende Psalmen en Lieder door ons zijn toegevoegd, waar in de Duitse uitgave

dezer Leerredenen geen Psalm- of gezangverzen opgegeven waren.

De Heere der Gemeente zegene deze krachtige getuigenissen Zijner Waarheid aan de harten van velen. Hij doe ze strekken tot verheerlijking van Zijn Naam, tot stichting Zijner Gemeente en veler mensen zaligheid. „Heere, verlos Uw volk, en zegen Uw erve, en weid hen, en verhef hen tot in eeuwigheid!" (Psalm 28:9.)

Namens de Medewerkers: A. J. LUTGE, V.D.M. Nederhorst de Berg, December 1876.

In de Gemeente aldaar is in gebruik een gezangboek, bevattende:

1ste de Psalmen van David, berijmd door Matth. Janssen

2^e. 150 uitgelezen Liederen van de voornaamste Godzalige dichters, als

Dr. M. Luther, Joh, Heermann; Joach. Neander; Fr. Ad. Lampe en anderen (in het Nederduits berijmd door Abdias Velingius, Amsterdam 1766); met een nieuw verzameling van 224 Liederen (in het Nederduits berijmd door D. E. Otterbein, Kleef 1798), eertijds bestemd voor de gereformeerde kerken van Kleef, Gulik, Beng en Marksland

VOORBERICHT VOOR DE TWEEDE DRUK.

Het was ons een waar genoegen, van deze Leerredenen een 2de druk te mogen bezorgen. Herzien is deze druk, in zover de vertaling met de Duitse tekst opnieuw vergeleken en, waar nodig, meer in overeenstemming gebracht is. Moge de bundel in zijn nieuw gewaad een te welkome onthaal vinden.

L.

Amsterdam, April 1898.

VOORWOORD BIJ DE DERDE DRUK.

Nu de tweede druk is uitverkocht en de vraag naar exemplaren van de „Lijdenspreken" blijft aanhouden, heeft het Bestuur besloten tot een derde druk.

Deze uitgave is geheel gelijk aan de vorige.

De „Vereniging tot Uitgave van Gereformeerde Geschriften".

Amsterdam, September 1941.

1. JEZUS DOOR MARIA GEZALFD.

Gehouden 21 Februari 1847.

Leerrede over Matthéüs 26 : 1-13.

Voorzang: Psalm 74 : 13-15.

*Gij spleet weleer de Schelfzee door Uw kracht;
Gij hebt de kop der woest' en felle draken,
Het vreeslijk heir, dat Isrel dorst genaken,
In 't hart der zee verbroken door Uw macht.*

*Uw sterke hand heeft 's Leviathans woên betoomd,
gestuit; deed Farao bezwijken.
Daar 't woest gediert' aan duizenden van lijken
Op 't dorre strand zijn' rooflust mocht voldoen.*

*Hoe menigmaal hebt G' ons Uw gunst betoogd,
't Zij G' een fontein deedt uit een rots ontspringen,
Of op een' hoop de wat'ren samendringen,
Wanneer de stroom door U werd uitgedroogd.*

Mijn geliefden!

Over zes weken herdenken wij de opstanding van onze Heere uit de doden. Men heeft het van de eerste tijden af nuttig geacht, in deze weken het laatste lijden en de dood van onze Heere in de Gemeenten te overdenken. Hoewel elke prediking Christus, en wel de Gekruisigden, ten grondslag moet hebben, heeft toch een afzonderlijke betrachting van Zijn dood aan het kruis, en van wat daaraan voorafging, zoveel voor, dat ik ook van mijn zijde graag iets bijdraag, om u de geschiedenis van het laatste lijden en sterven van onze Heere te verklaren.

Ik wens dit in alle eenvoudigheid te doen, evenals het ons onopgesmukt en eenvoudig door de Evangelisten wordt meegedeeld. En hoewel ik door de beperktheid van de tijd niet in staat zal zijn, om alles afzonderlijk en uitvoerig niet u te behandelen, zo moge de voorstelling der geschiedenis zelf des te heilzamer op ons werken.

Tekst: Matthéüs 26 :1-13.

En het is geschied, als Jezus al deze woorden geëindigd had, dat Hij tot Zijn zeide: Gij weet, dat na twee dagen het Pascha is, en de Zoon des mensen zal overgeleverd worden, om gekruisigd te worden. Toen vergaderden de overpriesters en de schriftgeleerden en de ouderlingen des volks, in de zaal des hogepriesters, die genaamd was Kájafas, en beraadslaagden samen, dat zij Jezus met listigheid vangen en doden zouden; doch zij zeiden: Niet in het feest, opdat er geen oproer worde onder het volk. —

Als nu Jezus te Bethanië was, ten huize van Simon de melaatse, kwam tot Hem een vrouw, hebbende een albasten fles met zeer kostelijke zalf, en goot ze uit op Zijn hoofd, daar Hij aan tafel zat. En Zijn discipelen dat ziende, namen het zeer kwalijk, zeggende: Waartoe dit verlies? Want deze zalf had kunnen duur verkocht en de penningen de armen gegeven worden. Maar Jezus zulks verstaande, zeide tot hen: Waarom doet gij dezer vrouw moeite aan? Want zij heeft een goed werk aan Mij gewrocht. Want de armen hebt gij altijd met u, maar Mij hebt gij niet altijd. Want als zij deze zalf op Mijn lichaam gegoten heeft, zo heeft zij het gedaan tot een voorbereiding van mijn begrafenis. Voorwaar zeg Ik u: Alwaar dit Evangelie gepredikt zal worden, in de gehele wereld, daar zal ook tot haar gedachtenis gesproken worden van hetgeen zij gedaan heeft.

Wij hebben in de voorgelezen woorden op drie hoofdzaken te letten:

- I. Jezus zegt aan Zijn discipelen, dat Hij zal worden overgeleverd, om gekruisigd te worden.
- II. De grote raad vergadert, en zoekt een gelegenheid, om Jezus met listigheid te vangen en te doden.
- III. Die gelegenheid doet zich op ongedachte wijze voor.

Tussenzang: Lied 170 : 1-3. (Gezang 118.)

*Leer mij, o Heer', Uw lijden recht betrachten,
In deze zee verzinken mijn gedachten,
O Liefde, die, om zondaars te bevrijden,
Zo zwaar woudt lijden!*

*'k Zie U, God Zelv', - in eeuwigheid geprezen, -
Tot in de dood als mens gehoorzaam wezen,
In onze plaats gemarteld en verslagen,
De zonde dragen.*

*Ons hart bezwijkt, het beeft en doet ons deinzen,
Ontzag'lijk kruis! als w' aan Uw wond'ren peinzen,
O Liefde! 'k zie en voel in Uw wonden
Den vloek der zonden.*

- I. Jezus zegt aan Zijn discipelen, dat Hij zal worden overgeleverd, om gekruisigd te worden.**

„En het is geschied, als Jezus al deze woorden geëindigd had", ...

Nadat onze Heere Zijn koninklijke intocht in Jeruzalem gedaan had en de woorden van de Profeet vervuld waren: „Verheug u zeer, gij dochter Sions, juich, gij dochter Jeruzalems, zie, uw Koning zal u komen, rechtvaardig, en Hij is een Heiland; arm en rijdende op een ezel en op een veulen, een jong der ezellen"; en de Joden alzo de vervulling beleefden van de voorzeggingen, dat zij hun Koning zouden ontvangen, — was Hij in de tempel gegaan. Hij had, na de kopers en verkopers uit de tempel gedreven te hebben, het, volk van de morgen tot de avond onderwezen. Hij had hun een gelijkenis voorgesteld van een koning, die een wijnberg bezat en die verpacht had aan wijngaardeniers, opdat zij hem de vrucht daarvan brachten. De wijngaardeniers hadden echter geen vrucht gebracht, maar degenen; die uitgezonden waren, om ze in

ontvangst te nemen, gedood, en eindelijk ook de zoon des konings ter dood gebracht. Vervolgens had de Heere gesproken van een mens, die geen bruiloftskleed aanhad, dat hij toch om niet had kunnen krijgen. Daarna hadden zij Hem met de vraag van de schatpenning verzocht en waren Hem niet die over de opstanding lastig gevallen. Ook was toen de vraag afdoende beantwoord geworden, welk het grootste gebod is. Hij had gewaarschuwd voor de schriftgeleerden, die zeiden, dat zij niet wisten, hoe Davids Zoon Davids Heer kon zijn. Hij had het oordeel uitgesproken over Jeruzalem dat het een moordenaarskuil was, en het volk de verwoesting dier stad aangekondigd. Daarna had Hij het Koninkrijk der hemelen vergeleken met tien maagden; ook met toebetrouwde ponden, en eindelijk aan allen, die zich niets aanmatigden en barmhartigheid deden, beloofd, dat Hij eenmaal tot hen zeggen zou: „Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, dat u bereid is van voor de grondlegging der wereld.”

De Heere had gesproken, wat er te spreken was; het getuigenis was afgelegd, de dood des Heeren moest nu volgen.

„En Hij zeide tot Zijn discipelen: Gij weet, dat na twee dagen het Pascha is.”

Dit konden de discipelen evenals iedere Jood zeer goed weten; want er was in de tempel een bord geplaatst, waarop volgens jaren, maanden en dagen de hoge feesten waren aangegeven. Het was op een dinsdag, dat de Heere hun dit zeide, en donderdags na de middag begonnen de Joden het Paaslam te eten, op welke dag en op welk uur ook de Heere, evenals de overige Joden, het Paaslam gegeten heeft. Elk huisvader kocht zulk een lam van de priester, en liet het in het voorhof des tempels slachten. Ook werd het bloed van zulk een lam aldaar aan het altaar uitgegoten.

Het woord Pascha, dat wij hier lezen, moeten wij nimmer in betrekking brengen niet de dag der opstanding, ons ‘Paasfeest’, daar de dag, door ons „Goede Vrijdag” geheten, de Paasdag der Joden is. In 't Hebreeuws heet het Pesach.

Wij lezen in het 12de Hoofdstuk van Exodus, dat, toen de Heere voorgenomen had de eerstgeborenen in Egypte te slaan, Hij aan de kinderen Israëls gebod, dat elk huisvader voor zijn huis op de 14den der maand Nisan tussen de twee avonden een lam moest slachten. Zij moesten van het bloed van dit lam nemen, en dat strijken aan de beide zijposten en aan de bovendorpel der huizen, in welke zij het zouden eten. Zij moesten het in dezelfde nacht, waarin alle eerstgeborenen in Egypte geslagen werden, eten aan het vuur gebraden, met ongezuurde broden en bittere saus. (Vergel. Ex. 12 : 8.) Daarom zei de Heere: „Gij zult het met haast eten, het is des Heeren Pascha, en dat bloed zal ulieden tot een teken zijn, aan de huizen, waarin gij zijt, dat, wanneer Ik dat bloed zie, Ik ulieden *passahti*, d.i. voorbijga, en die plaag u niet overkome”. Wij zien hier, dat „Pássah” betekent: iemand voorbijgaan, iemand passeren. De slaande engel ging de huizen, die met bloed bestreken waren, voorbij. Daarnaar heette nu ook het lam zelf, en de overige offers, die gebracht werden, zowel als het gehele feest: Pascha. In de woestijn is dit Pascha slechts eens gevierd geworden. Jozua liet het vieren, toen de kinderen Israëls in het beloofde land te Gilgal besneden waren. De koningen Hizkia en Josia hebben het op de plechtigste wijze gevierd, later Ezra. In de dagen, toen de Joden onzen Heere verwierpen, hielden zij het Pascha hoog in ere.

Dit alles wisten de discipelen, maar wat de Heere er verder op laat volgen, wisten zij, hoewel Hij het vijfmaal uitdrukkelijk had gezegd, en zij het dus konden weten, zó weinig, dat zij veeleer onder elkaar twistten over de voorrang in het Koninkrijk der hemelen, zoals zij het zich voorstelden. De Heere echter zeide het volgende: „De Zoon des mensen zal overgeleverd worden, om gekruisigd te worden”.

„De Zoon des mensen”, zo noemt Zich de Heere bijna altijd, als Hij van Zijn lijden,

dood en heerlijkheid spreekt. Wij lezen bij de Profeet Daniël, Hoofdstuk 7 : 13, 14; „Ik zag in de nachtgezichten, en ziet, daar kwam Een uit de wolken des hemels, als eens mensen Zoon, tot de Oude van dagen, en werd voor Denzelve gebracht. En Hem werd gegeven heerschappij en eer en het koninkrijk, dat Hem alle volkeren, natiën en tongen eren zouden". In die plaats nu betekent „mens", in de woorden „eens mensen Zoon", een ellendig mens, zoals in Rom. 7: 24: „Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?". Een zoon nu van zulk een ellendige moet wel de allerellendigste zijn; en zo was het dan ook van Hem voorzeggd Jes. 53 : 3: „Hij was veracht en de onwaardigste onder de mensen, een man van smarten en verzocht in krankheid; en een iegelijk was als verbergende het aangezicht voor Hem. Hij was veracht, en wij hebben Hein niet geacht". Zo behaagde het de Heere Zich te laten noemen, om daarmede aan te duiden, dat Hij een zodanige voor de ellendige mens wilde zijn.

“Des mensen Zoon nu zal overgeleverd worden”.

De Zoon des mensen is wel is waar overgeleverd geworden door Judas aan de overpriesters, door de overpriesters aan Pilatus; maar de Heere bedoelde hier in de eerste plaats aan Pilatus. Dit blijkt uit het volgende: „om gekruisigd te worden". Zulks was reeds in het paradijs voorzeggd in de woorden: „Datzelve (het Vrouwenzaad) zal u de kop vermorzelen, en gij zult het de verzenen vermorzelen". Verder is het geheel woordelijk voorspeld in de 22sten Psalm. „Zij hebben mijn handen en mijn voeten doorgraven". De Heere Zelf had gezegd: „Gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, alzo moet de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe". (Joh. 3 : 14.) Dit gekruisigd worden had geen plaats kunnen hebben, en dus hadden die woorden niet vervuld kunnen worden, als niet toenmaals de Romeinen heren des lands geweest waren en Pontius Pilatus als Romeins stadhouder gehouden was, de wetten des keizers te handhaven. De Joden toch hingen wel een mens aan een hout, doch slechts tot de avond, na hem vooraf gedood te hebben; maar de handen en voeten doorboorden zij niet. Overigens noemen alle oude rechtsgeleerden deze straf de verschrikkelijkste en afschuwelijkste. Zij werd slechts op slaven en gemeen gespuis toegepast, en men leed daarbij de verschrikkelijkste smarten. Ook was deze dood de schandelijkste.

II. De grote raad vergadert, en zoekt een gelegenheid, om Jezus met listigheid te vangen en te doden.

Zoals Christus het voorzeggd had, lag het echter niet in het plan van de Grote Raad; evenwel moest deze juist dat doen, wat Gods hand en Zijn raad te voren bepaald had, dat geschieden zou. (Hand. 4 : 28.) „*Toen vergaderden de overpriesters en de schriftgeleerden, en de ouderlingen des volks.*" Dit „toen" ziet op de woorden van Jezus: „De Zoon des mensen zal overgeleverd worden", want onze Heere kon wel weten, wat in Jeruzalem voorviel. Degenen, die vergaderden, waren 70 in getal en hadden een 71ste tot voorzitter. Deze vergadering heet ook het Sanhedrin. Het getal 70 was naar het bevel, door God aan Mozes gegeven. Sedert de tijd van koning Josafat was de vergadering samengesteld uit Leviëten, priesters en hoofden der kinderen Israëls. De hier bedoelde overpriesters waren hoofden der 24 priesterordeningen; het waren dus hoofden der families van elke orde en leden van de Grote Raad, allen uit het priesterlijk geslacht, en wel de bekwaamste uit hun midden. Onder schriftgeleerden moeten wij dezulken verstaan, die geestelijke ambten bekleedden, waarbij veel moest geschreven worden. Ezra was ook zulk een Schriftgeleerde. Zij

worden ook wetgeleerden genaamd, omdat zij het Woord van God aan het volk moesten uitleggen. Zij waren zulke ijverige lieden, dat zij hun leven veil hadden, om het recht verstand van het Woord te onderzoeken en te verklaren. Ouderlingen des volks waren de voornaamste en achtbaarste uit het volk, die van zulk een adellijk geslacht zijn moesten, dat hun dochters met een priester mochten huwen. Dezen vergaderden nu in het paleis van de hogepriester, omdat zij toenmaals geen bepaalde vergaderplaats meer hadden. De hogepriester heette Johannes, bijgenaamd Kájafas. Hij was de priester in bijzondere zin, de 'grote priester', gelijk vroeger Aäron was. Deze moest nu het Lam slachten, dat de zonden der wereld wegneemt (Joh. I :29). De vorige hogepriester heette Annas. Deze had afstand gedaan van het hogepriesterschap ten behoeve van zijn dochter, met wie Kájafas gehuwd was. Nu deelde de oude Annas met zijn schoonzoon de inkomsten van het hogepriesterschap, die miljoenen bedroegen. Zo was dan Kájafas een machtig kerkvorst, en zijn woning een paleis; terwijl de ware Hogepriester niet wist, waar Hij Zijn hoofd zou neerleggen.

In dit paleis vergaderden de overpriesters, schriftgeleerden en ouderlingen des volks, en zij „beraadslaagden samen, dat zij Jezus met listigheid vangen en doden zouden". Het was allang bij hen bepaald, dat zij Jezus zouden doden, opdat niet het ganse volk mocht verleid worden. Kájafas had het hun reeds lang te voren gezegd: „Het is beter, dat één sterve voor het volk, dan dat het gehele volk verloren ga". Het was hun tot dusverre nog niet gelukt, Jezus te grijpen, want zijn ure was nog niet gekomen. De farizeeën hadden reeds onder elkander gezegd: „Gij ziet, dat gij gans niet vordert, de gehele wereld volgt Hem na".

Nu wilden zij het met listigheid ten uitvoer brengen, en beraadslaagden, welke list wel het beste zou gelukken. Zij wilden zulks echter „niet in het feest" doen. Het feest der ongezuurde broden, dat met het eten van het Paaslam begon, duurde zeven dagen. Zij waren gewoon, op het feest, tot een afschrikkend voorbeeld, grote kwaaddoeners in het openbaar te laten straffen; en zo ware het dan ook eigenlijk naar het gebod geweest, dat een, die het volk van de levenden God zocht afvallig te maken, in het openbaar ter dood gebracht werd, opdat velen het horen mochten en vrezen. Daar zij echter wisten, dat het volk Jezus voor een Profeet hield, wilden zij liever wachten, „opdat er geen oproer werd onder het volk".

Zij wilden vrede houden, en waren in opstand tegen de hemel. De feestdagen waren gewoonlijk dagen van oproer bij de Joden, wat niet te verwonderen is, als men bedenkt, dat in zulke dagen ten minste 2 miljoen mensen in Jeruzalem bijeen waren. Bij de verwoesting van Jeruzalem waren er omstreeks 2 miljoen bij elkander.

De opwekking van Lazarus, - die zij om dit wonder ook wilden doden, - de buitengewone intocht des Heeren in Jeruzalem, het koninklijk gedrag en eigenmachtig handelen des Heeren, Zijn majesteit, de bestraffingen, die zij van Hem ontvingen, het aanwassen der volksmenigte, die Hem nu drie dagen in de tempel met blijdschap had gehoord, ja zelfs het roepen der straatjeugd: „Hosanna de Zone Davids!" — dit alles had hun woede ten top gevoerd. Daar zitten zij nu bij elkaar: Jezus moet gedood worden! Zij bedenken een list; zij willen Hem echter niet op het feest doden. Zij willen wachten, totdat het feest voorbij is. God beschikte het evenwel anders.

III. Die gelegenheid doet zich op ongedachte wijze voor.

Terwijl de overpriesters met het gehele Sanhedrin vergaderden in het paleis van Kájafas, is Jezus naar Bethanië gegaan, een vlek, dat twee sabbatsreizen, dus een half uur, van Jeruzalem verwijderd lag. De Olijfberg, die aan gene zijde van de beek Kidron, ten oosten van Jeruzalem ligt, en zich ver uitstrekt, was in verscheiden delen

verdeeld; ieder gedeelte droeg de naam van het hout, dat er op de berg groeide. Een gedeelte er van heette Bethfagé, omdat daar vele vijgenbomen stonden, en droeg een vlek van dezelfde naam. Bethfagé betekent: huis der onrijpe vijgen. Een ander gedeelte van de berg was met palmbomen beplant, welke vruchten de dadels zijn. Dit gedeelte, met het vlek van denzelfde naam, heet Bethanië, d.i. huis der dadels. In dit vlek woonden Lazarus, Martha en Maria. Vele Joden gingen destijds daarheen, ook om Lazarus te zien. In datzelfde vlek had de Heere ook nog een discipel, genaamd Simon, die de verachte bijnaam van „de melaatse" had gekregen, omdat hij melaats geweest was. Daar zat nu de Heere, in deze vredige woning, en gebruikte met hen het avondeten.

De ouden hadden de gewoonte, niet veel werk te maken van het middagmaal, maar des te meer van het avondeten of avondmaal, en tot hetzelfde werden gewoonlijk enige bekenden genodigd. Zo was, dan ook Lazarus met zijn zusters aldaar genodigd en Martha was weer ijverig in het dienen. Volgens de gewoonte van die tijd lag men voor de dis op rustbanken uitgestrekt, de borst tegen een kussen steunende. Voordat men zich aan de dis legde, werden de schoenen uitgetrokken, - de voeten waren gewassen, - en zo lag men met blote voeten aan. Gedurende de maaltijd placht men de gasten ook met kostelijke zalfolie te overgieten.

Zo ligt dan nu ook Jezus aan de dis van Zijn discipel Simon. Daar staat Maria, de zuster van Lazarus, op, neemt een albasten fles vol kostelijke nardus van zeer bijzondere waarde, en laat daarvan iets op des Heeren voeten druipen, die zij dan met haar haren afdroogt; wellicht door haar in de droefheid harer ziel losgemaakt, daar de woorden des Heeren bij haar waarschijnlijk het voorgevoel gewekt hadden van hetgeen geschieden zou. Zij breekt eindelijk de lange dunne hals van de fles af, en giet de nardus op het hoofd des Heeren uit, terwijl Hij aan de dis ligt.

Zó berichten het ons Matthéüs, Markus en Johannes. Johannes verhaalt, dat de Heere zes dagen vóór het Pascha te Bethanië kwam, dat een grote schare van Joden verstond, dat Jezus daar was, en dat zij kwamen, niet alleen om Jezus' wil, maar ook opdat zij Lazarus mochten zien. Omdat de Evangelist van Bethanië spreekt, neemt hij bij deze gelegenheid het verhaal van de zalving daar reeds mede op.

Het verhaal der zalving, dat wij bij Lukas lezen, betreft een geheel andere zalving, — want deze geschiedt in het huis van zekeren Simon, de Farizeeër; — ook was de vrouw, die de Heere daar begenadigde, zeer berucht.

„En Zijn discipelen dat ziende", lezen wij verder, „namen het zeer kwalijk, zeggende: Waartoe dit verlies?" Eigenlijk: waartoe laat men deze zalf verloren gaan? „Want deze zalf had kunnen duur verkochten de penningen de armen gegeven worden."

Volgens Markus zeggen dit sommigen; volgens Johannes was het Judas, die het zei. Deze wist nauwkeurig de waarde van deze zalf, die hij op 90 gulden berekende. Hier zien wij de vrome Judas! Hij wil voor de armen zorgen. Omdat hij de nardus niet gekregen had, mocht de Heere die ook niet hebben. Maria had de nardus aan hem moeten geven, dan zou hij voor de kas van de Heere gezorgd hebben, en dan had hij er ook nog iets van voor zich gekregen.

Door zijn opmerking zijn waarschijnlijk ook enige andere discipelen op de gedachte gekomen, dat dit een ware verkwisting was. Hoe hard werd de daad van Maria beoordeeld! Welke dolksteken ontving zij voor haar nardus! Hoe weinig waarde had toch bij de discipelen de persoon des Heeren! Geheel in zijn recht scheen Judas te zijn, te meer daar de toenmalige zedenmeesters tegen deze verkwistende weelde in zalven menig voortreffelijk woord geschreven hadden.

De Heere neemt echter in zijn lijdzaamheid de vrouw in bescherming. *„Waarom doet*

gij dezer vrouw moeite aan", zegt Hij, „want zij heeft een goed werk aan Mij gewrocht." Hij zegt hun, dat zij dezulken, die van zichzelf niet genoeg hadden, om rond te komen, altijd bij zich hadden, maar dat zij Hem niet lang meer bij zich zouden hebben. Daar men nu ook gewoon was, de doden te balsemen met zalf van grote waarde, laat Hij hen gevoelen, dat als zij het geen verlies zouden geacht hebben, wanneer zulk een waarde aan een dode was besteed geworden, zij het ook geen verlies moesten rekenen, dat zulks aan Hem was geschied, omdat Hij de dood nabij was, en dat Hij het daarom zó opnam, als had Maria het tot een voorbereiding van Zijn begrafenis gedaan; meer kon een mens aan Hem niet ten koste leggen.

Ten slotte zegt de Heere, dat Zijn Evangelie in de gehele wereld zou gepredikt worden, en dat men daarbij tot haar gedachtenis ook vermelden zou, wat zij gedaan had.

Uit deze gebeurtenis nam Judas, vol nijdigheid over het te schande maken van zijn veinzerij, aanleiding, om zich van de lastige Meester, bij Wie zijn vroomheid nooit kon gelden, te ontslaan; en hij verschaftte aan het Sanhedrin de gelegenheid, om Jezus te vangen en te doden.

Mijn Geliefden! Onze Heere Jezus Christus, Die vóór achttien eeuwen tot Zijn discipelen zeide: „Gij weet, dat na twee dagen het Pascha is", leeft nu van eeuwigheid tot eeuwigheid. Hij heeft Zich gezet ter Rechterhand der Majesteit in de hemelen en zit op Zijn troon in Zijn Koninkrijk, dat een koninkrijk van genade en van kwijtschelding van zonden is. Tot op deze dag heeft Hij ervoor gezorgd, dat wij Zijn Woord hebben, en in dat Woord kunnen wij lezen, hoeveel arbeid en moeite wij Hem gemaakt hebben door onze zonden en overtredingen, en hoe Hij dezelve uitgedelgd en ons daarvan gereinigd heeft, en at wel op geen andere grond, dan die van eeuwige ontferming.

Wij ervaren genoeg, dat wij zondaren zijn, ook genoeg, dat het hier alles ellende, ijdelheid, moeite en verdriet is; zodat wij slechts gelukkig kunnen zijn in de geest, in de hoop der heerlijkheid, om Hem te aanschouwen van aangezicht tot aangezicht. Zal deze hoop echter gegrond zijn; zullen wij in waarheid Zijn Aangezicht, het Aangezicht van onze grote Koning en heerlijke Heiland in gerechtigheid aanschouwen; zal het van ons waarheid zijn dat de Apostel Petrus schrijft (1 Petrus 1 : 8, 9): „Als nu geopenbaard wordt Jezus Christus, Denwelken gij niet gezien hebt, en nochtans liefhebt, in Denwelken gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar gelovende, u verheugt met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde, verkrijgende het einde uws geloofs, namelijk de zaligheid der zielen"; dan leve vóór alle dingen door de Heilige Geest deze bekentenis in onze harten: ‘Wij moeten ons schamen, dat wij ons aan U bezondigd hebben. Uw echter, o Heere, onze God, is de barmhartigheid en vergeving! Want waar toch komt het helderder aan de dag, dat wij ons aan de Heere bezondigd hebben, alsook dat bij Hem de barmhartigheid en vergeving is, dan juist in de geschiedenis van het lijden en sterven onzes Heeren?’

Want de barmhartigheid Gods is daarin onbegrensd, en de liefde van Christus gaat daarin alle verstand te boven, maar ook onze zonde openbaart zich in deze geschiedenis, als zó alle maat te boven gaande, als zó hardnekkig, dat alleen de macht van eeuwige liefde in staat geweest is, een gerechtigheid teweeg te brengen, in welke wij alleen als rechtvaardigen konden worden aangenomen en ook alleen gered worden. Indien ik de lijdensgeschiedenis in twee woorden moest weergeven, dan zou ik ze noemen: *de geschiedenis van een mens, die hardnekkig zondigt, en die slechts door de ‘hardnekkigste’ liefde gered werd.*

Bij de behandeling van deze geschiedenis heersten en heersen vele vooroordelen, waardoor de mens, die steeds op de troon zit en zijn eigen „ik" handhaaft, zich van menige troost, die in deze geschiedenis ligt, beroofd heeft. Laten wij bij het lezen van deze geschiedenis in gedachtenis houden, dat wij de heilige Wet Gods overtreden hebben, dat wij het allen gemaakt hebben, als Adam, en dat, wanneer God Zijn eer weer hebben zou, de Wet opgericht en vervuld moest worden, opdat de mens weer in gerechtigheid voor zijn God mocht bevonden worden.

Laten wij daarbij in gedachtenis houden, dat de eerste en voornaamste zaak was, dat God weer geëerd en verheerlijkt werd, in de erkenning, dat Hij alleen God, Hij alleen rechtvaardig, heilig, wijs en goed is, ook waarachtig in al Zijn woorden; dat dientengevolge de liefde tot God alleen, het geloof in Hem (want dat is de inhoud der Wet) weer hersteld moest zijn; en niet alleen zó hersteld, dat God nu het Zijne hebben zou, maar dat ook Zijn schepsel, de mens, dientengevolge weer in zulk een verhouding tot God staan zou, als vroeger Adam, zodat hij waarachtig in heiligheid en in goede werken zou bevonden worden, en aldus alles wederom zou hersteld zijn in Christus tot God.

Laten wij in gedachtenis houden, dat dit alles moest geschieden in zulk een weg, dat, ofschoon dood, zonde en duivel nog een tijd lang heersten, ook de mens, zondaar, aan de dood en de duivel onderworpen bleef, nochtans, gelijk het voor God waarheid is, zonde en dood teniet gemaakt zouden zijn en de mens onberispelijk voor zijn God gesteld.

Laten wij daarbij toch bedenken, dat de mens schuldig is, de wil Gods te doen, Zijn Wet te vervullen, en dat zijn onmacht én daartussen gekomen zonde hem volstrekt niet verontschuldigen, maar des te meer beschuldigen, hem onder de dood en onder de vloek brengen, zodat zijn schuld en straf zich steeds meer en meer moeten ophopen. Laten wij met een dankbaar gemoed overwegen, wie de mens Christus Jezus geweest is, dat Hij de mens in onze plaats is geweest, Die, hoewel Hij de Heere uit de hemel was, onze schuld en straf, onze vloek en onze zonde op Zich nam en dat Hij, niet als een God op aarde, maar als een worm en geen man, in onze zwakheid, in onze onmacht, in onze toestand, waarin het Hem behaagde ons in alles gelijk te zijn en te wandelen zonder zonde, zonder vlek, het geloof aan de Vader weer hersteld heeft, daarmee de gehele Wet weer opgericht en vervuld en de Zijnen, die in Hem geloven, verlost heeft. Terwijl Hij in dat geloof, hoewel niets ziende, dan het tegenovergestelde, met onze schuld en straf, een vloek voor hemel en aarde geworden zijnde, Zich aan het kruis heeft laten nagelen, en alzo voor ons ongehoorzamen, Gode gehoorzaam werd tot in de dood.

Maar laten wij ook niet te hoogmoedig zijn, om, wie wij ook zijn mogen, het te willen erkennen, wat het in heeft, dat de mens zo geheel van zijn God is afgevallen, zodat hij geen gedachte noch verstand, geen hart noch gevoel meer heeft voor hetgeen God gedaan heeft tot zijn verlossing. Wat wij dus ook van het gedrag der discipelen, van de hogepriester, van Schriftgeleerden en ouderlingen des volks, van Kájafas, Herodes, Pilatus, Judas, Petrus, van het gehele volk der Joden of der Romeinen lezen, — dat gaat ons aan. Een iegelijk steke de hand in zijn eigen boezem; als wij ze daaruit halen, dan zullen wij er onze eigen naam in kunnen lezen. Geve God, dat gij hetgeen ik hier zeg, voor geen ijdele woorden houdt! De Heere heeft voor ons Zijn geschiedenis laten tekenen, gelijk Hij Zich toen door niets heeft laten weerhouden, om een eeuwige gerechtigheid aan te brengen, zo laat Hij Zich ook nog heden niet weerhouden, om vanuit Zijn troon armen en ellendigen daarmee te bekleden, opdat zij zeer vrolijk zijn in hun God en Heiland, omdat Hij ze met de mantel Zijner gerechtigheid bekleedt.

Maar wie is arm en ellendig, dan alleen hij, die zich aan deze bestraffing des Geestes onderwerpt: „Die mens zijt gij!” — dan hij, die van harte bekent en belijdt: „Ik heb gezondigd, bij mij is de beschaamdheid, de Heere alleen is heilig! Uw alleen is de barmhartigheid en de vergeving!”

Dat het met deze zaak zo gelegen is, heb ik uit een meer dan twintigjarige ondervinding geleerd. De tijden mogen in zeker opzicht veranderen, wij mensen zijn met betrekking tot God altijd dezelfde; men heeft de namen slechts te veranderen, en men leest dezelfde geschiedenis opnieuw, ook zijn eigen geschiedenis.

„*Na twee dagen is het Pascha*”, zei de Heere. Derhalve, na twee dagen zal men Pascha vieren en het ware Paaslam zal men verworpen hebben. Verschrikkelijke geschiedenis van de mens en van zijn zonde! Troostrijke geschiedenis van de genade Gods en van de begenadiging door Hem! Wij verwierpen het Lam, en Hij verwierp ons niet, maar Hij gaf het Lam, dat de zonde der wereld droeg.

Wisten de Joden dan niet, dat te eniger tijd Christus zou komen, en dat het Paaslam een schaduwbeeld en een prediking van Hem was? O ja, dat wisten zij wel! God de Heere, Die door Mozes aan hen het bevel had gegeven, om een lam te slachten en met deszelfs bloed de posten en de bovendorpel van hun huisdeuren te bestrijken, opdat Hij hen zou voorbijgaan, als Hij het bloed zag, en hun eerstgeborenen ook door Die plaag niet zouden gedood worden, heeft het hun door Zijn Heilige Geest wel te verstaan gegeven. Daarvoor staat Gods trouw ons borg; zij hebben het even zo goed geweten als de oude Joodse geleerden, van wie ons o.a. dit getuigenis bewaard is: *“Het volk Israël zal op dezelfde dag door de Messias verlost worden, waarop het vroeger door Mozes uit Egypte verlost is”*. De Joden zeggen ook in hun Talmud: „In de maand Nisan zijn wij verlost, in de maand Nisan zullen wij wederom verlost worden”.

Zelfs in de wijze, waarop de Paaslammeren opgehangen werden, om te worden geslacht, en waarop zij inwendig met stokken als het ware gekruisigd werden, wanneer men ze braadde, hadden zij aanwijzing genoeg, dat Christus het ware Paaslam zijn zou, en dat Hij zou gekruisigd worden. Ach, de Joden hadden bij het uitleggen der profetieën menigmaal beter de Christus weten te vinden, dan zelfs Calvijn.

Waarom zeg ik dit? Waarom zeg ik, dat ook toenmaals de Joden in het bijzonder op zulk een feest van de Christus vervuld waren, — en nochtans de Zoon des mensen verwierpen? Opdat een ieder uwer tot zichzelf inkere en niet denke: ‘Dat geldt mijn buurman.’ Wij kunnen zeer goed van Christus vervuld zijn, ook van niets anders willen weten, dan van Christus en die gekruist, en nochtans de Christus niet kennen, Die ter Rechterhand des Vaders zit. Wij kunnen zeer wel voor Christus ijveren, ook van niets anders willen weten dan van Zijn gerechtigheid, ook, als wij de pen weten te voeren, daarvan boeken vol schrijven, en nochtans niets van de waarachtige Christus weten. Wij kunnen ons veel bezighouden met de geschiedenis van Zijn lijden en van Zijn dood, en nochtans in de grond er minder van verstaan, dan de discipelen des Heeren er van verstonden. Wij kunnen zulk een eerbied voor Christus hebben, dat wij driemaal 's daags tot Hem bidden, en nochtans kunnen wij van Hem niets willen weten, als Hij Zich zó bij ons openbaart, gelijk Hij in waarheid de Christus is. Ja, wat zeg ik? Niet alleen kan dit zo bij ons plaats hebben, maar het heeft waarachtig zo bij ons plaats, en dat dit zo is, daarvan hebben wij het getuigenis juist hier in de geschiedenis van het lijden onzes Heeren.

Wij behoeven er ons daarom geen sombere gedachten over te maken, welke dan

eigenlijk onze zonden zijn, die onze Heere op Zich heeft genomen; wij behoeven daarbij onze toevlucht niet te nemen tot allerlei geestelijke vonden. Onze afval van God, en wat daaruit voortvloeit, ons volslagen gemis aan kennis van God, van Zijn genade, van Zijn weg, hoe Hij ons verlost, van Zijn oneindige liefde, onze afkerigheid en tegenzin om in zulk een weg verlost te zijn, onze eigengerechtigheid, volgens welke wij God altijd wederstreven, — dat zijn onze zonden. Wie dan ook opmerkzaam let op de roerselen en uitgangen van zijn hart, zal het erkennen, hoe juist met betrekking tot onze verlossing, uit het hart des mensen enkel onverstand voortkomt. Hoe meer wij in dit ons hart oprechte blikken slaan, des te meer zullen wij met beschaamdheid toestemmen, dat wij niet beter zijn dan de onverstandige discipelen, dan het gehele Sanhedrin, dat de Heere zocht te doden. En waar zulk een waarachtige erkentenis is, juist daar is ook van de zijde des Heiligen Geestes de erkentenis: 'niet naar de werken der gerechtigheid, die wij gedaan hebben, maar naar Zijn grote barmhartigheid heeft Hij ons zalig gemaakt.'

Ach, als de Heere al de vergaderingen van overpriesters, wet- en schriftgeleerden en ouderlingen des volks, die van oudsher gehouden zijn, voor zoverre mij die uit de geschiedenis bekend zijn, zelfs ook die, welke anders in een of ander bepaald punt eeuwige waarheden verdedigden, eenmaal op de jongste dag volgens hun gedrag zal moeten oordelen, dan zal het openbaar worden, wat zij vanouds gewrocht hebben. Maar in het hoofd van een iegelijk mens zit meer of minder de overpriester, de schriftgeleerde met veel Godgeleerdheid en Bijbelkennis.

Gaan wij voor onszelf na, met welke listigheid het menselijk verstand, juist met zijn kennis van de waarheid werkzaam is, om zich van de waarachtige Christus te ontslaan, God te verschalken, Zijn waarheid terzijde te zetten, omdat zij de begeerlijkheden des vleses, die men dient, te na komt en de mens overhoop werpt; geven wij acht op de arglistigheid des harten, op de kunstgrepen, om des Heeren bestraffende en onderwyzende Geest uit te blussen, Die de mens vernedert en God op het hoogst verhoogt, opdat de vernederde in waarheid in God verhoogd zij; geven wij acht op de wensen en overleggingen, die in het verborgen gekoesterd worden, om het getuigenis van hetgeen gerechtigheid voor God is, het getuigenis der enige volkomenheid in Christus Jezus, met handhaving van zichzelf te niet te doen.

Ach, hoeveel ware hier nog te zeggen! Geven wij op dit alles acht, dan zullen wij ophouden de staf over het Sanhedrin te breken, en beschaamd uitroepen: „Het Sanhedrin ben ik!" Dan zullen wij Hem te voet vallen, Die ons de zaligheid Gods verwierf door Zichzelf uit loutere liefde en genade.

Doen wij zulks, dan zullen wij, — hoe verachtelijk het gedrag van Judas ook moge geweest zijn, alsmede de gezindheid der overige discipelen, die hem toestemden, dat een zalfolie ter waarde van 90 gulden, uitgegoten op het hoofd van de Heere, een verkwisting was, — dan zullen wij van onszelf ook wel willen weten, verstaan en erkennen, dat zulk een schijngodsdienstigheid, die uit enkel onverschilligheid jegens God en Zijn Christus, uit eigenliefde en eigenbaat voortkomt, ons van nature niet minder eigen is.

Zoo moeten wij overal — want ik wil zulks met voorbeelden niet verder staven — bij het lezen der geschiedenis, waarin wij zien, wat mensen van allerlei stand en rang, kennis en ervaring destijds verricht hebben, en hoe zij zich gedragen hebben jegens Hem, Die de eeuwige verlossing teweeggebracht heeft, terwijl zij zich zo jegens Hem gedroegen, onszelf aanklagen en veroordelen, dat wij, wij zulke mensen zijn; dat hun gedrag jegens de Heere ook ons gedrag jegens Hem is.

Erkennen wij nu zulks, en is er bij ons een waarachtige behoefte om in gerechtigheid voor Hem bevonden te worden, dan zullen wij met lof en dankzegging vervuld

worden jegens het Lam, dat onze zonden gedragen heeft. Ook wij zullen de God en Vader van onze Heere Jezus Christus loven, Die ons naar Zijn grote barmhartigheid in zulk een weg verlost heeft, in welke Zijn genade zich des te overvloediger bewezen heeft door gerechtigheid, door Jezus Christus, hoe meer deze zonde juist in dezelfde weg getoond heeft overvloedig te zijn. Zo zullen wij dan ook vervuld worden met Zijn Geest, om in gedachtenis te houden, hetgeen Maria aan de Heere gedaan heeft; want dan zullen wij verstaan, wat de Heere haar als een goed werk toerekent, namelijk niet zulk een werk, dat wij voorbedacht doen, om Hem daarmee voor ons te winnen, maar zulk een werk, waarbij wij het onze en allereerst onszelf prijsgeven, omdat wij Hem zulks waard achten, zonder eigenlijk te weten, wat wij doen, of waarom wij het doen; want juist zulk een werk houdt de Heere voor een werk, dat men aan Hem gedaan heeft.

Hem zij de lof voor Zijn goed werk, dat Hij aan ons heeft gedaan en nog heden aan ons doet! Amen.

Nazang: Lied 85 : 3, 4.

*Ik, gans met smart vervuld,
Werp als Uw kind mijn schuld,
Die mij zo vaak doet beven,
Al wat ik heb misdreven,
In Uw diepe wonden, —
Daar heb ik heil gevonden.
Wil, door de purpervloed
Van Uw onschuldig bloed,
Mijn schuld en smet afwissen.
Wil mij door troost verfrissen;
Gedenk niet mijner zonden,
Ach, werden die verslonden!*

2. DE VOETWASSING.

Gehouden 18 Februari 1849

Voorzang: Psalm 133.

*Ai ziet! hoe goed, hoe lieflijk is 't, dat zonen
Van 't zelfde huis als broeders samenwonen,
Daar 't liefdevuur niet wordt verdoofd!
't Is als de zalf op 's hogepriesters hoofd,
De zalf, waarmee hij is aan God gewijd,
Die door haar' reuk het hart verblijdt.*

*Die liefdegeur moet elk tot liefde nopen,
Als d' olie, die, van Arons hoofd gedropen,
Zijn baard en klederzoom doortrekt.
Z' is als de dauw, die Hermans kruin bedekt.
Die Sions top met vruchtbaar vocht besproeit,
En op zijn bergen nedervloeit.*

*Waar liefde woont; gebiedt de Heer den zegen:
Daar woont Hij Zelf, daar wordt Zijn heil verkregen,
En 't leven tot in eeuwigheid!*

Johannes 13 : 1 -17.

En vóór het feest van het Pascha, Jezus, wetende, dat zijn ure gekomen was, dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot de Vader, alzo Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde. En als het avondmaal gedaan was, (toen nu de duivel in het hart van Judas, Simons zoon, Iskariot, gegeven had, dat hij Hem verraden zou), Jezus, wetende, dat de Vader Hem alle dingen in de handen gegeven had, en dat Hij van God uitgegaan was, en tot God heenging, stond op van het avondmaal, en leide zijn klederen af, en nemende een linnen doek, omgordde Zichzelf. Daarna goot Hij water in het bekken, en begon de voeten der discipelen te wassen, en af te drogen met de linnen doek, waarmede Hij omgord was.

Hij dan kwam tot Simon Petrus; en die zeide tot Hem: Heere! zult Gij mij de voeten wassen?

Jezus antwoordde en zeide tot hem: Wat Ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult, het na dezen verstaan.

Petrus zeide tot Hem: Gij zult mijn voeten niet wassen in der eeuwigheid!

Jezus antwoordde hem: Indien Ik u niet wasse, gij hebt geen deel met Mij.

Simon Petrus zeide tot Hem: Heere, niet alleen mijn voeten, maar ook de handen en het hoofd.

Jezus zeide tot hem: Die gewassen is, heeft niet van node, dan de voeten te wassen, maar is geheel rein. En gijlieden zijt rein, doch niet allen. Want Hij wist, wie Hem verraden zou; daarom zeide Hij: Gij zijt niet allen rein.

Als Hij dan hun voeten gewassen, en zijn klederen genomen had, zat Hij wederom aan, en zeide tot hen: Verstaat gij, wat Ik ulieden gedaan heb? Gij heet Mij Meester en Heere; en gij zegt wel, want Ik ben het. Indien dan Ik, de Heere en de Meester, uw voeten, gewassen heb, zo zijt gij ook schuldig, elkanders voeten te wassen. Want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat, gelijkerwijs Ik u gedaan heb, gijlieden ook doet. Voorwaar zeg Ik u: een dienstknecht is niet meerder dan zijn heer, noch een gezant meerder dan die hem gezonden heeft. Indien gij deze dingen weet, zalig zijt gij, zo gij dezelve doet.

„Ben ik mijns broeders hoeder?" zo is de taal van Kaïn, zo is de taal van het menselijk hart in het algemeen, dewijl het boos is van der jeugd aan. Maar onze dierbare Heiland, Die gezegd heeft: „Ik wil barmhartigheid en niet offerande", en ons bij herhaling het gebod gegeven heeft, dat wij elkander zouden liefhebben, heeft Zelf gedaan, wat Hij ons geleerd en bevolen heeft. En toen Hij het gedaan heeft, heeft Hij met dit doen onze hoogmoed verzoend, in welken wij ons boven onze naaste verheffen en hem niet willen dienen en helpen; ook heeft Hij het met Zijn doen teweeggebracht, dat door de Geest de broederlijke liefde bij ons is, en de liefde jegens allen, en die ootmoed des harten, welke de naaste houdt voor een koning, zichzelf echter voor aller schuldenaar en dienstknecht.

„De meerdere zal de mindere dienen", dat is Gods eeuwige raad, naar welken Hij ter zaligheid verkiest; dat is de grondwet, naar welke Hij Zich ontfermt, wiens Hij Zich ontfermt; en aan deze grondwet, deze raad, heeft Zich de Zoon van God, Die boven alle uitverkorenen is, onderworpen, opdat de Zijnen door Zijn doen ten volle bereid zouden zijn, naar zodanige raad te wandelen door de Geest.

Zulks zien wij uit het voorgelezen Evangelie.

Wij beschouwen:

- I. Wat onze Heere eigenlijk gedaan heeft, toen Hij Zijnen discipelen de voeten waste.
- II. Met welk hart en onder welke omstandigheden Hij zulks deed.
- III. Wat daarbij met Petrus voorviel.
- IV. Wat de Heere Met zijn woorden, in het IOde vers, meende.
- V. Hoe de Heere de voetwassing verklaard heeft.

I.

Wij lezen in het Evangelie, Vers 4 en 5: „Jezus stond op van het avondmaal, en leide zijn klederen af, en nemende een linnen doek, omgordde Zichzelf. Daarna goot Hij water in het bekken, en begon de voeten der discipelen te wassen, en af te drogen met de linnen doek, waarmede Hij omgord was".

In het Oosten gaat men blootvoets, men draagt er geen schoenen, maar zolen, die met riemen of banden over het been vastgehecht worden. Doordien het er zeer droog is en de straten niet geplaveid zijn, worden de voeten veelal met stof of, als het geregend heeft, met slijk bedekt. Daarom is het wassen der voeten in zulke landen een noodzakelijkheid en een weldaad. In huis legt men zich neder op kussens met tapijten overtrokken. Als men nu in het Oosten zich neervlijt, of met kruiselings gelegde benen zit, doet men dit niet graag met ongewassen voeten. Zodra daarom iemand het huis binnentreedt, staat een jongen of gemene slaaf gereed, om de voeten te wassen; te dien einde wordt er altijd een bekken, een kan met water en een doek om af te drogen gereed gehouden. Het behoort tot de welvoeglijkheid, aan elk die binnentreedt deze dienst te laten bewijzen, als hij zich wil nederzetten; en de Oosterlingen zijn zeer

beleefd. Daarom overtrad de Farizeeër Simon al de wetten der beleefdheid en deed de Heere de grootste smaad aan, door Hem de voeten niet te laten wassen (Luk. 7 : 44). Het verrichten van deze dienst zelf was echter het gemeenste of geringste, dat men kan bedenken, en hij, wie dezelve bewezen werd, wierp gewoonlijk de slaaf, Zodra deze de riemen had losgemaakt, waarbij hij zich voor hem moest bukken, de zol over het hoofd. Daarom sprak David zeer honend van Moab en Edom, toen hij zong: „Moab is mijn waspot, op Edom zal ik mijn schoen werpen" (Psalm 60 : 10; Psalm 108 : 10). Daarom zeide ook Johannes de Doper, toen hij aan de Farizeeën zijn onwaardigheid, om de Heere te dienen, te verstaan wilde geven: „Ik ben niet waardig, neerbukkende, de riem Zijner schoenen te ontbinden" (Markus 1 : 7).

Tot het getuigenis van de dienstvaardigheid der medehelpers van de Gemeente behoorde in de apostolische tijden ook dit, dat zij de voeten der heiligen moesten hebben gewassen, gelijk de Apostel Paulus schrijft: „Dat een weduw gekozen worde niet minder dan van zestig jaren, welke eens mans vrouw geweest zij; getuigenis hebbende van goede werken: zo zij kinderen opgevoed heeft, zo zij graag heeft geherbergd, zo zij der heiligen voeten heeft gewassen, zo zij alle goed werk nagetracht heeft" (1 Tim. 5 : 10). En toen Abigaïl, - na de dood van Nabal, haar man, - door David ten huwelijk gevraagd, wilde te kennen geven, dat zij bereid was hem zelfs de geringste diensten te bewijzen, stond zij op en neigde zich met het aangezicht ter aarde, zeggende: „Ziet, uw dienstmaagd zij tot een dienares, om de voeten der knechten mijns Heeren te wassen" (1 Sam. 25 : 41).

Uit dit alles weten wij, wat de Heere eigenlijk heeft gedaan. Hij heeft aan Zijn discipelen de geringste dienst bewezen, welke bewezen kan worden. Hij zit als Heer en Hoofd aan de dis; op eens staat Hij op, legt Zijn opperkleed af, en bewijst aan Zijn discipelen de geringste dienst, welke anders aan een gemenen slavenjongen of aan de dienstmaagden werd overgelaten. En met de ganse macht der waarheid wordt het hier aanschouwelijk, wat de Apostel Paulus geschreven heeft: „Die in de gestaltenis Gods zijnde, geen roof geacht heeft Gode evengelijk te zijn; maar heeft Zichzelf vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende" (Filipp. 2 : 6, 7), zo als onze Heere dan ook Zelf gezegd heeft: „de Zoon des mensen is niet gekomen, om gediend te worden, maar om te dienen, en Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen" (Markus 10 : 45).

De Oosterlingen nemen hun middagmaal tegen de avondstond, daarom heet het avondmaal, of ook nachtmaal; wij zouden het middagmaal noemen. Deze maaltijd nu was het, die de Heere met Zijn discipelen gebruikte, en dit had plaats op Woensdag, tegen het ondergaan der zon, terwijl zij dan aan tafel aanlagen, verrichtte de Heere deze handeling, die echter een zinnebeeldige was.

II.

Met welk een hart deed de Heere dit? — Opdat wij dit goed zouden verstaan, geeft de Evangelist ons even zovele zaken als woorden. „Vóór het feest van het Pascha", dat is: 's daags vóór de feestdag, waarop de Joden het Paaslam aten, ter gedachtenis dat de Heere voor de huizen der kinderen Israëls voorbijging in Egypte, toen Hij de Egyptenaren sloeg, en hun huizen bevrijdde (Ex. 12 : 27). Toen wist Jezus twee dingen. Hij wist, „dat Zijn ure gekomen was, dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot de Vader". Tot dit weten leidde Hem, Die Zich kende als het Lam, dat de zonde der wereld droeg, de Heilige Geest, met Welke Hij van de Vader gezalfd was. De Heilige Geest leidde Hem daartoe juist door de overweging der betekenis van het Paasfeest, en zo wist Hij het dan: In deze week word Ik geslacht, en door Mijn bloed is Mijn Israël

verlost van de verderver, en uit dit Egypte der wereld trek Ik Mijn Israël met Mij in de eeuwige rust, in het huis des Vaders. Deze wereld was voor Hem een waar Egypte geweest. De broederen in alles gelijk geworden, had Hij voor hen geleden en was voor hen verzocht geweest, had voor hen de moord in dit Egypte gesmaakt, en was voor hen geslagen geworden met de staf des drijvers, die het volle getal tichelstenen wil, en het stro daarbij. Thans zou Hij uit deze wereld, die Hem vreemd was gebleven, overgaan tot de Vader, in de schoot Zijns Vaders, om de ganse erfenis te ontvangen, Hem door de Vader beloofd, het loon van de arbeid Zijner ziel.

Dit overgaan, de overwinning, het aanschouwen, het wederzien des Vaders, Die Hem had gezonden, was Hem aan tafel met de ganse macht der volzaligheid Gods voor de geest gekomen, en — nu zag Hij op Zijn discipelen. Hij ging uit de wereld. Hij zou wel is waar de wereld voor de Zijnen overwinnen, Hij zou wel voor hen in des Vaders huis de plaats bereiden, Hij zou hen wel door Zijn bloed verlossen van de toorn, van de verderver. Hij zou hun wel de Trooster zenden van de Vader, — maar zij, de Zijnen, bleven niettemin in de wereld. Hij ging wel naar huis, maar Hij had hen nog niet tehuis. En, Hij kende de wereld, hoe zij geheel in het boze ligt; en Hij kende de Zijnen, dat zij mensen waren. Ach, de minste gedachte van ongelooft en van hoogmoed zou bij hen tot daad worden en hen blootstellen aan de toorn en de aanklachten des Satans. Tot hiertoe was Hij hun Voorspraak geweest bij de Vader, tot hiertoe had Hij hen met Zijn gebeden, met waarachtige herderstrouw, door de macht Zijner liefde en van Zijn onderwijs, voor omkomen behoed, hen bewaard, die Hem van de Vader gegeven waren.

Nu echter gaat Hij heen, en zij blijven nog in de wereld; zij zitten nog vol onverstand, en de wereld zal in verbond met de hel zich met reuzenschreden en met reuzenkracht, in- en uitwendig, tegen hen opmaken, en zij zullen hun Heere niet meer met ogen zien! Wat zal hen bewaren, zo niet de Vader, zo niet de woorden des Vaders, die Hij hun gegeven heeft. In deze vaste burcht wil Hij hen bevestigen, opdat de door Hem overwonnen wereld hen evenwel niet overwinne, en opdat Hij hen eindelijk geheel ongedeerd uit deze wereld bij Zich hebbe in zijn heerlijkheid.

Hij heeft hen liefgehad. Zodra de Vader ze Hem gegeven heeft, en wat de Heere liefheeft, dat heeft Hij eens voor altijd lief, dat heeft Hij lief, zolang Hij kan. Gaat Hij dan naar huis, uit deze wereld, en blijven de Zijnen nog in de wereld, zo moeten zij zich in een goede verschansing bevinden, opdat zij, die zo Zwak zijn, beschut mogen zijn tegen alle verzoeking van ongelooft en hoogmoed.

En deze goede verschansing, deze bedekking, neemt Hij van boven uit de hemel, neemt Hij uit de volheid des Vaders. Hij had het erkend, dat de Vader Hem alle dingen in de handen gegeven had. Toorn en vloek weg te nemen, zonden weg te dragen, een eeuwige gerechtigheid aan te brengen, alles wat in de hemel en op aarde was onder Zich, als het Hoofd, te brengen, de duivel aan de ketting te leggen, zijn aanklachten te schande te maken en zijn werken te verstoren, de dood te doden, de wereld te overwinnen, eeuwige genade en eeuwige volharding en volkomen verlossing aan de Zijnen te schenken, dat alles was Hem van de Vader overgegeven. In deze volharding wilde Hij de Zijnen zetten, daartoe heeft Hij de macht, daartoe is Hij van God uitgegaan, daartoe gaat Hij tot God. Omdat Hij dus wist, dat Hij alle macht had, greep Hij deze macht aan, in de macht Zijner liefde voor de Zijnen.

En onder welke omstandigheden doet Hij zulks? Onder omstandigheden, die allen moed bij Hem hadden moeten verlammen en zijn liefde geheel terneerslaan, nl.: „Toen de duivel in het hart van Judas, Simons, zoon, Iskariot, gegeven had, dat hij

Hem verraden zou". Welk een macht der liefde, die zich door niets laat terneerslaan, door niets laat uitblussen! Ach, hoe laten wij ons niet alleen terneerslaan, maar ook terneer houden, hetzij door het verlies, of door de verkeerdheid van één enkel mens, en zien niet op datgene, wat God ons heeft overgelaten, maar menen, dat alles ons ontnomen en alles verloren is, omdat een enkel mens ons is ontvallen. Maar de liefde des Heeren bouwt voort, niettegenstaande alle afbreking. Heeft de helse lasteraar van al wat de Heere doet en spreekt reeds de vorige avond een Zijner discipelen, toen deze wegens zijn ongerechtigheid was bestraft geworden (Matth. 26 : 5-11; Joh. 12 : 2-8), in het hart geworpen, Hem over te leveren; was deze daartoe reeds in de morgen van die dag bij de overpriesters geweest; — de overigen, die de Heere niet had verloren, moeten des te meer bevestigd worden in de goede wederstand der volharding, en ook Judas zelf moet aan deze liefde ervaren, dat het gehele gewicht zijner ongerechtigheid op hemzèlf ligt en hij zichzelf moedwillig in het verderf stort.

En de Heere, Die wist, dat de Vader Hem alle dingen in de handen gegeven had, dat Hij van God was uitgegaan en tot God heenging, openbaart hier zijn ganse heerlijkheid; niet dáárin, dat Hij Zich door Zijn discipelen laat huldigen of aanbidden; niet dáárin, dat Hij hun gelast, als zijn dienstknechten Hem de voeten te wassen; maar dáárin, dat Hij hun de voeten wast.

Hij, van Wie wij betuigen, dat Hij zonde, dood, duivel, leven en genade, ja alles in handen heeft. Hij, van Wie geschreven staat, „dat alle engelen Gods Hem moeten aanbidden". Hij, tot Wie gezegd is: „Eis van Mij, en Ik zal de Heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uw bezitting"; — Hij staat op van het avondmaal, legt zijn klederen af, neemt een linnen doek en omgordt Zichzelf gelijk een slaaf, giet water in het bekken, begint de voeten der discipelen te wassen, en droogt ze af niet de linnen doek, waarmede Hij omgord was; — en zo komt dan ook de beurt aan Simon Petrus.

III.

Dat is teveel voor deze discipel, die eens bij een rijke visvangst, welke hem op des Heeren woord ten deel was gevallen, gezegd had: „Heere! ga uit van mij, want ik ben een zondig mens". „Heere!" zegt hij. „zult Gij mij de voeten wassen?" Als wilde hij zeggen: Gij, Zoon des levenden Gods, — mij, ellendig, zondig mens? — een zodanige heiligheid en heerlijkheid als de Heere was, mocht zich naar zijn inzicht, aan zulk een bezoedeld mens niet verontreinigen; Hem voegde het niet, Zich tot zulk een onwaardige tot in de diepste diepte neder te buigen. Petrus wist, toen hij zich zo verweerde, nog niet, dat in de Heere een tweevoudige heerlijkheid is, om óf een mens in de diepte te verpletteren, óf, zo Hij dat niet doet, Zichzelf in de diepste diepte der verlorenheid van een verlorene naar beneden te werpen, om het verlorene en diep gezonkene voor eeuwig met Zich en in Zich te verhogen.

Petrus begreep niet, dat hij in de wereld was, dat hij en de wereld een en hetzelfde waren, en dat hij door de wereld verslonden zou worden, zo de Heere hem niet in de veilige vesting van eeuwige volharding bracht Hij handelt, zoals wij allen gehandeld hebben, zoals velen ook nu nog doen: zij menen, dat de Heere te heilig en te heerlijk is, om zulke zondaren als zij zijn, te reinigen en tot Zich te nemen; zij laten zich daarom door de duivel en hun ongeloof terughouden, en zo dikwijls de Heere met het waterbekken in het Woord komt, om hen te reinigen, roepen ook zij uit: „Heere! zult Gij mij de voeten wassen?!"

De Heere geeft ook aan Petrus te verstaan, dat deze van Zijn doen geen begrip had;

daarom antwoordde Hij hem: „Wat Ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult het na deze verstaan". Als de Heere het beste aan ons ten koste legt, zo weten het de Zijnen allerminst, terwijl Hij met hen bezig is. Des Heeren doen, zijn wegen met ons, Zijn genade, goedheid en trouw, kennen en verstaan wij eerst later. En menigeen uwer weet het ook in dit ogenblik niet, dat de Heere met Zijn Woord aan hem bezig is, om hem te reinigen en in de eeuwige volharding te zetten, en hij verzet zich tegen zijn reiniging, want, bij al het klagen over zonde, weet hij nog niet, wat zijn zonden zijn, en in welk gevaar hij zich bevindt; na deze echter zal hij gedenken aan het leven en de waarheid des Woords, en ondervinden, dat dit Woord leven in hem gezaaid heeft, en hem reiniging heeft toegebracht, ook bewaring van de boze en eeuwige volharding, ofschoon hij thans niet weet, dat dit voor hem geschiedt, want hij meent, aan zulk een zondaar als hij, gebeurt zulks niet en mag het ook niet gebeuren. Petrus heeft het wel ervaren na zijn verloochening en ook later; toen heeft hij dan ook zijn broederen versterkt, en zo begint hij zijnen eersten Brief: „Naar de voorkennis Gods des Vaders, in de heiligmaking des Geestes, tot gehoorzaamheid en besprenging des bloeds van Jezus Christus".

De ongehoorzaamheid bestaat echter niet zozeer dáárin, dat men tegen de letter der Tien Geboden gezondigd heeft, maar veeleer daarin, dat men zich te midden zijner verlorenheid verzet tegen de reiniging des Heeren Jezus, tegen de Wet des Geestes des levens in Christus Jezus, die toch alleen vrijmaakt van de wet der zonde en des doods. En zo was dan ook Petrus de Heere ongehoorzaam, zelfs zo, dat hij ditmaal vergat, dat hij de Heere voor zich had; daarom zeide hij niet meer: „Heere", maar als ware hij zijn eigen heer in zijn verlorenheid: „Gij zult mijn voeten niet wassen in der eeuwigheid!" Petrus had op des Heeren „IK" en „gij" acht moeten geven, dan zou hij zich spoedig gekend hebben als een onwetende en waarachtig verlorene, en de Heere als de wijsheid en als zijn heiliging. Maar alleen op zijn zondige toestand ziende, dacht hij er niet op door, dat de Heere niets kon doen, dan wat tot zijn verlossing zou dienen; en bij al zijn grote gedachten dacht hij dus verkeerd van de Heere. De Heere Jezus was hem alles, Hij zou hem het eeuwige leven geven, maar — de voeten wilde hij zèlf wassen. Dat het hem juist het onmogelijkste was, het onreinste uit de weg te krijgen, dat begreep hij niet. Hij mocht het wel lijden, dat de Heere alle onreinheid van hem wegnam, maar één onreinheid wilde hij toch nog beproeven op een andere wijze weg te krijgen. Hoewel hij grote gedachten van de Heere had, zo dacht hij evenwel nog niet groots van Hem; zo gaat het menigeen ook nu nog.

De Heere weet echter, hoe Hij de Zijnen behandelen moet. Die de Heere door de Vader gegeven zijn, zijn aan Hem verbonden, en Hij heeft hen aan Zich verbonden door een eeuwige band. Nu dreigt de Heere Petrus dat, als hij zich nog langer verzet, Hij deze band zal breken; daarom zegt Hij tot hem: „Indien Ik u niet was, gij hebt geen deel met Mij." Dat was nu voor Petrus een keus op leven of dood. Hij meende, dat hij evenwel deel met de Heere had, al verzette hij zich ook tegen Zijn genade.

Zo zijn er ook onder u, bij wie, hoezeer zij ook bevreesd zijn eindelijk nog te zullen omkomen, nochtans op de bodem der ziel de gedachte ligt, dat zij deel met de Heere hebben. Dezulken begeren echter zekerheid van hun zaligheid door andere middelen dan die, welke de Heere verordend heeft, en op een andere grond dan die, welke de Heere gelegd heeft, de grond der Apostelen en Profeten; zij hebben de moed niet, zich op deze grond te laten zinken. Is hun echter deze grond te heilig, dat zij dan slechts hun schoenen uittrekken en zich laten wassen! Deel te hebben met de Heere, is: Zijn mede-erfgenaar en een erfgenaam Gods te zijn, derhalve de ganse zalige hemel te beërven met Jezus.

Wij zien hier, wanneer de Heere Jezus zegt: „Gij hebt geen deel met Mij”, namelijk niet dan, wanneer en omdat wij ons in onreinheid bevinden, maar wanneer wij Hem willen beletten, zodanige onreinheid van ons weg te nemen. Als nu de Heere komt met Zijn Woord, met de verordende middelen, en zegt, dat wij ons aan Hem hebben over te geven en ons aan het geloof hebben te onderwerpen, dan verstaan wij niet, hoe in zulk een geloof de gehele reiniging en alle goede werken liggen opgesloten, en zouden graag eerst onze eigen heiliging en waardigheid zien, zouden graag de Heere de voeten wassen, of, zonder door Hem gewassen te zijn, deel met Hem hebben. Dat is echter niet mogelijk. Hij wil onze onreinheid, die niet eens onder het bereik onzer ogen komt, wegnemen, en daardoor voor Zich de zekerheid hebben, dat wij eeuwig met Hem zullen zijn. Want Hij kan de heerlijke hemel, welken Hij verworven heeft, niet voor Zichzelf houden, maar wil er Zijn broeders mede in hebben, opdat Hij Zich eeuwig over hen verblijde, en daarom wil Hij ook de zekerheid hebben, dat zij in deze wereld bewaard zijn. Kortom, men krijgt nu eenmaal op geen andere wijze deel aan de Heere Jezus, — Hij wil óf iemand wassen, óf hem niet hebben.

Verstaat gij dit, bekommerde ziel, en zegt uw hart dan nu niet: „Daar hebt Gij mij dan, o mijn Heere en mijn God!”? Ongetwijfeld zegt gij met Petrus: „Hangt het daarvan af, deel met U te hebben, — Heere! niet alleen mijn voeten, maar ook de handen en het hoofd!”

IV.

Jezus zeide tot hem: „Die gewassen is, heeft niet van node, dan de voeten te wassen, maar is geheel rein. En gijlieden zijt rein”

Wat wil de Heere daarmede zeggen? De voeten van Petrus waren gedurende die tijd gewassen, want de Heere is vlug in Zijn doen, en Hij stoort Zich niet aan het tegenstreven der Zijnen. Nu lette Petrus in het geheel niet op deze weldaad: *zijn voeten werden natgemaakt en afgedroogd*. Om deel met de Heere te hebben, wilde hij een grote plas water zien, die hem over hoofd en lichaam heen ging. Hij zag echter niet op het hart en op de hand des Heeren. De Heere zegt daarom tot hem, dat hij ge wassen is, omdat Hij hem de voeten had bevochtigd, en dat hij geheel rein is, omdat de Heere zulks gedaan heeft.

Dat is nu het verhevene en nochtans eenvoudige Artikel des geloofs. Het ongeloof wil het kunnen bezien, moet het als het ware kunnen tasten en voelen. Het moet er dikwijls over gegaan zijn, zó wil men dan wel deel hebben met de Heere. Het gehele verkeerde en verdraaide hart moet uit de mens weggenomen zijn, zodat hij een geheel vroom hart heeft; met alle zondige overleggingen, lelijke en godslasterlijke gedachten moet het uit zijn, zodat men niet dan hemelse gedachten heeft. Men wil in alle opzichten zó heilig zijn, dat ook de geringste begeerte of de minste gedachte tegen Gods Wet in het hart niet opkome; men wil het kunnen overzien, dat men nu waarlijk de gewenste heiligmaking heeft, en een groten voorraad van goede werken nog daarenboven, — en de zonde, waarmede men zo veel te strijden had, de innerlijke kwelling des harten, moet als uitgesneden zijn. Daarom wil men niet alleen de voeten bevochtigd hebben, maar gewassen zien voeten, handen, hoofd, opdat alles volkomen afgewassen zij. Men wil dus een reiniging naar eigen mening en begrip, en niet overeenkomstig de wil van de Heere Jezus; zon wil men dan eerst de heiligmaking, de goede werken, en dan het geloof, en men begrijpt en verstaat niet, dat in het geloof alles is, en dat dit geloof wel zal werken. Onze Heere bevochtigt intussen slechts de voeten, Hij besprengt de mens met zijn genade, met de hand Zijner liefde, en dan noemt Hij hem „gewassen, geheel rein”.

En daarmede moesten wij toch billijkerwijze tevreden zijn. Hij alleen is Rechter over

geheel-rein-zijn, of niet-rein-zijn, en als Hij van iemand, die door Hem is bevochtigd, zegt: „Hij is geheel rein." Dan kan de duivel met zijn aanklachten immers niets uitwerken. Hij maakt u geheel rein door de macht Zijner liefde, bekommer u niet over uw heiligmaking, over uw volharding, daar heeft Hij Zich over bekommerd, en omdat Hij Zich daarover bekommerd heeft, bevochtigt Hij u de voeten, besprengt Hij u met Zijn genade. In de voeten zijn de gangen des doods of des levens; de Heere werkt van beneden naar boven, de benedenste deden des lichaams verzoent Hij, en door deze verzoening vervult Hij de bovenste delen met Zijn Geest.

Zegt gij: „Ik zie deze volmaakte reiniging niet bij mij", dan antwoord ik: Ik zie haar bij de discipelen, in deze gehele Paasweek, en zelfs nog later, ook niet, nochtans is zij er geweest, is zij er geweest naar de Geest. Het is een zaak des geloofs. Ziet op het doen, op de hand, op het woord des Heeren. Ik zie het aan de vrijspraak, dat mijn schuld betaald is, hoewel ik arm ben en ik dezelve niet betaald heb.

Wat heeft de discipelen rein gemaakt? De Heere bevochtigde hen, Hij waste hen geheel met Zijn hart, met de macht Zijner genade, welke Hem niet berouwde, welke Hij uit de volheid der volzaligheid Gods, die in Jezus was, nam, en zo zette Hij hen, die nog in de wereld waren, geheel rein vóór Zich naar de Geest, in Zijn liefde, in een volständigkeit, welke de wereld en de ganse hel niet bereiken kunnen.

Hoe bevochtigt de Heere Jezus u de voeten, Geliefden! Hoe wast Hij u, hoe wil Hij ook u geheel rein maken! Het gold ook degenen, die door het woord Zijner getuigen aan Hem zouden geloven, Hem niet zouden kunnen loslaten. Gij hoort Zijn Woord, — werpt daarom de schoenen van u en strekt tot Hem de voeten uwer harten uit!

Maar zij waren niet allen rein, ofschoon zij gewassen waren. Gewis, namelijk Judas Iskariot niet. Waarom niet? Hij haatte de Heere, omdat Hij niets goeds van hem predikte; daarom verachtte hij ook de rijkdom der goedheid, lijdzaamheid en lankmoedigheid van de Heere Jezus, hij wilde zich van Hem ontslaan, — en dat wil een arme en ellendige niet.

V.

Nu nog een woord dáárvan, hoe de Heere de voetwassing verklaard heeft.

De Heere bewaart de Zijnen door daad en leer, door Geest en Woord. Ik heb tevoren gezegd, dat, toen de Heere wist, dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot de Vader, Hij ook wist, dat de Zijnen nog in de wereld bleven. Nu wilde Hij hen in veiligheid stellen tegen het ongeloof en tegen de hoogmoed. De daad van het voetwassen moest bij hen het geloof opwekken en sterken, moest de bestendige werking in hen hebben, dat het geloof bij hen niet ophield, en dat zij bij al het verpletterend gevoel van hun zonden en onreinheid de Heere niet verlaten, maar in Hem blijven zouden, ook als zij Hem niet meer naar het lichaam en voor hun ogen bij zich hadden, — en de vrijspraak: „Gij zijt rein", moest in hun zielen blijven liggen door de Heilige Geest. Zo waren zij dan verzekerd tegen het ongeloof.

Maar deze daad moest in hen ook de werking hebben, dat zij elke trotsheid boog, en de Zijnen elkander wederkerig liefhadden als arme zondaars, aan wie alleen barmhartigheid wedervaren was, die alleen rein waren door zijn liefde en woord. De een moest zich derhalve niet boven de ander zetten, als de een broeder iets tegen de anderen mocht hebben. Nee, deze daad strekte, om hen indachtig te doen blijven, hoe hun Heere en Meester, Hij, de Meerdere, de mindere gediend had, Zichzelf van alles ontledigd, en om hunnentwil, tot eeuwige verlossing van hun zielen, de minste had willen zijn. Omtrent dit laatste geeft Hij hun nu opheldering door Zijn woord; want de hoogmoed moet door woord en leer gebogen worden, door leer en woord moet al wat

het geloof in de weg staat verdreven worden.

Daartoe dienen de woorden des Heeren, die wij lezen van het 12^e of het 17^e vers; deze woorden zijn klaar en duidelijk genoeg, zodat een kind ze wel kan verstaan, en wij behoeven ze daarom niet te verklaren. Gij zult nu wel begrijpen, dat het een spotten met de woorden des Heeren is, als men hetgeen Hij gezegd heeft: „Zo zijt gij ook schuldig elkanders voeten te wassen”, zó naar de letter opvat, als men zulks in Herrnhut, in Rome en aan het hof te Wenen doet en daarvan een vrome handeling, een werk van liefdadigheid maakt. Wat vlees zich eigenwillig oplegt, is nooit des Heeren gebod, en vlees smukt zich steeds, in 's duivels kracht, met goede werken op, om God wat diets te maken, de gezonde leer te logenstraffen en van de door God aangewezen plaats weg te lopen. Het voetwassen is in het Oosten de wijze en zede des lands, en de geringste dienst. Zo heeft de Heere dan willen bewijzen, dat, gelijk Hij ons de geringste dienst heeft willen bewijzen, wij ook schuldig zijn onder elkander, de een de ander, zelfs de geringste diensten te bewijzen, opdat alle trotsheid en de Kaïns-geest, die zegt: „Ben ik mijns broeders hoeder?” niet in ons heerse, maar opdat wij vurig zouden zijn in de liefde jegens elkander, om de een de ander te helpen en te dienen, tijdig en ontijdig, met al hetgeen ons ter beschikking staat. Daarin bestaat het „zijn Heere gelijkvormig zijn”, dat men zijn broeder, zijn naaste, zijn vijand behandelt, gelijk de Heere ons heeft behandeld. En wie dit niet doen wil, verheft zich boven zijn Heere.

Ik verblijd mij, Geliefden! bij enigen uwer deze gezindheid waar te nemen, welke ook in Christus Jezus was; en zal mij nog meer verblijden, wanneer gij daarin nog overvloediger zult zijn. „Ik ben niet groter dan mijn Heere”, deze gedachte gaf ons de Heere in, en hoe gelukkig zullen wij zijn, als Hij nu komen zal en ons daarin bezig zal vinden. Ik smeekeer echter diegenen, die iets tegen hun broeder hebben, en tegen hem blijven mokken met de gedachte: „Dat had hij ten minste mij niet moeten vergen, van mij niet moeten zeggen, mij niet moeten verwijten, laat hij liever op zichzelf zien, ik ben meer dan hij”, — dat zij toch de duivel de baktanden uit de mond slaan, door tot hun broeder te gaan en hem de kus der liefde te geven. Deze zaak laat zich echter niet nadoen, maar waar de Geest is, daar is een discipel des Heeren, en waar een discipel des Heeren is, daar drijft deze Geest.

Hij, Die ook onze voeten wast, Die ons gewassen heeft van al onze zonden in Zijn dierbaar bloed, Die ons dagelijks nagaat, en ons zelfs van de minste kleinigheid in het dagelijks leven voorziet, hebbe ons ook onstraffelijk bewaard tot Zijn dag. En Hij hebbe op uw harten ook geschreven dit woord: „Indien gij deze dingen weet, zalig zijt gij, zo gij dezelve doet”, zowel als dat andere: „Gij zijt rein!” Amen.

Nazang: Psalm 19 : 5, 6.

*Des Heeren vrees is rein;
Zij opent een fontein
Van heil, dat nooit vergaat.
Zijn dierb're leer verspreidt
Een' straal van billijkheid,
Daar z' al' onwaarheid haat.
Z' is 't mensdom meerder waard,
Dan 't fijnste goud op aard;*

*Niets kan haar' glans verdoven.
Zij streeft in heilzaam zoet,
Tot streling van 't gemoed,
Den honig ver te boven.*

*Dus krijg ik van mijn' plicht,
O God, een klaar bericht.
Wat is 't vooruitzicht schoon!
Hij, die op U vertrouwt,
Uw wetten onderhoudt,
Vindt daarin groten loon.
Maar, Heer', wie is de man,
Die op 't nauwkeurigst kan
Zijn dwalingen doorgronden?
O Bron van 't hoogste goed,
Was, reinig mijn gemoed
Van mijn verborgen zonden.*

3. HET LAATSTE AVONDMAAL.

Leerrede over Matthéüs 26 : 17-20 en 26-29, vergeleken met Lukas 22 : 7-20.

Gehouden 28 Februari 1847.

Voorzang: Psalm 16 : 1-3.

*Bewaar mij toch, o alvermogend God!
'k Betrouw op U; schenk hulp, verhoor mijn smeken.
O mijne ziel! gij hebt vrijmoedig tot
Uw' God en Heer', Uw Bondsgod, durven spreken:
Gij zijt de Heer, ik zal U nooit verzaken,
Ofschoon tot U mijn goedheid niet kan raken.*

*Maar 't heilig volk, dat op deez' aarde leeft,
Dat heerlijk volk, mijn lust, ontvangt al 't voordeel.
De snode schaar, die rijke giften geeft
Aan and're goón, verzwaart de smart in 't oordeel;
'k Zal op 't altaar hun offerbloed niet plengen,
Noch ooit hun' naam op mijn lippen brengen.*

*Getrouw Heer! Gij wilt mijn Goed, mijn God,
Mijn erfenis en 't deel mijns bekers wezen;
Gij onderhoudt gestaag het heuglijk lot,
Dat Gij, zo mild, voor mij hebt uitgelezen.
De schoonste plaats mat Gij met ruime snoeren;
O heerlijk erf! gij kunt mijn ziel vervoeren.*

Mattheüs 26 : 17-20, 26-29.

*En op de eersten dag der ongehevelde broden kwamen de discipelen tot Jezus, zeggende tot Hem: Waar wilt Gij, dat wij U bereiden het Pascha te eten?
En Hij zeide: Gaat heen in de stad tot zulk enen, en zegt hem: De Meester zegt: Mijn tijd is nabij, Ik zal bij u het Pascha houden met Mijn discipelen.
En de discipelen deden, gelijk Jezus hun bevolen had, en bereidden het Pascha.
En als het avond geworden was, zat Hij aan met de twaalven. En als zij aten, nam Jezus het brood, en gezegend hebbende, brak Hij het, en gaf het de discipelen en zeide: Neemt, eet, dat is Mijn lichaam En Hij nam de drinkbeker, en gedankt hebbende, gaf hun dien, zeggende: Drinkt allen daaruit, want dat is Mijn bloed, het bloed des nieuwen Testaments, hetwelk voor velen vergoten wordt tot vergeving der zonden. En Ik zeg u, dat Ik van nu aan niet zal drinken van deze vrucht des wijnstoks, tot op die dag, wanneer Ik met u dezelve nieuw zal drinken in het Koninkrijk Mijns Vaders.*

Vergelijk Lukas 22 : 7-20.

Tussenzang: Psalm 119 :56.

*Ik heb voor mij al Uw getuigenis,
Ter eeuwig' erv', volvaardig aangenomen,
Naardien mijn hart daardoor vervrolijkt is.
Ik heb gepoogd mijn lusten in te tomen,
En 't hart geneigd, om eeuwig en gewis,
Ten einde toe, Uw wetten na te komen.*

I.

Het was Donderdag, de eerste dag der ongezuurde broden. Deze dag der ongezuurde broden moest eigenlijk de 15de van de maand Nisan zijn; daar men echter naar de Wet rekende, dat deze dag op de 14den tussen de twee avonden begon, zo werd de 14de met de 15den als de eerste dag gerekend. Op deze Donderdag nu, tussen de tijd, dat de zon begon onder te gaan, totdat zij ondergegaan was, moest het Paaslam met de ongezuurde broden en bittere saus gegeten worden; want wij hebben de bitterheid van het lijden van Christus op ons nemen, en de zuurdesem van alle ongerechtigheid moet wijken, opdat wij, van dezelve gereinigd, uit dit Sodom ons spoeden naar het land der belofte, naardien wij daartoe verlost zijn door het bloed des Lams, dat voor onze zonden geslacht is.

Op de morgen van deze dag was de Heere met Zijn discipelen te Bethanië en Hij zeide tot Zijn discipelen Petrus en Johannes, dat zij naar Jeruzalem zouden gaan, en het Paaslam te bereiden. Evenals alle Joodse huishoudens moesten ook zij op deze dag een lam kopen en hetzelfde in het voorhof van de tempel door de priesters laten slachten. Als de priesters het geslacht hadden, vingten zij het bloed op en goten het uit aan de voet van het altaar. Daarna werd het lam de huid afgetrokken, zodat het geheel ontbloot voor God lag; vervolgens werd het lam de buik opengesneden, al de ingewanden er uitgenomen en het vuur op het altaar verbrand; want vlees moet geen ingewanden hebben, maar in Gods ingewanden geborgen zijn. Alsdan nam de offeraar het lam mee naar zijn huis, en daar werd het, zonder dat er iets aan mocht gebroken worden, — want Christus moet geheel Christus lijven, — aan het vuur gebraden, opdat men het zou mogen eten.

Onze Heere handelt met Zijn discipelen als een huisvader der met zijn gezin. De discipelen hadden dus veel te doen om alles gereed te hebben. Evenwel, waar de Heere beveelt, daar komt de mens met de vraag: „Hoe? En waar?” „Waar wilt Gij, dat wij het U bereiden?” Zij dachten, de Heere zou wel met iemand bekend zijn, met wie Hij ook reeds een afspraak gemaakt had. Daar al wat mannelijk was en de ouderdom van twintig jaren bereikt had, uit het ganse land naar Jeruzalem moest gaan, om het Pascha te houden, zo was die stad op dit feest overvol. Niemand mocht op deze tijd huur aannemen, maar alle huizen en kamers waren voor een ieder geopend. En toch vragen zij: „Waar?” Want ofschoon de gelovigen altijd alles openstaat, zo vragen zij nochtans: „Hoe? waar? Van waar?”

Zij vragen het de Heere, en terwijl zij het de Heere vragen, ziet de Heere in de geest, dat wanneer zij de grote, machtige stad zouden binnenkomen, hen een man zou ontmoeten, die Hij hun aanduidde als dragende een kruik water, dus een man, die water geschept had. Deze man moesten zij slechts volgen in het huis, waar hij inging en tot de heer des huizes zeggen: „De Meester zegt : Mijn tijd”, namelijk de tijd van Mijn lijden, „is nabij, Ik zal bij u het Pascha houden met Mijn discipelen”.

Een eigenaardige boodschap aan een man, die de discipelen in het geheel niet kenden

en die ook zeker niet te voren met de Heere in aanraking was geweest, wie slechts het woord: „De Meester zegt“, een onweerstaanbaar bevel moest zijn, dat hij gewillig ten uitvoer zou brengen. De discipelen zouden bovendien tot hem zeggen: „Waar is de eetzaal, daar Ik het Pascha met mijn discipelen eten zal?“ De Heere beloofde hun uitdrukkelijk, dat deze heer des huizes hun niet slechts een kamertje zou aanwijzen, maar een grote zaal, en wel een grote opperzaal, die zich in de bovenste verdieping bevond. Bovendien zou het een welingerichte, een toegeruste zaal zijn, dat is een zaal, waar de tafel stond en de rustbanken waren, waarop men rondom de dis aanlag. Daarbij ging het, zoals het gewoonlijk geschiedt, waar Gods raad moet vervuld worden, waar wij in de weg Zijner geboden te wandelen hebben: het ontbreekt Hem niet aan middelen, maar Hij zorgt voor alles op koninklijke wijze. De overste Leidsman en Voleinder van ons geloof was, wanneer het de onderhouding der geboden gold, nooit verlegen bij de gedachte, van waar de middelen daartoe zouden komen. Hij geloofde ze voor Zich aanwezig. —

Is het Gods tijd, dan moet er een ezel zijn, waarop Ik zal rijden: Gaat heen in de stad, daar staat er een. Zegt aan de eigenaar: „De Meester heeft hem van node“. — Is het Gods tijd, dan moet er een zaal zijn; volgt een man na in het huis en zegt tot de heer des huizes: „De zaal is er! Waar is zij?“

Zulk een geloof heeft de Heere voor ons aangebracht in alle omstandigheden dezes levens. Men moet echter niet vooruitlopen, maar bidden. Alles op Gods tijd! En zo kunnen ook wij in Hem over hemel en aarde naar welgevallen beschikken, wanneer het ons om de bevelen Gods gaat, dat wij die volbracht hebben.

Als het nu avond geworden was, legde Hij Zich met de twaalven aan de dis; want tussen de avonden moest het Paaslam gegeten worden, en er moesten ten minste tien en ten hoogste twintig aan de maaltijd deelnemen.

Zo kwam dan de Heere met de twaalven. — Toen Jezus nu met de twaalven aanlag, zeide Hij: „Ik heb grotelijks begeerd dit Pascha met u te eten, eer dat Ik lijde“. En waarom had de Heere dat zo grotelijks begeerd? De Heere geeft er de oorzaak van aan: „Want Ik zeg u, dat Ik niet meer daarvan eten zal, totdat het vervuld zal zijn in het Koninkrijk Gods“. Hij, Die 14 eeuwen tevoren, als de Jehovah, de Verbondsgod, het Pascha voor Zijn volk Israël had ingesteld, ligt nu daar aan tafel en stelt Zich met alle Joden gelijk. Hij acht Zich in niets uitnemender, integendeel Hij begeert grotelijks dit Pascha met hen te vieren, omdat Hij zulks nooit weer met hen houden zou. Hij heeft, als ware Hij een eenvoudig gelovig Israëliet, welgevallen aan dit Paasfeest; als de mens Christus Jezus, als de Middelaar van een nieuw Verbond heeft Hij welgevallen aan de grootse schaduwen, van welke Hij het beeld was. Hij wil Zich versterken bij het zien en bij het eten van dit lam met de overweging van Gods liefde tot een verlorene wereld, en spreekt met vreugde van Zijn lijden, van Zijn dood en van Zijn opstanding. Hij is veel meer verblijd, dat Hij redden zal wat verloren is, dan het verlorene verblijd is, dat het tot zijn genade mag komen. Hij zegt tot Zijn discipelen, dat het Koninkrijk Gods: dat rijk van genade en kwijtschelding van zonden, nabij is, en Hij spreekt in een beeld, ontleend aan het eten van het lam, van het genot, hetwelk Hij er van hebben zou, wanneer Hij in dit rijk hen de genade Gods deelachtig zou gemaakt hebben.

II.

Nadat nu de Heere een drinkbeker genomen, gedankt en gesproken had: „Neemt deze en deelt hem onder ulieden“, gaat Hij over tot een handeling, waarover men na verloop van 18 eeuwen nog niet tot helderheid heeft kunnen komen. Laat ons die eerst

uit de oude Joodse geschiedenis toelichten. Deze handeling is ons bekend onder de naam van: *Avondmaal des Heeren*.

„En als zij aten”, zo schrijven Matthéüs en Markus. Terwijl zij aten, dat wil zeggen: terwijl zij het Paaslam aten. Stellen wij ons dit alzó voor: onze Heere ligt aan tafel met Zijn discipelen; zij eten van het Paaslam; gedurende de maaltijd, spreekt de Heere weer van de verrader, zoals Hij zulks reeds de vorige avond gedaan had; waarbij de Hervormers opmerkten, dat de Heere zo herhaaldelijk van Judas gesproken heeft, om hem nog tot bekering te brengen.

Terwijl zij nu het eten van het Paaslam voortzetten en Judas zich waarschijnlijk onttrokken had, nam Jezus één van de ongezuurde broden, die bij het Paaslam gegeten werden, in Zijn hand. Naar de leer der Joden mag een huisvader de zegen niet over het brood uitspreken, tenzij hij het brood in de hand genomen heeft, opdat een iegelijk zien kan, wat hij gezegend heeft. Dit ongezuurde brood zegent nu de Heere; want bij de Joden bestond dit loffelijk gebruik, dat zij geen spijs nuttigden, vóórdat zij eerst de zegen daarover uitspraken; want de Joden zeggen, dat, als iemand iets van deze wereld zonder dankzegging geniet, het zoveel is, alsof men het van God rooft. Daarom schrijft ook de Apostel Paulus: „Want alle schepsel Gods is goed, en daar is niets verwerpelijk, met dankzegging genomen zijnde” (1 Tim. 4 : 4). — Wij lezen ook van onze Heere, dat Hij elke spijs, eer die genuttigd werd, gezegend heeft. Daarom wordt ook nog steeds bij de armen het weinige brood en de karige spijs zo gezegend. —

Nadat onze Heere het brood gezegend had, brak Hij het, zoals de Joden naar voorvaderlijke wijze plachten te doen; want dit brood der Joden was hard en plat en liet zich niet snijden. Bij de Joden zegent de huisvader het brood, daarna breekt hij het. — Vervolgens gaf de Heere het aan Zijn discipelen, zoals de Joodse huisvader het, pleegt te doen. Hij geeft aan een ieder van zijn gezin een stuk, en die het ontvangt, neemt het in zijn hand; daarom zegt ook de Heere: „Neemt!” En waarom voegt Hij er bij: „Eet!”? Op deze wijze sprak de huisvader in de Paasnacht, terwijl hij het brood uitdeelde: „Een iegelijk, die hongert, kome en ete van het brood der verdrukking!” — Daarna zeide de Heere: „Dat is Mijn lichaam”. De Heere bedoelde daarmee het brood. Dit zeide de Heere in dezelfde betekenis, waarin van het lam werd gezegd: „Dit is des Heeren Pascha”. De Heere voegt er bij: „Dat voor u gegeven wordt”. De Apostel Paulus schrijft: „Gebroken”, namelijk door de dood; in die zin, waarin de Heere Zelf gezegd heeft: „Breekt deze tempel af”. Als nu de Heere zegt: „Doet dat tot Mijn gedachtenis”, (gelijk Lukas schrijft), zegt Hij hetzelfde, wat wij Exod. 12 : 14 lezen: „En deze dag zal ulieden zijn ter gedachtenis, en gij zult hem de Heere tot een feest vieren; gij zult hem vieren onder uw geslachten tot een eeuwige inzetting”.

Nadat de Heere dit verricht had, nam Hij de drinkbeker. Onder de Joden was het gebruikelijk, dat zij viermaal bij de Paasmaaltijd de beker namen. De eerste bij het begin van de maaltijd; de tweede, als er moest gevraagd worden, wat het Paaslam en deze gehele maaltijd beduidde; de derde beker werd gevuld, als er na de maaltijd gedankt werd; en de vierde, als de lofzang werd gezongen. Volgens dit Joodse gebruik, dat men dankzeggende na het eten een beker wijn dronk, heeft ook onze Heere het avondmaal met een beker besloten, en daaraan een hogere betekenis verbonden, want Lukas en Paulus zeggen, dat Hij de drinkbeker na het avondmaal genomen heeft, en Paulus noemt diezelfde drinkbeker *de drinkbeker der dankzegging*, zoals de Joden die drinkbeker noemen, welke de maaltijd besluit.

Jezus nam de drinkbeker, heet het, zoals de Joodse huisvader de gewoonte had die met beide handen op te heffen; en gelijk deze daarover de zegen uitsprak, zo heeft ook onze Heere die gezegend. Ook is het volgens Joods gebruik, dat de Heere niet Zelf

inschenkt; want op het Paasfeest schenkt de Joodse huisvader niet zelf in, maar hij laat zulks een ander doen. De Heere, zo staat er, gaf daarop de drinkbeker aan Zijn discipelen en sprak: „Drinkt allen daaruit". Wederom geheel naar Joods gebruik, volgens hetwelk aan allen, die aan tafel zaten, de beker gegeven werd, en allen daaruit drinken moesten. Het was een uitdrukkelijke wet bij de Joden, dat voornamelijk uit de vierde beker allen drinken moesten. Daarom lezen wij ook bij Markus: „En zij dronken allen uit denzelven", terwijl wij bij het uitreiken van het brood slechts lezen: „Eet!" en niet: „Eet allen!" Ook niet: „Zij aten allen daarvan".

„Dit is Mijn bloed", lezen wij verder. De Heere meende de drinkbeker, en terwijl Hij de drinkbeker bedoelde, meende Hij de wijn, die in de beker was, en Hij noemt deze wijn Zijn bloed, wat wel zeer gepast was; want rode wijn, waarvan de Joden zich meest bedienden, heet op verscheidene plaatsen „bloed": o.a. in de zegen, welke Jakob aan Juda gaf: „Hij wast zijn kled in de wijn en zijn mantel in wijndruivenbloed". Lukas en Paulus schrijven: „Deze drinkbeker is het nieuw Testament in Mijn bloed". Testament wil hier zoveel zeggen als verbond, bevestigd door uiterste wilsverklaring, en nieuw Testament heet het in tegenstelling van een oud Verbond, hetwelk in het bloed van slachtvee bevestigd werd. De omschrijving van dit nieuw Verbond vinden wij in het 8ste en 9de Hoofdstuk van de Brief van Paulus aan de Hebreëen.

De Heere zegt van Zijn bloed, *dat het zou vergoten worden*, en had daarmee het oog op het bloed des lams, hetwelk aan de voet van het altaar in het voorhof des tempels uitgegoten werd.

„Voor u", zegt de Heere volgens Lukas, d.i.: voor u, mijn discipelen, die bij Mij gebleven zijt. „Voor velen", zegt de Heere volgens Matthéüs, d.i. niet voor allen, doch ook niet voor weinigen, maar in die zin, zoals wij elders lezen: „Er is nog plaats". —

„Tot vergeving der zonden", want zonder bloedstorting geschiedt geen vergeving, zegt de Apostel. En deze waarheid is reeds bekend geweest aan Adam en ook aan zijn zonen en aan alle heiligen, die vóór Mozes geleefd hebben. Ook heeft de Heere deze waarheid in de gehele Wet voor het volk Israëel laten uitdrukken; bijna alles toch moest door bloed gereinigd worden. En hoe trad die waarheid in het bijzonder aan het licht op de grote verzoendag, op welke dag de hogepriester met het bokkenbloed in een bekken en met het wierookvat in de hand door het binnenste voorhangsel in het heilige der heiligen ingaan moest. Op het verzoendeksel, dat op de ark des Verbonds lag, moest hij met zijn vinger het bloed sprengen, en ook vóór hetzelfde zevenmaal, opdat het volk genadig bedekt zou zijn. (Zie Lev. 16.) En zo heet het dan ook van onze Heere bij Jesaja (Hoofdstuk 53), *dat Hij Zijn ziel tot een schuldoffer zou stellen*.

De woorden, die nu volgen: „Ik zeg u, dat Ik van nu aan niet zal drinken van deze vrucht des wijnstoks, tot op die dag, wanneer Ik met u dezelve nieuw zal drinken in het Koninkrijk Mijns Vaders", kunnen zó verstaan worden, dat zij beduiden: *Na mijn opstanding is het Rijk Mijns Vaders opgericht; dan zal Ik van deze wijn op een geheel nieuw wijze met u drinken*. Of wij evenwel daarbij aan een eigenlijk wijndrinken te denken hebben, zou ik willen betwijfelen, daar de Heere bij Lukas zegt, dat Hij niet meer met Zijn discipelen het Paaslam eten zou, totdat het vervuld was in het Koninkrijk Gods. Naar ons westers spraakgebruik zou ik het aldus verklaren: Deze Paasbeker drink Ik nooit weer met u, van dit Paaslam eet Ik nooit weer met u, maar na Mijn opstanding is het Rijk Mijns Vaders gekomen, dan eet Ik met u van een geheel ander Paaslam, dan drink Ik met u een geheel anderen wijn. Dat is, „dan zal Ik met u verzadigd worden uit de ontferming, die Mijn Vader voor u door Mij in het werk der verlossing heeft geopenbaard; dan word Ik met u dronken uit de volheid der liefde, welke Mijn God en uw God, Mijn Vader en uw Vader, door Mijn lijden en sterven

voor u bereid heeft.’

III

Mijne Geliefden! Hoe heerlijk treedt het gehele werk Gods in deze geschiedenis aan het licht; hoe straalt ons hier de waarheid tegen: „Wie heeft Hem te voren iets gegeven, dat Hem zou vergolden worden?” Hoe treffend komt hier wederom Gods gerechtigheid en aller mensen ongerechtigheid aan de dag!

Het volk heeft enige dagen te voren de Heere als zijnen Koning gehuldigd en ingehaald, heeft uitgeroepen: „Hosanna, de Zoon Davids!” Het heeft Hem nu vier dagen met opgetogenheid in de tempel gehoord; zo velen zijn naar Bethanië gekomen, en hebben de uit de dood opgewekte Lazarus gezien; zij zijn in hun binnenste overtuigd: *Hij is de Christus, de Zoon des Allerhoogsten, Die in de wereld zal komen.* En datzelfde volk viert zijn Paasfeest, ieder huisvader spreekt breedvoerig van de betekenis van dit Pascha. Iedereen heeft zich gereed gemaakt, het Paaslam moet gegeten worden; en geen enkel mens in de heilige stad denkt aan Jezus; niemand denkt er aan, dat Hij Zelf het waarachtige Paaslam is. Iedereen heeft gezorgd om voor zich een zaal te krijgen, waar hij het Paaslam eten kan. Niemand heeft er aan gedacht, voor Jezus ten minste een zaal beschikbaar te houden; geen duizend, geen honderd, geen vijftig, geen tien, — wat zeg ik? Zelfs niet één heeft er aan gedacht, de Heere op te zoeken en Hem uit te nodigen, om bij hem het feest te vieren met Zijn discipelen. — Zó deed het volk.

De priesters in de tempel Gods hebben de intocht des Heeren in de stad, Zijn komen tot Zijn tempel aanschouwd, zij hebben gevoeld, krachtens welke macht Hij de kopers en verkopers uit de tempel gedreven en de tafels der wisselaren omgeworpen heeft; zij hebben geen antwoord weten te geven op de vraag: „Hoe is Davids Heer Davids Zoon?” Zij hebben het gevoeld, dat het woord hen gold: „Zij wierpen de Zoon uit, buiten de wijngaard en doden Hem;” en: „De Steen, die de bouwlieden verworpen hebben, deze is tot een Hoofd des hoeks geworden.” (Matth. 21.) De priesters, schriftgeleerden en Farizeeën zijn in hun binnenste hiervan overtuigd: „Mij is het! Maar — zij bekeerden zich niet, zij trachtten Hem te doden, zij zijn blij door Judas, de verrader, daartoe een gelegenheid te hebben gekregen; het bloedgeld is alreeds uitbetaald; zij, die de Schrift zo goed wisten te verklaren, zijn, als ware dit hun gedrag een bijzaak en geheel zonder betekenis, in de voorhof des tempels bezig, miljoenen lammeren te slachten en hun bloed uit te gieten aan de voet van het altaar; ook zij eten het Paaslam, zijn vol ijver, - dat daarbij toch alles geschiede naar het Woord des Heeren, - en niemand van hen denkt er aan, dat zij, die de Paaslammeren kelen en slachten, tegenover het ware Paaslam zitten als moordenaren van dat Lam, Hetwelk hen uit Egypte verlost heeft, en ook nu nog alleen machtig is hen van de helse Faraö te redden. Zij maken Jeruzalem tot een Sodom, de stad des allerhoogste Konings tot een Egypte. — Zó deden de priesters, de Godgewijde voorgangers des volks.

De discipelen hebben de Heere zo dikwerf horen zeggen: „De Zoon des mensen zal overgeleverd, bespot, gezeseld en gekruisigd worden”, zij hebben het nog enige dagen voordat zij naar Jeruzalem gingen, van Hem vernomen: „Ziet, wij gaan op naar Jeruzalem, en de Zoon des mensen zal de overpriesters en schriftgeleerden overgeleverd worden, en zij zullen Hem ter dood veroordelen” (Matth. 20 : 18). Zij hadden zelfs gezegd: „Laat ons met Hem sterven” (Joh. 11 : 16). En nu, het is donderdagmorgen, het is de laatste dag, dat zij hun geliefde en trouwe Meester nog bij zich zullen hebben, en zij begrijpen zelf weinig van alles, wat de Heere en hen te wachten staat, dat zij zich geheel met de uiterlijke dingen, met de letter der Wet bezighouden, en rustig en kalm alles voor het Paasfeest bereiden, even alsof de Heere niets van Zijn

lijden en aanstaande dood gezegd had. En toch had Hij acht dagen te voren tot Petrus gezegd: „Ga weg achter Mij, Satanas! gij zijt Mij een aanstoot, want gij verzint niet de dingen, die Gods zijn!" (Matth. :23.) Toch had Hij tot Johannes gezegd: „Kunt gij den drinkbeker drinken, die Ik drinken zal?" (Matth. 20 : 22.) Toch hadden zij de vorige avond nog vernomen: „Die vrouw heeft Mij voor mijn begrafenis gezalfd". — Ach, wat begrijpt de mens van hetgeen God voor hem doet, al heeft hij het ook zelfs met de oren gehoord? Waar is het hart, dat besef heeft van de liefde Gods in Christus Jezus? De discipelen, wat zij ook van de Heere bekend hebben, hoe zij Hem ook liefhebben, in de grond der zaak handelen zij met Hem, als ware Hij huns gelijke, ja als stonden zij zelfs boven Hem. In de grond van hun hart zijn zij bezig met de letter der Wet en hebben van de genade en waarheid, die voor hen in dit ogenblik daargesteld wordt, geen begrip. Maar zelfs de zorg en bemoeienis hun uitwendige behoeften laten zij aan de Heere over. Ook hebben zij er niet voor gezorgd, dat de Heere een eetzaal had, integendeel, zij komen met de lastige vraag tot Hem: „Waar wilt Gij, dat wij het bereiden?"

Of dachten zij misschien, dat de Heere dat „waar?" wel weten zou? Dat de Heere door het geloof zulk een zaal beschikte, ook dat zelfs nemen zij op, alsof het vanzelf sprak. En terwijl zij aan tafel liggen, zien zij het Paaslam, het ligt gebraden vóór hen, en zij zien de Heere en beseffen niets. Zij vernemen het allen: „Een uit u zal Mij verraden"; daarover worden zij bedroefd, omdat de Heere zuks zeide, maar niet bedroefd bij al hetgeen zij van Zijn lijden vernemen. Ja, in deze gewijde ure ontstaat er zelfs twist onder hen, wie van hen wel de meeste zou zijn. Lukas 22 : 24.) Zij waren slechts bedroefd geworden, omdat de Heere gezegd had: „Ik ga weg van ulieden". Wat dit betekende, hoe dikwijls zij het ook uit de mond des Heeren vernomen hadden, kwam hun niet in de gedachte. Zó deden de discipelen, zij, die bij de Heere woorden des eeuwigen levens vonden!

En de Heere? Wie is in staat, deze liefde te doorgronden, welke ongekend, ja miskend, stil haar weg gaat? Evenals de zwangere moeder, niet vragende of de vrucht haars lichaams haar kent of niet kent, deze daarom toch niet verwenst, omdat zij smarten verwekt en vele angsten veroorzaakt, maar haar liefheeft, omdat het de vrucht van haar lichaam is, — zo doet de Heere met de Zijnen. Evenals de moeder zich overgeven wil en moet aan het woord: „Met smart zult gij kinderen baren!" (Gen. 3 : 16), zo geeft ook de Heere Zich aan de wil des Vaders over, opdat alleen de Vader verheerlijkt zij door Hem, en zij gered zijn, welke de Vader Hem gegeven heeft. Hij is onder de Zijnen. Hij weet het, de Zijnen nemen Hem niet aan. Hij heeft geweend over Jeruzalem. Judas geeft Hem veel kommer. Niemand verstaat Hem, niemand heeft er enig begrip van, dat Hij gereed staat, het werk der verlossing te voleindigen. Zelfs de discipelen verstaan en zien er niets van; maar de Heere heeft de Vader voor ogen en Diens wil, om die te volbrengen, waartoe Hij ook gekomen is. *Geworden onder de Wet*, wil Hij in alles bewijzen *de Vervuller der Wet te zijn*. (Gal. 4 : 4, 5.) Hij legt Zich aan tafel als een gewoon Joods huisvader met de Zijnen. Hij doet, wat heel Jeruzalem deed. Hij eet met Zijn discipelen het Paaslam, van ganser harte, van ganser ziel en met alle krachten. Hij, Die wist, dat Hij Zelf het Paaslam was, zegt niet: „Het Paaslam ben Ik. Ik behoef daarvan niet te eten!" Den broederen in alles gelijk, eet Hij niet alleen mede, maar deelt als een huisvader onder hen het lam uit. Met welgevallen ziet Hij op het lam, verblijdt Zich met een bijzondere blijdschap in de raad Gods, hoe Hij redt, en heeft daarbij een gevoel van verlorenheid en van redding, zoals het aan alle overigen in Jeruzalem vreemd was.

O, met welk een Goddelijke blijdschap moet Hij wel dat Paaslam aanschouwd hebben,

en tegelijk met welke gevoelens van menselijke ellende! Wie is in staat, deze liefde en dit geduld van Jezus te doorgronden, waarmede Hij nu eens in gelijkenissen, dan weer in ronde woorden de discipelen voorhield, hoe verloren zij in zichzelf waren; wat Hij gewillig en bereid was, voor hen te doen; hoe door Hem de Vader verheerlijkt zou zijn, en Mij door de Vader, en zij in Hem.

Nochtans heeft de Heere hen niet verworpen, Hij heeft het werk, dat Hij te doen had, niet opgegeven. Hij heeft Jeruzalem niet omgekeerd, de priesters niet gedood met bliksem en donder, Judas niet in de afgrond geworpen. Hij, Die het Lam is, is als een lam stom voor zijn scheerders, Hij doet Zijn mond niet open. Hij wil het verlorene redden. Hij geeft Zich vrijwillig over, hoewel er op de gehele wereld niemand is, die het verstaat, wat Hij doet. — Zó doet de Heere.

IV.

Wie is Hij, Die daar aan tafel ligt, in gedaante gevonden en in een houding als ieder ander mens, in alles de mensen gelijk, en bij de discipelen doorgaans voor niets anders aangezien dan voor cellen metgezel, ja voor een, die nog geringer was dan zij? Wie is Hij, Die aan dezelfde tafel en in zulk een gestalte het beeld van het Paaslam in Zich laat opgaan, de wet van het Paaslam ter zijde zet en nochtans zo heerlijk handhaaft? Wie is Hij, Die stilzwijgend te verstaan geeft: „Ik ben dat Paaslam", Die maakt, dat het aardse door Hemzelf ten volle overgegaan is in het hemelse en waarachtig eeuwige?

Het is de Heere. Hij bewijst hier, dat Hij het is, Die de wet van het Pascha gegeven had, dat dit Pascha profetisch op Hem zag, een prediking van Hem geweest was, dat Hij toenmaals Zichzelf daarmede aangeduid had. Zo was dan hier de vervulling Zijner liefde, dat Hij de schaduw door Zichzelf vervulde en alzo de schaduw in Zijn eigen beeld deed opgaan en verdwijnen.

Of, waarom nam onze Heere niet een stuk van het lam? Waarom zei Hij niet, op het lam wijzende: „Dat is Mijn lichaam", terwijl Hij toch van de drinkbeker der dankzegging zeide: „Dat is Mijn bloed?" Waarom nam de Heere het brood?

U gevoelt het, mijn geliefden, dat, zo de Heere daartoe een stuk van het lam genomen had, de gehele schaduwdienst der Wet had moeten blijven bestaan; en de schaduwen der Wet konden immers niet blijven bestaan, zodra het beeld der hemelse dingen zelf aanwezig was.

Hadden voormaals de Israëlieten een geslacht lam gegeten ter gedachtenis aan hun uittocht uit Egypte en hun overgang in het land der belofte, alsmede ter gedachtenis, dat door het bloed van dit lam hun eerstgeborenen van de dood waren verschoond geworden, dan hebben zij ook wel kunnen verstaan, dat zij met het geslachte lam, door dit te eten, één lichaam uitmaakten; dat het geslachte lam hun Hoofd was, hun Jehovah, Die de slaande engel hen deed voorbijgaan, Die als de Eerste voor hen heen en met hen uit Egypte toog, en dat zij als leden van Hem beschouwd werden. En ook dat zij in Zijn bloed verlossing uit dood en verderf hebben gehad; ook dat zij niet om hunnentwil, maar om des geslachten lams wil het voorbijgaan van de slaande engel ondervonden hadden en overgegaan waren in het land der belofte. — In plaats van het lam verordende nu de Heere het brood voor Zijn ganse Israël, opdat zij, wanneer zij dat brood aten, het tot Zijn gedachtenis zouden doen, dat zij namelijk met Hem, het Hoofd, als leden van Hem door zijn zelfopoffering, als één lichaam overgegaan waren uit het Egypte der hel en dezer wereld, uit de harde slavendienst der zonde in het hemelse Kanaän.

Hadden ook voormaals de Israëlieten de beker des heils en der dankzegging genomen, *en de Naam des Heeren daarbij verkondigd*, zoals wij Psalm 116 : 13 lezen; hadden

zij de Heere geloofd voor Zijn verlossing van de dood in het bloed des lams en dat Hij het Verbond Zijner trouw hun hierin had bevestigd, dat Hij hen met een sterke hand en een uitgestrekte arm uit Egypte uitgeleid had en verschonend hun woningen was voorbijgegaan, — van nu aan zou Zijn ganse Israëel hetzelfde doen. Het volk des Heeren moest bij het nemen van deze drinkbeker die te gelijk beschouwen als een open brief, waarin zij Zijn Verbond lezen konden, het nieuw Verbond, waarin het heet: „Hun zonden en ongerechtigheden wil Ik niet meer gedenken" (Jer. 31 : 33), — het Verbond, bevestigd en opgericht in Zijn bloed. Zo moesten zij dan weten, als zij deze drinkbeker namen, dat zij stonden op de grond van dit eeuwig Verbond, waarin het heet: „Mijn genade zal van u niet wijken, en het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen" (Jes. 54 : 10). Zij moesten in deze drinkbeker een zichtbaar waarteken hebben, dat Zijn bloed voor hen vergoten was, het bloed, waarin dit Verbond gemaakt was, opdat zij zich bij het nemen van de drinkbeker verblijden mochten in lofzangen ter ere van God en Zijn Christus.

Indien men recht begrepen had, welk verband tussen het uitdelen van het brood en de drinkbeker en de oude instellingen bestond, en hoe de oude schaduwdienst door de Heere in het nieuw Testament opgelost werd, dan zou men nooit gekomen zijn tot die verschillende opvattingen, volgens welke in het Heilig Avondmaal enige grond zou kunnen gevonden worden voor de leer ener transsubstantiatie of consubstantiatie;¹ of volgens welke men zich allerlei mystieke voorstellingen van deze zaak maakt, waarbij aan het Sacrament toch meer of minder bedekt het begrip van een middel ter vergeving van zonden wordt verbonden.

Als de Heere zegt: „Dit brood is Mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt", dan zegt Hij dat — naar alle regelen der uitlegging — in dezelfde zin, waarin van het lam wordt gezegd: Het is des Heeren Pascha of voorbijgang. (Ex. 12 : 11.) Nu was het lam de voorbijgang in een beeld, zoals ook het feest in een beeld het Pascha des Heeren of Zijn voorbijgang was; en het eten van het lam en het feestvieren geschiedde ter gedachtenis van de voorbijgang. Zo is dan ook het brood in een beeld het lichaam des Heeren, en het eten van dit brood geschiedt ter gedachtenis, dat de Heere Zijn lichaam voor ons gegeven heeft. Dat dit zo is, blijkt uit de woorden des Heeren: „Deze drinkbeker is het bloed des nieuwen Testaments"; waarvoor wij bij Lukas en Paulus lezen: „Deze drinkbeker is het nieuw Testament in Mijn bloed!" (Vergel. Matth. 26 : 28; Luk. 22 : 20; 1 Cor. 11 : 25.)

De bedoeling des Heeren is derhalve de volgende: ‘Dat Ik dit brood geef, en dat gijlieden daarvan eten zult, geschiedt daarom, opdat gij, wanneer gij dit met elkander doet, gedachtig zijt, dat Ik Mijzelf voor u gegeven heb, en dat gij alsoo ware leden zijt van Mij, het Hoofd, Dat Zich voor u in de dood heeft gegeven. Dat gij allen daaruit drinken moet, geschiedt daarom, opdat wanneer gij zulks onder elkander doet, gij verzekerd moogt zijn, dat gij in Mijn bloed vergeving uwer zonden, verlossing van de dood en van het eeuwig verderf hebt, dewijl in Mijn bloed, dat Ik voor u vergoten heb, het Verbond der genade vaststaat.

Het brood en de wijn staan op zichzelf zo weinig in verband niet het lichaam en het bloed des Heeren, als de gedroomde zeven vette en magere koeien met de werkelijk komende zeven jaren van overvloed en die van hongersnood, ofschoon Jozef zeide: *de zeven koeien zijn zeven jaren*. Het beeld past echter bij de aard der zaak. — Het lam was eigenlijk niet het Pascha des Heeren, het veroorzaakte des Heeren Pascha;

¹ Transsubstantiatie wordt genoemd de leer der Roomse Kerk, vastgesteld in 1215, volgens welke het brood en de wijn in het wezenlijke lichaam en bloed van Christus veranderd worden. Zie Heidelb. Catech. Vr. 78 en 80. — Consubstantiatie heet de leer der Lutherse Kerk, volgens welke het ware lichaam en het ware bloed van Christus in, met en onder het brood en de wijn tegenwoordig zijn.

omgekeerd veroorzaakte het brood en de wijn niet, dat de Heere Zijn lichaam voor ons gegeven en Zijn bloed voor ons vergoten heeft, maar dewijl Hij zulks doen wilde en het gedaan heeft, verordende Hij het Paasbrood en de Paaswijn, opdat wij daardoor, als door beelden, de zaak indachtig blijven, en in de waarheid onze troost zouden hebben.

V.

Nadat wij nu vernomen hebben, hoe Zich de Heere aan alle ondankbaarheid, boosheid en onverstand des vleses niet gestoord heeft, en Zich daardoor evenmin heeft laten terughouden, om de wil des Vaders te doen, het verlorene te redden; dat Hij veeleer bereidwillig op Zich genomen heeft, om de Wet te vervullen door Zijn eigen doen, en door Zichzelf op te offeren; ja dat Hij ook in Zijn liefde tot ons brood en wijn verordend heeft, opdat wij door deze uiterlijke beelden en tekenen in gedachtenis zouden houden, dat Hij Zichzelf dáartoe voor ons gegeven heeft, opdat wij één lichaam met Hem zouden zijn, en in Hem deel hebben aan de verlossing uit de macht van de slavernij des Satans en der duisternis, en indachtig blijven, dat Hij Zijn bloed voor ons heeft vergoten tot vergeving van onze zonden, — zo hebben wij allen grond om moed te vatten, dewijl wij tot zulk een genade toetreden. Want als het Hem heeft behaagd, in zulke uiterlijke beelden en tekenen ons een gedachtenis Zijner genade mede te delen, dan hebben wij immers van Zijnentwege alle bewijzen, waaruit blijkt, welk een hart Hij voor Zijn verlegen en naar troost verlangende discipelen heeft, en hoe in waarheid de genade daarboven voor ons aanwezig is. Daarom moeten wij toetreden tot zulk een genade met alle blijmoedigheid, en het leil, door Hem voor ons verworven, hogelijk roemen, te meer nog, als wij van de zijde des vleses en der onzichtbare machten ons gedrongen gevoelen, veeleer te zwijgen en aan zijn genade, aan ons geschied, niet te gedenken. Want de duivel is een leugenaar en wil met zonden en verwijting van zonden terneerdrukken en steeds van zulk een genade afhouden. Hij dreigt ook vreselijk met omkomen en verderf, ingeval wij ons aan zulk een genade overgeven. Onze Heiland en trouwe Redder echter is de Waarheid, en als Hij gewild heeft, dat wij aan Zijn genade zouden gedachtig blijven, dan kan Hij zulks niet anders gemeend hebben, dan in die zin: *dat de genade ons van Zijnentwege verzekerd is, dat zij door Hem voor ons aanwezig is.*

Intussen hebben wij ook alle oorzaak, onszelf te verootmoedigen en aan te klagen, dat wij eigenlijk niet veel meer verstaan van deze genade en liefde tot ons, dan de discipelen er destijds van verstonden; want als iemand er in waarheid meer van verstaat, is dit het werk des Heiligen Geestes. Wij hebben derhalve oorzaak, Hem te bidden, dat Hij ons naar Zijn belofte Zijn Geest wil schenken, niet opdat wij iets mogen weten, maar opdat de liefde van Christus in ons volmaakt zij, en wij in Hem; en deze liefde zal in ons volmaakt zijn, als wij de gerechtigheid doen, een iegelijk aan zijn naaste en aan zijn broeder, en niet onszelf zoeken.

Dit was ook de leer van het Avondmaal, die de Apostel Paulus in de 1ste brief aan de Korintiërs (Hoofdstuk 10 en 11) ons voorhoudt, en waarvan ik u **ter toepassing** op uzelfen nog in weinige woorden de inhoud meedelen wil.

De eerste gelovigen kwamen tegen de avond samen en aten en dronken met elkaar. Ieder bracht naar zijn vermogen mee, en een ouderling, die arbeidde in het Woord en de leer, nam het brood, zegende het, brak het, deelde het uit, nam ook de drinkbeker, die hij zegende en aan het einde van de maaltijd uitdeelde, en sprak daarbij van de zelfopoffering, van de dood, van de liefde en van de genade van onze Heere.

Dit laat zich niet zo namaken; in Gods Rijk gaat het niet om vormen, maar om het

gebod en om de zaak. Die rijk waren, brachten veel mede, en zetten zich boven aan de tafel in de nabijheid van de leraar; die arm waren konden zich aan het benedeneinde plaatsen, en hoorden wel veel woorden van heerlijkheid, zagen echter geen daarmede overeenstemmende daden, en moesten zich tevredenstellen met een stukje gezegend brood en met een dronk uit de gezegende drinkbeker; voor het overige moesten zij hongerig weer naar huis gaan, terwijl de anderen rijkelijk verzadigd waren. Dit was de verkeerde gewoonte waarop al de woorden van de Apostel doelen.

Het gedrag der rijken was een verraad, gepleegd aan de armen; daarom schrijft de Apostel: „De Heere Jezus in de nacht, in welken Hij verraden werd.” ... Zulke rijken waren wel niet zeer gebroken van hart en bijgevolg ook niet gebroken voor hun arme naaste, om hem de eerste plaats in te ruimen, terwijl toch alle ellendigen moeten voorgaan. Daarom schrijft hij: „Dit is Mijn lichaam, dat voor u gebroken wordt”.

Zichzelf zo in gewaand geestelijk leven boven aan de tafel te goed te doen en de arme gebrek te laten lijden, was niet des Heeren dood verkondigen, was geen geloof dat Hij komen zou en verschijnen als de Heere der heerlijkheid. Daarom schrijft de Apostel: „Totdat Hij komt”. Zulk een aanmatiging, waarbij men zich zo boven zijn arme broeder verhief, kon slechts ten gevolge hebben, dat men het oordeel over zichzelf haalde, terwijl men in de waan verkeerde van genade te hebben. Dit was een onwaardig eten van het brood, een onwaardig drinken van de wijn; want er was geen erkentenis, dat dit des Heeren brood en des Heeren drinkbeker was, dewijl men immers niet samen kwam aan een open tafel in een herberg, maar in een bedehuis.

Men maakte zich daarentegen met zulk een gedrag schuldig aan het lichaam en aan het bloed des Heeren, dewijl men daardoor Hem niet als de Heere en het Hoofd erkende, van Wie alles was, en Die Zichzelf had overgegeven, en men daardoor ook dit lichaam beledigde, voor zover men de armen terugdrong, die toch tot dit lichaam behoorden. Daarom schrijft de Apostel Paulus, dat hij, die zulks deed, *niet onderscheidde het lichaam des Heeren*; en zij maakten zich schuldig aan het bloed des Heeren, daar zij met zulk een gedrag toonden, hoe weinig zij de losprijs waardeerden, waarmede de armen zowel als zij gekocht waren.

Een andere verkeerde gewoonte was deze, dat de eerste gelovigen in Korinthe samen kwamen in de huizen, die in de nabijheid der afgodentempels stonden, en van het vlees der dieren kochten, die aldaar tot de offerdienst gediend hadden. Wanneer zij nu samen kwamen, aten zij van dit vlees, en namen dan spoedig daarop het brood en de drinkbeker, van welken wij nu spreken. Dat dit aanstoot en grote ergernis veroorzaakte bij de gelovigen uit de Joden, behoef ik u zeker niet te zeggen. De Apostel verwijt hun deze handelwijs, en schrijft daarop ziende: „De drinkbeker der dankzegging, die wij dankzeggende zegenen, is die niet de gemeenschap des bloeds van Christus? Het brood, dat wij breken, is dat niet de gemeenschap des lichaams van Christus?” (1 Cor. 10: 16, 17.) Wat betekent hier dat woord „gemeenschap”? Wij zien het uit de volgende verzen. Onder het lichaam van Christus verstaat de Apostel Christus Zelf, zoals Hij Zich voor ons gegeven heeft, alsook Zijn leden.

Derhalve wil hij zeggen: ‘als gij dat gezegende brood neemt, dan verklaart gij daarmee, dat gij gemeenschap hebt met Christus en zijn Gemeente, en als gij de gezegende drinkbeker neemt, dan verklaart gij daarmee, dat gij deel hebt aan al de weldaden der genade, die Christus voor u verworven heeft door Zijn bloed. Want het heeft de Heere behaagd, ons dit brood en deze wijn te geven tot onderpand, teken en zegel, dat gij zo waarachtig deel hebt aan al zijn weldaden, en leden zijt van Zijn lichaam, als gij het brood en de drinkbeker aanneemt en mondelijk geniet. Daarom schrijft de Apostel ook: „Hebben niet degenen, die de offerande eten, gemeenschap

met het altaar?" (1 Cor. 10 : 18), en hij leidt daaruit de leer af, dat het brood en de drinkbeker des Heeren zich met het afgodenoffer niet verenigen laten.'

Ik hoop met deze verklaring menige bedenking, die in eenvoudige zielen met betrekking tot de leer van het Heilig Avondmaal heerst, weggenomen te hebben. Ik verblijd mij, dat mij de gelegenheid gegeven werd, mij zo over het Avondmaal onzes Heeren te kunnen uitspreken, waarmede wij ook voor het geweten van een iegelijk zijn openbaar geworden, hoe hoog wij hetzelfde in ere houden.

Dat wij daarbij het lichaam des Heeren onderscheiden, is wel de hoofdzaak. Waar liefde is, daar gebiedt de Heere de zegen, en de verantwoordelijkheid van het te moeten ontberen² ligt op dezulken, die de liefde en de gerechtigheid krenken en haar niet voor de grond van het Avondmaal des Heeren houden, maar het Avondmaal om des Avondmaals wille begeren.

Ten slotte merk ik aan, dat mystieke overdenkingen in deze heilige handeling slechts dienen tot verleiding en tot strijd; maar de waarheid, die liefde en gerechtigheid met zich brengt, is nuchter. Blijft in haar en gij zult bij God nog meer dan vergoeding vinden. Amen.

Nazang: Psalm 118 : 14.

*Gij zijt mijn God, U zal ik loven,
Verhogen Uwe Majesteit!
Mijn God, niets gaat Uw' roem te boven;
U prijz' ik tot in eeuwigheid.
Laat ieder 's Heeren goedheid loven,
Want goed is d' Oppermajesteit!
Zijn goedheid gaat het al te boven
Zijn goedheid duurt in eeuwigheid!*

² De verstrooide Gemeente miste destijds nog het gebruik der heilige Sacramenten, daar haar voorganger te Elberfeld nog niet geordend was.

4. GETHSÉMANÉ.

Gehouden maart 1848, 's avonds.

Leerrede over Johannes 18: 1 en Matthéüs 26: 36-47, vergeleken met Markus 14: 32-42 en Lukas 22: 39-47.

Voorzang: Psalm 39 : 7, 8.

*Wanneer G'Uw straf op enen sterv'ling stort,
Omdat hij Uwe Wet vergeet,
Verdwijnt zijn glans, zijn kracht vergaat in 't kort,
Gelijk de schoonheid van een kleed,
Waarover zich alom de mot verspreidt.
Gewis, de mens is ijdelheid!*

*Hoor mijn gebed, mijn bang geroep, o Heer'!
Daar 'k schreiend U mijn leed vertoon;
Ik, die bij U als vreemdeling verkeer
En hier gelijk mijn vaders woon.
Ai, wend Uw hand en plagen van mij af;
Verkwik mij, eer ik daal in 't graf.*

Tekst: Johannes 18:1. *Jezus, dit gezegd hebbende, ging uit met Zijn discipelen over de beek Kedron, waar een hof was, in welken Hij ging, en Zijn discipelen.*

Matthéüs 26:36-46. *Toen ging Jezus met hen in een plaats, genaamd Gethsémané, en zeide tot de discipelen: Zit hier neder, totdat Ik heenga en aldaar zal gebeden hebben.*

En met Zich nemende Petrus en de twee zonen van Zebedeüs, begon Hij droevig en zeer beangst te worden. Toen zeide Hij tot hen: Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe; blijft hier en waakt met Mij. En een weinig voortgegaan zijnde, viel Hij op Zijn aangezicht, biddende en zeggende: Mijn Vadert indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan; doch niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt.

En Hij kwam tot de discipelen, en vond hen slapende, en zeide tot Petrus: Kunt gij dan niet één uur met Mij waken? Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak.

Wederom ten tweeden male heengaande, bad Hij, zeggende: Mijn Vader! indien deze drinkbeker van Mij niet voorbij kan gaan, tenzij dat Ik hem drinke, Uw wil geschiede. En komende hij hen, vond Hij hen wederom slapende, want hun ogen waren bezwaard.

En hen, latende, ging Hij wederom heen, en bad ten derden male, zeggende dezelfde woorden. Toen kwam Hij tot Zijn discipelen en zeide tot hen: Slaapt nu voort, en rust; ziet, de ure is nabij gekomen, en de Zoon des Mensen wordt overgeleverd in de handen der zondaren. Staat op, laat ons gaan, ziet, hij is nabij, die Mij verraadt.

Vergelijk Markus 14 : 32-42 en Lukas 22 : 39-47.

Wij beschouwen in dit uur de onuitsprekelijke angst, die onze dierbare Heere en Zaligmaker, in onze plaats, in Gethsémané geleden heeft, hoe Hij gebeden en geworsteld heeft, en hoe Hij is gesterkt geworden, om Zijn lijden om onzentwil tegemoet te gaan.

Wij lezen bij de Evangelist Johannes: „*Jezus ging uit met Zijn discipelen over de beek Kedron, waar een hof was, in welken Hij ging, en Zijn discipelen*”.

Jezus ging uit met Zijn discipelen over de beek Kedron, over de beek der donkerheid, gelijk eenmaal David, toen hij vluchtte voor Absalom. (2 Sam. 15 : 23.) De grote stad Jeruzalem had haar koning verworpen; David toog om zijn eigen zonde over de beek Kedron, Jezus echter om Davids en om onzer zonden wil. Onderweg had Hij Zijn discipelen voorgehouden, dat zij zich allen spoedig aan Hem zouden ergeren. Tot Petrus had Hij gezegd: „Eer de haan gekraaid zal hebben, zult gij drie malen verloochend hebben, dat gij Mij kent”. Daarop ging de Heere in een hof, welke genaamd was Gethsémané, d.i. oliepers, waarschijnlijk omdat in deze hof oliepersen waren, om uit de olijven van de Olijfberg de olie te persen.

Het was volle maan, maar een zeer koude nacht. Onze Heere ging nu in die hof, om te bidden, en weldra een angst uit te staan, waarvan wij ons geen recht denkbeeld kunnen vormen. Dit weten wij, dat wij eertijds in de hof Eden waren, die God voor ons geplant had. In deze hof hadden wij een volheid van liefelijkheid uit de kennis en uit het leven Gods; maar door moedwillige ongehoorzaamheid, door het ingeven des duivels, gaven wij alle liefelijkheid prijs, om te weten wat goed en kwaad is,

Wij hebben de hof Eden verloren. In de hof Gethsémané is nu de Mens Christus Jezus in onze plaats, om, hoewel Hij de Zoon was, nochtans gehoorzaamheid te leren uit hetgeen Hij in deze hof, in onze plaats, leed (Hebr. 5 : 8), en ons door Zijn gehoorzaamheid het nieuw Paradijs te ontsluiten, de hof der gemade en des eeuwigen levens, opdat wij daarin eeuwig met Hem zouden wonen voor de troon der heerlijkheid.

Zodra onze Heere in deze hof gekomen was, zei Hij tot Zijn discipelen: „Zit hier neder, totdat Ik heenga, en aldaar zal gebeden hebben.” De beken des doods naderen, de angst der hel overvalt Hem, daarom wil Hij alleen zijn en Zijn toevlucht bij de Vader zoeken, voor Hem Zijn hart uitstorten in het gebed om hulp, om uitredding. Zijn discipelen moeten echter in zijn nabijheid blijven, want dat beurt nog op, als men liefhebbende vrienden in zijn nabijheid heeft; maar in de aanvechting heeft men het met zijn God alleen uit te maken. Die alleen kan helpen en uitredding. Het schrikkelijke der aanvechting, waarin men zich bevindt, kan geen ander gevoelen. Ook Jakob had zijn vrouwen en kinderen in de nabijheid, aan de andere zijde van het veer. Hij echter bleef in zijn aanvechting alleen, en toen worstelde een Man met hem. (Gen. 32 : 22-24.)

Mijn Geliefden! Vanwaar komt het, dat wij, die de Heere kennen, in de ure der aanvechting, al klimt zij ook nog zo hoog, een toevlucht tot de Heere hebben? Van waar, dat wij door de Heilige Geest gedreven worden, om te bidden? Daarvan, dat onze Heere, in onze plaats, in de dagen Zijns vleses gebeden en smekingen met sterke roeping en tranen geofferd heeft tot Hem, Die Hem uit de dood kon verlossen. (Hebr. 5 : 7.) Dat wij allen ook te allen tijde, er moge gebeuren wat er wil, nochtans doorbreken met onze verzuchtingen, van waar komt dit? Hij heeft het teweeggebracht, Hij, onze getrouwe Heiland, door Zijn doodsangst.

En dit niet alleen. Hetgeen Hij tot Zijn discipelen gezegd heeft: „Zit hier neder, totdat Ik aldaar heenga,” dat zegt Hij ook tot ons; want van de eigenlijke nood houdt Hij ons

toch nog altijd verwijderd. Elke nood komt ons zwaar voor, elke aanvechting hard, maar wat eigenlijk onze nood is, dat heeft Hij alleen in al zijn omvang gevoeld en doorgemaakt. Dat is Zijn genade, dat Hij voor ons heeft willen heengaan en bidden, en daardoor heeft teweeggebracht, dat er aan al onze nood en onze aanvechting een einde komt, zodat het van de kinderen van Levi, die de Heere in de smeltkroes der ellende loutert, steeds zal heten: „De Heere wendde de gevangenis van Job" (Job 42 : 10).

De discipelen moesten echter ook iets doen. Wat Hij kort daarna tot de drie discipelen zegt, dat zegt Hij volgens Lukas eerst tot allen: „Bidt, dat gij niet in verzoeking komt" (Luk. 22 : 40). In verzoeking komen is: door haar overwonnen en als het ware verslonden worden.

In Zijn grote angst, die Hem overvalt, wil de Heere Zijn discipelen, die Hij liefhad, voor alle gevaar van aan Hem geërgerd te worden, waarin zij spoedig zouden kunnen verkeren, bewaard weten. Hij had voor hen gebeden tot de Vader: „Bewaard hen van de boze" (Joh. 17 : 15). Nu zou Hij spoedig gevangen en van hen weggenomen worden. De Heere was Zijn dood nabij. Judas, een van de twaalven, zou weldra komen en Hem verraden, en zij beseften daar nog zo niets van, waren veeleer met allerlei vleselijke gedachten vervuld. Zij hadden het allen gezegd, dat zij zich aan Hem niet zouden ergeren, maar de Satan zou er op uit zijn, om hen te ziften als de tarwe. Opdat het nu met hen niet zo ver komen mocht, maar daarentegen Zijn gebed: „Die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik bewaard" (Joh. 17 : 12), vervuld mocht worden, zegt de Heere tot hen: „Bidt, dat gij niet in verzoeking komt". Hij verbergt het hun dus niet, dat hen aanvechting te wachten stond. Hij vleit hen ook niet, alsof zij zulke mensen waren die zouden kunnen volharden. Hij zegt hun daarentegen, dat zij zeker zouden bezwijken, en opdat dit niet mocht geschieden, opdat zij zich niet spoedig aan Hem mochten ergeren, zegt Hij tot hen: „Bidt!" Wat voor Hem de enige toevlucht was, het gebed, daarop wijst Hij ook Zijn discipelen. Zij moesten bidden, opdat zij door de aanvechting niet zouden overwonnen worden.

Heeft het vrucht gedragen, wat de Heere gezegd heeft? Wij zien hier ten minste vooreerst de onmetelijke liefde van de Heere tot de Zijnen. Waar de angst Hemzelf overvalt, daar is Hij evenwel geheel en al hart voor Zijn discipelen. En wanneer deze, voordat zij in slaap vielen, de verzuchting: „O God, ontferm U!" geslaakt hebben, (terwijl zij zelf het niet recht konden vatten, wat hen eigenlijk dreigde), heeft toch de Heere met Zijn bevel: „Bidt", dit noodshot uit hun harten doen voortkomen.

Nadat de Heere dit bevel aan zijn geliefde discipelen gegeven had, neemt Hij drie van hen met Zich, iets verder de hof in. Petrus, die gezegd had: „Al werden zij ook allen aan U geërgerd, ik zal nimmermeer geërgerd worden" (Matth. 26 : 33), en de twee zonen van Zebedeüs, Jakobus en Johannes, die op de vraag des Heeren: „Kunt gij de drinkbeker drinken, die Ik drinken zal, en met de doop gedoopt worden, waarmede Ik gedoopt worde?" geantwoord hadden: „Wij kunnen" (Matth. 20 : 22); - deze drie, welke ook met Hem op de berg waren, toen Hij verheerlijkt werd, had de Heere ook ditmaal verkozen, omdat zij de zwaksten waren, maar voorzeker ook omdat Hij hen als mens wel het liefst bij Zich zal hebben gehad; wij weten tenminste, dat Hij Johannes zeer bijzonder liefgehad heeft. Deze drie moesten hier getuigen zijn van hun eigen zwakheid; maar de Heere wilde hen bij Zich houden, opdat zij Hem zouden ondersteunen met waken en bidden.

De Heere met deze drie een weinig voortgegaan zijnde in de hof, begon „droevig en zeer beangst te worden". Bij de Evangelist Markus lezen wij, dat Hij begon „verbaasd en zeer beangst te worden". Het eerste woord, „droevig", dat wij bij Matthéüs vinden, drukt (naar het Grieks) een gemoedsbeweging uit, zoals men ondervindt, wanneer

men onverwachts door iets onaangenaams getroffen wordt. Markus heeft daarom een woord, dat „verbaasd worden, versteld staan" betekent. Beide heeft bij de mens plaats, als iets schrikkelijks en ontzettends op hem aanstormt, waardoor hij als het ware overstelpt wordt. Het andere woord, „beangst worden", beduidt eigenlijk: door een overmaat van harteweeën overvallen worden, waarbij men in zulk een benauwdheid en vreeze geraakt, dat men de adem zou willen uitblazen. Dit „droevig en beangst zijn" moest de discipelen in het oog vallen, want daarbij heeft het gehele lichaam van de Heere gebeefd en gesidderd, zodat Hij Zich nauwelijks kon staande houden. Hij verbergt zulks ook niet voor Zijn discipelen, maar deelt het hun mee: „Mijn ziel is geheel bedroefd tot den dood toe". Het Griekse woord betekent: „zeer bedroefd, door en door bedroefd zijn", en daar er nu bij staat: „tot den dood toe", betekent het de allergrootste angst en benauwdheid, waardoor iemand het leven te bang wordt, zodat hij de dood zou willen verkiezen.

In zulk een angst zegt de Heere tot Zijn drie discipelen: „Blijft hier en waakt met Mij". Daaruit zien wij, dat de Heere begeerd heeft, dat Zijn geliefde discipelen Hem zouden ondersteunen en helpen, want Hij zegt niet: „Waakt", maar: „Waakt met Mij". Zo heeft dan de Heere de zwakheid Zijner discipelen niet veracht. Hij denkt er in dit ogenblik ook niet aan, dat Hij tevoren gezegd heeft: „Gij zult in deze nacht allen aan Mij geërgerd worden". Wij zien hier, hoe Hij de broeders in alles gelijk heeft willen zijn. Hij heeft Zich niets boven hen aangematigd. Hij heeft niet gedacht: „Wat zouden deze? Ik moet het alleen doen". Hij heeft gedaan, zoals allen, die in aanvechting geraken; zij begeren bij alles wat zij hebben door te staan de bijstand en het gebed der broeders. Hij beschouwt Zichzelf en Zijn discipelen als in hetzelfde gevaar verkerende. De Heere spreekt hier echter van „waken", dat is, dat zij lichamelijk niet slapen, en geestelijk de ogen zouden open houden voor het gevaar, waarin zij verkeerden; dan zouden zij vanzelf wel bidden en de Heere te hulp komen, als de angst Hem mocht neerdrukken.

Maar niet lang kon de Heere het bij hen uithouden. Hij scheidde Zich van hen af, omtrent een steenworp, knielde neer, viel op de aarde, op Zijn aangezicht, en bad, dat, „zoo het mogelijk ware, die ure van Hem voorbijgingen", zeggende: „Abba, Vader! alle dingen zijn U mogelijk, neem deze drinkbeker van Mij weg; doch niet wat Ik wil, in maar wat Gij wilt". Zo deelt de Evangelist Markus het ons mede.

Na dit gebed staat de Heere op in Zijn angst. Hij zoekt verzachting voor Zijn smart bij de discipelen. Maar hier was geen helper; de discipelen sliepen. „Mij vond hen slapende van droefheid". De angst, die de Heere had aangegrepen, had zich ook van hen meester gemaakt. Het heimelijk voorgevoel van hetgeen Hem te wachten stond had hen zodanig bezwaard, dat zij van droefheid in slaap waren gevallen. De Heere wekte hen in zijn benauwdheid en sprak in het bijzonder tot Petrus: „Simon, slaapt gij? Kunt gij dan niet één uur met Mij waken? Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak". Welk een barmhartige Heere! Hij zegt ons, wat Hij aan Zichzelf ondervond, dat, hoewel er een vermaak is in de Wet Gods naar de inwendige mens, er nochtans een wet in de leden is, welke gevangen neemt onder de wet der zonde, en dat daarom gewaakt en gebeden moet worden, opdat men niet door de aanvechting overwonnen worde. Daarvan onderricht Hij Zijn discipelen nog in de uiterste benauwdheid, waarin Hij Zelf is.

Daarna werpt Zich de Heere ten tweeden male neer, en bidt nu zo, dat Hij Zich in de angst overgeeft: „Mijn Vader! indien deze drinkbeker van Mij niet voorbij kan gaan, tenzij dat Ik hem drinke, Uw wil geschiede". Maar er is nog geen verlichting van de angst. Hij zoekt het ten tweeden male bij Zijn geliefde vrienden, en ... „wederom vond Hij hen slapende, want hun ogen waren bezwaard".

Zo verliet Hij hen dan, wierp Zich ten derden male neer, zeggende dezelfde woorden. Daarbij bad Hij te vuriger, maar in plaats dat Hij verlichting vond, nam de benauwdheid dermate toe, dat Hij met de dood worstelde. Zijn bloed drong met het zweet door de poriën en viel in druppelen op de aarde. Thans was onze dierbare Heere op het punt van onder de angst te bezwijken. Maar daar werd van Hem gezien een engel uit de hemel, die Hem versterkte.

Nadat onze Heere gesterkt was, keerde Hij terug tot Zijn discipelen, en daar Hij hen nog slapende vond, zeide Hij tot hen: „Slaapt nu voort en rust, ziet, de ure is nabij gekomen en de Zoon des mensen wordt overgeleverd in de handen der zondaren”.

Mijn Geliefden! Zullen wij er ons in begeven, om te onderzoeken, waarin eigenlijk de angst bestond, die de Heere doorgestaan heeft? Ach, wat weet een kind te vertellen van wat het der moeder gekost heeft, om het ter wereld te brengen? Mat weet het kind ervan te vertellen, welke angst een moeder menigmaal kan overvallen, eer een mens geboren is. Dit weten wij: „Het Woord is vlees geworden”, schrijft Johannes, en wederom: “Jezus Christus is in het vlees gekomen”. (Joh. 1 : 14; Joh. 4 : 2; vergel. 1 Tim. 3 : 16.) Zo was Hij ons dan in alles gelijk, - en hoewel de Zoon, hoewel zijnde in de hemel (Joh. 3: 13), - mens in onze plaats, in onze van God afgekomen toestand.

Thans moet Hij weer naar God heen, en zijn Gemeente meebrengen; maar door welke weg? Door deze weg, dat Hij door Gods genade voor allen de dood smaken moest. Dus moest Hij de dood sterven, Hij, de Heilige, de Onschuldige, de dood sterven. En welke dood? De dood, die *wij* moesten sterven, die wij gestorven zijn; niet de lichamelijke dood op zichzelf, maar de lichamelijke dood met de gehele verdoemenis, met het gehele verworpen zijn van het leven en het Aangezicht Gods. De dood moest Hij sterven als zonde voor ons, als een vloek voor de rechterstoel Gods, zodat Hij het gehele „vervloekt-zijn” gevoelde, waarmede wij vervloekt zijn, die niet gebleven zijn in al de woorden der Wet. Zulk een dood moest Hij sterven, waardoor Hij in de macht des duivels, en der hel moest komen. Door de hel heen en uit de hel uit, dat was de weg. Daarboven een vloek voor God hierbeneden een buit des doods en der hel, beladen met onze zonden, schuld en straf, alzó moest Hij sterven; het liefelijke Aangezicht des Vaders moest Hem daarbij verborgen zijn, Hij moest niets zien, niets ondervinden dan toorn, vloek en verdoemenis. Alle fiolen des toorns, alle angsten der hel moesten over Hem uitgegoten worden, de last van de eeuwige toorn moest Hij verdragen, Hij, de Reine, de Heilige, de Onschuldige, Hij, Die geen zonde gekend heeft, Hij, Die niet leven kon, dan in de Vader. Hij voelt dat deze verschrikkelijke ure, waarin Hij zulk een dood tegemoet ging, was gekomen.

Wie van ons Gods toorn in zich gevoeld heeft, wie gevoeld heeft, wat het is, voor de geopende afgrond der hel te staan, verdoemd en verloren, die weet, dat zulks voor ons mensen niet lang is uit te houden. Maar wij hebben daarbij bewustheid van schuld, die had de Heere niet, en van Hem wordt nochtans gezegd: „De Heere heeft onzer aller ongerechtigheid op Hem doen aanlopen” (Jes. 53 : 6). Ach, dit is reeds genoeg, om er ons enig begrip van te geven, wat de Heilige ziel onzes Heeren moet ondervonden hebben, toen Hij in onze plaats zulk een verdoemenis, zulk een eeuwige dood tegemoet ging.

Maar was het niet het gevolg van onze moedwillige ongehoorzaamheid, van ons ongelooft, dat wij uit God, ons leven, uitgingen? En, wie moest ons nu weer tot God brengen, zo niet de Mens Christus Jezus? Wij konden het niet, want wij waren verloren; een engel, een schepsel kon het niet, want het ging hier om een eeuwig geldend doen van de wille Gods, en dit kon slechts in gehoorzaamheid bestaan. Slechts door geloof kon God zijn eer weer ontvangen. Slechts door geloof konden wij

weer tot God gebracht worden. En nu, om deze gehoorzaamheid aan God te brengen, om aan God het geloof weer te brengen, was de Zoon van God gekomen in de gestalte eens dienstknechts, in gelijkheid van vlees van zonde (Rom. 8 : 3), in gedaante gevonden als een mens.

Hoe zou Hij Gode dit geloof, deze gehoorzaamheid brengen, zo niet door de eeuwige Geest, zoals de Apostel schrijft, "dat Hij Zichzelf door de eeuwigen Geest Gode onstraffelijk opgeofferd heeft" (Hebr. 9 : 14). In de zalving dezes Geestes had Hij gewandeld; Hij, Die van Zijner moeders lijf aan een vrucht van deze Geest was. Want in deze Geest had Hij nog Zijn Hogepriesterlijk gebed uitgesproken, had Hij nog voor de discipelen gebeden, opdat zij zijn blijdschap vervuld mochten hebben in zichzelf (Joh. 17 :43).

Maar wat nu, indien deze Geest Zich inhield, wanneer het er om ging? En juist dit geschiedde in Gethsémané, juist in die ure, waarin onze Heere het gevoelde, dat Hij spoedig door Judas zou overgeleverd worden, in die ure, waarin het gehele lijden en het sterven aan het kruis, met al wat daarmede verbonden was, vóór Hem stond.

Toen nu in zulk een ure de Geest Zich inhield, wat moest toen noodzakelijk plaats hebben? Wie ook maar één seconde gevoeld heeft, wat het in heeft, zonder God te zijn, die heeft er het uiterste einde Van gezien.

Wij kennen het klagan van de Heere Christus uit de 88ste Psalm: „Mijn ziel is der tegenheden zat, en Mijn leven raakt tot aan het graf. Gij hebt Mij in de ondersten kuil gelegd, in duisternissen, in diepten. Heere, waarom verstoot Gij mijn ziel en verbergt Uw Aanschijn voor Mij? Ik ben bedrukt en doodbrakende, Ik draag Uw vervaarnissen, Ik ben twijfelmoedig. Uw heftige toornigheden gaan over Mij, Uw verschrikkingen doen Mij vergaan".

Wij kennen Zijn noodgeschrei uit de 69ste Psalm: „Verlos Mij, o God! Want de wateren zijn gekomen tot aan de ziel. Ik ben gezonken in grondeloze modder, waar men niet kan staan. Ik ben gekomen tot in de diepte der wateren, en de vloed overstroomt Mij. Ik ben vermoeid van Mijn roepen, mijn keel is ontstoken, mijn ogen zijn bezweken. Ruk Mij uit en laat Mij niet verzinken, laat de watervloed Mij niet overstromen, laat de diepte Mij niet verslinden, en laat de put zijn mond over Mij niet toesluiten".

Wij weten uit de 18de Psalm wat over Hem ging: „Banden des doods hadden Mij omvangen, en beken Belials verschrikten Mij. Banden der hel omringden Mij, strikken des doods bejegend Mij".

Uit zulk een klagan verstaan wij, vanwaar het kwam, dat de Heere op eens begon droevig en zeer beangst te worden, dat Hij door angst verbaasd werd en der verwijfeling nabij kwam, zodat Hij Zijn leven van Zich zou hebben willen werpen, dat Hij met de dood worstelde, en eindelijk van angst bloed zweette.

Want waar de Geest Zich inhield bij het naderen van zulk een ontzettend lijden, daar werd de Heere geheel op Zichzelf teruggeworpen, zodat alles wat wij geloof, kracht, moed en vertrouwen op God noemen, Hem geheel ontzonk, zodat Hij zonder God, zonder troost, zonder gevoel des Geestes des levens uit God er door heen moest, om het ontzettende lijden tegemoet te gaan. Niet zó, dat de eeuwige Geest niet in Hem gebleven is, want dit zien wij uit Zijn worstelen, uit Zijn bidden; — maar de Geest met Zijn voelbare werking, Zijn licht, Zijn vertroosting, Zijn blijdschap hield Zich in, en wierp de Heere geheel op Zichzelf terug. En waarom deed de Geest dit?

De Heere moest geworpen worden op het kale, naakte geloof, de kale, naakte gehoorzaamheid aan de wil des Vaders. Slechts zó kon de gerechtigheid, welke voor God geldt, weer worden aangebracht; slechts in zulk een weg konden wij verzoend

worden, en kon alles weer hersteld worden wat wij bedorven hadden. Deze kale, naakte gehoorzaamheid heeft de Heere in Gethsémané geleerd.

Maar wie onzer is in staat, in woorden te brengen, hoe dat toeging, hoe het de Heere daarbij te moede was, wat eigenlijk in Zijn ziel is omgegaan. Wij denken in onze hoogmoed steeds: 'De Heere was God, en zo viel het Hem gemakkelijk'. Daarom hebben ook enige kerkvaders veel van hetgeen de Evangelisten ons van Gethsémané mede delen, verzwegen, en in de afschriften van hun Bijbels weggelaten, omdat zij meenden, dat zulk een angst, zulk een droevig en verbaasd worden, met de waardigheid en hoogheid des Heeren niet overeenkwam en Hem niet zou betaamd hebben. Maar laten wij onze Heere en God aanbidden, zoals Hij daar kruipt in het stof, want juist in het stof en in het bloedzweet, juist dáárin dat Hij met de dood worstelt, openbaart Hij zijn Goddelijke Majesteit, de Majesteit Zijner liefde en genade tot ons, verloren zondaren.

„Het Woord is vlees geworden", zegt de Evangelist zo hebben wij dan hier de mens Christus Jezus, de Mens in onze plaats, een waarachtig Mens, in alle dingen verzocht gelijk wij, — hoewel de Heere uit de hemel, nochtans de tweede Adam, in onze algehele zwakheid. Hoe kon het anders, dan dat Hem een nameloze angst moest overvallen, toen Zich de eeuwige Geest inhield, toen Hij Zich aan Zichzelf overgelaten, op Zichzelf teruggeworpen zag? Zijn Middelaarsambt geeft Hij niet prijs. Gij moet volstrekt niet denken, dat de Heere met de beker, welken Hij bad, dat van Hem mocht genomen worden, Zijn aanstaande lijden bedoeld heeft. Hij noemt de angst, de bitterheid des doods, het vrezén en het beroofd zijn van alle invloeden van Boven, *een beker*. Dat blijkt uit Markus, waar wij lezen: „Hij bad, zo het mogelijk ware, dat die ure van Hem voorbijging". De angst van dit ogenblik wilde Hij, dat van Hem genomen werd. Van dit schrikkelijke gevoel wilde Hij bevrijd zijn, dat Hij op Zichzelf teruggeworpen, van alle licht, van alle kracht, moed en versterking van Boven beroofd was, die Hij zo nodig had, om Zijn lijden tegemoet te gaan.

Want wat voor een ure was dit? Het was zulk een ure, waarin elk onzer dadelijk zou gestorven zijn. Dat echter geen uitverkorene in de angst en de vertwijfeling omkomt, dat doet de liefde des Heeren, die zulk een angst voor ons heeft doorgestaan, en ons met verborgene armen draagt en schraagt. Maar Hij moest het voor ons doormaken, opdat Hij ons, daar Hij in onze plaats was, zonder God, verworpen van Zijn leven, zonder troost des Geestes, zonder blijdschap, door de kale, naakte gehoorzaamheid aan de wil des Vaders, verzoende en ons tot God wederbracht. En in zulk een ure kon het niet anders, dan dat Hij op het punt was, om Zijn eigen leven door angst daarbij te verliezen.

Maar Hij gaf het niet op, Hij liet Zich door de dood niet overwinnen, Hij worstelde met de dood. Hij gaf het niet op. „Abba! Mijn Vader!" riep Hij, toen alle gevoel, dat Hij een Vader had, dat Hij de Zoon was, Hem ontzonk. Hij gaf het niet op, ofschoon Hij geen hulp bij Zijn discipelen vond. Hij gaf het niet op, Hij bad, en Hij bad wederom, en bad ten derden male dezelfde woorden. Hij leert gehoorzaamheid. (Hebr. 5 : 8.) Eerst bidt Hij: 'Neem dit verschrikkelijk gevoel van Mij weg, deze ontzettende angst, deze hevige benauwdheid'. Dan bidt Hij: 'Moet Ik in zulk een angst, in zulk een verlatenheid, zo zonder Uw Aangezicht, zonder troost, zonder blijdschap, zonder gevoel van het leven uit U, het lijden tegemoet gaan? Zo geschiede dan Uw wil'. Hij laat niet af, Hij bidt zulks ten derden male, Hij bidt vurig, en zo geeft Hij Zich aan de wil des Vaders over. Maar hoewel Hij aanhield, het geweld des doods, waartegen Hij worstelde werd machtiger, hoe vurig Hij ook bad.

De Satan verdubbelde zijn woeden, schoot Hem de giftigste pijlen in de ziel: „Het helpt U toch alles niets, ik zal U haast vertreden, Gij komt toch in mijn macht; zoudt Gij God verzoenen, de uitverkorenen verlossen? Waar is nu Uw God? Waar is het volk, dat Gij zoudt verlossen? Geheel Jeruzalem krijg ik in mijn macht, Uw discipelen ook! Ervaar nu, wat er aan is van Uw gehele zending van Uw roem! Zijt Gij niet een verleider? Zijt Gij Gods Zoon, waarom verhoort de Vader U dan niet? Ik ben God, anders is er geen God! Zegen Hem en sterf".

De Heere echter bidt te vuriger daartegen: „Abba, Mijn Vader!" Maar hoewel Hij niet losliet, het werd teveel voor de Mens, op Wien al onze zwakheid drukte, en het ware met Hem, met ons gedaan geweest, — maar in dat schrikkelijke ogenblik daalt een engel neder, die heft de Heere op van de aarde, welke Zijn bloed indronk, en Hij wordt het aan Zichzelf gewaar: *een worm en geen mens, in het stof des doods*; en evenwel de Zoon. De naakte gehoorzaamheid was aangebracht, en nu is de troost weer aanwezig. Het gebed was verhoord, de beker was van Hem genomen, en gesterkt ging de Heere Zijn ontzettend lijden tegemoet.

Wij liggen allen in een soort van Gethsémané, en de meesten slapen en laten het lijden des Heeren des Heeren lijden zijn. Zelfs de donder des tijds, die wij beleven, doet velen niet opschrikken. Er is veeleer een bezwijken van het hart der mensen van vrees en verwachting der dingen, die het aardrijk zullen overkomen. (Luk. 21 : 26.)

De harten naar boven! Waakt en bidt, dat gij waardig moogt zijn te ontvlieden hetgeen geschieden moet, en te staan voor des mensen Zoon. (Luk. 21: 36.) Wie zal staan voor Hem, voor Wie de volken zijn als een druppel aan de emmer, voor Hem, Die de vorsten teniet maakt, en de rechters op aarde tot ijdelheid? Wie is geborgen voor de toorn des Lams, Die begonnen is de volkeren wegens hun afval van God met een ijzeren scepter te verpletteren, ze als een pottenbakkersvat te morzel te slaan?

Mens! Wie gij zijt, kus de Zoon, Die voor u in Gethsémané met de dood worstelde! De aarde, die Zijn bloed gedronken heeft, predikt u de zegen Zijner genade in de knoppen der bomen en in het jonge gras voor uw ogen; zij getuigt van de vrucht Zijns lijdens. Dat het lijden onzes Heeren, Zijn worstelen met de dood in Gethsémané ons vermurwe en vertedere, opdat een iegelijk losmake zijn banden der ongerechtigheid en ijdelheid, dat wij met onze harten uit een wereld vlieden, die in het boze ligt, en de toevlucht nemen tot zulk een genade, tot zulk een liefde, waarvan ons Gethsémané zo luide predikt.

Niet het oude paradijs, maar Gethsémané zal een iegelijk verdoemen, die zich niet van harte tot de God zijns levens bekeerd heeft, die niet van harte gelooft, dat wij ook met Christus zullen leven. Niet voor Zichzelf, maar in onze plaats werd Hij van alle invloeden van Goddelijk leven, van alle vertroosting in Gethsémané beroofd. Voor ons bracht Hij Zijn God, de Vader, de kale, naakte gehoorzaamheid. Wie in Hem niet gelooft, Hem niet gehoorzaam is, die blijft niet. Want Hij heeft het alles gewrocht. Hij heeft een eeuwige verzoening gevonden; en de Geest der genade en des gebeds verworven.

Gij aangevochtene, verneem het: al uw gebeden zijn verhoord. Hij heeft in Zijn gebed: „Abba, Mijn Vader; niet wat Ik wil, maar wat Gij wilt", de verhoring teweeggebracht. Laat er u niet door misleiden, dat het schijnt, alsof God niet hoorde, als had Hij u verworpen, verstoten, als bekommerde Hij Zich om uw angst, uw vrees, om uw troosteloosheid, om uw lijden, om uw nood in het geheel niet. Laat u niet misleiden door de arglistigheid des duivels, die u zijn giftige pijlen in het hart werpt: „Was u Gods kind, dan zou u zulke zonden niet hebben, dan had u ook zulke angst niet, dan

zou u geloof hebben, dan verhoorde God uw gebed, dan zou Hij daarop zien en Zijn woorden en beloften wel vervullen. Nu roept u wel, maar u wordt niets gewaar, geen troostrijke invloeden van Boven, geen hulp, ook bij vrienden, bij de broeders niet, zij slapen, zij zijn zelf in nood, en zelf door treurigheid terneergeslagen.”

Nochtans, Sion, nochtans, gij troosteloze, door onweder voortgedrevene, verhef uw hoofd uit het stof, — niet tevergeefs heeft Jezus geleden, niet tevergeefs heeft Hij met de dood geworsteld. Daarom, wie zonde heeft, die kome; wie nood heeft, die kome; wie zich geheel verdoemd gevoelt, die kome. Hebben wij ten laatste niets, dan het naakte Woord, welnu het Woord heeft het gedaan, en zal het doen. Onze Borg, Die toenmaals de dood, de duivel, der zonde niets gewonnen gaf voor Zijn ellendigen, heeft overwonnen. Hij zal ook zoveel te meer nu niet wijken, noch toelaten, dat wij, die tot Hem roepen, geheel van dood en nood, van angst en zorgen zouden worden verslonden.

Hij is onze Engel in ons Gethsémané; en nog een weinig, nog een weinig tijds, en de Bruidegom komt! Hij, Wiens aangezicht in Gethsémané met het bloedzweet voor onze zonden bedekt was, zal verschijnen, o hoe spoedig, hoe spoedig aan ons allen, die Zijn verschijning liefhebben, in Zijn Middelaarsheerlijkheid, in de heerlijkheid Zijner overwinning, in de heerlijkheid Zijner liefde! En ... geweken is elke benauwdheid. Elke zielsangst, waarmede Zijn volk hier beangstigd wordt, alle smart is vergeten, alle tranen zijn afgedroogd. Daarboven is geen lijden, geen kommer meer, maar eeuwig genot met Hem in zijn heerlijkheid. Daarboven is geen Gethsémané, maar eeuwige vreugde en blijdschap bij Hem! In Gethsémané bereidde Hij ons die, toen Hij met de dood worstelde. Amen.

Nazang: Lied 23.

*O Lam Gods, Dat, onschuldig,
Aan 't smaad'lijk kruis geslacht werdt;
Bevonden steeds geduldig,
Hoewel Gij hier veracht werdt; —
Wij werden wis verslonden,
Hadt Gij niet voor de zonden
Betaald. Ontferm U, o Jezus!*

5. JUDAS ISKARIOT.

Leerrede over Matthéüs 26:14 vv. en Hoofdstuk 27:3-5,
vergeleken met Markus 14, Lukas 22, Johannes 13 en 18 en Handelingen 1.
Gehouden in Maart 1848, 's avonds.

Voorzang: Psalm 119 : 18, 19.

*Doe mij op 't pad van Uw geboden treên;
Schraag op dat spoor mijn wankelende gangen
Daar strekt zich al mijn lust en liefde heen.
Ai, neig mijn hart en vurig zielsverlangen,
O Heer', naar Uw getuigenis alleen;
Laat gierigheid mij in haar' strik niet vangen.*

*Wend, wend mijn oog van d' ijdelheden af;
Verlevendig mijn hart door Uwe wegen;
Dat mij 't betreên dier paden vreugd verschaft;
Bevestig toch aan Uwen knecht de zegen,
Waartoe Uw Woord hem blijde hope gaf,
Hij is oprecht tot Uwe vrees genegen.*

Tekst: Matthéüs 26 : 14-16. *Toen ging één van de twaalven, genaamd Judas Iskariot, tot de overpriesters, en zeide: Wat wilt gij mij geven, en ik zal Hem u overleveren? En zij hebben Hem toegelegd dertig zilveren penningen. En van toen af zocht hij gelegenheid, opdat hij Hem overleveren mocht.*

Vergelijk Markus 14 : 10, 11; Lukas 22 : 3-6.

Matthéüs 20-25. *En als het avond geworden was, zat Hij aan met de twaalven. En toen zij aten, zeide Hij: Voorwaar Ik zeg u, dat een van u Mij zal verraden.*

En zij, zeer bedroefd geworden zijnde, begon een iegelijk van hen tot Hem te zeggen: Ben ik het, Heere?

En Hij, antwoordende, zeide: Die de hand met Mij in de schotel indoopt, die zal Mij verraden. De Zoon des mensen gaat wel heen, gelijk van Hem geschreven is; maar wee die mens, door welken de Zoon des mensen verraden wordt! Het ware hem goed, zo die mens niet geboren was geweest.

En Judas, die Hem verried, antwoordde en zeide: Ben ik het, Rabbi? Hij zeide tot hem: Gij hebt het gezegd.

Vergelijk Markus 14 : 18-21; Johannes 13 : 21-30.

Matthéüs 47-50. *En als Hij nog sprak, ziet, Judas, een van de twaalven, kwam, en met hem een grote schare, met zwaarden en stokken, gezonden van de overpriesters en ouderlingen des volks. En die Hem verried, had hun een teken gegeven, zeggende: die ik zal kussen, Dezelve is het, grijpt Hem. En terstond komende tot Jezus, zeide hij: Wees gegroet, Rabbi! En hij kuste Hem.*

Maar Jezus zeide tot hem: Vriend! waartoe zijt gij hier? Toen kwamen zij toe, en sloegen de handen aan Jezus en grepen Hem.

Vergelijk Markus 14 : 43-46; Lukas 22 :47, 48; Johannes 18 : 2, 3.

Matthéüs 27 : 3-5. Toen heeft Judas, die Hem verraden had, ziende, dat Hij veroordeeld was, berouw gehad, en heeft de dertig zilveren penningen de overpriesters en de ouderlingen wedergebracht, zeggende: Ik heb gezondigd, verradende het onschuldige bloed! Maar zij zeiden: Wat gaat ons dat aan? Gij moogt toezien. En als hij de zilveren penningen in de tempel geworpen had, vertrok hij, en heengaande, verworgde zichzelf.

Vergelijk Handelingen 1 :15-20.

Wij overdenken in dit avonduur de verschrikkelijke en huiveringwekkende geschiedenis van het hoogverraad, door één van de Apostelen aan zijn Meester en Weldoener, aan de Heere der heerlijkheid gepleegd, en het ontzettend en vreselijke uiteinde, waarmede hij zichzelf voor dit oogverraad gestraft heeft.

Judas Iskariot was onder heil, die door de Heere tot het apostelambt verkoren waren, de twaalfde. Hij stond alzo onder de Apostelen bovenaan. Hij behoorde mede tot de degenen, die verordend waren, om bij de Heere te zijn, en door Hem te worden uitgezonden, om te prediken, en macht te hebben, om de zieken te genezen en de duivelen uit te drijven. De Heere, Die van den beginne wist, dat deze Judas de man zou zijn, die volgens de voorzeggingen der Profeten Hem zou overleveren aan de overpriesters en ouderlingen, heeft hem zoveel te meer met al de weldaden van het Koninkrijk der hemelen overladen, en liet hem zelfs de beurs dragen, dat wil zeggen: Hij liet aan hem over, te zorgen voor de ontvangst en uitgaaf der gelden, die de Heere voor Zich en Zijn discipelen nodig had. Alle onderwijs des Heeren, een driejarige prediking, daarbij een machtige prediking, heeft hij mede aangehoord, alle wonderen en grote daden van barmhartigheid mede beleefd; ja ook hij zelf had met macht gepredikt, de zieken genezen, de duivelen uitgedreven; ook hem waren de verborgenheden van het Koninkrijk der hemelen geopenbaard geworden. En dit alles heeft bij hem geen vruchten gedragen. Hij was een apostel en een duivel.

Diep genoeg had hij de angels gevoeld, welke overal in de prediking des Heeren lagen; de bestraffing van zijn ongerechtigheid werd hem eindelijk te lastig, en toen hij op Dinsdagavond, in het huis van Simon de melaatse, met zijn beweren, dat het uitgieten van een nardus ter waarde van negentig gulden op het hoofd van de Meester een verkwisting was, geen gelijk had kunnen krijgen, was hij op wraak bedacht, en de duivel wierp hem de gedachte in het hart, om zijn Meester over te leveren.

Judas gaat derhalve Woensdagmorgen tot de overpriesters en tot degenen, wier ambt het was, misdadigers in de handen van het Sanhedrin over te leveren. Nu lezen wij bij Matthéüs, Hoofdstuk 26 : 14-16: „Toen ging één van de twaalven, genaamd Judas Iskariot, tot de overpriesters, en zeide: Wat wilt gij mij geven, en ik zal Hem u overleveren? En zij hebben hem toegelegd dertig zilveren penningen. En van toen af zocht hij gelegenheid, opdat hij Hem overleveren mocht". Lukas schrijft Hoofdstuk 22: 3-6: „En de Satan voer in Judas, die toegeraamd was Iskariot, zijnde uit het getal der twaalven. En hij ging heen en sprak met de overpriesters en de hoofdmannen, hoe hij Hem hun zou overleveren. En zij waren verblijd, en zijn het eens ge worden, dat zij hem geld geven zouden. En hij beloofde het, en zocht gelegenheid, om Hem hun over te leveren, zonder oproer".

Gij hebt het gehoord, mijn Geliefden, wat Judas bij de overpriesters deed; — wat een apostel, tot wie toch ook gesproken was het woord: „Voorwaar Ik zeg u, dat gij, die Mij gevolgd zijt, in de wedergeboorte, wanneer de Zoon des mensen zal gezeten zijn op de troon Zijner heerlijkheid, dat gij ook zult zitten op twaalf tronen, oordelende de twaalf geslachten Israëls" (Matth. 19 : 28; vergel. Luk. 22 :28), — wat hij, die zelf een prediker des Evangelies was, onder de vijanden des Evangelies verrichtte. Gij kent ook de \voorden van de Apostel: „Niemand, als hij verzocht wordt, zegge: Ik word van God verzocht; want God kan niet verzocht worden met het kwade, en Hij Zelf verzoekt niemand. Maar een iegelijk wordt verzocht, als hij van zijn eigene begeerlijkheid afgetrokken en verlost wordt. Daarna de begeerlijkheid ontvangen hebbende, baart zonde, en de zonde voleindigd zijnde baart de dood" (Jak. 1 : 13-15). En wederom: „Geldgierigheid is een wortel van alle kwaad" (1 Tim. 6 : 10). Ook hebt gij menigmaal de stem der Wijsheid vernomen: „Dewijl Ik geroepen heb, en gijlieden geweigerd hebt, Mijn hand uitgestrekt heb, en er niemand was, die opmerkte; en gij al Mijn raad verworpen, en mijn bestraffing niet gewild hebt; zo al Ik ook in ulieder verderf lachen, Ik zal spotten, wanneer uw vreze komt" (Spr. 1 : 24-26).

Hij, die de Satan uit anderen heeft uitgedreven, liet de Satan bij zichzelf in, omdat hij de bestraffing niet wilde aannemen. Judas wilde zich van de Heere ontslaan, om zijn ongerechtigheid vast te houden. Hij was een overtreder der Wet, en wilde het niet bekennen. Hij was een dief, en wilde het niet weten. Hij wilde wel de prediking: „Gij zijt een goed Apostel!" en niet: „Bekeer u van uw ongerechtigheid!" En nu zijn ongerechtigheid te Bethanië te zeer aan de dag gebracht was, en hij de negentig gulden niet in handen had kunnen krijgen, om er van te stelen, nu wilde hij zich daarom wreken en gaf de Satan plaats.

Zo deed een van de twaalven. Als het niet Gods Woord was, dan zou men bij de Evangelisten niet zo duidelijk aangetekend vinden, dat een van de twaalven dit deed. De schande en smaad, die hij met deze daad op het gehele gezelschap des Heeren wierp, zou verzwegen zijn geworden. Maar nee, de gehele wereld moet het weten, ook wij moeten het weten, dat een van de twaalven zulks gedaan heeft.

Wie zich aan een ander spiegelt, spiegelt zich zacht; want het is niet geschreven, opdat wij op deze Judas zouden afgeven, maar opdat wij onszelf zouden oordelen, en de hand in de eigen boezem steken.

De Heere heeft Zich in zijn keuze niet vergist, toen Hij Judas verloor. Judas moest daar staan, om openbaar te maken, wat vlees, op zichzelf staande in zijn eigengerichtigheid is; en ter waarschuwing voor ons allen: ‘dit is uw handelwijze en uw einde, o mensenkind, indien gij, tegen al de bestraffing van de Heilige Geest in, de ongerechtigheid aan de hand houdt, en u niet van harte aan het Woord onderwerpt, dat u alleen redden kan.’

Ik heb de moed om te zeggen, dat ik oud en grijs ben geworden in de ondervinding, dat menigeen het Evangelie kent, en evenwel onder allerlei voorwendsels er zich boven verheft, en het in weerwil van alle bestraffing van zich stoot, ja ten laatste nog gemene zaak met de vijanden van het Evangelie maakt, en dat de grond van zulk een gedrag niet anders was, dan een ellendig stuk geld, en verder jaloersheid en eerzucht. Daarom hangt zo menigeen de zonde van Judas gelijk de melaatsheid van Naäman aan (2 Kon. 5 : 27).

De overpriesters waren blij, dat zij gelegenheid hadden gevonden, de Heere in hun macht te krijgen, om Hem te doden; want is Hij de ware Messias, dan neemt het met hen allen en met hun dienst een einde. En als hun dienst een einde neemt, dan ook hun

inkomen. Zij beloven aan Judas geld te zullen geven, want de wereld kent de ongesloten achterdeur van het hart der valse Christenen wel. Al wie de vrije genade niet wil, geeft geld en laat zich geld geven, om een goede plaats in het vlammentheater der hel te hebben. Geld geeft men, en geld neemt men, om God en de gerechtigheid uit de wereld te drijven. Maar hoeveel dan wel? Een miljoen of daaromtrent? Ach zo veel is deze zaak voor het vlees niet eens waard, zij loven en bieden, en God laat het bepalen op 30 zilverlingen, d.i. ongeveer 38 gulden. Dat was de waarde van een slaaf. Zo doet Israël dan gelijk menige dochter, die zich bedienen laat en de moeder laat werken, tot haar het eelt de handen doet bersten. O schromelijke zonde van alle vlees: *nadat onze Heere de gestalte eens dienstknechts aangenomen heeft, acht het vlees Hem ook niets meer.* O onmetelijke liefde van onze Heere: wij kenden Hem hoogstens de waarde van een slaaf toe, en wij waren in Zijn ogen van zulk een waardij, dat Hij ons voor Zich kocht met Zijn eigen leven. Of zouden wij menen, dat wij van nature de Heere, Zijn dierbaar bloed en Zijn Goddelijk Evangelie op hogere prijs stellen?

Ja, als de Geest van Christus ons drijft, ons gewillig maakt, dan geven wij voorzeker blijmoedig alles over voor de enige Parel, voor de eeuwige kroon; maar anders, — vlees laat God werken, wil zelf de meester spelen, en verstaat het niet eens, om God voor zijn moeite met de lippen te danken. Moest God van ons leven, dan was Hij reeds lang van honger en dorst omgekomen.

Wèl hem, die het van zichzelf voor zijn God en Heere belijdt: „Ach, mijn God en mijn Heere! Gij hebt Uzelf voor mij gegeven, en Gij geeft mij alles, en wanneer ik voor U ook maar het geringste moet overhebben, dan staan hart en handen verkeerd, en werpt de gierigheid dammen tegen U op". Zulk een belijdenis zal ons redden uit de zonde van Judas Iskariot, en ons blijmoedigheid geven, om de Heere, in onze naaste, de beste lammeren en het vet te brengen.

Welk een onuitsprekelijk lijden heeft Judas Iskariot de Heere veroorzaakt. Leest aandachtig de 41ste, 55ste, 69ste en 109de Psalm. Wij weten eens voor altijd, dat deze Psalmen van Judas Iskariot geprofeteerd hebben. U kunt uit deze Psalmen afleiden, hoe onze Heere in de dagen Zijns vleses wegens Judas tot Zijn Vader geroepen heeft, hoe Hij uit oorzaak van hem tot Zijn God geklaagd heeft. Het kon de Heere niet verborgen zijn, wat Judas met de overpriesters had afgesproken.

Het was Woensdagavond; toen gaf onze Heere, naar Johannes 13, in de voetwassing een voorbeeld aan Zijn discipelen, hoe zij elkander moesten liefhebben; hoe de een zich niet boven de ander verheffen moest, maar hoe een iegelijk zijnen naaste en medebroeder, en niet zichzelf als een koning, zichzelf daarentegen als een dienaar van allen moest beschouwen.

Ook Judas Iskariot vond deze leer heerlijk, deze handeling stichtelijk; ook hij liet zich de voeten wassen, en mag wel gedacht hebben: ‘Waarom doet de Meester niet Zelf naar zulk een dierbare waarheid? Waarom verheft Hij Zich boven mij?’ Want helaas! Die steelt, wil eerlijk zijn, die verraadt, wil nochtans „lieve broeder" heten, en wie ongerechtigheid drijft, wil evenwel een kind Gods zijn. Maar zulke huichelarij moest de rechtvaardigen Heere des te meer bedroeven. — Om hem zijn zonden voor ogen te stellen, zegt de Heere: „Gij zijt rein, maar niet allen!" (Joh. 13 : 10.) Judas heeft wellicht daarbij aan Petrus of Johannes gedacht en gemeend, dat die niet rein waren. Toen werd de Heere over zulk een hardheid des harten van Judas bedroefd in de geest, en Hij betuigde, zeggende: „Voorwaar, voorwaar Ik zeg u, dat één van ulieden Mij zal verraden". Maar de Heere wist toch, wie Hij uitverkoren had? Hij wist immers van den beginne, dat Judas Hem overleveren zou? Zo was het. Wie echter zulke dingen

kent, weet, dat men van den beginne zeer goed in de Heilige Geest van zoiets bewustheid kan hebben, en dat men toch zeer bedroefd in de geest kan zijn, wanneer een, die gerekend werd onder des Heeren discipelen, op het punt staat om zich geheel te openbaren. De Heere spaarde Judas echter nog, doordat Hij het in het algemeen zei. Het zou Judas ten minste duidelijk worden, dat hij de Heilige Geest niet kon misleiden, en de gelegenheid zou hem gegeven zijn, om nog ter goeder ure tot zichzelf in te keren.

De andere discipelen dachten er niet eens aan, dat het Judas zijn kon; zij zagen elkaar angstig aan, vragende, van wie Hij dat zei. Zij konden het van niemand van hun geloven, te meer daar zij zich het woord „verraden" niet goed verklaren konden, want dat zij hun Meester nog slechts vier en twintig uren bij zich zouden hebben, was voor hun ogen verborgen. Maar Judas werd bedwelmd door zijn eigengerechtigheid, toen de Heere aan Johannes, op wie hij wel zeer naijverig zal geweest zijn, had te kennen gegeven, dat hij (Judas) het was.

Toen nu het woord zo treffend vervuld werd: „Die Mijn brood eet, heeft de verzenen tegen Mij grotelijks verheven" (Psalm 41 : 10), was er geen houden meer aan hem. De laatste weldaad des Heeren, de ingedoopte bete, welke hem nog toeriep: „Ben Ik u niet alles? Sta af van uw ongerechtigheid!" — was hem een reuk des doods. Hij verhardde zich tegen de weldaad, tegen de zachtmoedigheid des Heeren, — hij werd woedend, omdat zijn gerechtigheid terneergeslagen was, en toen voer de Satan in hem. En op het bevel des Heeren, Die hem nu niet langer bij Zich kon dulden: „Wat gij doet, doe het haastelijk!" ging hij terstond uit, en — het was nacht.

Wie is het licht van ons leven, wie onze dag, zo niet de Heere? Er is geen nacht, als men bij de Heere is. Hij is onze dag, en onze ons verwarmende Zon, midden in onze nacht. Zijn wij echter niet bij Hem, dan is het alles nacht om ons heen; en zijn wij in zulk een nacht, dan kunnen wij niet anders, dan op de werken der duisternis uit zijn.

Ach, als de mens zichzelf tot verlosser heeft, dan is hij tot alle dingen in staat, en een iegelijk hore het waarschuwendende woord: „Die meent te staan, zie toe, dat hij niet valle" (1 Cor. 10 : 12). Dieverij, geldgierigheid, ijverzucht en eierzucht zijn de slangen, die aan het leven van menigeen knagen, en van de honderd zijn er negen en negentig, die het niet willen weten. Het Evangelie met de mond liefhebben, en in het hart de Heere Christus met voeten treden, juist dan, wanneer men Zijn brood eet, dat is alles, - wat vlees vermag. Wèl ons, dat het God in zijn genade behaagd heeft, ons in Judas Iskariot daarvan een voorbeeld te geven. Daaraan kunnen wij leren, wat wij zijn, als wij aan onszelf overgelaten blijven. Wèl ons, dat deze onze zonde van eigengerechtigheid, waarbij wij overtreders der Wet zijn, zonder het te willen erkennen, door het bittere lijden, dat de Heere door Judas geleden heeft, verzoend is, en dat ons de Heere Zijnen Geest verworven heeft, opdat wij mochten komen te staan op zodanige grond en bodem, waarop wij erkennen, dat wij van nature allen zulke Judassen zijn.

Het geduld des Heeren heeft reeds menigeen gered en zal nog menigeen redden, wie een droom van Jozef niet behaagt, en die een trouwen Jozef in de kuil werpt en verder aan vreemden verkoopt, om dan eens te zien, wat er van zijn dromen zal vervuld worden. (Gen. 37 : 20.) Tegenover God is de mens een duivel, omdat hij zijn eigene gerechtigheid wil handhaven en zijn zonden overpleisterd houden; en liever werpt hij tronen omver en ontrukkt aan vorsten de scepter, vertrappt liever alle wetten, ja stoot liever God van Zijn troon, zoals dat heden ten dage aanschouwd wordt, dan, dat hij de schuld bij zichzelf zou zoeken. Dat dan de Satan in iemand vaart, als hem in het eind

zijn schande wordt blootgelegd, is geen wonder, want hij zelf is het met de Satan eens geworden, om zich tegen God te handhaven. Als echter de mens zich buigt onder Gods Woord, dan moge de duivel in zijn hart geworpen hebben, wat hij wil, het moet er toch weer uit. Het moet er uit, als hij niet zijn zonden tot God komt, als hij bekent een duivel te zijn, maar nochtans — in het schrikkelijk bewustzijn, dat hij om de bestraffing de Heere, zijn Weldoener, in zijn hart vertreden heeft, — in weerwil van alle stormen der eigengerechtigheid, geheel zoals hij is, met het hart, zij het ook nog zo gewond, zich uitstrekt tot de genade. De genade toch is almachtig ook tegenover de zonde van hoogverraad tegen God en Zijnen Gezalfde. Wanneer men zich echter niet onder het Woord der genade buigt op leven en dood, — met een: „Kom ik om, dan kom ik om", — dan doet men evenals Judas.

Het was Donderdagavond; het paaslam zou gegeten worden, en even alsof de vorige avond niets was voorgevallen, als had hij evenwel gelijk, begeeft zich Judas opnieuw in het gezelschap van de Heere en van zijn mede-discipelen. Nu was de verharding bij hem echter volkomen. Nog blijft hij de vrome man, ligt mede aan tafel, sticht zich door de toespraken des Heeren, zingt de psalmen Israëls mede, en zo staat er nu bij Matthéüs, Hoofdstuk 26:20 vv.: „En als het avond geworden was, zat Hij aan met de twaalfen. En toen zij aten, (namelijk het paaslam), zeide Hij: Voorwaar Ik zeg u, dat één van u Mij zal verraden. En zij, zeer bedroefd geworden zijnde, begon een iegelijk van hen tot Hem te zeggen: Ben ik het, Heere!"

Op hetzelfde ogenblik steekt Judas, te gelijk met de Heere, de hand in de schotel. En de Heere, antwoordende, zegt: „Die de hand met Mij in de schotel indoopt, die zal Mij verraden. De Zoon des mensen gaat wel heen, gelijk van Hem geschreven is; maar wee die mens, door welken de Zoon des mensen verraden wordt! Het ware hem goed, zo die mens niet geboren was geweest. En Judas, die Hem verried, antwoordde en zeide: Ben ik het, Rabbi? Hij zeide tot hem: Gij hebt het gezegd".

Judas heeft zich dus volkomen verhard. De Heere weet het, nochtans wil Hij hem ook nog tot het laatste ogenblik gewaarschuwd hebben, of hem alle reden van verontschuldiging ontnemen; daarom zegt de Heere wederom in het algemeen: „Voorwaar Ik zeg u, dat één van u Mij zal verraden". De Heere wilde ook zijn overige discipelen wapenen tegen de ergernis, die hen anders zou overheesteren, als zij nu werkelijk enige uren later in deze apostel de aanvoerder zouden aanschouwen van degenen, die Jezus vingen.

O, hoe goed is echter droefheid, als het Woord ons onze schuld en zonde openbaart. Want ofschoon enerzijds de discipelen bedroefd werden, toen zij hoorden, dat één uit hen zich aan zulk een schandelijke daad zou schuldig maken, en zij ook een goed geweten hadden, dat zij zulks niet in de zin hadden, zo hebben zij aan de andere kant zichzelf inwendig niet voor zó heilig gehouden, dat zij de mogelijkheid zouden loochenen van tot zoiets te kunnen komen. In dit smartelijk ogenblik vertrouwden zij de Heere meer dan zichzelf. Daarom vraagde een iegelijk van hen: „Ben ik het, Heere?"

Daar moet het met ons heen. Wie het zijn wil, is het niet; wie het niet zijn wil, die is het. Judas, die het niet zijn wilde, die met de Satan in het hart zijn vroomheid staande hield, was het, en hij ontving op zijn vraag: „Ben ik het, Rabbi?" ten antwoord: „Gij hebt het gezegd". De anderen, die meenden, dat zij het wel konden zijn, werden spoedig vertroost, dat zij het niet zouden zijn.

Bij menigeen stijgt de aanvechting wel zo hoog, dat hij meent, een Judas of een Saul te zijn. Dan heeft hij een ongerechtigheid in de hand, hij pleegt dieverij, hij voedt met het hart en met de daad gierigheid, hij wordt door ijver- en eerzucht verteerd. Óf hij

zondigt in velerlei opzicht met opgeheven hand tegen het gebod: „Gij zult niet begeren." Bij dat al is de waarheid hem te sterk; nochtans is ook de begeerte sterk, hij handhaaft zijn vroomheid te midden van de ongerechtigheid, hij tart de lankmoedigheid Gods. Op eens overvalt hem een grote duisternis, en nu schreeuwt hij het uit, dat hij een Judas, een Saul is! Wat nood is er evenwel bij dat alles? Saul wilde niet als een Saul, Joab niet als een Joab, Judas niet als een Judas openbaar worden voor God.

Wat bewijst ons echter de grote lijdzaamheid en lankmoedigheid des Heeren? Heeft Hij Judas in het verderf willen storten? Is Judas gestruikeld, opdat hij vallen zou? In geen dele. Judas is gestruikeld, omdat hij heeft willen vallen, omdat hij geen Judas heeft willen zijn. Wie het daarentegen luidkeels uitroept, of ook sprakeloos met neergeslagen ogen belijdt: „Ik ben een Judas! een Saul!" die kome en werpe zich als een zodanige aan de voeten van zijn Heere, dan zal hij ervaren, dat het er bij een mens zó erg niet kan uitzien, dat er daarboven geen genoeg voor hem zou zijn: Men klage zichzelf slechts aan, en geve God gelijk, ... terstond is men geholpen.

Daar Judas echter de Heere God en niet zichzelf beschuldigde, veelmeer nog met zijn: „Ben ik het, Rabbi?" zich voor de Heere en zijn mede-discipelen rechtvaardigen wilde, alsof hij geen verrader, geen dief, geen gierigaard was, alsof in hem dus niet de wortel van alle kwaad zat, en alsof hij geen naijverig en hoogmoedig mens was; daar hij dus de Heere geen gelijk wilde geven, maar veeleer in eigengerechtigheid zijn eigen verlosser wilde zijn, om het later zelf weer goed te maken, wanneer hij het bedorven had; daar hij, tegen de stem des Geestes en des Heeren in, mogelijk gedacht heeft: Handel ik hierin niet goed, zo moge God het mij vergeven; ik geloof immers aan een God, Die de zonden vergeeft; daarom werd hij door de Satan gesterkt, om enige uren later, wijl hij de plaats wist, waar Jezus was, zich naar Gethsémané te begeven met de schare, niet de dienstknechten der overpriesters en der Farizeeën, met fakkelen, lantaarnen en wapenen, — en de Zoon des mensen te verraden met een kus! Afschuwelijke daad! En nochtans geen steen geworpen op Judas Iskariot! Ik weet, Wiens woord ik draag in dit zwakke vat. Mijn mond heeft een kus van menige evangeliedienaar moeten dulden, van wie de Heilige Geest mij zeide: „Die zal u verraden!" ook menige broederkus van zulk een, van wie de Geest mij zeide: „Daarmee zoekt hij uw bestraffing te voorkomen, ten einde zich in zijn verkeerde weg en zijn eigengerechtigheid te kunnen handhaven". Toen hebben mij dan ook Psalm 41, 69, 109, 55 en zo vele andere gesterkt in de lijdzaamheid des Heeren.

En welke oprechte ondervond en ondervindt niet iets dergelijks? Waarom zeg ik dit? Om te klagen? Dat zij verre! Maar om het overluid te laten horen: Judas was geen machine, dat wij zouden denken: hij heeft mij moeten dienen, opdat ik zou zalig worden. Nee mens, wie gij zijt, sla de Psalmen na, die van Judas geprofeteerd hebben, en u vindt, dat diezelfde Psalmen van alle dezulken geprofeteerd hebben, die, wat zij ook van Christus predikten en spraken, niet gevonden hebben, wat zij zochten, omdat zij het zochten als uit werken der wet. En de vrije genade niet naar welgevallen wilden laten werken en regeren, omdat zij niet geloofden, dat de Heilige Geest God is.

Tegen deze Geest heeft Judas gezondigd; daarom ofschoon zijn verraad hem berouwde, — zoals wij ook Matth. 27 : 3 en 4 lezen: „Toen heeft Judas, die Hem verraden had, ziende, dat Hij veroordeeld was, berouw gehad, en heeft de dertig zilveren penningen de overpriesters en denouderlingen wedergebracht, zeggende: Ik heb gezondigd, verradende het onschuldig bloed", — zocht hij de vergeving niet, en kwam hij niet met het berouw, waar hij had moeten komen. Want bij de overpriesters en

ouderlingen was de plaats niet om met die bekentenis van zonden te komen. Aan de voeten des Heeren had hij zich moeten werpen, — maar nee, hij wierp de zilverlingen in de tempel. De duivel echter lacht degenen uit, met wie hij zinnen wil heeft doorgezet, en werpt er nog een steen bovenop: „Dat is uw eigen schuld!" En zo vertrok Judas, en heengaande verworgde zichzelf; hij viel voorover en barstte in tweeën; al zijn ingewanden³, en daarmee al de innerlijke genegenheden, die hij vroeger nog tot de Heere en Zijn volk had gehad, werden in zijn val uitgestort.

O gij allen, die de wereld en de ongerechtigheid, de geldgierigheid, de dieverij, de ijverzucht en de eerezucht dient, die uw begeerten botviert, die in het verborgen jaagt naar dingen, die niet goed zijn, en bij dat alles goede Christenen wilt heten, — als gij eens ontwaakt uit de strik des duivels, die u gevangen houdt naar zinnen wil; — gij allen, die u als heilig voordoeft, en de roem hebt, dat gij dit en dat in de Naam des Heeren gedaan hebt, en die toch weet, dat er ongerechtigheid in uw hand is, laat u door uw medemens Judas Iskariot leren, dat het einde wanhoop is, wanneer men zich niet met zonden en alles voor de voeten des Heeren neerwerpt, om van de zonde waarlijk verlost te zijn. Wie de zegen niet wil, die de Heere aan Judas geven wilde, beërft de vloek.

Waar het waarachtige geloof van Jezus Christus is, daar klaagt men zichzelf aan, dat men de zonde liefheeft, en is nochtans der zonde van harte vijandig, zodat men het in de ongerechtigheid volstrekt niet kan uithouden; de ongerechtigheid moet weggedaan, en God moet met Zijnen vrede aanwezig zijn.

Onthoudt echter dit: vertwijfeling, zodat men zichzelf het leven beneemt, omdat men niet verkrijgen kan hetgeen men wil, dewijl men zich niet meer als een heilige kan staande houden, is de afschuwelijkste van alle zonden. Al ware het, dat men zichzelf moest aanklagen en zeggen: „Ik heb de zonde tegen de Heiligen Geest bedreven", dan is juist deze klacht het bewijs, dat men die zonde niet heeft begaan, want wie haar bedrijft, klaagt over zodanige zonde niet.

Laat ons het geloof vasthouden, mijn Geliefden! elk in zijn kring, het geloof en het Woord Gods. Het geloof bewaart voor alle zorgeloosheid en wanhoop; het Woord Gods leert ons op elke bladzijde deze waarheid: de schuld is aan onze zijde! De raad Gods tot onze zaligheid brengen wij zelf ten uitvoer in onze zonden, en wanneer wij dan met onze ongerechtigheid te schande zijn geworden, dan openbaart zich Gods gerechtigheid in het bloed van Jezus Christus, — *en wie wil, die neme het water des levens om niet!* Amen.

Nazang: Lied 23.

*O Lam Gods, Dat, onschuldig,
Aan 't smaad'lijk kruis geslacht werdt;
Bevonden steeds geduldig,
Hoewel Gij hier veracht werdt; —
Wij werden wis verslonden!,
Hadt Gij niet voor de zonden
Betaald. Ontferm U onzer, o Jezus.*

³ Innerlijke delen; edele delen

6. DE GEVANGENNEMING VAN CHRISTUS.

Leerrede over Matthéüs 26 : 47-57, vergeleken met Markus 14: 43-52, Lukas 22 : 47-54 en Johannes 18 : 3-12.

Gehouden 7 maart 1847.

Voorzang: Psalm 56: 4, 5 en 6.

*Gij weet, o God! hoe 'k zwerven moet op aard;
Mijn tranen hebt G' in Uwe fles vergaard.
Is hun getal niet in Uw boek bewaard?
Niet op Uw rol geschreven?
Gewis, dan zal mijn wreev'le vijand beven,
En, als ik roep, straks rugwaarts zijn gedreven;
Dit weet ik vast: God zal mij nooit begeven;
Niets maakt mijn ziel vervaard.*

*Ik roem in God; ik prijs 't onfeilbaar Woord;
Ik heb het zelf uit Zijnen mond gehoord.
'k Vertrouw op God, door geen vrees gestoord;
Wat sterv'ling zou mij schenden?
Ik heb beloofd, wanneer G' in mijn ellenden
Mij bijstand boodt, en 't onheil af zoudt wenden,
Tot U, o God! mijn' lofzang op te zenden,
Door ijver aangespoord.*

*Gij hebt mijn ziel beveiligd voor de dood;
Gij richt mijn voet, dat hij zich nimmer stoot';
Gij zijt voor mij een Schild in allen nood;
Gij hebt mijn smart verdreven;
Uw dierb're gunst is m' altoos bijgebleven.
'k Zal, voor Gods oog, naar Zijn bevelen leven.
Zo word' door mij Zijn Naam altoos verheven;
Zo word' Zijn lof vergroot.*

Tekst: Matthéüs 26 : 47-57.

En als Hij nog sprak, ziet, Judas, een van de twaalven, kwam, en met hem een grote schare, met zwaarden en stokken, gezonden van de overpriesters en ouderlingen des volks. En die Hem verried had hun een teken gegeven, zeggende: Die ik zal kussen, Dezelve is het, grijpt Hem.

En terstond komende tot Jezus, zeide hij: Wees gegroet, Rabbi! en hij kuste Hem.

Maar Jezus zeide tot hem: Vriend! waartoe zijt gij hier?

Toen kwamen zij toe, en sloegen de handen aan Jezus, en grepen Hem. En ziet, een van degenen, die met Jezus waren, de hand uitstekende, trok zijn zwaard uit, en slaande de dienstknecht des hogepriesters, hieuw zijn oor af.

Toen zeide Jezus tot hem: Keer uw zwaard weer in zijn plaats; want allen, die het zwaard nemen, zullen door het zwaard vergaan. Of meent gij, dat Ik Mijn Vader nu

niet kan bidden, en Hij zal Mij meer dan twaalf legioenen engelen bijzetten? Hoe zouden dan de Schriften vervuld worden, die zeggen, dat het alzó geschieden moet? Ter zelfder ure sprak Jezus tot de scharen: Gij zijt uitgegaan als tegen een moordenaar, met zwaarden en stokken, om Mij te vangen; dagelijks zat Ik bij u, lerende in de tempel, en gij hebt Mij niet gegrepen. Doch dit alles is geschied, opdat de Schriften der Profeten vervuld zouden worden. Toen vluchtten al de discipelen, Hem verlatende.

Vergelijk Markus 14 : 43-52; Lukas 22 :47-54; Johannes 18:3-12.

Tussenzang: Psalm 51 : 3.

*'t Is niet alleen dit kwaad, dat roept om straf;
Neen, 'k ben in ongerechtigheid geboren;
Mijn zonde maakt mij 't voorwerp van Uw' toren,
Reeds van het uur van mijn ontvang'nis af.
Zie, Gij hebt lust tot waarheid in 't gemoed;
Gij, Heer! Die weet al wat ik heb misdreven;
Gij, Die mijn geest met wijsheid hadt gevoed,
En in mijn ziel Uw God'lijk licht gegeven.*

I.

Mijn Geliefden!

Gij hebt van de Evangelist Matthéüs de geschiedenis der gevangenneming van Jezus vernomen. De andere Evangelisten vermelden ons nog velerlei, waarmede wij deze geschiedenis kunnen aanvullen. De gehele toedracht is als volgt.

Het geschiedde, gelijk de Heere had gezegd: „Ziet, hij is nabij, die Mij verraadt". De boosheid heeft geen rust. In de door het schijnsel der maan half verlichten hof van Gethsémané schemert het licht van verscheidene lantaarnen en fakkels. Judas, een van de twaalven, is de leidsman dergenen, die Jezus zouden vangen. De vijanden van Christus hebben tot aanvoerder een discipel van Christus. Achter hem komt een grote bende aangerukt, dienaren der overpriesters en Farizeeën, en de krijgsknechten, die de stadhouder op het feest gaf ter bewaking van de tempel; zij laten de tempel onbewaakt, om Hem te vangen, Die meerder is dan de tempel. Met zwaarden en stokken zijn zij gewapend. Het maanlicht is hun niet genoeg, de fakkels en lantaarnen ook niet: men kon zich misschien nog in de persoon vergissen. Judas geeft hun een bij de Joden gebruikelijk teken: „Dien ik kussen zal, Die is het, grijpt Hem, en leidt Hem zekerlijk henen", als wilde hij zeggen: Hij mocht wellicht nog uit uw handen ontkomen. Daarna treedt hij op de Heere toe, en met de woorden: „Wees gegroet, Rabbi,Rabbi!" kuste hij de heiligen mond van Jezus, s wilde hij medelijden betonen, als betreurde hij gelijk een oprecht vriend, dat de Heere in zulk een gevaar geraakte. Jezus laat Zich kussen, Hij werpt Judas niet in de afgrond, maar antwoordt slechts: „O Mijn medegenoot! Zijt gij daartoe hier? Judas! verraadt gij de Zoon des mensen met een kus?"

Met deze weinige woorden heeft de Heere aan Judas alle zelfverontschuldiging ontnomen, en hem als aan de grond genageld, zodat hij ontwapend stond, gebonden door zijn kwaad geweten. Toen ging Jezus, Die alles wist, wat over Hem komen zou, tot de bende. Waarom deed Hij dat? Hij zag, dat de bende reeds bezig was, om enige Van Zijn discipelen te vangen en te binden. Nu drijft Hem de liefde tot de Zijnen en Zijn eigene vrijwilligheid, om Zich aan de wil des Vaders over te geven. „Wien zoekt

gij?" vraagt hun de Heere. „Jezus, de Nazarener", zo antwoordt de een brullend, de ander bevend, een derde met een verachtelijke blik, allen echter met angst bevangen, alsof zij de baarlijke duivel moesten vangen, en nochtans in hun geweten overtuigd, Wie zij voor zich hadden.

“Ik ben het", antwoordde de Heere, en op Zijn „Ik ben het" ging de ganse bende achterwaarts en viel ter aarde. Zo moest dan de menselijke aanmatiging leren, dat zij niets vermag tegen de Heere, dan hetgeen haar toegelaten wordt. Maar zij vermannen zich en staan weer op. Wederom vraagt de Heere hun: „Wie zoekt gij?" en zij antwoorden opnieuw: „Jezus, de Nazaréner".

Daarop gebiedt hun de Heere, dat zij, zo zij Hem zochten, de Zijnen zouden laten heengaan. En zij moest gehoorzamen, de machtige bende; want het gebod des Heeren was machtiger dan zij, en het woord moest vervuld zijn: „Uit degenen, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik niemand verloren".

Zodra de Heere echter de Zijnen met Zijn bevel bevrijd had, trad de bende toe, legde de handen aan Jezus en greep Hem.

Dat konden de trouw discipelen niet aanzien; zij vraagden, ziende wat er geschieden zou: „Heere, zullen wij met het zwaard slaan?" Zij hadden namelijk twee zwaarden bij zich, die de Heere hun geboden had mede te nemen, opdat de voorzegging vervuld werd: „Hij is met de misdadigers gerekend". Petrus wachtte evenwel in zijn ijver en zijn liefde het antwoord des Heeren niet af, maar hij sloeg er met zijn zwaard op in, en hieuw het rechteroor van één uit de bende af; en de geslagene was de dienstknecht van de hogepriester.

‘Houd op, roept de Heere nu Zijnen discipel toe, wat moet zulk een onbedachtzaam gedrag? Keer uw zwaard weer in zijn plaats. Petrus, zoudt gij bloedschuld op u willen laden? Hier is de lijdzaamheid en het geloof der heiligen; want allen, die het zwaard nemen, zullen door het zwaard vergaan.’ Wie zich in de zaak van de Heere God van menselijke sterkte en van de vleselijke arm wil bedienen, hem zal het niet gelukken, maar hij zal er zichzelf mede in het ongeluk brengen.

Verder zei de Heere, dat, als het Hem om verdediging te doen was, Hem wel andere hulp zou ten dienste staan, daar Hij de Vader slechts te bidden had; Die kon Hem wel meer dan twaalf legioenen, dus meer dan vijftig duizend engelen bijzetten. Maar de Schrift moest nu vervuld worden, zodat het alzo geschieden moest.

De Heere voegde er nog deze woorden aan toe: „Den drinkbeker, die Mij de Vader gegeven heeft, zal Ik die niet drinken?" Nadat Hij zulks tot de discipelen gezegd had, neemt Hij, voor Wiens „Ik ben het" de gehele bende ter aarde stortte, Hij, Die de Vader bidden kon, om Hem meer dan twaalf legioenen engelen bij te zetten, Hij, Die Zich wilde laten vangen en binden, het oor van de dienstknecht des hogepriesters, en bewijst door het te genezen, dat Hij het is, Die het oor geplant heeft.

Nu moeten echter de dienstknechten der overpriesters en ouderlingen des volks ook weten, dat zij zich aan de duivel overgeven, om diens wil te doen, en dat zij nimmer met enige verontschuldiging voor God zouden kunnen komen. „Gij zijt uitgegaan", zegt Hij, „als tegen een moordenaar", die op de openbaren weg roofst en moordt, „met zwaarden en stokken; dagelijks zat Ik bij u, lerende in de tempel, en gij hebt Mij niet gegrepen. Doch dit alles is geschied, opdat de schriften der Profeten zouden vervuld worden. Dit is derhalve uw ure, en de macht der duisternis." Als wilde de Heere zeggen: ‘Daarvan hebben de Profeten immers geprofeteerd, dat de Messias zou verworpen, ook gevangengenomen en gedood worden; nu is het uw tijd, dat gij de stemmen der Profeten in vervulling brengt, en dat gij u daartoe aan de macht des duivels overgeeft’.

Maar de bende en de hoofdman over duizend en de dienaren der Joden stoorden zich niet aan de woorden van Jezus, maar zij namen Hem gezamenlijk en bonden Hem. En de discipelen? Ach, zij maakten het juist zó, als de Heere gezegd had: zij, lieten hun Meester alléén, zij verlieten Hem allen en vloten. Ja, de schrik had allen, die de Heere liefhadden, zó zeer overmeesterd, dat een jongeling, (die waarschijnlijk in de hof Gethsémané woonde) en zich in zijn nachtgewaad bij hen gevoegd had, om in zijn verkleefdheid de Heere, Die naar de stad geleid werd, te volgen; die, odra de dienaren des hogepriesters hem bij zijn kleed grepen, om ook hem mee te voeren, het kleed in hun handen liet, en naakt van hen vlood.

II.

Zó, mijn Broeders en Zusters, geschiedde toen de gevangenneming van Jezus. Maar, welke woorden spreek ik daar uit? De gevangenneming van Jezus? Is het werkelijk geschied? „Jezus’ betekent immers, iemand, die ruimte maakt, die in vrijheid zet. Hij is dus Degene, Die van de slavernij der zonde, des duivels, des doods en van alle banden der hel bevrijdt, en wel mensen, die in eeuwige verdoemenis liggen; ... en Die werd door mensen gevangengenomen? Ach ja, het is geschied! Hij is gevangengenomen, niet alleen door ruw Romeinse soldaten, maar zelfs door zulken, die dagelijks gelegenheid hebben gehad, om te ervaren, welk een Verlosser, welk een Bevrijder Hij was; door dezulken, die in hun dagelijkse omgang met de priesters, ouderlingen des volks en Farizeeën gelegenheid genoeg hebben gehad, om de dienst bij zulke Heeren en hun wandel met de wandel van Jezus en zijn navolging te vergelijken, ja, die zelfs eenmaal, toen zij ook werden uitgezonden, om Hem te grijpen, het voor hun Heeren hebben moeten bekennen: „Nooit heeft een mens gesproken, gelijk deze Mens”.

Als wij nu echter alleen op deze bende wilden zien, dan zouden wij daarmede bewijzen, dat wij onszelf slecht kennen. Ik heb het u reeds meermalen voorgehouden, en herhaal het u ook heden, dat iedere bladzijde der Heilige Schrift getuigenis aflegt tegen de ongerechtigheid van alle mensen, en voor de gerechtigheid Gods, voor de gerechtigheid, welke uit God is op het geloof van Christus. Laat ons met deze geschiedenis tot onszelf inkeren en ons afvragen, wat *wij* dan gedaan hebben of doen? De Heilige Geest toch vindt in de hand van hem, wiens hart de genade van Christus weerstreeft, altijd genoeg lantaarnen en fakkels, waarmee men de waarheid van Jezus opzoekt, om die in eigen macht te hebben en gevankelijk te leiden naar eigen begeerte. Ach, met welk een bende van overleggingen van scherpzinnigheid, van list en schranderheid en van het licht der rede, met welk een bende van woorden, die als even zoveel zwaarden en stokken zijn, rukt het menselijk hart de hof van het lijden en de benauwdheid van Christus binnen, om zichzelf staande te houden tegen de heerschappij der genade, zichzelf te handhaven in zelfgekozen wegen, in zelfgekozen vroomheid; zichzelf staande te houden in de vergankelijke dienst nan het zichtbare, ofschoon men in zijn binnenste er wel van overtuigd is, Wie men voor zich heeft. Evenals de dienaren der overpriesters en Farizeeën, hoewel zij wisten, Wie zij voor zich hadden, met al de macht, die hun gegeven was, aanrukken, om voor zich een ellendig stuk goud of zilver te verkrijgen.

Hoe veel reden hebben wij, om onze zaligheid te werken met vreze en beven, en ter harte te nemen, dat niet wij het zijn, maar dat God het is, Die in ons werkt beide het willen en het volbrengen. En dat onze zaligheid waarlijk niet van onze gerechtigheid afhangt, noch ons wandelen in zijn wegen van onze willekeur, maar van Zijn welbehagen, naardien wij hier voor ogen hebben, dat de leidsman dergenen, die Jezus

vingen, een van de twaalven was.

Ik wil uit de geschiedenis der mensheid en der Kerk heden niet aanwijzen, hoe vele Judassen er geweest zijn, die de zaak van hun Heer verraden hebben; ook niet aantonen uit mijn eigen ervaringen, die ik in de omgang met de zulken gemaakt heb, van wie ik zeggen kon, hetgeen de Apostel Petrus van Judas zei: „Hij was met ons gerekend, en had het lot dezer bediening verkregen" (Hand. 1 : 17).

Maar dit moet ik toch zeggen, dat hij gelukkig te achten is, die het woord der Schrift: „Ziet, Judas, een van de twaalven, kwam", met vreze en beven, en met waarachtige verslagenheid des harten leest. Want, — omdat Judas op de Heere zo verbitterd was, wyl Hij hem het masker des geloofs, waarachter hij zijn eigengerechtigheid verborg, ontnam, en hem zijn gierigheid en' dieverij openbaarde, — juist daarom ging het met hem van kwaad tot erger, zodat hij zich ten laatste voordeed, alsof hij het oprecht betreurde, dat zulk een Leraar uit Zijn werkkring gevankelijk weggevoerd werd, en als wilde hij het Hem nog met zijn kus verzachten. Hoeveel beter zou hij gedaan hebben, als hij de rijkdom der goedertierenheid, der lijdzaamheid en der lankmoedigheid van Jezus, die hem met zo vele zachte woorden, ook nog met de laatste woorden: „O Mijn vriend, zijt gij daartoe hier?" ter bekering wilde leiden (Rom. 2 : 4), niet veracht had! Ach, naar zijn verhard en onbekeerlijk hart heeft hij zelf zich de toorn vergaderd als een schat!

Zullen wij in de wind slaan, wat de Schrift ons ter waarschuwing voorhoudt, zeggende in onze harten: „Foei, die goddeloze verrader!"? Moeten wij niet veeleer tot onszelf inkeren en onszelf afvragen: „Hoe heb ik het gemaakt, of hoe maak ik het bij de bestraffing der liefde en der gerechtigheid van Christus, die mij in alle getrouwheid voorhoudt, op welke krukken ik steun, op welke broze stutten ik mijn zaligheid bouw, welke ongerechtigheid ik nog in mijn hand houd? Ben ik ook niet menigmaal gekomen, of kom ik ook niet menigmaal met een kus, met schijnbare vriendelijkheid, met vleierijen, of met wat niet al, alleenlijk de waarheid en de gerechtigheid van Christus gevangen te leiden, gevangen te houden en over te leveren aan de bende van mijn inwendige goddeloosheid, opdat haar oordele, dewijl mij de bestraffing te hard, te scherp is geweest?"

O, wèl hem, die zich alzo in oprechtheid beproeft en beproefd heeft. Hij zal niet meer kunnen wensen, dat het getuigenis der waarheid uit zijn nabijheid weggenomen worde, of zelfs gedood zij. Hij zal zich ook tegenover de waarheid niet opsmukken met hetgeen hem niet eigen is, noch de waarheid in zijn ongerechtigheid willen ten onder houden; integendeel, hij zal met David van ganser harte zeggen: „De rechtvaardige sla mij, en het zal weldadigheid zijn; en hij bestraffe mij, en het zal olie des hoofds zijn" (Psalm 141 : 5).

Waarlijk, waar het zó toegaat, daar is het einde een ingang ten hemel, en niet gelijk het uiteinde van een Judas, of van een Saul, die liever in eigengerechtigheid naar de toveres ging, dan zich als een geheel ontledigde, als een genadeloze tot de troon der genade te begeven.

Hoe is het mogelijk, zal menigeen vragen, dat de schare, die in haar geweten er van overtuigd is geweest, Wie de Heere was, op het enkele woord: „Ik ben het", terugweek en ter aarde viel, en wederom op het enkele woord: „Indien gij dan Mij zoekt, zo laat deze heengaan", Zijn discipelen losliet, - dat deze schare toch nog de moed gehad heeft, om het boze voornemen te volvoeren? Hoe is het mogelijk, dat zij, vernemende, hoe Hij aan Zijn discipelen alle tegenweer verbood, niet van eerbied voor Hem vervuld werd? Hoe is het mogelijk, dat zij, terwijl zij zijn macht en goedheid in de

genezing van het rechteroor van de dienstknecht des hogepriesters aanschouwde, zich nog verstout heeft om Hem te vangen en te binden?

Ach mens, keer tot uzelf in, en vraag uzelf af, hoe het mogelijk is, dat gij de Heere zo lang bij u gevangen houdt, Die u in zo vele omstandigheden en zaken, waarin gij geweest zijt, luid en verstaanbaar heeft toegeroepen: „Ik ben het!" U zocht toen velerlei, maar Hem wilde u niet; toen u Hem vond, hebt u Hem gebonden. Of is dat niet „Hem binden", dat u uit uwe genadeloze toestand niet opstaat en tot Hem gaat? Is dat niet „Hem binden", dat u Zijn genade altijd weerstreeft met uw liefde tot de wereld en de ongerechtigheid? Bent u niet reeds menigmaal ter aarde gevallen op zijn: „Ik ben het"? En nochtans hebt gij u weer opgericht en uw wil doorgezet? Heeft Hij u niet menig afgehouden oor weer geheeld? En u bent zodanige goedheid niet indachtig gebleven. Neem het ter harte, nu het nog de welaangename tijd, nog de dag der zaligheid is.

Ach, dat wij het allen mochten ter harte nemen, hoe vele malen wij een „Ik ben het!" van Hem hebben vernomen, hoe vele onheilen Hij bij ons hersteld heeft, en hoe wij Hem evenwel uit verkleefdheid aan het zichtbare gevangen houden, — zodat Hij met Zijn Geest noch bij ons wonen, noch ons regeren kan, noch Zijnen blijmoedige Geest over ons kan uitstorten.

Maar hoe? de discipelen, die getuigen waren van al Zijn wonderen, die op Zijn: „Ik ben het!" al de vijanden zagen ter aarde vallen, die door het woord van de macht Zijner liefde zich uit de handen der bende bevrijd zagen, die van Hem vernamen, dat Hem op Zijn gebed twaalf legioenen engelen zouden ten dienste staan; die in de genezing van het oor opnieuw aanschouwden, wat Hij vermocht; die zoveel met Hem beleefd en ervaren hadden; die zelfs eenmaal gezien hadden, hoe Hij een onstuimige zee tot zwijgen bracht; die ook Zijn gebed voor hen vernomen hadden, en zijn grote liefde voor hen kenden; die zulk een goed voornemen hadden te kennen gegeven, dat zij Hem nimmer wilden verlaten, dat zij met Hem wilden sterven, — zulke discipelen vluchten hier allen?

Ja! Eén van hun verkiest zelfs liever zich in de grootste verlegenheid te brengen en, (wat bijzonder in het Oosten een schande voor het gehele leven was⁴) naakt van daar te vlieden, dan bij Hem te blijven, bij Wie alle bedekking der genade is, om niet eenmaal naakt voor God te verschijnen? Hoe is het mogelijk?

Ja, vraagt zulks! En ik zal de vraag omkeren en veeleer vragen: Hoe is het mogelijk, dat zich iemand boven deze discipelen verheffen kan, en menen, dat hij het beter zou maken? Ja, wel zal hij daarin de discipelen gelijk zijn, dat hij iets beters van zichzelf gelooft, dan hij van zich kan verwachten, zoals ook de discipelen iets beters van zich geloofden, toen de Heere tot hen zei: „Gij zult in dezen nacht allen aan Mij geërgerd worden" (Matth. 26 : 31; Markus 14 : 27). Wat de Schrift echter getuigt, zal wel waarachtig blijven.

Ach, waar het Gods zaak geldt, daar blijft geen mens staan, al had hij ook nog zulk een vast voornemen! En wil men het van deze discipelen niet leren, dan lere men het van de eerste gelovigen, die te Rome waren. Wat geschiedde, toen Paulus voor de keizer terechtstond? Waren zij met hem, de geliefden? „In mijn eerste verantwoording", zo schrijft hij aan Timothetis, „is niemand bij mij geweest, maar zij hebben Mij allen verlaten" (2 Tim. 4 : 16).

En meent iemand, dat hij het evenwel ook beter zou maken dan deze, die steke de hand in zijnen boezem en vrage zich af, hoe hij het dan tot hertoe gemaakt heeft. Het is hier niet de vraag, hoe men het maakt, waar het duidelijk is: 'Dit is Gods weg, dit is

⁴ In warmere landen echter meer voorkomend dan in kouder streken; vooral door rituele baden.

de waarheid van Christus', — waarbij men dan nog allerlei hulp en toestemming van enigen heeft, — nee, ik vraag, hoe men het maakt en gemaakt heeft, waar zich alles zó laat aanzien, alsof God Zich met de zaak niet wil bemoeien, als geschiedde juist het omgekeerde van hetgeen men zich als goed en als het heil heeft voorgesteld, en als zodanig ook verwacht!

Waarlijk, wie oprecht met zichzelf omgaat, zal duizend redenen vinden, om zich te schamen, dewijl hij, geweken is, waar hij had moeten pal staan, en gevluht is, waar hij getrouw had moeten blijven.

Mijn Geliefden! Hoe meer wij de lijdensgeschiedenis van die zijde beschouwen, waarvan zij moet beschouwd worden, des te meer zullen wij zonden ontdekken, op welke wij te voren nimmer bijzonder acht hebben geslagen. Want deze gehele geschiedenis grijpt diep in het leven in, werpt alle mensen, vromen en goddelozen, vijanden en vrienden, op één hoop; zij getuigt hoe het met de gerechtigheid van alle vlees gesteld is; wat de barmhartigheid Gods in Christus Jezus over vlees is, en hoe Hij alleen genadig en goed en ook alleen heilig is. Ach, hoe menig dienaar van Staat en Kerk heeft om een stuk brood, tegen betere overtuiging in, met de ongerechtigheid medegedaan, om Christus uit de weg te ruimen. Hoe menigeen, die met de discipelen gerekend werd, is een Judas geworden, doordat hij zich in zijn binnenste bestraft gevoelde, dat hij niet rechtvaardig voor God was. En ach, hoe hebben wij het allen in allerlei omstandigheden bewezen, en bewijzen wij het ook nog, dat de vrees voor de Joden ons zó overweldigen kan, dat wij noch hart, noch oog, noch oor hebben voor de wonderen van onze Heere, voor de liefde van onze Heere, voor de krachtigste opwekkingen om het met Hem te wagen.

Men ervaart vrijmaking door de Heere, en men laat zich dienstbaar maken door de vrees, en geeft in deze vrees Hem prijs, mitsgaders de eigene uiterlijke welvaart en bekleding, en begeeft zich in de wildernis, waar men in het ritselen van een blad de voetstappen van een nieuwe vijand meent te horen, terwijl men toch van de één Man, Christus, weet, dat men met en bij Hem geen gevaar heeft te vrezen. Ook dan niet, als men met Hem in de dood gaat. Hij toch is ons „als een verberging tegen de wind, en een schuilplaats tegen de vloed, als waterbeken in een dorre plaats, als de schaduw van een zwaren rotssteen in een dorstig land" (Jes. 32 : 2).

III.

Hoe heerlijk heeft de Heere, ook toen Hij gevangen genomen werd, bewezen, Wie Hij is, hoe Hij geleden, en waartoe Hij dit alles geleden heeft. Wat was het voor een nacht, waarin Hij de gehele last van de toorn Gods tegen alle ongerechtigheid gevoelde, waarbij Hij gewaar werd, hoe Hij door Judas zou overgeleverd worden in de macht des duivels; wat voor een nacht, waarin Hij gewaar werd, dat er bij geen vlees ook maar de geringste vatbaarheid was, om te gevoelen, welk een verschrikkelijke zonde tegen God elke ongerechtigheid is, wat de dood is, wat de macht der hel is, hoe het met het zichtbare gesteld is, en nog veel minder vatbaarheid of gevoel noch voor de gerechtigheid en liefde Gods, noch voor zijn Zelfofferande tot verlossing van zonden! Wat was het voor een nacht, waarin Hem zelfs alle moed werd ontnomen, terwijl Hij het toch Zelf moest teweegbrengen, wat Hij op Zich had genomen, nadat de Vader Hem daartoe alles in handen had gegeven, en Hij niet wist hoe door te komen, hoe door te breken door al de machten der duisternis heen!

En nu, - in deze nacht, in deze kille nacht, waarin Hij Zich slechts nog vast kon houden aan de Vader-Naam, aan de wil des Vaders, heeft Hij een angst doorstaan, waarvan wij ons geen denkbeeld kunnen maken. Maar Hij is versterkt geworden door

een engel. Door deze wordt Hij van Zijn hoge Middelaarheerlijkheid wederom verzekerd. En hoe rustig, hoe machtig, hoe koninklijk gaat Hij Zijn vijanden tegemoet, niet om hen te slaan of te binden, maar om door God en mensen geslagen en gebonden te worden. Onmiddellijk overmeestert Hij Judas door de grote macht Zijner gerechtigheid, zodat deze als aan de grond genageld moet staan en in zijn geweten de luide stem moet vernemen: „Hij is rechtvaardig, maar ik ben goddeloos“; zoals ook eertijds de verstokte Earao het heeft moeten erkennen. Hij heeft Zichzelf als de Zoon, en Zijn God en Vader gerechvaardigd en verheerlijkt in het geweten van een Zijner twaalven, van een Zijner discipelen, die nu in de hel één bloeddruppel van Christus zou begeren, maar in de hel komt dit bloed nooit!

Daarover verblijd, dat Hij voor Judas Zijn God gerechvaardigd heeft, en des te meer versterkt, omdat Hij zijn overige discipelen, zowel als allen, die door hun woord aan Hem geloven zouden, gered heeft, — bijgevolg bewust van al hetgeen Hem zou overkomen, en waartoe het Hem zou overkomen, — gaat Hij nu ook de schare tegemoet. Ook voor deze bende, en dit is het enigste wapen, waarmee Hij hen aangrijpt, zal Hij Zichzelf en Zijn God en Vader in Zich verheerlijken; verheerlijken zowel in de redding der Zijnen, als ook voor het geweten der schare; verheerlijken dáárin, dat zij het wisten, dat zij Hem niet konden vangen, maar dat Hij, de Leeuw uit de stam van Juda, Zich liet gevangennemen, om Zich als het beloofde Paaslam te laten slachten voor de zonden van het volk. Daarom werpt Hij hen allen met Zijn: „Ik ben het“, met Zijn verachte Naam „Jezus de Nazarener“, die Hij om de smaad onzer zonden gedragen heeft, terug; zodat zij over elkander ter aarde storten, en dat zij niet weer zouden hebben kunnen opstaan, indien Hij het hun niet had toegelaten. Hij laat hen evenwel opstaan. En eerst nadat Hij Zijn discipelen heeft vrijgemaakt, laat Hij Zich vrijwillig binden.

O diepte des rijkdoms der Goddelijke ontferming en liefde! Hoe is het voor hemel en aarde, voor vrienden en vijanden openbaar geworden, dat het alleenlijk Zijn liefde tot de mensen geweest is, om hen te bevrijden, dat Hij Zich heeft laten binden. Hoe is het openbaar geworden, dat hier geen gedwongen werk geschied is, dat de Heere tot deze daad volstrekt niet genoodzaakt was, dan in zover wij, door onze moedwillige overtreding, het tot een noodzaak gemaakt hebben, en Hij het Zich om onzentwil tot een noodzaak heeft laten maken, opdat de Zoon verheerlijkt werd in de Vader, en de Vader in de Zoon, en verlorene en verdoemenswaardige schepselen gered en verheerlijkt zouden worden in zulk een verheerlijking.

Welk een vrijwilligheid van onze Heere, en welk een diepe eerbied voor de Vader! Hij ziet het, dat voor Zijn: „Ik ben het“, de schare ter aarde stort, en nochtans zegt Hij tot Petrus niet: „Ziet gij niet, hoe zij neergestort zijn voor Mijn woord? Zoudt gij niet denken, Petrus, dat Ik nog meer zou kunnen doen, als Ik zulks wilde? Zijt gij vergeten, Wie Ik ben?“

Nee, nee! Hij, Die met het een machtwoord de vijanden had overhoop geworpen, en met het andere machtwoord: „Indien gij Mij zoekt, zo laat deze heengaan“, hen had doen gehoorzamen, en Zijn vrienden bevrijd had, Hij, de Heer des hemels en der aarde, spreekt nochtans als een machteloze, — want dát wilde Hij, om onzetwil, bij dat alles zijn, — Hij spreekt van bidden. Hij getuigt, dat Hij de Zoon is, en Hij spreekt nochtans van bidden. Twaalf legioenen engelen zouden Hem van Zijn Vader ter beschikking staan.

“Ach, mijn Heere en mijn God! van welke woorden bedient Gij U, om aan een discipel moed te geven, en, hoewel hij Gode zo onbedachtzaam vooruitliep, hem nochtans te troosten en staande te houden! Gij spreekt van twaalf legioenen engelen,

waarvan een enkele macht genoeg had, om het gehele leger van Sanherib op de vlucht te drijven." (Jes. 37 : 36.)

Hoe betoont Zich de Heere bij Zijn gevangenneming in Gethsémané als Dengene, Wiens doen altijd in overeenstemming is met Zijnen Naam. Hersteller is Zijn Naam, als een Hersteller heeft Hij Zich ook toen betoond. Hoe schijnbaar gegrond zouden de beschuldigingen geweest zijn, die de overpriesters en het ganse Sanhedrin tegen Hem hadden kunnen inbrengen, wanneer de Heere het rechteroor van de dienstknecht des hogepriesters niet had geheeld. Ach, die éne zwaardslag van Petrus had op zichzelf de ganse zaak Gods, de gehele raad tot onze zaligheid, vernietigd! Maar Hij, Die altijd alles, alles goedge maakt heeft, stoort Zich noch aan de boosheid van Zijn vijanden, noch aan het onverstand van Zijn vrienden. Tot Zijn vriend richt Hij een verwijt der liefde en een trouw waarschuwing.

Hij wil geen bloed vergoten hebben, Hij wil Zelf Zijn bloed vergieten, om vijanden te redden, en de laatste daad Zijner goedertierenheid, het laatste wonder, eer Hij aan het kruis werd genageld, verrichtte Hij aan de dienstknecht van zijn bittersten vijand, van de naar Zijn bloed dorstende Kájafas. Hij wil Zich door de daad van Petrus onder de overtreders laten tellen, en maakt het nochtans zó, dat niemand Hem een misdaad kan toerekenen.

Hoe heerlijk blinkt bij zulk een lankmoedigheid, als Hij toonde, bij zulk een macht tegenover Zijn vijanden, bij zulk een vrijwilligheid en blijmoedigheid, om Zich aan de wil Zijns Vaders over te geven, — ook Zijn gehoorzaamheid uit. En Zijn algehele onderwerping aan de wil van Zijn Vader, naardien Hij tot Zijn discipelen zei: „Den drinkbeker, die Mij de Vader gegeven heeft; zal Ik die niet drinken?" Ach, zulk een bittere beker wil Hij drinken, omdat de Vader Hem alles in handen gegeven had, Hij, de Koning der koningen, Hij, de Hogepriester aller priesters, Hij, de Profet aller profeten. Hij drinkt de beker, dat Hij Zich door gemene soldaten en losbandig grauw laat binden, en dat Hij, de Rechtvaardige, voor onrechtvaardigen wil lijden en de ganse toorn Gods tegen de zonde op Zich wil laten rusten. Waarlijk, het is openbaar geworden wat geschreven staat: Hij heeft veler zonden gedragen, en de smaadheden dergenen, die God smaden, zijn op Hem gevallen. (Jes. 53; Psalm 69 : 10.)

En welk een geloof openbaart zich allerwegen bij de Heere! Geloof, waaraan? Aan hetgeen geschreven staat. Daarom zegt Hij tot Petrus: „Hoe zou dan de Schrift vervuld worden, die zegt, dat het alzo geschieden moet?" Daarom zegt Hij tot de vijanden: Dat gij Mij nu kunt binden, en dat gij het vroeger niet hebt gedaan, dat komt daarvan, dat al hetgeen gij nu met Mij doet, daarom geschiedt, opdat de schriften der Profeten vervuld worden. Het moest dus alzó geschieden. Dit zei Hij Zijn vrienden ter vertroosting, opdat zij zouden weten, dat al wat Hem wedervoer, reeds voorlang door de Profeten van Hem voorzegd was; en zijn vijanden tot waarschuwing en onderwijzing, opdat zij zouden weten, dat hierin niet God met hen was, maar dat zij zich aan de duivel hadden overgegeven, en nochtans niets anders zouden doen, dan datgene, wat volgens het getuigenis der Profeten „Gods hand en raad te voren bepaald had, dat geschieden zou" (Hand. 4 : 28).

Want de Heere had overal in de Schrift gevonden, hoe zij van Hem voorzegd had. Hij had gevonden, hoe reeds van de grondlegging der wereld af, toen de zonde door de ongehoorzaamheid van énen in de wereld gekomen was, de ongerechtigheid des vleses zich tegen de gerechtigheid Gods en tegen Zijn Gezalfde verzet had, om zelf God te zijn, en Zijn God en Heiland, in Wie alleen alle heil en vrucht is, te verwerpen, te honen en te doden; hoe zich daarentegen de gerechtigheid Gods aan alle gelovigen, die te Zijner tijd daartoe zouden geroepen worden, juist in zulk een weg van

verwerping, van gehoond en gedood zijn van Zijn Gezalfde, heerlijk en eeuwig zaligmakend betonen zou. Met dat einde had Hij in de Schrift gevonden, hoe Hij, Christus, als de tweede Adam, door Zijn gehoorzaamheid tot in de dood, al het verlorene door verzoening van zonde en uitdelging van schuld en straf weer in eeuwige gerechtigheid herstellen zou, door Zijn onschuld en gerechtigheid.

Het kon bijgevolg niet anders zijn, dan dat bij zulk een werk en raad Gods een ieder in zijn kring zou betonen, dat hij van zulk een raad geen begrip had, en ook vijandig tegen die raad was. God zou evenwel juist in deze weg gerechtvaardigd worden, alle vlees daarentegen zou moeten zwijgen, en de uitverkorenen de zaligheid verkrijgen in en door Hem. Zo was het naar de Schrift, en daarmee vertroostte en versterkte Zich de Heere, en Hij bleef in de wil des Vaders berusten.

Hoe veel zou er nu nog te zeggen zijn van de macht Zijner liefde, Zijn liefde voor de Zijnen. Het gehele heidendom kan slechts op één geval wijzen, waarin een vriend borg werd voor zijn ter dood veroordeelde vriend, en voor hem sterven wilde, indien de ander niet terugkeerde. Deze vriend vertrouwde op het woord van een vriend, op wie hij wist te kunnen rekenen, en die hem nimmer beledigd had.

Hier zien wij echter een Vriend, Die Zich voor geheel ontrouw vrienden overgeeft; voor vrienden, van wie Hij wist, dat zij niet bij Hem zouden blijven, wanneer de beslissende ure gekomen was; voor vrienden, die Hem daardoor te meer zouden moeten beledigen, omdat zij door hun vlucht bewijzen zouden, in het geheel geen vertrouwen te stellen in Zijn Vader. Dit was juist het hoogste lijden, dat zij Hem konden aandoen. Nochtans, hoewel Hij hen als zodanigen kende, had Hij reeds de avond vóór deze nacht tot de Vader gezegd: „Van degenen, die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik niemand verloren". En daaruit, dat Hij in Zijn gebed volhardde, blijkt het, dat Hij hen voor verloren zou gerekend hebben, als zij in de macht der vijanden waren geraakt. Want in zodanige macht gevallen zijnde zouden zij niet volhard hebben in het geloof in Hem. Daarom beval Hij aan degenen, die Zijn discipelen gevangennamen: „Laat deze heengaan!" Dat dus de discipelen bewaard werden, geschiedde alleen door Zijn woord; dat zij gered werden, geschiedde door Zijn gebed; dat zij behouden werden, geschiedde op Zijn bevel: „Indien gij Mij zoekt, zo laat deze heengaan!" Want nu kwam in vervulling het woord, dat Hij gesproken had: „Ik stel Mijn leven voor de schapen, zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid".

IV.

Ja, geliefde broeders en zusters! Zó luiden de woorden des Heeren: „Mijn schapen horen Mijn stem, en Ik ken dezelve, en zij volgen Mij. En Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit mijn hand rukken. Mijn Vader, Die ze Mij gegeven heeft, is meerder dan allen, en niemand kan ze rukken uit de hand Mijns Vaders. Ik en de Vader zijn één" (Joh. 10 : 27-30). O, hoe menigvuldig is toch gedurig de troost, die wij bij de waarachtige belijdenis, dat wij zondaren zijn, uit het lijden van onze Heere en Heiland mogen putten! Waarom laat zich toch zo menigeen door de duivel kwellen met de gedachte: „Ach, wat ben ik; zo het er eens bij mij op aankwam, ik zou toch bezwijken!" Ik wenste wel, dat een zodanige de duivel gelijk gaf, en niet alleen in dit, maar in alle stukken. Maar wat zeg ik, de duivel? - nee, niet zozeer de duivel, als veeleer de Heere God. Ik wenste wel, dat hij op de Schrift acht gaf, die het woord: „Zwaard, ontwaak tegen Mijn Herder, en tegen de Man, Die Mijn Metgezel is; Ik zal de Herder slaan, en de schapen zullen verstrooid worden", niet alleen van de Apostelen des Heeren, maar ook van al Zijn belijders heeft voorzien. Want de duivel bestookt altijd het rijk van

Christus. En als het nu Gode eens behaagt, om het zover te laten komen, dat het de duivel schijnt te gelukken, dan blijft niemand staan.

Op dat woord volgt echter een ander, dat zeer troostrijk is: „Maar”, spreekt God, „Ik zal mijn hand tot de kleinen wenden ” (Zach. 13 : 7.) Wie van te voren meent, te kunnen volharden, en er zich op laat voorstaan, dat hij een discipel des Heeren is, en dat hij geen vrees kent; wie meent, de Heere getrouw te kunnen blijven tot in de dood, aan die zal wel het eerst blijken, wat vlees vermag. Daar behoeft het in 't geheel niet zo ver te komen, als het destijds in Gethsémané kwam. Wie echter met vreze en beven zich aan het Woord van genade vastgeklemd houdt, en in waarheid van zichzelf wil weten, dat hij nooit een held is geweest, waar het de zake Gods gold, en ook nimmer een held zijn zal, maar dat het alleen de genade van Christus is, waarin hij staat, voor zoveel hij staat, — die behoort tot de kleinen, tot welke zich de hand des Heeren wendt, om hen wonderbaar door alles en over alles heen te dragen, zodat zij het gevaar, waarin zij geweest zijn, eerst van achteren bemerken.

Daarom, geef acht op des Heeren Woord, o gij allen! Het profeteert van ons niets goeds, maar het betuigt ons alles goeds van de Heere, ons ten goede, als wij in alle voorkomende omstandigheden, bij de erkenning dat wij tot niets deugen, alleen op Zijn barmhartigheid, genade en waarheid, liefde en trouw hopen, en Hem geloven, dat Hij alleen de rechte Held is, Die voor ons gestreden heeft, en ook nog heden voor ons strijdt.

O, als wij klein zijn in eigen ogen, en Hij alleen door ons erkend wordt als onze grote God en Verlosser, welke troost hebben wij dan niet van de woorden: „Alzo Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde” (Joh. 13 : 1). Voorzeker een woord voor de toenmalige toestand, waarin zich de discipelen bevonden, maar niet minder een woord, dat zich tot in de eeuwigheid uitstrekt, en waaraan wij ons mogen houden, en ook alleen zullen houden; hetzij dat wij gezondigd hebben in onze kracht, en daardoor te schande zijn geworden, hetzij dat wij wél hebben gedaan in onze zwakheid, en nochtans menen, dat wij het niet goed hebben gemaakt.

De liefde des Heeren heeft zich machtig betoond in de behoudenis van Zijn discipelen. Zij hebben voor zich geen banden gezien, die de Heere niet heeft ontbonden. Zij hebben ervaren, dat de Heere hen in vrijheid gezet heeft, Zichzelf echter heeft Hij voor hen laten gevangennemen en binden. O, Hij heeft nog andere kluisters verbroken, toen Hij Zich liet binden, zoals dan ook David jubelt: „O Heere, ik ben Uw knecht, zekerlijk ik ben Uw knecht, een zoon Uwer dienstmaagd. Gij hebt mijn banden losgemaakt” (Psalm 116 : 16). En lezen wij niet in dezelfde Psalm (Vers 3): „De banden des doods hadden mij omvangen, en de angsten der hel hadden mij getroffen; ik vond benauwdheid en droefenis”? En wederom lezen wij: „Banden des doods hadden mij omvangen, en beken Belials verschrkten mij. Banden der hel omringden mij, strikken des doods bejegenden mij. Als mij bange was, riep ik den Heere aan, en riep tot mijn God!” (Psalm 18: 5-7.) Wie heeft de banden des doods verbroken? Wie heeft de banden der hel in stukken geslagen? Wie verscheurt ze nu nog voor ons, als wij in onze angst tot Hem schreeuwen? Wie zal het bewijzen, dat zij verbroken zijn, en dat Hij de dood een pestilentie en der hel een verderf is geworden? (Hos. 13 : 14.) Wie heeft de banden vernietigd van een juk, dat wij niet konden dragen, en alle banden van ellende, die ons willen ten onder houden? Wie heeft de banden onzer zonde, waarmede wij vastgehouden werden, losgemaakt?

Hij heeft het gedaan, Wiens naam Bevrijder is! Hij heeft het gedaan, als Hij Zich voor ons liet gevangennemen. Vrijwillig hadden wij ons door de duivel tot dienstknechten

laten maken, en ons laten binden naar zijn welbehagen, om hem te gehoorzamen. Vol ongehoorzaamheid hadden wij de zachte banden der liefde van onze God verscheurd, en de koorden van Zijn goedertierenheid van ons geworpen. Vol ongeloof aan hetgeen geschreven staat, en daarop volstrekt niet lettende, zag een iegelijk onzer op zijn eigen weg. Liefdeloos, als wij waren, jegens God, jegens onszelf en jegens onze naaste, liepen wij moedwillig ons verderf tegemoet. Maar Hij ontfermde Zich over ons, Hij wierp angst op ons vanwege onze zonden en vanwege Zijn heiligheid, waarbij wij niet wisten, waarheen ons te wenden. En in zulke ogenblikken, waarin de duivel met zijn: „Gij zijt de mijne", ons met zijn ketenen gebonden ter helle wilde slepen, heette het van Boven: „Laat hem in het verderf niet nederdalen, Ik heb verzoening gevonden" (Job 33); en een „Gij zijt de Mijne, Ik heb u van eeuwigheid liefgehad", klonk van de hoge hemel verbijndend in de geschokte ziel, in de beangstigden geest. Ja voorwaar, Hij heeft Zich laten binden, laten gevangen nemen uit eeuwige liefde, naar de barmhartigheid des Vaders over ons, die in zonden en ongerechtigheid gevangen en gebonden zijn, opdat Hij ons van alle boeien der gerechtigheid en banden der hel voor eeuwig zou bevrijd hebben.

Ook nog heden ten dage heeft de duivel geen rust, maar hij woedt tegen Christus. Christus zit nu echter aan de Rechterhand des Vaders. Hij is niet meer gebonden, en Zijn Woord, het Woord Zijner genade, is ook niet gebonden. Daarom hebben wij goedsmoeds te zijn, wij, die Zijn Naam aanroepen, omdat geen banden de Zijnen kunnen gebonden houden. Hij zal ze in de macht Zijner liefde alle voor en na verscheuren. En zei Hij eens tot de bende: „Indien gij Mij zoekt, zo laat deze heengaan", zo zegt Hij ook nu nog: „Zoekt gij Mij, o duivel, zoekt gij Mij, o wereld, zijt gij vijandig tegen de Mijnen, omdat Ik in hen ben, zo hebt gij dan ook aan Mij Een, aan Wie gij uw macht kunt beproeven en daarbij te schande worden; maar laat Mijn Jakob gaan; want Ik heb hem gedoopt in Mijn bloed, met de naam „Israël"!

Daarom zijt goedsmoeds, gij zondaren, die de gerechtigheid liefhebt, gij ellendigen, die naar de vrijheid Gods verlangende zijt! Erkennen wij het, dat wij wel naar het zwaard zouden willen grijpen, als moesten wij het met onze macht ten uitvoer brengen; erkennen wij het, dat wij, als het er op aankomt, zeer lafhartig zijn met betrekking tot de zaak onzes Heeren, en dat wij het niet verstaan, bij Hem te blijven, ... dan zullen wij Hem ten hoogste prijzen, omdat Hij het veld voor ons behouden heeft, toen Hij Zich gevangen liet weggeleiden. Wij zullen Hem loven, dat Hij in Zijn trouw uitgewerkt heeft en uitwerkt, dat wij niet omkomen. En dát zal onze zaligheid verhogen, als wij Hem zullen zien, dat wij ons aan zijn voeten neerwerpen en erkennen, hoe wij in duizend omstandigheden Hem alleen hebben gelaten, en nochtans van Zijn genadige lippen vernemen mogen: „Gij zijt met Mij steeds gebleven in mijn verzoeking" (Luk. 22 : 28).

Geliefden! wat geeft rust, wat geeft troost, zo niet dit, dat Hem thans nog meer dan twaalf legioenen engelen ten dienste staan, om ons uit alle gevaren koninklijk te redden? Wat geeft toevlucht, zo niet deze waarheid, dat, al mogen wij ons ook kennen als de ergsten, als dezulken, die tegen Hem zijn opgestaan, Hij Zich daaraan niet stoort, maar ons kwijtschelding schenkt van alle zonden? Wat geeft blijmoedigheid in God, zo niet dit, dat, toen Hij Zich heeft laten binden, Hij juist daarin heeft vastgemaakt, onverbrekkelijk vastgemaakt, het betere Verbond, waarvan Hij de Borg is! Amen.

Nazang: Psalm 66 : 5.

*Een net belemmerd' onze schreden;
Een enge band hield ons bekneld;
Gij liet door heerszucht ons vertreden;
Gij gaaft ons over aan 't geweld.
Hier scheen ons 't water t' overstromen;
Daar werden wij bedreigd door 't vuur;
Maar Gij deedt ons 't gevaar ontkomen,
Verkwikkend ons, ter goeder uur.*

7. CHRISTUS VOOR HET SANHEDRIN.

Leerrede over Johannes 18 : 13, 24 en 24 en Matthéüs 26: 59-68, vergeleken met Markus 14 : 53-65 en Lukas 22 : 63-71.

Gehouden in Maart 1848, 's avonds.

Voorzang: Psalm 69 : 6, 7.

*Ruk door Uw macht mij uit het slijk; behoed,
En laat mij niet verzinken in de waat'ren;
Maar red mij uit de handen mijner haat'ren;
Uit deze kolk en diepen watervloed.
Och! laat de stroom mij over 't hoofd niet gaan;
Maar dat Uw arm 't geweld der diepte stuite!
Dat toch de put niet worde toegedaan,
Noch over mij zijn mond voor eeuwig sluite!*

*Hoor mij, o Heer! Uw goedertierenheid
Is goed; zie mij dan aan met gunstig' ogen.
Hoe teêr, hoe groot is mij Uw mededogen!
Verhoor Uw knecht, die hete tranen schreit.
Verberg voor hem Uw Aangezicht toch niet;
Want ik bezwijk door angst en tegenheden.
Ai, haast U mij ter hulp in mijn verdriet;
De nood klimt hoog, verhoor mijn smeekgebeden!*

Tekst: Johannes 18:13, 14 en 24

En (zij) leidden Hem heen, eerst tot Annas: want hij was de vrouws vader van Kájafas, welke deszelf jaars hogepriester was. Kájafas nu was degene, die de Joden geraden had, dat het nut was, dat één mens voor het volk stierve. Annas dan had Hem gebonden gezonden tot Kájafas, de hogepriester.

Matthéüs 26 : 59-68. ***En de overpriesters; en de ouderlingen, en de gehele grote raad zochten valse getuigenis tegen Jezus, opdat zij Hem doden mochten, en vonden niet. En hoewel er vele valse getuigen toegekomen waren, zo vonden zij toch niet. Maar ten laatste kwamen twee valse getuigen, en zeiden: Deze heeft gezegd: Ik kan de tempel Gods afbreken, en in drie dagen denzelve opbouwen.***

En de hogepriester, opstaande, zeide tot Hem: Antwoordt Gij niets? Wat getuigen deze tegen U?

Doch Jezus zweeg stil.

En de hogepriester, antwoordende, zeide tot Hem: Ik bezweer U bij den levenden God, dat Gij ons zegt, of Gij zijt de Christus, de Zoon van God.

Jezus zeide tot hem: Gij hebt het gezegd. Doch Ik zeg ulieden: van nu aan zult gij zien de Zoon des mensen, zittende ter Rechterhand der kracht Gods, en komende op de wolken des hemels. Toen verscheurde de hogepriester zijn klederen, zeggende:

Hij heeft God gelasterd, wat hebben wij nog getuigen van node? Ziet, nu hebt gij Zijn Godslastering gehoord: wat dunkt ulieden?

En zij, antwoordende, zeiden: Hij is des doods schuldig. Toen spogen zij in Zijn aangezicht, en sloegen Hem met vuisten. En anderen gaven Hem kinnebakslagen, zeggende: Profeteer ons, Christus! Wie is het, die U geslagen heeft?

Vergelijk Markus 14 : 53-65 Lukas 22 : 63-71. Johannes 18 : 13, 14 en 24.

Bedenken wij, mijn Geliefden, dat het ons mensen gezet is, eenmaal te sterven, en daarna het oordeel. Betrachten wij, daarvan doordrongen, hoe onze Borg voor het zogenaamde geestelijk gericht gesteld, en daar des doods schuldig bevonden werd. Bidden wij om de genade van in Christus gevonden te mogen worden. O, als de Heere Jezus onze Jezus is, dan mogen wij het oordeel blij en getroost tegemoet gaan, dewijl wij weten, dat onze Rechter onze Jezus is, Die Zich te voren onder het gericht Gods gesteld heeft, en alle vervloeking en schuld des doods van de Zijnen af en op Zich geladen heeft.

Laten wij met zodanige overleggingen in dit avonduur onze dierbare Heiland volgen van Gethsémané naar de grote stad, die haar Profeten doodt. Vergezellen wij Hem voor het Sanhedrin, en horen wij, hoe Hij daar, zonder grond, des doods schuldig verklaard, gehoond en gesmaad werd. Laat ons de hand in eigen boezem steken, en luisteren een iegelijk met deze belijdenis van een voor God verbroken hart: „Het Sanhedrin ben ik”.

„De bende dan, en de overste over duizend, en de dienaars der Joden namen Jezus gezamenlijk en bonden Hem, en leidden Hem heen, eerst tot Annas.” Waarom eerst tot Annas? Annas was de schoonvader van Kajafas. Hij was vroeger hogepriester geweest, maar was van zijn ambt ontzet geworden. De Joden waren niet tevreden over hem geweest, zij hadden oproer tegen hem verwekt, en hem aangeklaagd; daarop had de Romeinse stadhouder hem van zijn ambt ontzet. In zijn plaats kwamen achtereenvolgens vijf zijner zonen, en daarna zijn schoonzoon Kájafas. Nu eerden de Joden Annas weer, en om hem een bewijs van hun eerbied te geven, brachten zij Jezus gebonden allereerst voor hem. Deze grijsaard, hoe oud ook in jaren, kennis en ondervinding, die beter dan anderen weten kon, dat het niet onverschillig is, hoe men zich tegenover Gods waarheid gedraagt, zag in het zichtbare meer, dan in de gebonden Jezus.

God heeft zijn Zoon Jezus tot Annas gezonden, opdat deze Hem van de banden bevrijden zou, waartoe hij macht genoeg zou gehad hebben. Hij had echter de ongerechtigheid en zijn gemak meer lief dan de gerechtigheid, en zo liet hij Jezus in de banden. Hij zond hem gebonden tot Kájafas. God echter is voor deze Annas gerechtvaardigd, gelijk voor alle oude Annassen, die van oudsher het getuigenis, Christus, gebonden van zich wegzonden en er zich van afmaakten.

Maar gij, o mens, wie gij ook zijt, onderzoek uzelf, of gij niet om het gemak, of om het gevaar, of om de eer, of om het genot der zonde, Christus gebonden van u wegzendt of weggezonden hebt; of gij niet doet als de stadhouder Felix, die tot de Apostel Paulus zei: “Voor ditmaal ga heen, en als ik gelegener tijd zal hebben bekomen, zo zal ik u tot mij roepen” (Hand. 24 :25). Als u meent zulks niet te hebben gedaan, denk dan aan deze of gene van uw arme naasten, die gij gebonden in zijn nood van u wegzondt, al is het ook alleen gemakshalve geweest, en u zult zonden genoeg vinden, óók oorzaak genoeg hebben, om de genade Gods te roemen, Die uw zonden op Zijn lieve

Zoon geworpen heeft, opdat gij, hoe ook in nood, in zonden en dood gebonden, tot die troon gaat, vanwaar nog nimmer het woord is uitgegaan: *Ik kan Mij met u niet inlaten, ga heen tot een ander!*

Maar Gods raad wordt heerlijk volvoerd. De Heere moet naar Kajafas. Die zou Hem ter dood veroordelen. Hij, die als een profeet der Wet voorzeggd had: „Het is ons nut, dat één mens sterve voor het volk, en het gehele volk niet verloren ga". Het offerdier moest immers voor de priester gebracht worden, die dan te verklaren had, of het geschikt was, om als offer geslacht te worden.

En zo staat dan nu Jezus, Hij, Die alléén kan verlossen en verdoemen, Die het volk Gods van zijn banden losmaakt, gebonden voor het Sanhedrin, voor het geestelijk gericht, voor de overheden van Gods Kerk, voor de leraars en predikers van de weg, op welke men ter zaligheid komt. Hij staat voor degenen, die dag en nacht de dienst Gods waarnemen, die alles aanwenden, opdat de ware leer, als erfdeel der vaders, onvervalst aan de kinderen worde overgeleverd; voor degenen, die dagelijks in al hun uitleggingen van de Schrift in de scholen de Messias, de Christus Gods, lieten prediken (vergel. Joh. 7 : 41, 42; Matth. 2 : 4, 5), en de hoop van Zijn komst levendig hielden (Hand. 26: 6, 7). Hier zijn nu alle overpriesters, ouderlingen en schriftgeleerden samen, een en zeventig in getal, de vroomsten, de geleerdsten, de besten van het volk, leraren des volks, mannen der wet, mannen van beschaving, — en deze mannen hebben des nachts besloten Jezus te doden; aldus handelende in strijd met hun wet, volgens welke men nooit des nachts, maar alleen des daags, en bovendien nimmer op het feest een doodvonnis vellen mocht. Alzo willen zij, die aan anderen de weg der zaligheid leren, Hem, Die de Oorzaak der zaligheid is, doden.

Dat is uw geschiedenis, o mensenkind, wie gij ook zijt! Dat is onze zonde, welke de Heere voor ons heeft gedragen. Wij menen, dat wij zalig willen worden en in en hemel komen, waar God woont. Ja, als God ons de zonde vergeeft, dat *wij* zulks menen! Als Hij ons zalig maakt, dan zijn wij zalig; als Hij ons trekt, dan komen wij. Maar zo als *God* ons wil zalig hebben, wil geen mens zalig worden, want dan moet het geloof er zijn; dan moet de ongerechtigheid er aan; dan moeten alle afgoden worden weggeworpen, en moet het tot elk van die heten: „Henen uit!" (Jes. 30 : 22). Dan moet de gierigheid eraan en de hoogmoed, dan moet men zichzelf verloochend hebben, en zijn naaste liefhebben, dan moet men afstand doen van al het zichtbare en met zijn God door de zee van ontbering en tegenspoed gaan. Wie wil dat? Wie verwerpt niet zulk een Zaligmaker? Wie is er niet op uit, om Hem te doden? O, wij hebben Hem alleen lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.

Onze Heere staat voor het Sanhedrin en draagt deze onze zonde, dat wij over Hem in onze harten het gericht houden in strijd met de Wet en deze Jezus ter dood veroordelen, Die slechts ons leven kan zijn in die weg, dat wij ook aan Zijn dood gelijkvormig worden. De overpriesters zaten samen, om de Heere te doden. Zo werd dan de gerechtigheid van God en de ongerechtigheid van alle vlees geopenbaard. De ongerechtigheid van het vlees, naardien het zijn heil wil doden, en de gerechtigheid Gods, naardien Hij Zijn heilig Kind Jezus door het vlees laat doden, om voor verlorene mensen een eeuwig heil en eeuwig leven teweeg te brengen in Zijn Zoon.

Kajafas zoekt een woord uit de mond des Heeren te bejagen, om de Heere te veroordelen. Hij vraagt Hem *naar Zijn discipelen en naar zijn leer*. Want waartoe dienden deze afzonderlijke discipelen en aanhangers? Dat gelek immers op scheurmakerij? Dat had immers het aanzien, als waren het Sanhedrin en al de leraars

der Wet en de Farizeeën geen ware dienstknechten Gods! En waartoe een bijzondere leer? Daarmede, meenden zij, werden zij veroordeeld, als hadden zij de goede leer niet. En afzonderlijke aanhangers, — die maakten immers een scheuring in de Gemeente! Die konden immers slechts oproer verwekken! En een bijzondere leer, terwijl toch hun leer voor onfeilbaar gold, kon slechts verwarring in Kerk en Staat veroorzaken! De Heere moest volgens Kajafas volstrekt iets bijzonders leren, en nu wilde hij een antwoord, om op grond daarvan de Heere te veroordelen.

Maar de Heere snijdt hem dit af, door te antwoorden: „Ik heb vrijuit gesproken tot de wereld: Ik heb allen tijd geleerd in de synagoge en in de tempel, waar de Joden van alle plaatsen samenkomen; en in het verborgen heb Ik niets gesproken", wat namelijk strijdig zou zijn met de openbare leer. „Wat ondervraagt gij Mij? Ondervraag degenen, die het gehoord hebben, wat Ik tot hen gesproken heb; zie, dezen weten wat Ik gezegd heb".

De Heere wilde zeggen: Wat Ik geleerd heb, heeft de gehele wereld mogen weten en horen, het is in geen hoek geschied. Het is ook geen vreemde leer, gij kent deze leer ook zelf zeer goed. Hier is het echter Mijn ure niet om te leren; wilt gij er iets naders van weten, er is nog gelegenheid om uw ziel te redden; ondervraag degenen, die Mij gehoord hebben; die zullen ook wel getuigen, dat gij er tevergeefs een aanleiding tot mijn veroordeeling in zoekt.

Nu mag zich een iegelijk onderzoeken, in hoever hij, waar de ware Christus kwam, er op uit is geweest, om naar de discipelen en naar de leer te onderzoeken, ten doel daarin iets te ontdekken, om zichzelf te handaven, zich van de levende Christus te ontslaan, en hem te veroordelen, van Wie men in zijn eigen geweten gevoelt: Hij heeft gelijk. Hoe geestelijker men is in eigengerechtigheid, des te meer veroordeelt men de eenvoudigheid van Christus ter dood. Dat is een verschrikkelijke zonde; Maar de Heere wierp onzer aller ongerechtigheid op Hem, en Hij droeg hier deze zonde, om afkerigen tot Zijn discipelen te maken en met Zijn leer te zaligen.

Onze dierbare Heiland ontving voor Zijn antwoord van een der dienaren een kinnebakslag, met het verwijt: „Antwoordt Gij alzo de hogepriester?" Vele Profeten hebben voor hun oprechte getuigenissen kinnebakslagen ontvangen. Groter smaad kan men iemand niet aandoen. Er zijn ook woorden, die aan kinnebakslagen gelijk zijn. Wie de duisternis liefheeft, zou de zon graag haar licht beroven. De dienaar had ook kunnen zeggen: „Antwoordt Gij alzo mijn meester?" Hard was ten allen tijde de ijver voor vermeende heiligheid, (al achtte men die anders ook in het geheel niet), zodra men met Gods waarheid te doen had!

Hier lere een iegelijk, die het getuigenis van Christus in zich draagt, welke genade hij vinden zal voor een quasi-geestelijke rechterstoel. Ach, hij moet zich daar aan allerlei arglistigheid blootgesteld zien, en zodra hij iets waarachtigs zegt, moet hij zelfs van de dienaren kinnebakslagen verwachten. Zo ijvert een iegelijk voor zijn afgoden, waarvan hij anders toch wel weet, dat zij niet God zijn, ook bij God onbekend zijn.

Hier onderzoekte zich echter ook een iegelijk, of hij nooit met woord of daad aan het getuigenis, aan Christus, een kinnebakslag heeft gegeven, omdat dit getuigenis hem kwaads en niets goeds profeteerde, zolang zijn hart onbekeerd bleef, en omdat dit hem zijn afgoden en ongerechtigheid ontdekte. Ook deze onze gruwelijke zonde wierp de Vader op Hem, en Hij droeg ze, toen Hij Zich voor het Sanhedrin in het aangezicht liet slaan.

O, hoe onmetelijk is de genade, de liefde des Heeren tot ons, dat Hij, de Koning der

ere, de waarachtige Hoge priester, Zich in het heilige aangezicht liet slaan, en Zich liet behandelen, als ware Hij de gemeenste mens ter wereld, opdat wij niet van alle duivelen in de hel eeuwig kinnebakslagen zouden ontvangen.

De Heere geeft echter aan de dienaar een koninklijke slag terug: „Indien Ik kwalijk gesproken heb, betuig van het kwade; en indien wel, waarom slaat gij Mij?” Doch met God meent alle vlees te mogen doen, wat het wil. En dat wij met onze leugen, leugen van eigengerechtigheid en van allerlei boosheid, de waarheid van Christus, zo dikwijls zij ons te ná komt, in het aangezicht hebben geslagen, dat leren wij alleen in de school der lijdzaamheid en van het lijden van Christus, waarin onze zonden ons eerst recht ontdekt worden.

Dit wapen was de hogepriester uit de hand geslagen; maar hebben zij uit de mond des Heeren niets kunnen bejagen, dan moeten getuigen optreden, opdat zij op grond van hun verklaringen de Heere zouden mogen doden. Zij zochten valse getuigenis tegen Jezus, en vonden niet. En hoewel vele valse getuigen verscheen waren, zo vonden zij toch niet; hun getuigenis stemde niet overeen. Ten laatste kwamen er twee valse getuigen. Nu, twee getuigen, die beiden hetzelfde getuigden, dat gold immers volgens de Wet van Mozes. Maar een van hun zeide: „Hij heeft gezegd: Ik kan de tempel Gods afbreken, en in drie dagen denzelf opbouwen”; en de ander: „Ik zal deze tempel, die met handen gemaakt is, afbreken, en in drie dagen een anderen, zonder handen gemaakt, bouwen!” En ook alzo was hun getuigenis niet eenparig. Geen wonder, dat zij niets vonden! De Heere had immers gesproken van de tempel Zijns lichaams, hetwelk de Heere in oneigenlijke zin *een tempel* had genoemd (Joh. 2 : 18-22), evenals ook de Apostel Paulus schrijft: „Weet gij niet, dat uw lichaam een tempel des Heiligen Geestes is, en dat gij uwszelfs niet zijt?” Zij konden ook geen getuigenis tot Zijn nadeel vinden, want Hij was immers het onbestraffelijke, onbevleete, volkomen Lam Gods. Hij had geen zonde gedaan noch gekend. Dit hadden zij vroeger zelf uit Zijn mond moeten horen: „Wie van u overtuigt Mij van zonde?” Hij had immers niets dan waarheid gesproken, niets dan goeds gedaan, en steeds Zichzelf opgeofferd.

De hogepriester houdt zich echter, als ware zulk een getuigenis van gewicht; daarom staat hij met alle plechtigheid op, vraagt Jezus en zegt: „Antwoordt Gij niet? Wat getuigen deze tegen U?” Doch Jezus zweeg stil; Hij antwoordde niets; want zulk een beschuldiging was te ongerijmd. Indien iemand werkelijk van een stenen gebouw, waaraan men zes en veertig jaren had gebouwd, gezegd had: „Ik bouw het in drie dagen op!” - dan was het óf ijdel gezwets, óf een wonderdaad. Zulk een woord kan echter nooit van zodanige aard zijn, dat men iemand daarom kon ter dood veroordelen. Het Sanhedrin gevoelde het ook zeer goed, dat Jezus dit anders gemeend had. Bovendien stemden de getuigen te weinig overeen, om daarin een grond te hebben zelfs voor het vermoeden, dat de Heere het in eigenlijke zin zou bedoeld hebben.

Zo doemwaardig het is, iemand, die iets waars zegt, een kinnebakslag te geven uit haat, wraak of schijnbare ijver voor God, wat toch zo dikwijls gebeurt met woord en daad, in godsdienstige zaken zowel als in het dagelijks leven, even doemwaardig is het vals getuigenis tegen iemand te geven, iemands woorden te verkeren, een achterklapper te zijn en een lasteraar van hetgeen men niet verstaat (Ex. 20 : 16).

Hier verdoeme nu echter niemand onzer het Sanhedrin of de valse getuigen, zichzelf intussen rechtvaardigende, maar hij steke zijn hand in eigen boezem en onderzoekte zichzelf, of hij niet menigmaal in zijn leven gelasterd heeft, wat hij niet verstond, of

hij niet menigmaal een achterklapper is geweest van de wandel des rechtvaardigen, of hij niet de getrouw en waarachtige woorden van het getuigenis van Christus uit eigenliefde en eigengerechtigheid, uit lust tot het boze, verkeerd en verdraaid voorgedragen heeft; of hij niet menig vals getuigenis heeft gegeven tegen de levende Christus, in Wie hij toch kort daarna al zijn heil aanschouwde. O, hoe ver gaat de verachting der genadeleer van Jezus Christus! Wij behoeven geen zonden te verzinnen, om te belijden, dat wij zondaren zijn; ook niet te vragen: 'welke zonden heeft Jezus dan eigenlijk gedragen?' Wij hebben acht te geven op hetgeen voor de hand ligt en op de eerste tafel der Goddelijke Wet geschreven staat, dat wij Gods Naam niet zullen misbruiken; dan zullen wij wel spoedig gewaarworden, dat die zonden ontelbaar zijn, waarmede wij zondigen tegen God, tegen Christus en tegen onze rechtvaardige naaste, in de zelfgekozen vroomheid, in welke wij altijd Gods woorden, de waarheid van Christus, het getuigenis des oprechten, de stem des Geestes en het gedrag van de rechtvaardigen naaste ter dood doemen, als ketterij verwerpen, zolang wij niet te schande gemaakt zijn met onze leer en onze wandel naar het vlees. Deze verschrikkelijke zonde echter, tegen welke bijna in elke Psalm gebeden wordt, heeft onze dierbare Heiland voor ons gedragen, toen Hij voor het Sanhedrin tegen Zich liet getuigen, zonder iets daarop te antwoorden. Wij moeten verstommen voor Gods gericht, maar Jezus geeft ons, geeft zijn tollenaars en zondaren een goed getuigenis der gerechtigheid in Hem, wanneer wij ons aan Hem houden.

Het is wel opmerkelijk, dat men vanouds her deze valse getuigenis tegen Christus en tegen de Zijnen heeft afgelegd, dat zij de Kerk willen afbreken en tegen de Wet leren. Het vlees heeft een wet lief zonder het Evangelie, om in pijniging van zichzelf en in boetedoeningen de zonde te voeden; of het bemint een Evangelie zonder de Wet, om zich in allerlei huichelarij der ongerechtigheid en onboetvaardigheid te vleien met de genade. Ook bemint het een kerk zonder de levende God, zonder het levende Woord, zonder het getuigenis van Christus. Waar dit echter komt, daar wordt bij het vlees alles overhoop geworpen. Vandaar dat beklag, die vijandschap, die valsehe getuigenis en die openbare of geheime vervolging en doding der ware getuigen. Wie van zulke wegen is bekeerd, weet, welke zonde de Heere voor hem heeft verzoend, toen Hij met valse getuigenissen werd bezwaard.

Ook het tweede wapen, dat de hogepriester in de hand nam, om het onschuldige en onstraffelijke Lam Gods te kelen en te slachten, was niet scherp genoeg. Hij greep een derde aan, waarmede het hem gelukt. „Ik bezweer u", zei hij tot de Heere, „bij de levenden God, dat Gij ons zegt, of Gij zijt de Christus, de Zoon des gezegenden Gods." Onze Heere wist, dat deze slag Hem moest treffen.

Kajafas dreef het tot het uiterste, gelijk alle vlees zulks doet in de zaak van het getuigenis Gods, enkel om reden te hebben, om te veroordelen en te doden; en of nu menig oprechte, waar men het met hem tot het uiterste drijft, dat hij de Naam van Christus belijde, moge denken: „Had ik maar gezwegen!" — het woord is er uit, en hij kan en mag het niet herroepen. Hij moet de veroordeling over zich laten komen, er helpt niets aan!

Op zulk een bezwering van de hogepriester moest de Heere antwoorden. Hij antwoordde ook: „Gij hebt het gezegd", dat is, zonder omwegen gezegd: „Ik ben het, uit Uw mond zult gij geoordeeld worden". „Doch", voegt de Heere erbij, „Ik zeg ulieden: Van nu aan zult gij zien de Zoon des mensen, zittende ter Rechterhand der kracht Gods, en komende op de wolken des hemels." Toen kon de hogepriester zich niet langer bedwingen; met beide handen greep hij de klederen die zijn borst bedekten,

en scheurde ze, als wilde hij tot een teken van droefheid en toorn zich het hart scheuren. „Hij heeft God gelasterd“, zei hij, „wat hebben wij nog getuigen van node? ziet, nu hebt gij Zijn Godslastering gehoord! Wat dunkt ulieden?“ En allen veroordeelden Hem, dat Hij des doods schuldig was. Zij, antwoordden en zeiden: „Hij is des doods schuldig“. Toen hield zich dan een iegelijk gerechtigd, om in zijn onbeschaamdheid met de Heere te doen, wat hij goed vond. Zij spuwden in Zijn aangezicht, als ware Hij de vloekwaardigste der mensen; groter smaad kon men Hem niet aandoen. Sommigen begonnen Hem te bespuwen en Zijn aangezicht te bedekken, Hem met vuisten te slaan en tot Hem te zeggen: „Profeteer ons, Christus! wie is het, die U geslagen heeft?“ De dienaren gaven Hem kinnebakslagen, en de mannen, die Hem vasthielden, bespotten en sloegen Hem, allerlei lastering tegen Hem uitbrakende.

O almachtige liefde, welke zóveel wilde dulden, om ons van de eeuwige spot en smaad des duivels te bevrijden, om ons de genade te verwerven, dat wij niet van alle duivelen in de hel eeuwig bespogen en in het aangezicht geslagen zouden worden!

Zondaar, zondaar, die nog daarheen gaat in uw onbekeerde toestand, hetzij u jong of oud bent, maak u op en bekeer u tot zulk een liefde! Val haar tevoet en houd bij haar aan om genade; want genade is er voor de snoodste zondaar. Was het niet zo, de Heere had toen het ganse Sanhedrin met zijn dienaren en de gehele wereld in de hel geworpen.

Maar van onze zijde geen steen op deze dienaren geworpen! Wat zullen wij antwoorden en waarmede ons echtvaardigen? Woedend wordt het vlees tegen God. Wie heeft het bij zichzelf niet waargenomen, als wij ons rustig en weltevreden, ja vol deugd, gerechtigheid en vroomheid wanen, als wij menen op een Eliaswagen ten hemel te zullen varen, en ons dan ontdekt wordt: ‘Gij zijt zonder God, zonder waarachtig leven’. Dan wordt de mens op eens als een verscheurend dier, als een dolle hond, spuwt en slaat Gods getuigenis in het aangezicht, overlaadt het met allerlei lasteringen; alles zal mededogen bij het vlees vinden, ook gerechtigheid, alléén de levende God niet, alleen de ganse Christus niet, alleen het getuigenis niet, dat de Heilige Geest getuigt.

Ook dit is wederom een verschrikkelijke zonde, en wie staat daaraan niet schuldig? En deze zonde, — laat ons acht geven op hetgeen voor de voeten ligt! — en deze zonde, ... verzoend heeft ze de Heere, toen Hij Zich bespuwen, in het aangezicht slaan en lasteren liet.

Hoe ging daar alles zonder recht, zonder billijkheid, zonder rechtschapenheid, zonder vormen toe! Hoe zwaar werden daar alle wetten geschonden en vertrapt, onder andere deze wet, dat men in zaken, die tot een doodvonnis kunnen leiden, nooit met bezwarende, maar steeds met ontlastende getuigenissen moet beginnen. Maar vlees weet niets van wet, recht of vormen, waar God van Zijn troon af moet, opdat het lieve vlees in eigen vroomheid er op blijve zitten. Waar vlees over God en over Christus de macht in handen krijgt, daar gaat het nimmer anders toe. Zo is eens voor altijd de ongerechtigheid des vleses, en daartegen de gerechtigheid, die voor God geldt, aan het licht gebracht, en Gods gerechtigheid uit het geloof door Christus juist in zulk een weg teweeggebracht.

Indien Kajafas zich niet door haat en vrekheid ván de duivel had laten medeslepen, dan zouden wij iets tot zijn verschoning zeggen. Wij moeten echter niets tot onze verontschuldiging bijbrengen, als wij van harte belijden: „Dat, o mijn Heer o mijn God, hebben U mijn zonden veroorzaakt!“ Welke zonden? Voornamelijk deze zonden, dat wij van nature Christus, de Zoon van God, nooit de eeuwige Heiland willen laten zijn, maar veeleer de doden in plaats van de levenden vragen, en onze zaligheid bij onszelf

zoeken, of bij de heiligen, of bij andere schepselen. En ons daarenboven zodanige zonden niet willen laten ontdekken, maar veeleer met Kajafas wanen, de ware Christus te hebben, en de waarachtige en levende Christus ter dood veroordelen, Hem voor een gruwelijk mens houden, voor een ketter, voor een, die men bespuwen en vloeken mag.

Geloofd zij de Naam onzes Heeren! Hij heeft het voor ons goed gemaakt, opdat wij wegens zodanige zonden niet in de verdoemenis komen, daarentegen door de lijdzaamheid Zijner liefde, door Zijn getuigenis, eindelijk overwonnen worden, om te belijden Jezus, *dat Hij de Zone Gods is.*

Laat ons niet menen, dat wij van nature beter zijn dan Kajafas. Hij wilde wel een Messias, en die moest voorzeker een mens zijn, maar een mens in blinkende klederen, met een hemelse stralenkrans om het hoofd. Een mens die in het volle licht der hemelse heerlijkheid wandelde. Een mens, ja, maar een mens meer in schijn, die echter zichtbaar door al de koninklijke en Goddelijke pracht des hemels was omgeven; die voorts zijn zetel in de tempel zette, een paleis bouwde, over hetwelk de open hemel rustte, en die zowel Kajafas, als de overpriesters en Farizeën tot ere bracht, maar Herodes benevens al de Romeinen in een veldslag met zijn bliksemschichten vernielde.

En wie ziet hij vóór zich? Een mens zonder gestalte, uit de heffe des volks, arm, ellendig, gebonden, en die daarbij noch Kajafas, noch de Farizeeën voor zonen Gods hield; - en deze mens van Nazareth, die daar zo voor hem staat, zou de Zoon zijn van Dengene, Wiens Naam Kajafas vanwege de heiligheid niet eens waagde uit te spreken? Deze Mens van Nazareth zou Zichzelf tot God maken? Die zou God zijn? Nee, het was voor Kajafas een gruwel, zulks slechts te denken, laat staan te geloven! Als dat waar was, dan betekende Kajafas, de hogepriester, in de tempel Gods niets. Nochtans was het zo.

Wèl hem, die in de zonde van Kajafas zijn eigen zonde gezien heeft. Zeer velen, die Christenen willen heten, hebben, ofschoon zij de Heere Jezus sedert lang ter Rechterhand der kracht gezien hebben, in de macht van Zijn getuigenis, dat zij echter versmaden, nochtans geen andere beschouwing over Hem, zoals Hij in de dagen Zijns vleses daarheen ging, dan Kajafas had. Zij dromen van een Jezus met een stralenkrans om het hoofd, als van een op aarde wandelenden God, en veroordelen voor hun rechterstoel die Jezus ter dood, Die in de dagen Zijns vleses, (hoewel in hetzelfde ogenblik de Wezenaar in de hemel), zwakker, machtelozer was, dan wij allen zijn; gelijk geschreven staat: „Hetgeen der Wet onmogelijk was, dewijl zij door het vlees krachteloos was, dat heeft God gedaan; Zijn Zoon zedende in gelijkheid des zondigen vleses, en dat voor de zonde, heeft Hij de zonde veroordeeld in dit vlees".

Wat Jesaia Hoofdstuk 53 zeggen wil, is zo spoedig niet verstaan; wie echter tot de waarachtige belijdenis gekomen is: „De Wet is geestelijk, maar ik ben vleselijk, verkocht onder de zonde" (Rom. 7 : 14), verblijdt zich over de Heiland, Die al zijn zonden in waarheid gedragen heeft.

Ik besluit met deze opmerking: Kajafas heeft deze zonde, dat hij zich tegen de Heere verhard heeft, als mens bedreven; als hogepriester heeft hij echter naar de raad Gods gehandeld en, zoals de zaak voor God lag, een rechtvaardig oordeel uitgesproken, ofschoon het oordeel, dat hij heeft uitgesproken, hem verdoemt. Hij heeft geoordeeld als hogepriester der wet, en als zodanig verstond hij niets van de liefde Gods, en moest er ook niets van verstaan, anders had hij met het Sanhedrin de Heere nooit

kunnen veroordelen.

Wie had hij vóór zich? Zal ik het u zeggen? Hij had *ons* vóór zich, de uitverkorene Gemeente Gods had hij vóór zich; ons in onze afschuwelijke gedaante, ons als rebellen tegen de eeuwige Majesteit Gods, met onze zondige metgezellen en duivelse leer: „Gij zult als God wezen" (Gen. 3 : 5); — *ons* had hij voor zich, overtreders en verachters van de eeuwigblijvende Wet Gods, ons, afbrekers van het Koninkrijk Gods en der woning Zijner heiligheid en heerlijkheid; — *ons*, kinderen des duivels en des doods, die nochtans staande willen houden, dat wij zonen en dochters van God zijn, en ons laten voorstaan op onzer aller Vader; — *ons* had hij voor Zich, die ons Gode gelijk maakten; want dat is het doen des vleses.

Zulke mensen moeten echter door Gods vloek getroffen, in de ban gedaan, bespogen en in het aangezicht geslagen worden. Ja, tot dezulken moest gezegd worden: „Profeteer, gij gezalfde, gij blinde, wie slaat u? Weet gij het?" —

Maar *hoe ons?* Had Kajafas, had het Sanhedrin *ons* dan voor zich?

Ja ons, — ons in de Persoon van onze dierbare Verlosser, ons, in de Persoon van de Man van Nazareth!

Deze ruiling is het werk van Gods eeuwige Majesteit geweest: Dien, Die geen zonde kende, heeft Hij zonde voor ons gemaakt (2 Cor. 5 : 21). En zo stond Hij dan voor het zogenaamde geestelijk gericht als een oproermaker in het Rijk van God; als een duivelsleraar, die eeuwige waarheden wilde omverstoten; als een Godslasteraar, die zijn wilde als God. Zo stond Hij dan voor de rechterstoel der Wet als een vervloekt mens, waardig dat men Hem overlaadde met allerlei uitgezochten smaad, hoon en beschimping.

En van dat Hij daar zó gestaan heeft, is dit nu de vrucht, dat wij, die ons aan Jezus houden, nimmer in het gericht komen; dat wij in Hem in het Rijk des vredes leven, vrede bij God hebben, omdat Hij onze vrede is; en dat wij zelf kinderen en boden des vredes zijn. Dát is de vrucht, dat wij in Hem bouwlieden van Zijn huis zijn, en op Hem opgebouwd zijn in drie dagen, Gode tot een eeuwige woning in de Geest. Dát is de vrucht, dat wij in Hem, hoe zwak, hoe ellendig, hoe arm ook in onszelf, ten spijt van wet, duivel, hel, dood en wereld mogen zeggen; „Ik ben een zoon, een dochter des Allerhoogsten!" En van ons zijn weggenomen voor het geestelijk gericht der Wet onze zonden van ontheiliging van de eeuwige Naam, van verwoesting Zijns Koninkrijks, van ongehoorzaamheid tegen eeuwige ordeningen, van valse getuigenissen, van laster en van moord, en van al de gruwelen, die het gevolg van zulke zonden zijn. En wij, die geloven, zien tot onze troost des mensen Zoon ter Rechterhand der kracht, zoals Hij ons bedekt en beschermt in ons onvermogen met Zijn macht en gerechtigheid, als onzer aller Hogepriester en Koning, en zoals al Zijn vijanden onder Zijn voeten gelegd zijn en gelegd worden.

Gekomen is Hij op de wolken des hemels in zijn oordelen over Kajafas, over het geestelijk Sodom en Egypte; en Hij komt ook nu en zal komen op de wolken des hemels. Daarom, wat u ook verdoemen en des doods schuldig verklaren en vernietigen wil, — heft uw hoofden omhoog, gij kinderen Sions, gij zonen en dochteren des levenden Gods!

De nood en dood van Zijn kruis leidt ter heerlijkheid! Uw Koning leeft en komt tot u! Zijns is het leven, Zijns het Koninkrijk, en alzo is het het onze! Amen.

Nazang: Lied 23.

8. DE VERLOOCHENING VAN PETRUS.

Leerrede over Matthéüs 26:58 en 69-75, vergeleken met Lukas 22 : 54 vv.,
Johannes 18 : .15 vv. en Markus 14 : 54 en 66 vv.
Gehouden 14 Maart 1847.

Voorzang: Psalm 51 :1, 2.

*Gená, o God! gená, hoor mijn gebed:
Verschoon mij toch naar Uw barmhartigheden;
Delg uit mijn schuld, vergeef mijn overtreden!
Uw goedheid wordt noch paal noch perk gezet.
Ai, was mij wel van ongerechtigheid:
Mijn schuld is zwaar, ik heb Uw Wet geschonden;
Zie mijn berouw; hoor, hoe een boet'ling pleit,
En reinig mij van al mijn vuile zonden.*

*Want ik gevoel de grootheid van mijn kwaad;
Mijn zonde zie ik steeds voor ogen zweven.
'k Heb tegen U, ja U alleen, misdreven;
Uw wil en Wet, hoe heilig, stout versmaad.
Ik heb gedaan, dat kwaad was in Uw oog:
Dies ben ik, Heer! Uw gramschap dubbel waardig.
'k Erken mijn schuld, die U tot straf bewoog:
Uw doen is rein, Uw vonnis gans rechtvaardig.*

Tekst: Matthéüs 26:58 en 69-75.

En Petrus volgde Hem van verre tot aan de zaal des hogepriesters, en binnengegaan zijnde, zat hij bij de dienaren, om het einde te zien. –

En Petrus zat buiten in de zaal; en een dienstmaagd kwam tot hem, zeggende: Gij waart ook met Jezus de Galileër. Maar hij loochende het voor allen, zeggende: Ik weet niet, wat gij zegt.

En als hij naar de voorpoort uitging, zag hem een andere dienstmaagd, en zeide tot degenen, die aldaar waren: Deze was ook met Jezus de Nazaréner.

En hij loochende het wederom met een eed, zeggende: Ik ken de Mens niet.

En een weinig daarna, die er stonden, bijkomende, zeiden tot Petrus: Waarlijk gij zijt ook van die, want ook uw spraak maakt u openbaar.

Toen begon hij zich te vervloeken, en te zweren: Ik ken de mens niet.

En terstond kraaide de haan; en Petrus werd indachtig het woord van Jezus, Die tot hem gezegd had: Eer de haan gekraaid zal hebben, zult gij Mij driemaal verloochenen. En haar buiten gaande, weende hij bitterlijk.

Vergelijk Lukas 22:54-62; Johannes 18 :15-18 en 25-27; Markus 14:54 en 66-72.

In dit morgenuur zullen wij dus betrachten, hoe Petrus zijn Heer verloochend heeft.

De Heere sterke ons daartoe! Laat ons vooreerst in samenhang vernemen, hetgeen ons ook de andere Evangelisten van deze gebeurtenis mededelen.

Petrus heeft dus met het zwaard niets mogen uitrichten. Hij moet het aanzien, dat zijn Heer gebonden weggevoerd wordt. Uit de verte moet hij dat alles aanschouwen, want hij had de moed niet gehad om bij de Heere te blijven. Maar de Heere zo geheel uit het oog verliezen, dat kan hij evenmin. Hij volgt daarom van verre. „Ach, dat ik Hem had mogen bevrijden! Ach, dat ik het nog kon doen! Daar gaan zij nu met mijn Heere heen, met mijn goede Heere!" Zo zal hij gedacht hebben.

Er was nog een ander discipel, die volgde ook van verre. Nadat Jezus voor Annas gebracht was, leidden zij Hem heen naar het hogepriesterlijk paleis. De grote poort gaat open, en zij hebben de Heere in hun kuil. Zij leiden Hem over de binnenplaats enige treden naar boven in een open zaal, in welke men van uit de binnenplaats zien en alles waarnemen kon, wat daar geschiedde.

Met de Heere is ook de andere discipel, die de hogepriester bekend was, in het paleis gekomen; of het Judas, of een ander discipel geweest is, weten wij niet. Als deze merkt, dat Petrus niet mede binnengekomen is, keert hij over de binnenplaats terug en spreekt met de deurwaarder; deze opent op zijn verzoek de poort, en zo kwam dan ook Petrus binnen.

De dauw, die des nachts in grote druppels neervalt, maakt de nachten te Jeruzalem zeer koud, ja het kan daar om deze tijd even zo goed sneeuwen en vriezen als hier. Het was dus koud; daarom hadden de knechten van Kájafas en de gerechtsdienaren een kolenvuur gemaakt. Deze stonden en zaten dan om het vuur heen, en ook Petrus, even koud als zij, voegde zich bij hen. Nu eens stond hij bij de dienstknechten, dan weer ging hij bij hen zitten, om zoveel mogelijk op zijn Heere in de zaal, die hoger lag dan de binnenplaats, het oog te hebben, en te zien, hoe het met Hem aflopen zou. Hij, die één uur te voren voor de dienaren vluchtte, zit nu bij hen en warmt zich, en ziet tevens, wat er in de zaal gebeurt. Terwijl hij daar zo op de binnenplaats bij het vuur zit, komt ook de deurwaarder, om zich te warmen. Deze neemt bij het licht van het kolenvuur de trekken van Petrus op, en herkent hem voor dezelfde, die zij op voorspraak van de andere discipel had binnengelaten; zij ziet hem strak aan en zegt: „Zeg eens, zijt gij ook niet een van de discipelen van die Mens? Zeer zeker, gij waart ook met Jezus de Galileër!"

Eensklaps overvalt Petrus een geweldige schrik; maar hij vermant zich en antwoordt, zodat allen, die daar bijeen waren, het hoorden: „Wat, vrouw, ik weet niets van Hem, ik weet ook niet, waarvan gij spreekt!" Als wilde hij zeggen: „Wat weet ik van Jezus de Galileër, of van Zijn discipelen! Daarvan weet ik even veel als een pasgeboren kind; wat wilt gij toch? Ik begrijp er niets van, dat zijn mij onbekende zaken!"

Daar hij echter het ergste voor zich begon te vrezen, stond hij op van het vuur en ging naar de voorpoort, denkende daar niet opgemerkt te zullen worden, omdat het daar niet zo licht was; en zodra hij er was, kraaide daarbuiten de haan.

Hij blijft nochtans in het voorportaal, en hier is wederom een andere dienstmaagd, die het van de deurwaarder verneemt, en in tegenwoordigheid van allen, die zich daar bevonden, met de vinger op Petrus wijzende, zegt: „Deze was ook met Jezus van Nazareth!" Maar Petrus loochende het andermaal, en bekrachtigde het met een eed, zeggende: „Ik ken de mens niet".

Daar hij dus ziet, dat men hem ook in het voorportaal geen rust laat, verlaat hij het en begeeft zich weer naar de plaats, waar hij te voren zat. Hij knoopt, om alle verdenking van zich af te weren, een gesprek aan met de lieden, die bij het vuur staan. Dat dit gesprek over Jezus liep, zal niemand kunnen bewijzen. Nog geen uur was hij daar, of hij moest opnieuw horen: „Gij zijt toch één van Zijn discipelen!" Er kwam namelijk

iemand op hem af, die op hoge toon tot hem zei: „Gij moogt het loochenen, zoveel gij wilt, maar het is toch waar, want gij zijt een Galileër, uw spraak maakt u openbaar!”

En terwijl de overigen zulks bevestigen, komt daar zelfs een dienstknecht van de hogepriester bij, die een nabestaande was van degene, wie Petrus het oor had afgehouden, en zegt: „Zag ik u niet in de hof met Hem? Ik heb u immers met mijn eigen ogen gezien, hoe kunt gij dan nu zo liegen?”

Toen begon Petrus zichzelf te vervloeken en te zweren, en terwijl hij zichzelf alle ongeluk en Goddelijke straf toewenste, ingeval hij Jezus ook maar enigszins kende, zwoer hij opnieuw: „Ik ken de Mens niet”.

Het woord was niet van de lippen, of andermaal kraaide de haan. Jezus in de Geest wetende, wat geschiedde, keerde Zich in dit ogenblik om en zag Petrus aan. En zodra de Heere hem aanzag, werd hij gedachtig aan des Heeren woord: „Eer de haan tweemaal gekraaid zal hebben”, dat is, met kraaien ophoudt, „zult gij Mij driemaal verloochenen”. En Petrus bedekte zich het aangezicht, ging naar buiten en ... weende bitterlijk. Zó luidt het geschiedverhaal, waarover ik heb te prediken.

Wat moet ik daarover prediken? Het Evangelie. Goed, ik ben bereid! Dat niemand echter denke, dat ik de zonde in bescherming neem. Ik wil van de genade prediken. Christus neemt de Zijnen in bescherming tegen de duivel, en onze broeder Petrus ziet reeds de Heere, gelijk Hij is. God schenke u harten en oren, om acht te geven op de volgende waarheden:

- I. Wij hebben het getuigenis van Christus te geloven, wij mogen zijn, wie wij zijn, en van ons denken, wát wij van ons denken.
- II. Waar men zulk een getuigenis niet gelooft, daar kent de menselijke verdorvenheid geen grenzen.
- III. De liefde en het woord van Christus redden alleen.
- IV. Wie ervaringen daarvan maakt, wordt verbrijzeld.

Tussenzang: Lied 25 : 9. (Wijze Ps. 69)

*Heeft Petrus U, daar hem de vrees bestreed,
Driemaal verzaakt, en dus Uw hart doorstoken, —
Ach, hoe veel meer heb ik de trouw verbroken,
Doch 't is mij ook, gelijk aan Petrus, leed.
En hebt Gij, Heer, nog die trouw'lozen knecht
Aanhoudend doen Uw liefd' en gunst ervaren, —
Ach, breng ook mij, wanneer ik dwaal terecht,
Laat toch Uw Geest mij, zwakke riet, bewaren!*

I. Wij hebben het getuigenis van Christus te geloven, wij mogen zijn, wie wij zijn, en van ons denken, wat wij van ons denken.

Mijn Geliefden!

Wie was Petrus, vóórdát hij de Heere verloochende? Laat ons zijn geschiedenis nagaan. Wij lezen Johannes 1: 41 dat zijn broeder Andreas, Johannes de Doper hoorde zeggen: „Ziet, het Lam Gods!” Daarop gaat hij tot Petrus en zegt tot hem: „Wij hebben de Gezalfde gevonden!” Hij brengt hem tot Jezus, en Jezus zegt tot Petrus: „Gij zijt Simon, de zoon van Jonas, gij zult genaamd worden Cefas!” —

Een andere keer zegt de Heere tot hem en tot Andreas: „Ik zal u vissers der mensen

maken!" En wederom: „Gij zijt Petrus, en op deze rots zal Ik mijn Gemeente bouwen, en de poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen" (Matth. 16 : 18). En wederom: „Ik zal u geven de sleutelen van het Koninkrijk der hemelen, en zo wat gij zult binden op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn; en zo wat gij ontbinden zult op de aarde, zal in de hemelen ontbonden zijn" (Vers 19). —

Petrus was een van de eersten dergenen, die door de Heere verkoren waren. Uitgezonden met de overige discipelen, maakte hij de ervaring, dat de boze geesten hem onderworpen waren, en ook hij genas de zieken met een woord. —

Eens beleefde hij een wonderbare visvangst, toen hij sprak: „Meester, wij hebben de gehele nacht over gearbeid en niets gevangen, doch op Uw woord zal ik het net uitwerpen". —

Toen zijn schoonmoeder eens de koorts had, zag hij, hoe de Heere haar hand vatte, en hoe de koorts haar terstond verliet, zodat zij opstaan en dienen kon. —

Eens was hij met zijn schip in groot gevaar; toen zag hij de Heere op de zee wandelen en hem en de overige discipelen te hulp komen. Toen zei hij: „Heere! indien Gij het zijt, zo gebied mij tot U te komen op het water"; en hij wandelde op het water. Maar toen een sterke wind zich verhief, begon hij te zinken. Hij riep tot de Heere en werd geholpen, en zodra hij met Jezus in het schip gekomen was, bedaarde de storm. —

Nog eens was hij met de andere discipelen in zulk een gevaar op de zee, dat het schip reeds begon te zinken; toen wekte hij de Heere, Die in het schip sliep, en hij zag, hoe op het bevel des Heeren de storm plotseling zweeg, en de zee spiegelglad werd. (Lukas 8 : 22 vv.) —

Eens haalde hij op 's Heeren bevel met de hengel een vis op, en vond naar het woord des Heeren een stater in de mond van deze vis. (Matth. 17 : 27). —

Tweemaal heeft hij ervaren, hoe de Heere met weinige broden en vissen duizenden spijzigde. —

Meer dan eens was hij er getuige van geweest, dat de Heere met één woord zelfs doden had opgewekt. Ja, hij was zelfs met de Heere op de berg geweest, waar de Heere verheerlijkt werd. Stemmen van de hemel had hij gehoord, en eens had de Heere tot hem gezegd: „Dat heeft vlees en bloed u niet geopenbaard, maar Mijn Vader, Die in de hemelen is". En hoe hij het goede Woord Gods gesmaakt heeft, heeft hijzelf betuigd, zeggende: „Heere, tot Wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens. En wij hebben geloofd en bekend, dat Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods". En als de Heere tot hem gezegd heeft: „Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude", dan heeft hij toch ook wel een goed geloof gehad; want een geloof, dat niet zou ophouden, moet wel een goed geloof zijn.

Bijgevolg is Petrus uitverkoren en verlicht geweest, want de Heere zei: „Dat heeft u Mijn Vader in de hemelen geopenbaard". Hij heeft een diep gevoel van zijn zonden gehad, want hij zei eens, terwijl hij zich aan de voeten van Jezus wierp: „Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mens!" Hij heeft de hemelse gave gesmaakt, want hij heeft er zich mee over verheugd, dat de geesten hem onderworpen waren. Hij is des Heiligen Geestes deelachtig geweest, want zonder Heilige Geest heeft men immers geen goed geloof. Hij heeft het goede Woord Gods gesmaakt, want hij heeft gezegd: „Gij alléén hebt woorden des eeuwigen levens." Ook heeft hij de krachten der toekomstige eeuw gesmaakt, want hij is daarmee omringd, daarmee ook vervuld geweest. En nochtans, toen het er op aankwam, heeft hij driemaal van Jezus, van zijn Heere, gezegd: „Ik weet niets van Hem, ik ken deze mens niet!"

Vanwaar kwam dit? Hij geloofde bij dit alles het getuigenis des Heeren niet. Als Jezus tot hem zei: „Dat heeft u Mijn Vader geopenbaard", dan had Petrus daaruit toch

kunnen verstaan, dat hij het niet uit zichzelf wist. Als de Heere tot hem zeide: „Ga weg achter Mij, Satanas, gij bedenkt niet de dingen, die Gods zijn, maar die der mensen zijn", dan kon hij toch weten, dat hij op zichzelf in de ogen des Heeren een Satanas was. Als de Heere ook tot hem gezegd heeft: „Bemerkt gij nog niet en verstaat gij niet? hebt gij nog uw verhard hart?" Dan kon hij toch wel weten, dat hij nog een verstokt hart had; dat hij ogen had, en niet zag, dat hij oren had, en niet hoorde. Als de Heere tot hem sprak: „Simon, Simon! zie, de Satan heeft ulieden zeer begeerd, om te ziften als de tarwe", dan kon hij toch weten, dat de Satan hem in de zeef zou nemen. Als eindelijk de Heere tot hem gezegd heeft: „Gij zult u in deze nacht aan Mij ergeren", en: „de haan zal heden niet kraaien, eer gij Mij driemaal zult verloochend hebben", dan wist hij toch, hoe het er met hem uitzag.

Ja, zult gij allen denken, zo is het; had hij ook daarin de Heere willen geloven, het was niet zóver met hem gekomen. Hoe ver dan niet? Wel, zóver niet, dat hij tot driemaal toe van de dierbare Heiland zei: „Ik weet niets van deze Mens, ik ken Hem niet, ik hoor niet bij Hem, ik ben niet van Zijn discipelen", en dat hij daarbij niet eens acht gegeven heeft op het eerste hanengekraai. Maar veeleer een eed ter bevestiging gedaan heeft, dat hij Hem niet kende, en zich vervloekt en verwenst heeft. Hij zag Jezus immers in de zaal staan. Die was toch zo nabij hem, en had hem reeds in Gethsémané zo wonderbaarlijk bevrijd; ook had hij tot de Heere gezegd: „Ik ben bereid met U in de dood te gaan; al zouden zij zich ook allen aan U ergeren, ik doe het nimmer". En nu! Ware het nog voor Kájafas geweest, maar voor zulk een gemene deurwaarster, voor een oude vrouw of een geringe deerne, en voor zulke nietswaardige ruw gerechtsdienaars zijn Heere te verloochenen, en zich zelf zó grof te gedragen, dat hij eindelijk begint te vloeken en te zeggen: „God straffe en verdoeme mij, als ik iets weet van die mens, die daar staat!"

U gelooft dus het getuigenis van Christus? Onderzoeken wij onszelf toch nauw! Zal ik u zeggen, wat wij graag zijn? Wij zijn graag gevleid, wij zijn graag voor goede Christenen verklaard, graag tot ridders geslagen. Of wij ook een- en andermaal van de dood verlost, van de oever des doods teruggeroepen zijn; of wij menig wonder beleefd hebben, menige storm, die om ons woedde, op ons geroep: „Heere, behoud! wij vergaan", gestild zagen; of het brood voor ons vermenigvuldigd werd, of menig vijfstuiverstuk op een wonderbare wijze in ons bezit kwam, zodat wij belasting en huur en wat niet al betalen konden; of wij ook met de Heere op een berg der verheerlijking gestaan hebben, ja, of wij al een boek konden schrijven over de wonderen van Goddelijke uitredding en over de trouw van Jezus, — wat doet zulks ter zake? Of wij het ook goed weten, dat wij van de Heere zijn uitverkoren, gelijk Petrus dit was, of wij ook weten; wat de Vader ons geopenbaard heeft, en welk een geloof wij hebben, — wat betekent dat, als wij ons aan het getuigenis van Christus niet in allen dele onderwerpen?

En daarbij moeten wij onszelf beproeven, of wij het werkelijk beter maken dan Petrus. Zolang het Woord in het algemeen predikt: „zó is God, en dát is de mens", zegt een ieder: „Amen!" en vleit zich evenwel in zijn binnenste: „Maar in een ander opzicht ben ik toch ook goed!" Berispt en bestraft het Woord in het algemeen, - het mag berispen en bestraffen, zoveel het wil. Maar als de bestraffing persoonlijk wordt, hoe dan? Wél hem, die op zijn borst slaat en uitroept: „Die man, die vrouw ben ik; ik beken het voor U, o mijn God!" Of waarom is er, waar het Woord in het bijzonder en dus persoonlijk bestraft, geen stille verslagenheid en onderwerping aan het getuigenis van Christus? Waarom is er óf zulk een gemelijkheid, óf inwendige boosheid, óf een angst die aan wanhoop grenst, wanneer het getuigenis van Christus tot ons komt, het

getuigenis van gerechtigheid, en ons alles stuk voor stuk voorhoudt: „gij houdt u voor wat groots, maar gij zijt niets; gij waant een rechte discipel te zijn, omdat Ik u gezegd heb: „Dat heeft u Mijn Vader geopenbaard”, maar gij zijt een Satanas, en bedenkt niet de dingen, die Godes zijn. Gij meent, dat gij voor koningen en vorsten Mijn Naam zoudt kunnen dragen, maar als de omstandigheden het zo meebrengen, zult gij niet eens de moed hebben, om voor een oude vrouw en gemene deern te belijden, dat gij de Mijne zijt. Gij meent, dat het met u zeer goed staat, maar gij zijt even verkeerd als allen, die verkeerd zijn”.

Dat zijn woorden van vurige liefde en trouw des Heeren. Als die nu in het bijzonder tot ons komen, wat doen wij er dan mee? De een neemt het niet aan, past het niet op zichzelf toe, en zegt: „heerlijke preek!” Een tweede wordt met nijdigheid vervuld, wil wel een zondaar zijn, ook een arm zondaar, maar slechts met de grote arme-zondaars-hoop; geen zondaar in dat stuk, waarin hij juist zondigt. Een derde sluimert op het kussen van zijn geloof, van zijn uitverkiezing of bekering. Een vierde houdt het voor ongerechtigheid, dat hem zoiets wordt voorgehouden. Een vijfde heeft nu rust noch duur meer, omdat het hem ontdekt is geworden, dat hij meende te staan, en laat zich door de duivel omleiden, in plaats van deswege voor God in de schuld te vallen. Een iegelijk onzer heeft een evangelisch woord bij de hand, een gezindheid, een gestalte, een doen, een werk, een voornemen, of wat het ook zijn mag. Wij zijn nogal met onszelf ingenomen, zijn iets, zijn iets geworden; en de een zowel als de ander slaat elke bestraffing of betuiging des Heeren in de wind.

Zó moet het echter niet zijn, geliefde broeders en zusters! Wij hebben het getuigenis van Christus in alle stukken te geloven. Dat wij dat niet doen, is juist een schuld, die op ons drukt en ons des te verdoemenswaardiger maakt. En de lankmoedigheid en genade Gods komt mij daarom zo wonderbaar voor, omdat ik uit Zijn getuigenis zie, dat Hij geweten heeft, hoedanigen wij zijn zouden, en dat Hij deswegens zulk een getuigenis voor ons heeft laten optekenen, ons ter waarschuwing en onderwijzing, en ons daarbij tevens heeft laten optekenen, wat Zijn liefde, wat Zijn Woord doet.

„Moet het getuigenis van Christus geloofd worden?”

Ongetwijfeld.

„Wanneer zullen wij het getuigenis van Christus geloven?”

Volkomen zeker: nimmer!

„Maar evenwel geloven?”

Ik denk, wanneer ons de vooruitlopende benen, de sterke armen en de harde nek verbroken zijn, en wij bovendien de genadeslag ontvangen, zodat wij geen vin meer kunnen verroeren, dan zullen wij er een weinig van beginnen te verstaan, wat het is, het getuigenis van Christus te geloven. Maar dit weinige is rijkelijk voldoende, om juist de ergsten en meest verlorenen zondaar te kunnen zeggen, dat die wel het best in Gods hart geborgen is, die van zichzelf niet weet, of hij schoon of lelijk is, wat hij doen, of niet doen zál, maar zich wegens zijn grote nood alleen aan Christus houdt, en wel aan de Gekruisigde, — zonder handen en zonder kracht.

II. Waar men het getuigenis van Christus niet gelooft, daar kent de menselijke verdorvenheid geen grenzen.

Naar alle gedachten zult u begrijpen, wat ik onder het getuigenis van Christus versta. Het is dit: „Ik treed de wijnpers alleen, en er is niemand van de volken met Mij” (Jes. 63 : 3). Het is dit: „Gij zult Mij allen verlaten” (Matth. 26 : 31). Dit: „Simon, Simon! zie, de Satan heeft ulieden zeer, begeerd, om te ziften als de tarwe”. Het is het antwoord des Heeren op de verklaring van Petrus: „Heere, ik ben bereid, met U ook in

de gevangenis en in de dood te gaan" —: „Ik zeg u, Petrus, de haan zal heden niet kraaien, eer gij driemaal zult verloochend hebben, dat gij Mij kent".

Predik ik Christus, zo predik ik niet de mens (Gal. 1 : 10). Wat gaat mij daarbij mijn vlees aan, wat alle vlees, hoe heilig het ook heten mag?

„Waarom zijn zij gevallen, al die grote en heilige mannen: Abraham en Mozes, David en Hizkia, Salomo en Josia, Petrus en de overige Apostelen?" Vroeg mij de dierbare leermeester mijner jeugd, toen ik nog een kleine jongen was.

Wat wist ik daarop te antwoorden? Zijn antwoord heb ik onthouden: „O mijn kind, wij deugen allen niet! Het is Christus alleen, Die moet alleen blijven staan, Hij alleen heeft het ook teweeggebracht, dat wij, voor zover wij staan, in Hem staan, ook Hem staan of vallen, Die weet op te richten!"

Ja, amen! Ik heb het ondervonden.

Als wij bekeerd worden, dan worden wij zo groot als de Enakieten, maar de trouwe God weet ons wel kort en klein te stoten, Hij heeft daartoe middelen en wegen genoeg. *Heiligmaking, heiligmaking, dankbaarheid, dankbaarheid*, dat is al wat men hoort.

Maar als men zich bekeert, dan bekeert zich de wereld en de duivel mede, trekken allen een vroom kleed aan en werpen zich mede op de knieën. Het is alles: „*Jezus, Jezus*", en de waarachtige Jezus verliest men uit het oog.

Het is alles „*kracht des Geestes en hulp des Geestes*", maar welke plaats men de Heilige Geest in te ruimen heeft, dit blijft een onbeantwoorde vraag.

Het is alles *wet en gebod*, de mens moet met zijn geboden en zijn gebeden wat worden, en men kan daarbij de Wet ter zijde schuiven en der gerechtigheid geweld aandoen, erger dan een kind der wereld, terwijl men voor dit alles geen ogen heeft, omdat men zichzelf zo zeer behaagt in dit zijn doen en drijven. Hoe evangelisch is men dan, en hoe begroet men elkaar, als wandelde men met het hoofd in de wolken, en als droeg men stralenkransen!

Maar het getuigenis van Christus luidt anders. Tot het arme kind zegt het: „Gij hebt een rijke Vader"; tot hem, die voor de troon der genade bedelende is: „Hoe ziet gij zo mager, gij koningskind?"; tot dien, die in noden en angsten zit: „Vrees niet!"; tot dien, die vanwege zijn zonden niet horen noch zien kan: „Gij zijt heilig"; tot het hard geplaagde volk van God: „Gij hebt het nochtans goed"; tot de bekommerde: „Ik zorg voor u"; tot dien, die een moeilijke weg heeft te gaan: „Ik ga met u; Mijn oog zal op u en op de uwen zijn"; tot de doodkranke: „Gij zijt op de weg ter gezondheid"; tot de aangevochtene: „De Heere is aan uw rechterhand"; tot dengene, die gans ontbloot is, die vroeger zich in vreugde baadde, en nu niets en nergens iets vindt: „Ik wens u geluk, gij hebt nu alles"; tot de hopeloze: „U ontbreekt niets, uw zaligheid staat vast".

Ja, waar maar een ongeploegde akker is, daar stroomt de milde regen Gods er in; want Gods rivier is vol water (Psalm 65 : 10). Hij bezoekt het land, en hebbende het begerig gemaakt, verrijkt Hij het grotelijks. Hij maakt de ongeploegde aarde week door de druppelen en doet ze dalen in zijn voren. Wonderen doet Hij met ledige kruiken, en waar slechts een nul is, daar zet Hij er Zich vóór, en het is een onoverwinnelijke macht.

Maar als het aankomt op de toepassing van dat getuigenis van Christus op een iegelijk onzer in het bijzonder, dan geloven wij het niet graag, of geloven het niet, zo als het geloofd wil zijn.

De Heere had tot Petrus gezegd: „De haan zal heden niet gekraaid hebben, eer gij driemaal zult verloochend hebben, dat gij Mij kent". Dat was onmogelijk, meende

Petrus, en zo kan men nog de geschiedenis van deze verloochening lezen, zonder ze op zichzelf toe te passen. Daar is er een, die denkt: „Ja, wist ik het, dat ik een discipel van de Heere was, dat ik uitverkoren was; ja, was de belijdenis ook bij mij waarachtig: „Heere, ik ben een mens, een zondaar"; — dan zou ik getroost zijn. Ja, was het ook tot mij gezegd: „Dat heeft vlees en bloed u niet geopenbaard, neen, gij zijt door Mijn hemelse Vader onderwezen", dan zou ik nog moed kunnen hebben, dat".... ja wat?

Dat gij zoudt bezwijken, gelijk Petrus bezweek; dat u bij dat alles, niet voor een grote zaak, maar voor een nietsbeduidende, het nog wel ééns zo schandelijk met uw gedrag zou betonen: *Ik ken deze Mens niet, ook weet ik niet, wat gij zegt*. Meen niet, dat waar de zonde bij de mens levendig wordt, en, nadat zij begaan is, hem ontdekt wordt, hij zich nog houden kan aan hetgeen hij eertijds geweest is. Petrus moet het vloeken, zweren en zich verwensen vroeger gekend hebben, daar hij op de binnenplaats van Kajafas' paleis er zó mee terecht kon. Toen hij, zijn aangezicht bedekkende, zich haastig verwijderde, kon hij er zich toen mee troosten, dat hij een discipel van de Heere was? Hij werd er door geslagen. Hij had gezworen, dat hij het niet was; en zweren wij zulks in de grond des harten ook niet, als wij ons aan dingen overgeven, die niet deugen? Immers ziet de Heere, wat in het verborgen geschiedt.

„Een ander denkt als Petrus: „Dit en dat ben ik; nee, dat zou ik niet kunnen doen!" Misschien zal hij nog in de eerste vier en twintig uren de proef moeten doorstaan! Maar wat vraag ik naar de rechtvaardiging van een mensenkind? — het getuigenis van Christus zal wel blijven staan. „Een wijze beroeme zich niet in zijn wijsheid, en de sterke beroeme zich niet in zijn sterkheid; een rijke beroeme zich niet in zijn rijkdom; maar die zich beroemt, beroeme zich hierin, dat hij verstaat, en Mij kent, dat Ik de Heere ben" (Jen 9 : 23, 24). Zó spreekt de Heere door zijn Profeten, en zó herhaalt het de Apostel: „Die roemt, roeme in den Heere; want uit Hem zijt gij in Christus Jezus, Die ons tot wijsheid geworden is van God, gerechtigheid, heiligmaking en verlossing" (1 Cor. 1 : 30, 31). En wederom: „Dit genade zijt gij zalig geworden door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme; want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, welke God voorbereid heeft, opdat wij in dezelve zouden gewandeld hebben" (Ef. 2 : 8-10).

Dit getuigenis van Christus willen wij niet geheel geloven, maar staan het altijd in de weg. Wij moesten toch overtuigd zijn: zo het Christus is, dan is het niet een mens. Is Hij de Gezalfde, dan dale het van Zijn hoofd neer, opdat wij van Zijn zalving de volheid hebben, om Gods wegen te wandelen, ja, om gedragen te worden door Hem, de getrouwe Herder, als een lam in Zijn schoot.

Maar wij willen toch ook wat zijn; goed, geheel goed willen wij zijn; vroom, heilig, rechtvaardig, een goede stand hebben in onszelf, zo niet geheel, dan toch ten naasten bij, en daarbij beweren, dat is te zeggen, gen, dat wij slechts willen weten van Christus, en Dien gekruisigd. Ja men wil de naam hebben, dat men Christus predikt, terwijl toch de mens op de troon wordt gezet.

Het getuigenis van Christus evenwel zegt in deze tot de mens, tot de uitverkorene, tot de wedergeborene, tot hem, wie de dingen Gods van de Vader geopenbaard zijn, tot de eerste, besten en oprechtste discipel des Heeren, tot u, tot mij, dat wij totaal niets zijn, en dat Hij het alleen is, de Alfa en de Omega, Hij, Die begint en Die voleindt.

Dit getuigenis willen wij echter niet geloven; en vandaar die macht der verdorvenheid, waarbij wij zo verlegen staan, en, als het ons ten minste om Gods Wet gaat, niet weten, hoe wij het hebben. In plaats van ons nu aan het getuigenis van Christus te onderwerpen, dat ons van tevoren gezegd heeft: „Gij stort u zelf in het ongeluk, want

uw heil staat alleen bij Mij" (Hos. 13 : 9) 1), worden allerlei kentekenen opgezocht, vragen der hopeloosheid opgeworpen: „Hoe? Wat? Kan dat bij een uitverkorene en wedergeborene plaats vinden?" Wat heeft dan plaats?

„Ach, ik heb de moed niet, om het uit te spreken, ik schaam mij voor God en mensen, ik bedek mijn aangezicht; nee, nee, kende u mijn zonde! Was ik nog een Petrus, maar ik ben een Judas, een Farizeeër, een huichelaar. Ik heb het wel gevoeld, toen de bestraffing kwam, dat het met mij niet deugde; niettemin heb ik mij daartegen willen handhaven. Ach, wist u er alles van! Ik zag de zonde, en wilde ze niet zien; ik dacht: nee, u loopt hier geen gevaar, en ik riep: *daarvoor beware mij God!* Ik wilde niet, maar spoedig vond ik geen andere wil, dan voor de zonde. Ik verzette er mij tegen, en evenwel zette ik door mijn gedachten mijn gehele wandel in vlam, en sleurde mijzelf mede, om als een dwaze behagen te hebben in hetgeen ik verafschuwde. Ik riep: *ach God!* — en gaf nochtans ziel en lichaam, en alle leden, hart, zinnen en gedachten, God en de genade, Jezus en de zaligheid over aan de duivelen, en liet de heilige engelen toezien en daarbij wenen. En ware dit slechts éénmaal geschied; maar hoe menigmaal ben ik als Petrus naar buiten gegaan en heb bitterlijk geweend. Hoe menigmaal heb ik de sterkte Gods aangegrepen en weer vrede met Hem gemaakt. Hoe menigmaal heb ik mij aan Christus vastgeklemd en rust gevonden, maar wederom en bij herhaling heb ik, gezondigd. Nee, het is met mij een afgesneden zaak!" „Kan dat bij een bekeerde plaats hebben?"

Verwijs gij, die alzo vraagt en klaagt, deze christelijke duivel ter hel, die uit zijn bekering en wedergeboorte een strik wil maken om bij u alle levensmoed uit te blussen. Was u of bent u meer dan Petrus? Waarlijk, Petrus was wedergeboren, hij heeft zijn verderf gekend, zijn zonden ootmoedig beleden; waarlijk, hij was bekeerd en had een goed geloof. O, hoe heeft hij het geproefd, door en door gesmaakt, dat alleen bij de Heere woorden des eeuwigen levens zijn. Hij heeft niet gezegd: „Gij hebt woorden van troost;" maar: „de woorden des eeuwigen levens." En wat heeft hij daarmee aangevangen? Hij zag zijn Heere voor Kájafas, en bij herhaling zegt hij van zijn lieve, dierbare Heiland met vloeken en zweren en verwensingen van zichzelf: „Ik weet niets van deze Mens, ik ken deze Jezus niet".

Zoek niet weer te herstellen, wat bedorven is. Laat ons erkennen, dat de wederoprichting van alles in en door Christus geschied is. Onderwerpen wij ons aan het getuigenis van Christus, en wij zullen het ervaren: de macht der verdorvenheid, die anders geen grenzen kent, is gebroken. Wij laten ons door de duivel met veel onrust en zorg bezwaren, omdat wij in de hoogmoed van ons hart het Woord Gods slechts ten dele geloven. Kracht en geschiktheid muilen wij altoos bij onszelf te vinden, en wij bedekken dit nog met de mantel der onmacht en onbekwaamheid; spreken daarvan, dat het in Christus alleen moet zijn, en houden nochtans vast aan hetgeen wij geworden zijn. Daarom zei ook Mozes zo dikwijls: *God is gekomen, om te beproeven, of gij Hem van ganser harte vreest.*

Wel hem, die, al is het ook door schade en schande, wijs geworden is. Hij verstaat de berisping van Jezus, veegt de straat voor zijn eigen deur, en ziet zichzelf aan als uitvaagsel. (1 Cor. 4: 13) Hij versiert alles alleen met zijn Heere, en legt daarmede ook eer in. De liefde en het Woord van Christus redden alléén.

Dit verstaat men niet zo spoedig, als men wel zou menen. Dit stuk brood, dat ik u voorleg, is zoet in de mond, het wordt echter bitter in de maag. Dat alleen het Woord en de liefde van Christus redden, zult gij ook in het algemeen als waarheid aannemen; moet echter de toepassing in het bijzonder gemaakt worden, dan houdt men de liefde

en het Woord van Christus in het geheel niet voor de liefde en het Woord van Christus. Het heeft in onze ogen te weinig gedaante, voorspelt ons over het geheel ook te weinig goeds, dan dat wij het zouden begeren. Het gaat ons daarbij net als de kinderen; eerst als zij volwassen zijn, veel domme streken begaan hebben, en zichzelf en de mensen beter hebben leren kennen, beginnen zij het waarschuwendende woord des vaders, de vermaningen der moeder te waarderen.

III. De liefde van Christus is een gans eigenaardige liefde.

Ze zit diep in het binnenste van Zijn hart, en heeft eens voor altijd lief; daarom staat er ook geschreven: „Alzo Hij de Zijnen had liefgehad, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde". Naar het uiterlijke echter schijnt zij een harde liefde te zijn; want zij leidt altijd door zwaarigheden, door lijden en nood, door allerlei zware wegen, door allerlei tegenspoeden. Deze liefde is zeker nooit verkeerd, maar wij zijn verkeerd, en zij lijdt smart genoeg om onzentwil.

Het gaat echter niet anders, dan dat er van gezegd moet worden: „Hij geselt een iegelijken zoon, die Hij liefheeft." Daarom berispt deze liefde ook meer, dan zij prijst; zij kent ons te goed. Als ze ons teveel prees, dan zouden wij niet lang bij haar blijven; wij gaan toch al genoeg op eigen voeten. Daar echter de liefde van Christus ons eeuwig bij zich houden wil, opdat wij het eeuwig goed bij haar zouden hebben, gaat zij met hen, die zij het meest liefheeft, juist zó te werk, als haatte zij hen. En als zulks iemand, die veel door te maken en te lijden heeft, bevreemdt, dan zeg ik hem te dezer ure: het moet u niet bevreemden! Veeleer moet gij wel een veelgeliefd kind des Vaders zijn, gij Hanna hier, gij Heman dáár, dat gij zó veel slagen ontvangt; ook, dat Hij u zó heeft laten vallen, dat u de armen en benen gebroken zijn. Want als wij gezond bij Hem zullen aankomen, dan moet aan ons niets heel blijven.

De liefde van Christus is het alleen, die Petrus redt. O, die blik van de lijdende en trouwe Heiland in dat roekeloos zondigende hart, wie kan die blik vergeten, waarbij het dan heette of heet: „Wie is rechtvaardig, gij of Ik? Wie maakt u nu zalig, gij of Ik? Wie is de Waarheid? Wie en in Wie is het leven?" —

O mijn Geliefden! Er is zoveel, dat ons hard, dat ons vreemd dunkt in de liefde van Christus, en ook in hem, die de liefde van Christus dringt, en die daarom alleen Hem predikt, opdat deze liefde in ons volkomen zij. Maar een harde slag uit een liefhebbend hart is toch heilzamer dan een honigkoek met ongerechtigheid. Menigeen onder u meent met de mantel des heils bekleed te zijn, en is nochtans naakt. Menigeen van u meent zeventig voet opgeschoten te zijn, en hij is nauwelijks geplant, en het zal nog bij hem moeten overzomer en overwinteren, opdat het blijke, dat hij een plant is van de Vader in de hemelen. Dat zeg ik niet, om iemand vrees aan te jagen, maar tegen alle aanmatiging zeg ik het; want wie zegent zich niet in zijn hart en zegt niet: „Ik ben het"?

De liefde van Christus echter, die is het, en wij zijn niets, - en dat moet ons wel honderdmaal gezegd worden. Wilde men het maar geloven, dan zou er zoveel niet gebeuren, waardoor ten laatste de Naam van God gelasterd wordt!

Het Woord van Christus is een eigenaardig woord; het vleit niemand, zelfs de meest geliefde discipel niet. Het heeft Zijn discipelen nooit gestreeld.

Willen zij leren bidden, dan zegt het: „Maakt het kort en bidt een: „Onze Vader", want uw Vader weet wel, wat gij nodig hebt, en Hij zal er u ook wel van voorzien".

Willen zij geloof hebben, dan zegt het hun: „Zo gij ook maar het kleinste geloof hadt, gij zoudt bergen verzetten".

Als zij wegens de broden bekommerd zijn, zegt het: „Hebt gij nog uw verhard hart?"

Als zij de Heilige Geest begeren, zegt het: „Bidt; een vader geeft immers aan zijn kind, dat hem om brood vraagt, geen steen”.

„Kleingelovigen”, zo noemt het de Zijnen voor en na. Willen zij het Woord bedillen, zo heet het: „Ga weg achter Mij, Satanas! Want gij verzint niet de dingen, die Gods zijn”.

Vragen zij: „Wij hebben alles verlaten, wat zal ons dan geworden?” dan antwoordt het: „Wanneer gij met Mij zult volhard hebben in de wederoprichting, zo zult gij dit en dat ontvangen”. En als zij zeggen: „Wij zullen met U in de dood gaan”, dan antwoordt het: „Als u de Satan in de zeef brengt, dan zal het u gaan gelijk het kaf”.

Heeft de Heere ook nog andere woorden? Ja, ook nog andere! Als Hij ons zo verwezen ziet zitten, dat wij geen tien kunnen tellen; als Hij ons zo door alles overweldigd ziet neerliggen, als Hij, de Hooggeloofde, ons in al onze ellende genadig en vriendelijk aanziet, dan zegt Hij: „Vreest niet, gij klein kuddeken, het is des Vaders welbehagen, ulieden het Koninkrijk te geven”.

Hij heeft ook nog andere woorden, juist omdat Hij ons kent, wie en wat wij zijn, en deze verneemt de Vader alleen. Sommige hebben wij echter toch ook vernomen. Dat zijn woorden als: „Vader, zij zijn in de wereld; Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart van de boze. Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt; opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt” (Joh. 17 : 15, 16, 24).

Maar dat zijn grotendeels verborgen woorden. Laat ons acht geven op de geopenbaarde. De Heere had tot Petrus gezegd: „Eer de haan zal gekraaid hebben, zult gij driemaal verloochenen, dat gij Mij kent”. Petrus lette er niet op, en zo bezweek hij; maar het woord des Heeren, — het is waarheid bevonden. — En toen de Heere Zich omkeerde en Petrus aanzag, toen — zo lezen wij — werd hij deze woorden indachtig.

Zo moeten wij dan ook aan des Heeren woorden gedenken, hetzij wij welgedaan, of gezondigd hebben, — aan de woorden gedenken, die wij overal in de Heilige Schrift vinden, en die ons vooral de lijdensgeschiedenis onzes Heeren verkondigen: dat, wij mogen zijn, wie wij zijn, en wij mogen van ons denken, wat wij willen, wij in de zaak van God en Zijn Gezalfde, in de zaak onzer zaligheid, overschieten. Zijn wij uit God geboren, dan is dit niet, opdat wij van ons een heiligenhuisje zouden maken ter zelf-aanbidding, ook niet om Gods genade en de liefde van Christus tot ons te gaan verdenken, als wij ten gevolge van onze aanmatiging bezweken zijn, en om ons dan aan de duivel en allerlei vertwijfeling over te geven, maar te dien einde, dat wij alleen onze God aanbidden, bij Hem ook gedurig om genade aanhouden, en alleen onze Heere en Heiland op het hoogst verhogen. Want Hij is het waardig en wij, wij zijn het niet waardig, dat Hij voor ons geleden heeft. Zo is het enkel en alleen Zijn liefde; ook zal Zijn Woord niet falen.

IV. Wie ervaringen maakt van de liefde en het Woord van Christus, die wordt verbrijzeld, en zulk een verbrijzeling is geloof.

Petrus heeft het niet willen geloven, dat hij was, wat hij was. Hij heeft niet willen geloven, wat de Heere tot hem gezegd had. Zo ging het reeds menigeen, en zo gaat het ons allen voor en na. Door deze ervaring wordt een iegelijk wel gewaar, wat hij is, men moge zijn, wie men zij; ∞ wordt men wel gewaar, hoe waarachtig des Heeren Woord is, dat aan alle vlees, bekeerd of onbekeerd, elke deugd ontzegt. Het Woord des Heeren ging toen zeer snel in vervulling, reeds in dezelfde nacht, omdat de raad des Heeren het zó meebracht; het duurt ook wel eens jaar en dag, soms wel een reeks van jaren, maar het komt, het Woord des Heeren komt en betoont zich waarachtig in

al wat het van alle vlees getuigt. Nu zijn er duizenden, die daarop geen acht slaan, omdat zij verhard zijn, omdat zij voor de Heere hun schuld niet willen erkennen. de haan zal men nochtans moeten horen.

Komt nu echter de blik des Heeren, ziet, dan is de mens bliksemsnel van stuk tot stuk blootgelegd, wat hij gedaan heeft! Maar wat doet de blik van Christus? Hij maakt de mens Zijn woorden weer indachtig.

Wat doet deze blik nog meer? O, die kunnen de Farizeeën, wat zij ook van een Christus prediken, niet namaken. Zij zijn te zondig; en omdat zij te zondig zijn, en nochtans heiligen willen zijn, menen zij alle verdenking van zich te hebben afgeworpen, als waren zij aan zulk een zonde mede schuldig, wanneer zij met de donder der wet komen en eerst allerlei boetedoeningen voorschrijven. Dit alles geeft geen verbrijzeling, hoe men die daarbij ook zoekt. Maar de blik des Heeren! Was die toornig? O, gelooft het niet. Die was zacht, zeer zacht, vrede uitstralend, — *Petrus, Petrus!* - genade schenkend. Dat is het ook, wat Petrus het hart zo verbroken heeft, zodat hij naar buiten ging, zijn aangezicht bedekte en bitter weende. Hij had ervaringen gemaakt van de liefde en van het Woord van Christus; deze verbrijzelden hem.

Dat was nu het geloof van Petrus, dat hij naar buiten ging en bitterlijk weende. Dat was het geloof, waarvan de Heere gezegd had: „Ik heb gebeden, dat uw geloof niet mocht ophouden". Een wonderlijk geloof, zal menigeen denken. Maar juist dit geloof kan de proef doorstaan. Wenst voor uzelf geen ander dan juist dit geloof, als gij willens en wetens gezondigd hebt, gij naar buiten gaat en bitter weent. Wat zegt dan dit bitter wenen? Zegt het: „Die ellendige deurwaarster! Die ellendige gerechtsdienaars! Ach, dat ik mijn voeten in het paleis gezet heb! Dat ellendige zweren en mijzelf-vervloeken! Nu zal mij de straffe Gods treffen! Die ellendige zonde, die ellendige tong, die ellendige duivel!"?

Nee, nee, zó spreekt het geloof niet; het zegt ook niet: „ach, had ik dit of dat niet gedaan, dan was het niet zover met mij gekomen". Nee, nee! Petrus weende niet zo bitter omdat het nu met zijn naam uit was, omdat hij zichzelf ongelukkig had gemaakt, of omdat hij nu de voorrechten, die hij tevoren bezat, verloren had. Hij heeft zich niet kunnen verwijten: „Zie eens, zulk een zijt gij geweest; en wat hebt gij nu begonnen? Nu is het met u gedaan; gij hebt de genade verspeeld!" Hij heeft niet kunnen denken: „Was ik toch weer, die ik tevoren was!"

Er staat geschreven, dat hij zijn aangezicht bedekte en weende; en wederom, *dat hij naar buiten ging en bitterlijk weende.* — Waarom weende hij dan zo zeer? Hij weende zo bitter omdat hij niet geloofd had, wat de Heere hem had gezegd. Dat was de oorzaak van zijn diepe droefheid! Wat komt het er toch op aan, wat er van mij wordt? - Daaraan is mij alles gelegen, wat er van het Woord mijns Heeren wordt. Ik ben zondaar, in- en uitwendig, van het hoofd tot de voeten; zo zal Hij mij ook in Zijn heerlijkheid opnemen, en heeft Hij mij reeds opgenomen in Zijn liefde. Maar Hij is heerlijk, Hij is heilig en waarachtig. Als ik Hem niet geloof, dan word ik bedroefd; als ik Hem niet geloofd heb, dan ween ik bitter. Thans geloofde Petrus, dat hij de Heere niet geloofd had; daarom weende hij zo bitter. De ervaringen, die hij maakte van de liefde des Heeren en van de waarheid Zijns Woords, en dat hij die had tegengestaan, maakten hem zo verslagen. —

Wie is het nu zo te moede, als het Petrus toenmaals was? Ween niet bitter omdat gij gezondigd hebt. Ween niet bitter omdat gij u nu als uitgestoten en verworpen gevoelt; want dit gevoel is niet van de Heere. Veeleer zegt Hij: „Wie tot Mij komt, die zal Ik geenszins uitwerpen" (Joh. 6 : 37). Ween niet bitter als had u de genade verspeeld, en

als ware het een afgesneden zaak; want dit is des Heeren woord: „Mijn genade zal van niet wijken". —

Ween bitter omdat gij de Heere niet geloofd hebt. Dát is de ware verbrijzeling, en zó zult gij te midden van uw droefheid en uw bitter wenen gewaarworden, dat u de zonde niet hebt aan te grijpen, om haar uit te roeien, maar Christus, Die de zonden uitdelgen zal, met andere woorden: *dat gij hebt te geloven*. —

Zegt u: „Daartoe heb ik noch kracht, noch moed", zo doe het zonder kracht en zonder moed. Ween voor God, dat u niet geloofd hebt, Hem geen gelijk gegeven hebt in al Zijn woorden. Klaag het Hem, dat u geen moed hebt, om het geloof aan te grijpen, dan zult u geloven, juist in zulk een verbrijzeling, en zult opnieuw vernemen, wat ik u zeg: „Indien gij gelooft, zult gij bevestigd worden". De duivel zegt, dat men niet geloven mag, dat God het eerst moet geven. Maar dat zegt hij, om ons te verslinden.

Wèl ons met de blik des Heeren! Hij rust niet, voordat Hij ons in Zijn rust geborgen en in zekerheid gebracht en vertroost heeft. Hij heeft aan Zijn machteloos kuddeke gedacht, toen Hij voor Kájafas stond, en ter dood veroordeeld, ook jammerlijk geslagen werd, toen Hij aan het kruis hing, toen Hij in het graf lag, toen Hij opgestaan was; en alzó zegt de Apostel: „Wie zal verdoemen? Christus is het, Die gestorven is; ja wat meer is, Die ook opgewekt is; Die ook ter Rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt". En zo spreke een iegelijk in zijn hart: „*De Heere gedenkt aan mij*". Amen.

Nazang: Psalm 119 : 36, 88.

*'t Is goed voor mij, verdrukt te zijn geweest,
Opdat ik dus Uw God'lijk recht zou keren:
Sinds heeft mijn hart voor hovaardij gevreesd.
Ai, doe mij steeds Uw wil als heilig eren:
Ver boven goud en zilver, en wat meest
Den mens bekoort, zal ik Uw Wet waardenen.*

*Gun leven aan mijn ziel, dan looft mijn mond
Uw trouw hulp; stier mij in rechte sporen.
Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond,
Dat, onbedacht, zijn herder heeft verloren!
Ai, zoek Uw knecht, schoon hij Uw wetten schond,
Want hij volhardt naar Uw geboôn te horen!*

9. ONZE HEERE VOOR PILATUS.

Leerrede over Matthéüs 27:11-31, vergeleken met Lukas 22: 66-71 en Hoofdstuk 23 : 1-25; Markus 15 : 1-20 en Johannes 18 : 28-40 en Hoofdstuk 19 : 1-16.

Gehouden 2 April 1848, 's avonds.

Voorzang: Lied 180 : 5, 6.

*Mijn Borg! Gij hebt mijn zonden
Verzoend, mijn schuld 'betaald;
Het kwaad, bij mij gevonden,
Werd eens op U verhaald.
Zie in gená 'mij arme,
Der straffe waardig, aan;
Verlos mij uit erbarmen
Van al mijn euveldaân.*

*Ik zal op U steeds bouwen
Mijn hoop, mijn toeverzicht;
Wie zou ik toch betrouwen,
Dan U, mijn Troost, mijn Licht?
Waar wordt mijn rust gevonden,
Geeft Gij ze mij niet weêr?
Waar redding van mijn zonden,
Mint Gij mij niet, o Heer?*

En Jezus stond voor de stadhouder; en de stadhouder vraagde Hem, zeggende: Zijt Gij de Koning der Joden?

En Jezus zeide hem: Gij zegt het. En als Hij van de overpriesters en de ouderlingen beschuldigd werd, antwoordde Hij niets. Toen zeide Pilatus tot Hem: Hoort Gij niet, hoe vele zaken zij tegen U getuigen?

Maar Hij antwoordde hem niet op een enig woord, alzo dat de stadhouder zich zeer verwonderde.

En op het feest was de stadhouder gewoon den volke een gevangene tos te laten, welken zij wilden. En zij hadden toen een welbekenden gevangene, genaamd Bar-Abbas. Als zij dan vergaderd waren, zeide Pilatus tot hen: Welken wilt gij, dat ik u zal loslaten, Bar-Abbas, of Jezus, die genaamd wordt Christus? Want hij wist, dat zij Hem door nijdigheid overgeleverd hadden.

En als hij op de rechterstoel zat, zo heeft zijn huisvrouw tot hem gezonden, zeggende: Heb toch niet te doen met dien Rechtvaardige; want ik heb heden veel geleden in den droom om Zijnentwil.

Maar de overpriesters en de ouderlingen hebben de scharen aangeraden, dat zij zouden Bar-Abbas begeren, en Jezus doden.

En de stadhouder, antwoordende, zeide tot hen: Welken van deze twee wilt gij, dat ik u zal loslaten?

En zij zeiden: Bar-abbas!

Pilatus zeide tot hen: Wat zal ik dan doen met Jezus, die genaamd wordt Christus? Zij zeiden allen tot hem: Laat Hem gekruisigd worden! Doch de stadhouder zeide: Wat heeft Hij dan kwaads gedaan? En zij riepen te meer, zeggende: Laat Hem gekruisigd worden! Als nu Pilatus zag, dat hij niet vorderde, maar veelmeer, dat er oproer werd, nam hij water en wies de handen voor de schare, zeggende: Ik ben onschuldig aan het bloed dezès Rechtvaardigen; gijlieden moogt toezien. En al het volk, antwoordende, zeide: Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen! Toen liet hij hun Bar-abbas los, maar Jezus gegeseld hebbende, gaf hij Hem over, om gekruisigd te worden. Toen namen de krijgsknechten des stadhouders Jezus met zich in het rechthuis, en vergaderden over Hem de ganse bende. En als zij Hem ontkleed hadden, deden zij Hem een purperen mantel om; en een kroon van doornen gevlochten hebbende, zetten die op Zijn hoofd, en een rietstok in Zijn rechterhand: en vallende op hun knieën voor Hem, bespotten zij Hem, zeggende: Wees gegroet, Gij Koning der Joden! En op Hem gespogen hebbende, namen zij de rietstok en sloegen op Zijn hoofd. En toen zij Hem bespot hadden, deden zij Hem de mantel af, en deden Hem Zijn klederen aan, en leidden Hem heen om te kruisigen.

Het Sanhedrin had weliswaar Jezus in strijd met alle wetten in de nacht ter dood veroordeeld. Het had zijn oogmerk bereikt, maar deze daad was het toch wat te erg. Ongeveer anderhalf uur daarna, zeer vroeg in de morgenstond, vergaderden de ouderlingen des volks en de overpriesters en schriftgeleerden, en brachten Jezus in hun raad. Daar herhaalden zij de vraag: „Zijt Gij de Messias? Zeg het ons". Jezus zei tot hen: „Indien Ik het u zeg, gij zult het niet geloven; al bracht Ik er bewijzen voor bij, gij zoudt ze niet laten geloven, noch Mij loslaten. Van nu aan zal de Zoon des mensen gezeten zijn aan de Rechterhand der kracht Gods". De Heere wil zeggen: „Doodt uw Heil; van dit ogenblik aan leidt gij Hem juist in deze weg ter heerlijkheid, en gij zult ervaren, wat gij hebt begonnen". De vergadering der oudsten verstond dit terecht van de Goddelijke heerlijkheid van Jezus, zij hielden dit voor een Godslastering, en zeiden allen: „Zijt gij dan de Zoon Gods?" En daar nu de Heere hun antwoordde: „Gij zegt, dat Ik het ben", zeiden allen: „Wat hebben wij nog getuigenis van node? Want wij zelf hebben het uit Zijn mond gehoord".

En zo stond nu, snel om bloed te vergieten (Rom. 3 : 15), de gehele menigte op. Vroeg, zeer vroeg waren zij op de weg, om in eeuwige nacht te begraven Hem, Die de dag gemaakt heeft en het morgenrood doet aanlichten.

Waarheen gaat het dan nu met Jezus? Naar de wereldlijke rechter, naar het raadhuis van de wereldlijke, in de gehele wereld hooggeroemde Romeinse gerechtigheid.

Waarom doden zij zelf de Heere niet? Daartoe hadden zij de moed niet. Menigmaal hebben zij de Heere willen doden, maar nu hadden zij daartoe niet eens het verstand. God sloeg hun de wijze, waarop de Heere zou gedood worden, uit de handen. Een boze geest van de Heere vervulde hen, om Jezus tot Pilatus, de Romeinse stadhouder te brengen, en de Heere van oproer te beschuldigen, opdat Pilatus Hem ter dood brengen zou, en aldus het woord van al de Profeten en het woord van Jezus zou vervuld worden, waarin Hij aangeduid had, welke dood Hij sterven zou.

De Joden zouden alle recht hebben gehad, om een Godslasteraar te doden, maar de straf des kruises hadden zij niet; daarom moesten zij de Heere tot de Romeinse landvoogd brengen.

Daar staan nu de overpriesters, de ouderlingen des volks en de schriftgeleerden met Hem, Die alleen heiligt, voor het rechthuis. Zij wachten zich echter wel, bij de heidense Pilatus in te gaan; zij hadden immers een grote voorbereidingsdag. Zij jaagden die heiligmaking na, mét welke niemand de Heere zien zal, en leverden die heiligmaking ter dood over, waarin een gans ontblote zondaar alleen geborgen is voor de toekomende toorn. Zó is het doen des vleses; het maakt zich onrein met het bloed des Rechtvaardigen, terwijl het meent de heiligmaking te zoeken.

Pilatus gaat tot hen uit; want vlees voegt zich naar vlees, en huichelt allerlei gediensigheid, uit vrees van zich in zijn betrekking niet staande te kunnen houden. Onder het masker van vertrouwen en vrede verbergt zich wederkerige haat en list. Volgens de hooggeprezen Romeinse wereldgerechtigheid, - die echter ook schipbreuk lijdt, waar Christus komt, - volgens de gerechtigheid, naar welke de Romeinen niemand onverhoord en zonder de aanklacht overwogen te hebben veroordeelden, vraagt Pilatus: „Wat beschuldiging brengt gij tegen deze Mens?" Want vlees wil altijd rechtvaardig zijn, en wil niet weten, dat een iegelijk, in wie de vrees van de levende God niet woont, niet eens weet, wat gerechtigheid is.

De Joden intussen, onbeschaamd en breidelloos, nu zij in Jezus hun God en Koning verwierpen, schreeuwen Pilatus, om deze terstond reeds vrees aan te jagen, onstuimig toe: „Indien Deze geen kwaaddoener ware, zo zouden wij Hem u niet overgeleverd hebben!" De Joden echter waren hier allen kwaaddoeners, omdat zij aan hun regering zulk een grof antwoord gaven; maar Pilatus gevoelde wel, dat hij tegen zulk een onstuimige hoop geen macht had, en vergenoegde zich daarom, met hun even gemeen te antwoorden, als zij zich gemeen gedroegen. Hij zei: „Neemt gij Hem, en oordeelt Hem naar uw wet!"

Hierop moeten de Joden hun eigen schande bekennen: „Het is ons niet geoorloofd iemand te doden", zeggen zij. Waarmede zij te verstaan wilden geven, dat Jezus Zich aan de staat zou hebben vergrepen, en dat dit dus tot de rechtsbevoegdheid der Romeinen behoorde; want in zaken van godsdienst mochten zij wel iemand doden. Daar echter het volk Jezus voor een Profeet hield, wilden zij Hem niet wegens Godslastering doden, opdat zij hun roem van vroomheid bij het volk niet zouden verliezen. Zij gedroegen zich daarom, als erkenden zij nu de Romeinse wetten, die zij anders in hun harten vervloekten.

Vlees wil Christus en Zijn getuigenis niet, maar veroordeelt het ter dood, wil nochtans vroom blijven, en klaagt dan Christus en Zijn getuigenis aan, als ware het voor de staat gevaarlijk. Daarom brengen de Joden deze beschuldiging in: „Wij hebben bevonden, dat Deze het volk verkeert en verbiedt de keizer schattingen te geven, zeggende, dat Hij Zelf Christus, de Koning is". Zij wilden zeggen: Hij beweert, dat Hij de Messias is. Nu, de Messias is een koning; als Hij dus zegt, dat Hij de Messias is, zo moet daaruit noodwendig de gevolgtrekking worden gemaakt, dat men de schatting niet aan de keizer, maar aan Hem verschuldigd is; zo zet Hij dus het volk aan, om de schatting aan de keizer te onthouden!

Dat was nu precies volgens de voorzegging: „Den gansen dag verdraaien zij mijn woorden". En zij, die het anders voor een goddeloosheid hielden, de keizer schatting te betalen, weshalve velen het ook niet doen wilden, en die de Heere eens verzocht hadden met de netelige vraag: „Is het geoorloofd, de keizer schatting te geven, of niet?" klagen hier een mens aan, die zij juist om zulk een leer zouden geëerd hebben, ware Hij slechts niet Jezus geweest. Het farizeese vlees werpt allerlei godvruchtige vragen op, om ten slotte Hem te veroordelen, Die de godsvrucht des vleses niet eren wil, en zo wil het dan handhaven, - wat het anders elken dag vurig wenst - omvergeworpen te zien.

Die aanklacht moest toch aan Pilatus, wiens ambt het was, het volk de schatting voor de keizer af te persen, des te meer argwaan inboezemen, dewijl hij reeds vroeger deswegens een oproermaker, Judas Galileüs, die zei dat hij wat groots was, had laten ter dood brengen.

Pilatus gaat daarom in het rechthuis en vraagt Jezus: „Zijt Gij de Koning der Joden?”

Pilatus bedoelde: of Jezus de Messias was, van Wiens Koninkrijk hij bij de Profeten mogelijk gelezen had.

Jezus antwoordde hem: „Zegt gij dit van uzelf, of hebben het u anderen van Mij gezegd?” De Heere bedoelde daarmee: als gij zulks meer dáárvan hebt, dat gij in uw geweten gevoelt, dat Ik het ben, dan wel van horen zeggen, dan is uw verantwoordelijkheid, als gij het volk ter wille zijt, des te zwaarder.

Pilatus werd echter bitter tegen deze bestraffing in, en antwoordt daarom: „Ben ik een Jood? Hoe kunt Gij deze kennis van mij vorderen? Ik ben immers niet van Uw geloof! Uw volk en de overpriesters hebben U aan mij overgeleverd, op hen ligt dus de verantwoordelijkheid! Wilt Gij die dan ook veroordelen, die toch wel weten zullen, wat zij doen? Of zijn die allen goddeloos, en Gij alleen heilig? Wat hebt Gij gedaan, dat Gij aan mij overgeleverd zijt?”

Jezus antwoordde: „Mijn Koninkrijk is niet van deze wereld. Indien Mijn Koninkrijk van deze wereld ware, zo zouden mijn dienaars gestreden hebben, opdat Ik de Joden niet ware overgeleverd; maar nu is Mijn Koninkrijk niet van hier”. Deze woorden des Heeren waren opnieuw een slag voor Pilatus, zodat hij de verantwoordelijkheid niet van zich kon afwerpen, en het was daarenboven een genade des Heeren, dat Pilatus de prediking hoorde van het Koninkrijk, dat niet van deze wereld is. Deze wil er zich echter met een grap van afmaken en zegt: „Zo, zijt gij dan evenwel een Koning?”

Maar de Heere laat hem niet los en antwoordt daarom: „Gij zegt, dat Ik een Koning ben. Hiertoe ben Ik geboren, en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik der waarheid getuigenis geven zou. Een iegelijk, die uit de waarheid is, hoort mijn stem.”

Maar Pilatus wilde in zijn eigengerechtigheid van zulk een waarheid niets weten, waarbij hij als een arm zondaar moest te gronde gaan, elk zichtbaar steunsel moest prijsgeven, en alleenlijk de gerechtigheid, haar heerschappij en overwinning moest geloven. Hij had de leugen lief, die zichzelf wil staande houden en God niet wil rechtvaardigen. Daarom verschanste hij zich achter de twijfelzucht en antwoordde de Heere spottend: „Wat is waarheid?” Nochtans had de macht der waarheid hem aangegrepen. zijn eigen verkeerdheid deed hem gevoelen, dat de Joden deze mens uit nijd aan hem hadden overgeleverd. Daarom ging hij wederom uit tot de Joden, en zei tot hen: „Ik vind geen schuld in Hem!”

Zodra de overpriesters en ouderlingen dit woord vernamen, begonnen zij Jezus heftig te beschuldigen en met allerlei bewijsgronden hun aanklacht te bevestigen. Pilatus wilde nu, dat Jezus Zich daartegen Zelf zou verdedigen, en zei tot Hem: „Hooft Gij niet, hoe vele zaken zij tegen U getuigen? Antwoordt Gij niet!” Maar de Heere antwoordde geen woord. De Heere had aan Pilatus zijn plicht voorgehouden, maar Pilatus had de waarheid van zijn heil smadelijk verworpen. Overigens was de Heere daar niet, om Zich te verdedigen, maar opdat de Zoon des mensen verheerlijkt werd, en de ongerechtigheid van alle vlees aan de dag kwame.

Van toen af antwoordde de Heere op alle beschuldigingen volstrekt niets meer. Pilatus verwonderde zich daarover. Hij werd des te meer bevreesd. Het beter weten kampte in hem. Hij kan niet besluiten de Heere te veroordelen. De Joden echter hielden te sterker aan, zeggende: „Hij beroert het volk, lerende door geheel Judea, begonnen hebbende

van Galiléa tot hiertoe". Daarmede dachten zij het gewonnen te hebben. Het landschap Galiléa was bij de Romeinen in een kwaad gerucht; bijna elk oproer tegen de keizerlijke regering had zijn oorsprong in dat landschap. Maar de macht der Waarheid uit de mond des Heeren had Pilatus toch te zeer overtuigd. Bovendien doorzag Pilatus zeer goed, dat hier kwaadwilligheid in het spel was; want de Joden hielden immers anders die voor een heilige, die de moed had, om het volk tegen de Romeinse heerschappij op te zetten. Daarom slaat Pilatus een diplomatieke weg in, om van de zaak af te komen. Hij zelf wil Jezus niet veroordelen; maar uit vrees voor oproer, opdat hij zijn ambt en waardigheid niet verliezen zou, wilde hij ook het volk, en vooral de overpriesters en ouderlingen, niet tegen zich hebben.

Daarom, zodra hij van Galiléa hoort, zendt hij Jezus naar koning Herodes, die het bestuur over Galiléa had, in de hoop dat hij Jezus met zich naar Galiléa zou nemen, om Hem daar te veroordelen of vrij te spreken.

Deze Herodes was dezelfde, aan wiens hof Johannes de Doper was geweest; die ook Johannes graag gehoord had, ook veel gedaan had, wat deze hem zei; die echter later om zijn eer, zo hij meende, te handhaven, Johannes had laten onthoofden. Herodes was een Jodengenoot, hij was mede op het feest, om het Paaslam te eten. Toen nu Herodes Jezus zag, werd hij zeer verblijd, want hij was van overlang begerig geweest Hem te zien, omdat hij veel van Hem hoorde. Hij had ook eens gezegd: „Johannes heb ik onthoofd, wie is nu deze, van welken ik zulke dingen hoor?"

Nu hoopte hij enig teken van Hem te zien. Hij vraagde Hem met vele woorden, doch Jezus antwoordde hem niets. De overpriesters en de schriftgeleerden intussen stonden en beschuldigden Hem heftig. Herodes dan, en met hem zijn hovelingen, Jezus veracht en bespot hebbende, deed Hem een blinkend kleed aan, alsof Hij een troon zou beklimmen, en zond Hem weer naar Pilatus. En op dezelfde dag werden Pilatus en Herodes vrienden met elkander; want zij waren te voren in vijandschap de een tegen de ander. (Vergelijk Luk. 23 : 8 vv.).

Zo heeft dan deze koning niet alleen Johannes de Doper aan zijn hof gehad, maar God heeft hem ook zijn eigen Zoon laten zien; wat hij als koning gewent heeft, dat heeft hij verkregen. Maar de Heere komt niet, om de nieuwsgierigheid van het vlees te bevredigen of om de mens te vleien. Dit zocht Herodes, en omdat hij zulks niet verkreeg, verkoos hij de knaging van het geweten boven een verootmoediging voor de Heere, en verachtte en verwierp hij de hemelse Majesteit, die de berouwhebbende zondaar zo goedgunstig is.

Zo had dan Pilatus de lieve Jezus weer in het rechthuis. Wat zal hij nu beginnen? Hij riep de overpriesters, de oversten en het volk bijeen, en zei tot hen: „Gij hebt deze mens tot mij gebracht, als een die het volk afkerig maakt; en ziet, ik heb Hem in uw tegenwoordigheid ondervraagd, en heb in deze mens geen schuld gevonden van hetgeen, daar gij Hem mede beschuldigt. Ja, ook Herodes niet; want ik heb ulieden tot hem gezonden, en ziet, er is niets tegen Hem ingebracht, dat des doods waardig is. Zo zal ik Hem dan kastijden en losten". Veroordelen wilde hij Jezus volstrekt niet; in iets wilde hij het volk echter toegeven, om hun een genoegen doen: hij wilde de Onschuldige laten geselen. Dat hij de Heere zou loslaten, zou een daad van keizergenade zijn.

Juist was er een man in de gevangenis, name Bar-Abbas, die te Jeruzalem in een oproer iemand gedood had; dus een moordenaar. Nu moest hij op het feest een loslaten, aan een staatsmisdadiger amnestie verlenen, dat is begenadigen, hem de vrijheid hergeven). Toen hij daarvan sprak, begeerde het volk terstond, dat hij deed,

gelijk hij hun altijd gedaan had. Hij sloeg toen voor, om Jezus los te laten. „Wilt gij”, zei hij, „dat ik u de Koning der Joden loslate, die genaamd wordt Christus?” Maar de overpriesters bewogen de schare, dat hij hun veel liever Bar-Abbas zou loslaten; en zo riepen zij dan allen: „Weg met Deze! En laat ons Bar-Abbas los!”

Ondertussen, terwijl Pilatus op de rechterstoel zat, zond zijn vrouw tot hem en liet hem zeggen: „Heb toch niet te doen met die Rechtvaardige; want ik heb heden veel geleden in de droom om Zijnentwil”. Dus zelfs van de tederste zijde kwam een stem van God tot hem, die te meer gewicht had, daar de Romeinen zoveel aan dromen hechtten. Aldus werd ook die verontschuldiging aan Pilatus ontnomen: „De vrouw, die Gij mij gegeven hebt, heeft mij daartoe verleid!” (Vergelijk Gen. 3: 12.)

Maar het getier en geschreeuw der menigte voor het rechthuis nam steeds toe: „Laat ons Bar-abbas los, laat ons Bar-abbas los!”

Pilatus tracht de menigte nog tot bedaren te brengen. „Maar wat”, zei hij, „zal ik dan doen met Jezus, die genaamd wordt Christus, en die gij beschuldigt, dat Hij een Koning der Joden is?” Als wilde hij zeggen: ‘Dat kan toch zo niet; ik vind immers geen schuld in Hem! Daar Hij dan toch Christus en een Koning heet, zo moet men Hem laten leven.’ En nu werd het ontzettende woord door het volk uitgesproken en op het zeggen van Pilatus: „Wat heeft Deze dan kwaads gedaan? Ik heb geen schuld des doods in Hem gevonden; zo zal ik Hem dan kastijden en loslaten”, des te hartstochtelijker herhaald: „Laat Hem gekruisigd worden! Laat Hem gekruisigd worden!” En al heviger werd het geweld der schare, al woester het geschreeuw, al onstuimiger de eis dat Hij gekruisigd zou worden. Hun en der overpriesteren geroep nam de overhand.

Nu vreesde Pilatus voor oproer. De gunst des keizers, de gunst van het volk, zijn ambt, zijn leven, zijn paleis, zijn goederen, dat alles stond op het spel; aan de andere kant de gerechtigheid van de Rechtvaardige, de onschuld van Jezus. Wat moest hij beginnen? De waarheid had hij versmaad, geloven kon hij daarom niet. Ofschoon hij vroeger menig oproer gedempt had, zou hij dit nu voor een Rechtvaardige wagen? Hij geeft toe. Hij oordeelde dat aan de wil des volks moest toegegeven worden.

En daar al degenen, die ter kruisdood veroordeeld waren, eerst werden gegeseld, zo gaf hij de Onschuldige aan zijn krijgsknechten over, en deze, die anders voor zo rechtvaardig wilden gehouden worden, vieren aan de Heere hun moedwil bot. Zij vergaderden over Hem de ganse bende, ontkleedden Hem geheel, sloegen Hem met riemen, waaraan haakjes bevestigd waren, zodat elke slag tien wonden veroorzaakte, en reten Hem zo de gehele rug open.

Daarna deden zij Hem een purperen mantel aan, vlochten een doornenkroon en zetten die op Zijn hoofd; zij gaven Hem een rietstok in zijn rechterhand, en vallende op hun knieën voor Hem, bespotten zij Hem, zeggende: „Wees gegroet, Gij Koning der Joden!” en Hem bespogen hebbende, namen zij de rietstok en sloegen daarmee op Zijn hoofd.

Toen Pilatus de Heere Jezus zó mishandeld zag, smartte het hem toch, en hij dacht: Als het volk Hem in die toestand ziet, dan zal hun hart toch week worden. Daarom gaat hij wederom uit, en laat Jezus voorbrengen. Hij wil het nog eenmaal beproeven en zegt: „Ziet, ik breng Hem tot ulieden uit, opdat gij weet, dat ik in Hem geen schuld vind”. Jezus dan kwam uit, dragende de doornenkroon en het purperen kleed. En Pilatus zeide tot hen: „Ziet, de mens!”

Maar het hart des volks wilde niet breken. Toen de overpriesters en de dienaars Hem

zagen, verhief zich opnieuw het wilde rumoer; zij riepen en schreeuwden: „Kruis Hem! kruis Hem!" Toen werd Pilatus wat moediger, niet voor de onschuld, maar tegen het volk: „Neemt gijlieden Hem", zei hij, „en kruist Hem; want ik vind in Hem geen schuld".

Dewijl nu de Joden gevoelden, dat zij met hun valse beschuldiging niets vorderden, kwamen zij te voorschijn met hetgeen henzelf veroordeelde, en waarmede alle vlees van oudsher de Christus gedood heeft: „Wij hebben een Wet", riepen zij, „en naar onze Wet moet Hij sterven; want Hij heeft Zichzelf Gods Zoon gemaakt!"

Zodra Pilatus, wiens geweten reeds door het woord des Heeren van het Koninkrijk der hemelen en der waarheid getroffen was, dit woord „Gods Zoon" hoorde, vreesde hij nog meer, om de Heere aan hen over te leveren. Ontsteld gaat hij in het rechthuis en zegt tot Jezus: „Van waar zijt Gij?" Maar Jezus had hem dit alreeds gezegd, en gaf daarom geen antwoord. Pilatus wist reeds genoegzaam dat hij het volk niet mocht ter wille zijn. Daar hij echter geen antwoord ontving, achtte hij zich beledigd en zei op wrevelige toon tot Jezus: „Spreekt Gij tot mij niet? Weet Gij niet, dat ik macht heb U te kruisigen, en macht heb U los te laten?" Maar Jezus antwoordde: „Gij zoudt geen macht hebben tegen Mij, indien het u niet van Boven gegeven ware; daarom, die Mij aan u heeft overgeleverd, heeft groter zonde." Als wilde de Heere zeggen: ‘Wilt gij u op macht beroemen, zo weet, dat gij slechts een werktuig van de overpriesters zijt, om in Gods hand, in welke alle macht alleen berust, datgene te doen, wat Zijn raad over Mij besloten heeft. En daar gij nu een werktuig van de overpriesters zijt, zo weet, welke onrechtvaardige lieden gij dient. Wilt gij dat erkennen, dan wil Ik het u niet toerekenen, hetgeen gij met Mij doet.’

Nu had wederom het beter weten bij Pilatus de overhand, en hij wendde opnieuw al zijn welsprekendheid aan, om de Heere uit de handen der Joden te bevrijden. Maar deze beproefden het laatste middel, waarmede zij Pilatus nu nog vangen konden. Zij riepen, zeggende: „Indien gij Deze loslaat, zo zijt gij des keizers vriend niet!" Hiermee wilden zij zeggen: „Deze Jezus heeft Zich Koning gemaakt, en wie zichzelf koning maakt, weerspreekt de keizer. Wilt gij, Pilatus, het dus met deze Koning houden, zie dan toe, dat wij u niet wegens hoogverraad aanklagen!"

Pilatus kende de keizer, ook diens ijverzucht, waar het zijn macht gold, en diens argwaan. Dat was teveel voor hem. Moet hij alleen het zijn wagen, bij de overtuiging: „Deze Jezus is de beloofde Koning der Joden", bij Wie hij echter in plaats van macht de uiterste ellende zag, en Die van Zijn eigen volk zo geheel verworpen werd? Welaan, dacht hij, ik heb het mijne gedaan; willen zij niet anders, het zij zo; van mijn zijde wil ik echter openlijk protesteren! Meer, meende hij, kon hij niet doen, ofschoon hij, zich beledigd achtende, tot Jezus gezegd had: „Weet Gij niet, dat ik macht heb U te kruisigen, en macht heb U los te laten?" Hij dacht thans: Ik zal de verantwoordelijkheid van deze gruweldaad van mij af en op hen werpen.

Zo zet hij zich dan op de rechterstoel, — want zittende moesten de rechters het vonnis uitspreken, zou het geldig zijn, — doch niet om het vonnis uit te spreken, maar om het volk ter wille te zijn en de schuld van zichzelf af te werpen.

De zaak vereiste spoed; want het was de voorbereiding voor de Joden voor de groten dag, waarop zij wel niet het Paaslam, maar de Paasoffers eten moesten. Het was reeds de zesde ure des morgens. (Joh. 19 : 14.) Zij hadden slechts nog negen uren tijd; de derde ure van de namiddag naderde met rasse schreden; dan moest Jezus gedood zijn.

En daar zit nu Pilatus op de rechterstoel, in de plaats genaamd Lithostrotos, en in het Hebreeuws: Gabbatha, hetwelk betekent: verheffing. Daar moet nu de Romeinse

landvoogd plechtig voor de gehele wereld Jezus als Israëls Koning uitroepen, terwijl hij tot de Joden zegt: „Ziet uw Koning!”

In dit ogenblik nu leggen de Joden een geloofsbelijdenis af, om welke zij nog de dag te voren een iegelijk zouden verfoeid, ja gedood hebben, die het gewaagd had ze uit te spreken. Nadat zij eerst geroepen hadden: „Neem weg, neem weg! Kruis Hem!” en Pilatus tot hen gezegd had: „Zal ik uw Koning kruisigen?” antwoordden de overpriesters, - die anders ijveraars waren voor de leer, dat zij geen koning hadden dan God, en dat de keizer van de duivel was -: „Wij hebben genen koning, dan de keizer!” (Joh. 19 : 15.)

Toen nam Pilatus water en wies de handen voor de schare, zeggende: „Ik ben onschuldig aan het bloed dezès Rechtvaardigen; gijlieden moogt toezien!”

Daarop antwoordde al het volk, roepende: „Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen!” ... En de deuren van een gevangenis gingen open, de ijzeren banden en ketenen vielen af, — een moordenaar kwam er uit en ging heen in vrijheid, en ... Jezus naar Golgotha.

* Laat ons indachtig blijven, mijn Geliefden! wat het Sanhedrin gedaan heeft, toen het herhaaldelijk dén Heere ter dood veroordeelde, omdat Hij gezegd had: „Ik ben Gods Zoon”, en: „Van nu aan zal de Zoon des mensen gezeten zijn aan de Rechterhand der kracht Gods”. Niet om de schuld op het Sanhedrin te werpen, maar om onze eigene verdoemenswaardige zonde in ootmoed voor God te belijden. Want het arglistige hart, dat vol eigengerechtigheid is, maakt de mens opgeblazen, zodat wij de kentekenen daarvoor, dat wij kinderen Gods zijn, nooit daar zoeken, waar wij ze zoeken moeten, namelijk daarin, dat hij, Jezus, alleen de Zoon van God is, en wij kinderen zijn uit louter ontferming in Christus Jezus.

Ach, dat kunnen wij niet onthouden, en wij zijn daarom in de grond des harten het getuigenis steeds vijandig, en veroordelen het herhaaldelijk ter dood, als wij niet in waarheid geheel verbroken zijn voor God, voor het getuigenis, *dat Jezus Gods Zoon is*. Daarom vindt deze waarheid ook zo moeilijk ingang in ons hart: „Wie belijdt, dat Jezus de Zoon Gods is, die is uit God geboren”. De kentekenen der wedergeboorte zoeken wij steeds in ons; maar op die wijze kan het geen waarheid bij ons zijn: „Het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin” (Filipp. 1 : 21).

O, deze gruwelijke zonde, dat wij de grond van onze zaligheid niet daarin willen leggen, dat Jezus *Gods Zoon* is, en, dat Hij, des ellendigen Mensenzoon, ter Rechterhand der kracht Gods zit, — *deze zonde heeft Jezus, onze Heere, verzoend*.

* Laat ons tot deze belijdenis gekomen zijnde, alleen daarbij volharden. Laat ons tot onze eigene verootmoediging indachtig blijven, dat de Joden in het rechthuis niet wilden ingaan, om zich niet te verontreinigen, maar buiten bleven, om heilig te blijven, opdat zij als heilige lieden de Paasoffers mochten eten; ook dat zij voorbereiding hielden, en daarom bij Pilatus op de dood des Heeren zo sterk aandrongen, en zich zo vroeg in de morgen tot hem begaven. Want zó ziet het er met onze inwendige goddeloosheid uit; zij wil heilig zijn en haar heiligheid staande houden, en moordt intussen, met zogenaamde ijver Gods, - doch eigenlijk uit nijd, en zet ook anderen aan, om er mede in te stemmen, die te doden, - in Wie alléén onze heiligheid is. Deze inwendige goddeloosheid, die naar heiliging streeft, terwijl zij de heiligheid verwerpt, heeft onze Heere verzoend, toen Hij voor ons in het rechthuis werd geleid.

Laat ons tot onze eigen verootmoediging indachtig blijven, wat Pilatus tegen beter weten en tegen zijn geweten in gedaan heeft; want in duizend omstandigheden verkiesen wij het zichtbare, laten ons daardoor schrik aanjagen, stellen ons heil in

gunst van mensen, menen dat onze berg vast staat, zoeken slechts het onze te behouden, maken tot bijzaak, wat hoofdzaak is, en daar laten wij de gerechtigheid van de rechtvaardigen Jezus varen, wassen daarenboven onze handen in onschuld, in plaats van te blijven staan, en wentelen de schuld van ons af en op een ander. Wij hebben dan mooi te getuigen van onschuld, maar willen ons leven, het vergankelijke goed dezer wereld niet prijsgeven, om het alleen met Hem te houden en alles voor Hem prijs te geven, van Wie wij in de grond des harten toch weten: „Hij is Koning”, en eer wij omgezien hebben, hebben wij reeds toegegeven. Deze gruwelijke zonde: — *verzoend heeft ze de Heere, toen Hij voor Pilatus stond.*

* Ik herhaal, wat ik reeds meermalen gezegd heb: dat wij geen zonden moeten zoeken, waar zij niet zijn. Bekennen wij voor God onze zonden, dat wij zondigen, evenals de koningen van Israël en Juda, die op de hoogten rookten en de afgoden dienden, en daarmede deden wat niet recht was in de ogen des Heeren, terwijl zij toch meenden, de Heere te dienen. Daarom moeten wij onze zonden, en wel onze verborgene, goed in het oog vatten, en met David bidden: „Reinig mij van de verborgene afdwalingen” (Psalm 19 : 13). Want dit: „Gij zult geen andere goden voor Mijn Aangezicht hebben”, overtreden wij met gedachten, woorden en werken de ganse dag. En in deze overtreding is het hart onbestendig en wankelend. Men geeft de keizer niet, wat des keizers is, en Gode niet, wat Gods is. Men wil gerechtigheid handhaven, en geeft aan het zichtbare toe; men wil geloven, en gelooft nooit, als het geloof er zijn moet; men werpt alle ordeningen overhoop, om zich van God te ontslaan, en nochtans wil men, dat menselijke ordeningen blijven, en haar plicht doen, opdat men de eigen lust kan doorzetten. — *Deze afgoderij heeft onze Heere voor ons verzoend.*

* Laat ons indachtig blijven, als wij lezen, wat de krijgsknechten met hun koning gedaan hebben, dat ons gedrag niet beter is, zo dikwijls wij ons rijk en onze wil moeten prijsgeven, en de Koninklijke heerschappij en het eeuwige Rijk der waarheid moeten laten heersen. Want dewijl wij daarbij te gronde moeten gaan, en dit Rijk, naar het zichtbare te oordelen, niets heeft dan verachting, verwerping, hoon en smaad, zwakheid en armoede, zo mis handelen wij ook gedurig door onze opstand de eeuwige Koning der ere en der heerlijkheid. — *Deze gruwelen heeft de Heere voor ons verzoend, toen Hij als Koning Zich door eens konings krijgsknechten liet mishandelen.*

* Laat ons indachtig blijven de woorden van Pilatus: „Ziet de Mens!” Want dat is juist onze gedaante, die als God wilden zijn, en meenden, dat het rijk ons is. In werkelijkheid zijn wij zulke armzalige mensen en koningen, dat onze kroon een doornenkroon en onze scepter een rietstok is. — *Onze mens droeg de Heere in Zich, toen men van Hem zei: „Ziet, de mens!”*

Laat ons de moed niet verliezen, al gaat het ook door het tegenstrijdige heen, en al hebben wij niets dan kruis, nood, armoede en ellende vóór ons, en al hebben wij allerlei smaad te dragen!

Laat ons indachtig blijven het woord: „Ziet, uw Koning!” Laat ons de doornenkroon met Hem dragen! Hij leeft nu in heerlijkheid, en Hij zal Zijn armen en ellendigen met Zich tot ere brengen, gelijk Hij hen reeds in Zich verheerlijkt heeft.

Dat wij een moordenaar kiezen in plaats van ons heil en leven, leert ons de ondervinding evengoed, als dat Hij Zich voor ons heeft laten doden, en ons, die Hem hebben gedood met onze zonden, in Zijn leven verkoren heeft ten eeuwigen leven.

Laat ons indachtig blijven, hoe alles naar Gods hand en raad heeft moeten geschieden, en welk een liefde God tot verloren zondaren heeft, dat Hij zijn lieve Zoon zó voor ons heeft laten martelen, opdat van alle zijden openbaar zou worden, welke ongerechtigheid de gerechtigheid des vlees is, en hoe Hij alleen een God van volkomen zaligheid is, hoe Hij alleen rechtvaardig en heilig is, daarin, dat Hij ons onze misdaden vergeeft, en Zijn geliefde Zoon alles heeft laten dragen en doormaken, wat wij met onze rebellie tegen Hem verdiend hadden.

„Zijn bloed zij gekomen over ons en over onze kinderen!" Ach, dat is de wens van het harde hart, als het zich in zijn eigengerechtigheid wil staande houden. Het wil niet weten, wat het met het verwerpen van de Christus en van Zijn getuigenis op zich laadt; niet weten, welk een macht dat bloed heeft; niet weten, dat het dit onschuldige bloed vergiet. Maar God laat Zich niet bespotten.

Nog kleeft dat bloed aan het geslacht der Joden, en zo vele Christenen vergieten datzelfde bloed en laden het op zich en hun kinderen, zonder te willen weten, dat zij het doen, hoewel hun de waarheid dienaangaande geen rust laat.

Dat zich van Zijn bloed-vergieten bekere, al wie deze waarheid verstaat! En het zij ons gebed en vurige smeking: „Ach Heere, laat Uw bloed over ons en over onze kinderen komen, opdat wij met onze kinderen in dit bloed - het bloed, waarin Pilatus zelf geen schuld heeft kunnen vinden, - waarachtige bekering, leven, zekerheid der zaligheid, gerechtigheid en eeuwige blijdschap hebben voor Uw Aangezicht; want onze krankheden hebt Gij gedragen!" Amen.

Nazang: Lied 23.

*O Lam Gods, Dat onschuldig,
Aan 't smaad'lijk kruis geslacht werd;
Bevonden steeds geduldig,
Hoewel Gij hier veracht werd; —
Wij werden wis verslonden,
Hadt Gij niet voor de zonden
Betaald. Ontferm U onzer, o Jezus.*

10. DE HEILAND, DRAGENDE ZIJN KRUIS.

Leerrede over Johannes 19 : 16b en 17.
Gehouden 21 Maart 1847.

Voorzang: Psalm 38 :1-4

*Groot en eeuwig Opperwezen,
Zeer te vrezen,
Straf mij in Uw gramschap niet;
Toon mij toch, dat Uw kastijden,
In mijn lijden,
Uit geen grimmigheid geschiedt.*

*Want Uw pijlen doen mij dragen
Bitt're plagen;
Zij doorgrieven vlees en been.
'k Voel Uw hand in d'ongelukken,
Die mij drukken,
Neérgedaald op al mijn leén.*

*Door Uw gramschap, fel ontstoken,
Is verbroken
Al mijn vlees en lichaamskracht.
Rust noch vrede wordt gevonden,
Om mijn zonden,
In mijn beend'ren, dag of nacht*

*Want mijn hoofd is als bedolven
In de golven
Van mijn ongerechtigheên;
Zulk een last van zond' en plagen,
Niet te dragen,
Drukt mijn schouders naar beneên.*

Tekst: Johannes 19 : 16b en 17.

***En zij namen Jezus, en leidden Hem weg.
En Hij, dragende Zijn kruis, ging uit naar de plaats, genaamd Hoofdschedelplaats,
welke in het Hebreeuws genaamd wordt Golgotha.***

Komt herwaarts, gij allen, die vermoeid en belast zijt, ik zal u het liefelijk Evangelie prediken, ten spijt van duivel, zonde en dood, opdat onze harten, hoe ook terneergeslagen, vrolijk worden in onze Heere en God, vervuld worden met een goed vertrouwen op Hem in de hoop der heerlijkheid, die aanstaande is, om geopenbaard te

worden aan ons, die op Zijn goedertierenheid wachten.

De tekstwoorden zelf zullen uw stille overdenking leiden; immers gij leest het en hebt het gehoord:

- I. Zij namen Jezus, en leidden Hem weg.
- II. Hij droeg Zijn kruis.
- III. Hij ging uit naar de plaats, genaamd Golgotha.

I. Zij namen Jezus, en leidden Hem weg.

1. Zij namen Jezus, en niet Bar-Abbas; zó moest het geschieden. Pilatus is er in zijn geweten van overtuigd geworden: de man, die daar vóór mij staat, is de Zoon van de waarachtige God, die ik echter niet ken, en ook niet wil kennen. Hij is de Koning, van Wie de gewijde schriften der Joden zoveel voorzeggden. Deze Jezus is een Rechtvaardige in bijzondere zin, Die kan onmogelijk van deze wereld zijn. Maar de liefde tot het zichtbare, tot een vergankelijk stuk goud en zilver, de liefde tot zijn ambt als stadhouder van Judea, de argwaan van keizer Tiberius, voor wiens rechterstoel hij zo licht door de Joden had kunnen worden aangeklaagd, brachten Pilatus er toe, dat hij de priesters en het volk ter wille was, hoewel hij wist, dat zij Jezus uit nijd uit de weg wilden hebben. Daarom staat er ook niet zonder goede reden geschreven: „Pilatus oordeelde, dat hun eis geschieden zou, en hij liet hun los dengene, die om oproer en doodslag in de gevangenis geworpen was, welken zij geëist hadden; maar Jezus gaf hij over tot hun wil" (Luk. 23: 24, 25).

Het is hem daarvoor echter ook gegaan, zoals het de mensen in het algemeen gaat, als zij het niet willen verstaan, *dat een mens bij brood alleen niet leeft, maar bij alle woord, dat door de mond Gods uitgaat*. Hij, die zich op zijn Romeinse gerechtigheid zoveel liet voorstaan, en daarbij uit vrees voor de Joden en uit gunstbejag bij de keizer en het volk niet alleen metterdaad een moord aan Jezus beging, daar hij Hem ter kruisdood overgaf, maar ook uit vrees voor oproer en ongenade alle wetten van gerechtigheid overtrad, terwijl hij toch wist, dat hij met een Onschuldige te doen had, - hij had van toen af onophoudelijk tegen oproeren van de Joden te kampen.

Nooit heeft hij de gunst van het volk kunnen winnen, maar veeleer bij de Joden gehaat, werd hij eindelijk door hen bij een andere gelegenheid aangeklaagd. Vier jaren lang is God nog lankmoedig over hem geweest; na deze vier jaren verloor hij evenwel zijn ambt, en moest naar Rome, om zich voor de keizer te verantwoorden. Op de reis sloeg hij in wanhoop de hand aan zichzelf, de handen, die hij op Gabbatha meende rein gewassen te hebben. In dezelfde tijd moest ook Kájafas, die, om zelf hoge priester te blijven, de waarachtige Hogepriester des doods schuldig had verklaard, het belevan, dat hij van zijn ambt ontzet werd. En Herodes, die de Heere bespot had, zag zich met zijn vrouw Herodias, die Johannes de Doper had laten doden, tot een altijddurende verbanning veroordeeld.

Dat elke ongerechtigheid haar straf met zich brengt, wist Pilatus evengoed, als alle mensen dat van oudsher geweten hebben; maar hij wilde het voor zichzelf niet weten, dat juist hij de ongerechtigheid en de leugen liefhad. Hoe onbestendig de zichtbare dingen zijn, wist hij ook wel; maar hij meende, dat daarin voor hem, die zulk een grote macht had, geen gevaar lag. Hij verkoos het kortstondig genot der zonde boven de weg der gerechtigheid, en zo gaf hij Jezus over aan de moedwil der Joden, en zijn soldaten namen Jezus en leidden Hem weg.

2. Zó moest het echter zijn. De gerechtigheid van alle vlees is te schande geworden, Gods gerechtigheid daarentegen heerlijk aan de dag gekomen. De almachtige en

sterke God heeft het proces gewonnen, wij hebben het verloren. Met onze macht is niets gedaan, met onze gerechtigheid is het een afgesneden zaak. Wij hebben niets meer te zeggen, maar de hand op de mond te leggen, ons diep te verootmoedigen in stof en as en nochtans ons te verheugen, dat de zaligheid van onze God en van Zijn Christus is, Die het alléén in zijn hand heeft, zalig te maken en te verdoemen. Daar Hij het in Zijn hand heeft, om zalig te maken, moet ook zalig zijn en blijven, al wat zich in zijn verlorenheid tot Hem wendt. Daar Hij het in Zijn hand heeft, om te verdoemen, kan ook geen duivel meer verdoemen, en zal hem al zijn verdoemen niet meer helpen, maar nu moet rechtvaardig en zalig, vrij en rein gesproken zijn, al wat Hij, de Heere, rechtvaardig, vrij en rein gesproken heeft.

3. De eeuwige liefde heeft de overwinning behaald. Zij heeft het bewezen, dat geen vlees zijn zaligheid zoekt, dat geen mens wil zalig worden, maar veeleer al zijn heil prijsgeeft, verwerpt, bespuwt, hoont en ten laatste doodt, alleen om op eigen voeten te kunnen blijven staan, om eigenwil te kunnen doordrijven, eigen lusten te dienen, het kortstondig genot der zonde te hebben, en dus nevens God zichzelf als God te handhaven in zijn tempel, met terzijdestelling van zijn Wet en van al zijn waarheid. Ja, de eeuwige liefde heeft getriomfeerd, zij heeft het bewezen:

‘Het is alles uit Mij, Ik verlos u, Ik heb u verlost uit louter vrij welbehagen en zonder prijs. Ik heb u liefgehad niet een eeuwige liefde, daarom heb Ik u getrokken uit louter barmhartigheid en goedertierenheid. Nu ziet gij, wat Mijn genade is. Ik sla uw ongerechtigheid niet gade. Gelijk een moeder haar kind om zijn onreinheid niet verwerpt, maar het reinigt, zo verwerp Ik u ook niet om uw onreinheid, maar heb u rein gewassen in mijn vrijwillige liefde. Toen gij Mij niet kende, kende Ik u; toen gij naar Mij niet vraagde, ben Ik u uit de eeuwigheid verschenen. Toen gij Mij niet zocht, ben Ik van u gevonden. Gij verwierp Mij, Ik nam u op; gij oordeelde Mij des doods schuldig, ik verklaarde u voor het eeuwige leven geschikt. Gij riep: *aan het kruis met Hem! kruist Hem!* Ik riep: *in het paradijs met hem!* Gij sloeg Mij in het Aangezicht, Ik gaf u de kus Mijns vredes. Gij overlaadde Mij met hoon en spot, Ik bedekte u met genade en eer. Gij kroonde Mij met doornen, Ik kroonde u met Mijn heerlijkheid. Gij hebt Mij uitgedost met een purperen mantel en een rietstok, Ik heb u bedekt met mijn volle wapenrusting, opdat gij zoudt bestaan in de boze dag, en heb u toebereid, om met Mij te heersen op Mijn troon. Gij hebt Mij gedood, en ter zelfder tijd heb Ik u uit uw dood tevoorschijn geroepen, ben Ik uw dood een dood geworden; uw dood is in Mijn dood in de dood gegaan, — en nu ben Ik uw leven, en zo waarachtig als Ik uw leven ben, wees niet versaad, beef niet, Ik leef, en gij zult ook leven.’

4. Mijn geliefden! In de ark des Verbonds, het beeld van het lichaam van onze Heere Christus, lag het dierbare Wetboek, het Boek van de wil Gods aangaande onze verlossing. Deze wil kon ons, die de vrijen, of veeleer slaafse wil des duivels, en geenszins de vrijmacht Gods liefhebben, niet behagen; maar deze wil behaagde de Heere, en in zijn ingewanden was de wil om dezelve te volbrengen, de wil, waarin wij geheiligd en behouden zijn. Daarom rustte op Hem de heerlijkheid Gods, de heerlijkheid der genade, opdat zij ten deel zou vallen aan de buiten staande armen en ellendigen, aan hen, die vanwege hun zonden beven en sidderen en naar genade dorsten.

Hoezeer hebben de engelen begeerd, neerbukkende in deze heerlijkheid en macht der liefde en genade in te zien! Maar, door en door smaken, hoe goed en vriendelijk de Heere is, dat kunnen geen engelen, dat is ons verlorenen en verdoemenswaardigen gegeven; maar te mogen zingen en te mogen zeggen: „Hoe kostelijk zijn mij, o God,

Uw gedachten! Hoe machtig vele zijn haar sommen!" Dat is alleen aan ons gegeven, die het verrassende van de macht Zijner liefde ervaren, gelijk Maria die ondervond, toen tot haar gezegd werd: „Vrees niet, gij hebt genade bij God gevonden".

5. „Zij namen Jezus en leidden Hem weg", zó staat er van de krijgslieden geschreven. Evenwel hebben zij niets anders gedaan, dan wat Gods hand en raad tevoren bepaald had, dat geschieden zou; zijn hand heeft het zo beschikt, Zijn raad het zo geleid, en niet alleen zo geleid, maar ook zo bepaald. God heeft Jezus genomen en Hem weggeleid, gelijk geschreven staat: „Hij heeft Zijn eigen Zoon niet gespaard, maar heeft Hem voor ons allen overgegeven". Waar zou het ook anders niet ons heen, ware dit niet waar? Geef mij een grond, waarop ik mag staan, opdat ik niet verzinke in mijn verlorenheid, in mijn radeloosheid vanwege mijn zonden! Hier heb ik de grond: Jezus heeft Zich laten nemen, heeft Zich laten weggeleiden, als een lam, dat de slachter neemt en wegleidt naar de slachtbank, — en nochtans als een leeuw in de grootmoedigheid des hemels. Alles kon Hij verscheuren; maar Hij was gekomen, om te genezen, mij, u en al wat van de oude slang, die de wereld verleid heeft, ten eeuwigen dood is gebeten. Wij hebben ons van de duivel laten nemen en weggeleiden, waarheen Hij wilde. Onze Heere wilde ons terughebben en tot het hart Zijns Vaders heenleiden, ons bergen in Zijn wonden, en eeuwig leven, eeuwig heil, eeuwige verlossing in Zich daarstellen. Daarom liet Hij Zich nemen, daarom heeft Hij Zich laten weggeleiden, — en hoe liet Hij Zich weggeleiden?

II. Hij droeg Zijn kruis.

1. Een zware balk, aan welks midden een zitklos, droeg Hij op zijn doorwonden rug en schouder; de dwarsbalk had Hij voor Zijn ogen, zijn handen waren aan deze dwarsbalk uitgestrekt en vastgebonden, — zó droeg Hij Zijn kruis. Hij heeft het gedragen, mijn geliefden! Het is geschied. Het is historische waarheid. Hij heeft het gedragen! Ja gedragen, zodat Hij op de weg onder de last ineengezonken is; — ja, dat Hij ineengezonken is onder de last, Hij, Die alle dingen draagt door het Woord Zijner kracht. Vanwaar toch, dat Hem, Die door het Woord Zijner kracht alle dingen draagt, dat stuk hout zo zwaar werd? Hij heeft gevoeld, wat het hout beduidde: „Vervloekt is een iegelijk, die aan het hout hangt!" O, moesten wij de last van deze vloek, van dit door God vervloekt-zijn, (omdat wij niet gebleven zijn in al de woorden der Wet, om die te hebben gedaan), gevoelen, gelijk Hij die gevoeld heeft, wij hielden het geen seconde uit. Maar Gode zij dank, dat wij die zó niet kunnen gevoelen, als Hij die gevoeld heeft, Hij, de mens in onze plaats, op welke God onzer aller ongerechtigheden heeft doen aanlopen. (Jes. 53 : 6.)

Al sidderen wij ook voor het woeden van de macht der zonde, en menen te zullen verstikken onder haar last, zodat wij het aangezicht zouden willen bedekken en in tranen uitbarsten vanwege onze onmacht, vanwege onze diepe innerlijke goddeloosheid, zo houdt Hij ons nochtans staande, opdat het laatste schemerschijnsel der hoop in ons niet worde uitgeblust. Zo heeft Hij het nochtans ge maakt, dat juist dan in het sidderende gebeente zijn olie bespeurd wordt, dat juist dan in het doorwonde hart de liefde Gods „nochtans" ontvlamt, tot lof en verheerlijking van Zijn Naam. Ja, Hij heeft het teweeggebracht, dat het midden in onze nacht helder wordt, dat wij vervuld worden met vertroosting te midden van onze troosteloosheid; en de hemelse zoetheid van Zijn genadige woorden slaat de duivel, die zijn spel met ons wil drijven en ons beschimpt en bespot, op de vlucht.

Maar wie heeft Hem vertroost, wie Hem gezegend, toen Hij Zijn kruis droeg?

Ach, wees barmhartig, gij krijgslieden, waar gij ziet, dat Hij niet meer voort kan, en neemt het kruis van Zijn doorwonde schouders af! Daarvoor zult gij dan een: „Vader, vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen!" ontvangen.

En wederom: wees onbarmhartig en dwingt een Simon van Cyréne, dat hij het kruis achter de Heere drage, zo zal de Heere jegens hem barmhartig zijn en hem tot loon geven, dat hij de vader heet van twee lichtende sterren voor de troon der genade.

Maar hoewel Hem het hout van de rug is afgenomen, nochtans gaat Hij daarheen, een worm en geen man, met de vloek beladen — dat wil zeggen: met de eeuwige verwerping van voor Gods Aangezicht, die ons naar gerechtigheid voor eeuwig had moeten treffen.

2. Ja, Hij droeg Zijn kruis. Hoe? *Zijn* kruis? Was het dan niet *ons* kruis? Ja, het was ons kruis! Maar zo wij het hadden moeten dragen, wij zouden op het zien van zulk een kruis zijn gestorven. Onze vloek was het voorzeker, onze smaad, onze schande, onze dwaasheden, onze zonden, onze ongerechtigheden! Want onrechtvaardigen en dwazen zijn wij, en niets anders. Er is niets zó dwaas, als de duivel te geloven, en niet God; de wereld en de zonde te dienen, en niet God; zichzelf te eren, en niet God. Onze gehele levensgeschiedenis is in de ogen van God en van Zijn heilige engelen een Vastenavond-geschiedenis met al haar verborgen ongerechtigheid en openbare zedeloosheid, lafheid en laagheid, — een ware toneelvertoning op de hemelstraat. Voor God en Zijn heilige engelen zijn wij allen dwazen, en gaan hand aan hand met de duivelen. O, het schandelijke van ons gedrag, van ons versaagd-zijn en twijfelen, van ons ongelooft, van ons innerlijk vervreemd- en los-zijn van God, — wie kan het in woorden uitdrukken? O, dat lasteren, waarmede wij onze God lasteren, tot grote vreugde van alle geestelijke en helse machten, — wie kan het beschrijven? Kronen dragen wij, en wij laten ons door de duivelen papieren mutsen op het hoofd zetten! Sterker dan Simson zijn wij, en wij laten ons door Delila de haren afsnijden!

‘Eis, zegt God tot ons, Ik zal het u geven! Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen naar Mijn Verbond met u, niets zal u ontbreken. Wat gij bidt in Mijn Naam, dat zal Ik doen’; — en onophoudelijk is er een eigenwillig handelen, een niet kunnen afwachten, een Gode vooruitlopen, waaruit een vrucht voortkomt, die het vlees verscheurt. Met God bezitten wij hemel en aarde, en wij staan verlegen, als ons een kwartgulden voor de dag van morgen ontbreekt. Wij zijn tot reinheid, vrijheid en orde geboren, en wij vermogen alles, maar deze reinheid, vrijheid en orde bewaren, dat kunnen wij niet. Wij vermogen alles, en vragen ondertussen altijd: van waar zal het komen? Wij hebben de volheid, en gaan altijd, om gedrenkt te worden, tot bakken, die geen water houden. Hoeveel zou ik hierover nog kunnen zeggen, maar een iegelijk, die de Wet zijns Gods meer eert dan zichzelf, weet zo goed als ik, dat het vóór en na de bekering bij het oude gebed moet blijven: *Wees mij genadig, o God, en straf mij niet in Uwen toorn! Met mij aan het kruis. O God, ik heb het verdiend! Mijn kruis is het, — wat heeft deze Rechtvaardige gedaan?*

3. En nochtans: Zijn kruis, al is het ook mijn kruis; want ik heb verdiend, de vloek, de eeuwige schande, de eeuwige smaad te dragen, en daaronder voor eeuwig om te komen, — nochtans: Zijn kruis! Zó heeft het de eeuwige Liefde behaagd! Wat het mijne is, werd het Zijne; wat het Zijne is, werd het mijne.

Mijn geliefden! O, welk een liefde is de liefde van Christus! Wat zullen wij daarvan te roemen hebben, wanneer wij Hem zien, gelijk Hij is! Ja dan, eerst dan zullen wij het recht gevoelen, wat het in heeft en zeggen wil: *mijn kruis werd Zijn kruis!* Hier in dit aardse leven weten wij nog niet, wat wij zijn zullen. Maar dat Hij het onze tot het

Zijne heeft gemaakt, en het Zijne tot het onze, daarover moeten wij toch heilig lachen, al deden wij het ook gelijk Abraham, die op zijn aangezicht viel en lachte, toen hem Christus beloofd werd; want hij meende, dat zou toch uit hem wel niet mogelijk zijn.

En gij allen, lacht van loutere vreugde Gods, gij, wie het schier onmogelijk dunkt te zijn, dat de Hoge en Verhevene, bevonden als een mens, gelijk wij, uw kruis gedragen heeft; want Hij heeft het werkelijk gedaan. Uw smaad is van u genomen; uw schande is weg, gij zijt met eer en heerlijkheid bedekt. Al kunt gij het ook niet geloven, gij moet het nochtans geloven; want het is geschied! Openbaar is het geworden: geen zonde is zó machtig; dat Zijn liefde en genade niet nog machtiger zijn zou. Al beproeft de duivel u weg te leiden, waarheen hij wil, hij vermag het niet meer; al heeft hij ook geheel zijn wil, zo heeft hij nochtans niets uitgericht, dan wat ongerechtigheid is.

Hier is een machtige gerechtigheid, welke de duivel zijn ongerechtigheid wel weet voor te houden. Toenmaals heeft de Heere Zich laten nemen, ook laten weggeleiden, waar alle vlees en alle duivelen Hem heen wilden hebben. Maar God was mede in het spel, en Hij liet Jezus nemen en weggeleiden, waarheen Hij wilde, opdat Hij in Jezus ons name en heenleidde, waar de duivel niet kan komen. Die moge op ons loeren op de weg, maar de God Jakobs roept ons toe: „Vrees niet, gij wormke Jakobs, Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijne!" Onze Goël en Doorbreker is een hoog vertrek en schild, Hij gaat vóór ons heen en is achter ons. Hij laat Zich de Zijnen niet ontnemen. Toen Hij genomen en weggeleid werd, toen nam Mij ons mede en leidde ons door alles heen *in het hart van God de Vader*. Aldaar zijn wij veilig en worden goed verzorgd. Hij stelt ons op een rots, die de vijanden te hoog is.

4. Ja, Hij droeg Zijn kruis. Gelijk Hij het in Gethsémané maakte, toen Hij zei: „Indien gij Mij zoekt, zo laat deze heengaan", zo ook op de weg naar Golgotha, toen Hij Zijn kruis droeg. Dat wil toch niets anders zeggen dan: ‘Uw vloek is Mijn vloek; uw smaad Mijn smaad; uw schande Mijn schande; uw schuld Mijn schuld; uw straf Mijn straf. Ik ruil met u, verslagen gemoed; Ik ruil met u, verbrijzelde ziel, gij zult niet meer treurig en zo diep bedroefd zijn. Roem, gij onvruchtbare, en juich in de vreze Gods! Ik ben hier met de macht Mijner liefde. Ik zweer u: wees gezegend met Mijn zegen, en wees een zegen. Al wat u beangstigt, is Mijne, en al wat u vrolijk maakt, dat zal het uwe zijn! Uw schuld heb Ik op Mij genomen, gij zijt vrijgesproken, - wie zal verdoemen? Uw smaad heb Ik van u genomen, gij zult niet te schande worden.’

5. O, mijn geliefden! Wat noemen wij kruis? De gevolgen van onze zonden. Er is nog een ander kruis, een doorn in het vlees, een engel des Satans, die met vuisten slaat. Maar het een en het andere kruis heeft Hij tot één gemaakt en als het Zijne gedragen, zodat Hij er onder bezweek. Laat u toch geen schrik en vrees aanjagen door het inwendige of uitwendige kruis. Houdt in gedachtenis: *Hij droeg Zijn kruis*. Alles moet nu ten goede meewerken; al wat ons zoveel tranen gekost heeft en ook nu nog kost, het is alles een band van kruis, door de hand van onze grote God en Zaligmaker om ons gelegd, opdat in ons, breekbare vaten, wél bewaard blijven de schatten van Zijn genade, de onnaspeurlijke rijkdom van Zijn liefde, de macht en de volheid van Zijn heil, welke Hij in ons heeft gelegd; opdat wij wondertekenen en getuigen zouden zijn van Zijn genade, welke in ons en om ons heen overwint alle instrument, dat tegen ons bereid wordt.

Sedert Hij Zijn kruis heeft gedragen, zijn wij van de eeuwige eer verzekerd, gelijk Hij dan ook gezegd heeft: *Die Mij eren, zal Ik ook eren*. En u kent de gouden keten des heils, die Hij uit Zijn banden gesmèed heeft: “Die Hij te voren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook

gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt. Wat zullen wij dan tot deze dingen zeggen? Zo God vóór ons is, wie zal tegen ons zijn?" (Rom. 8 : 30, 31.) De onstuimige wateren der Schelfzee zullen ons tot muren dienen, de zee zal ons tot droogte zijn, de nacht tot dag.

Toen Hij Zijn kruis droeg, heeft Hij er ons door gedragen. En wat zal het ganse heir, dat ons vervolgt? Hij stoot de raderen der wagens weg, en het zinkt als lood in de diepte! Het uur der volkomen verlossing is niet ver meer, — de Egyptenaren, voor wie wij zo bevreesd zijn, wij zien ze in eeuwigheid niet weder. En wij zingen het lied: „Zij zijn gevallen, maar wij zijn staande gebleven". Daarvoor zal de overste Leidsman van ons geloof alle dank ontvangen. Hij heeft het gedaan, toen Hij Zijn kruis droeg. *Ons* kruis was het, maar het moest *Zijn* kruis worden. Zo behaagde het aan de eeuwige Liefde, die ons met Zich wilde kronen in eeuwige heerlijkheid op de dag, toen Hij Zich overgaf voor ons, uitging voor ons, voor ons de weg ter Hoofdschedelplaats betrad.

III. Ja, Hij ging uit naar de plaats, genaamd Golgotha.

1. Hij ging uit met Zijn kruis op de schouder, uit de stad Gods, uit Zijn stad, waarin Hij de grote Koning was, in welke Hij vijf dagen vroeger Zijn Koninklijke intocht gedaan had! O wonder van eeuwige barmhartigheid! Hij ging uit Zijn stad, opdat wij met Hem zouden ingaan in Zijn stad, in Zijn Jeruzalem, dat Boven is. Hij ging uit met Zijn kruis op de opengereten schouder, opdat wij, - daar ons genezing geworden is in Zijn striemen, - als een vrijwillig volk in Zijn tooi en Koninklijke luister juichend Zijn stad zouden binnentrekken; het paleis dat ons God bereid heeft en geen vlees. Door Zijn uitgaan is ons de ingang bereid, de blijde ingang tot de eeuwige heerlijkheid, de vrijmoedige toegang geschonken in de Heilige Geest tot het hart van een Vader Die Zich over Zijn kinderen zo hartelijk ontfermt. Zijn uitgaan maakt zo liefelijk de voeten van de predikers der gerechtigheid, die prediken: *Vrees niet Sion, uw God is Koning!*

Naar binnen, naar binnen, er is nog plaats! Onze God en Koning heeft een ruim, zeer ruim hart, en zijn hemelzaal bevat van nu aan honderd vier en veertig duizend, en dan nog een schare, welke niemand tellen kan.

Ja, Zijn uitgaan heeft gemaakt, dat u niet zal bedriegen het woord, dat u toeroept: „De Geest en de bruid zeggen: kom! En die het hoort, zegge: kom! En die dorst heeft, kome; en die wil, neme het water des levens om niet".

2. „Ga uit! ga uit!" Zó heette het in het paradijs, Ga uit in het leven van strijd en aanvechting, het leven vol moeite en zorgen, vol smarten en tranen! Ga uit met het zondigende „ik", met het zondigende hart, met de zondigende leden! Gij hebt de heerlijkheid Gods verloren, — ga uit in de dood, in een vervreemd-zijn van het leven uit God. De weg tot de Boom des levens is voor u gesloten, en het zich omkerende vlammege lemmer des zwaards getuigt u, wat uw zonde is, wat uw pogingen betekenen.

„Gaat uit, gaat uit, uit uw legerplaatsen", heet het voor Sinai, „heiligt uzelf; — gaat uit, de rommelenden donder, de schrikkelijke bliksem, het vreselijke gezicht tegemoet, en niemand wage het, op de berg te klimmen!" En een: „Gij moogt niet aanroeren, gij zijt verloren, gij zijt verdoemd", verkondigt de stem der bazuinen.

„Ga uit, ga uit", roept de duivel een mens toe, „zulk een zondaar, als u bent, mag niet naar binnen; als gij er u heen waagt, verpletter ik u het hoofd!"

„Ga uit, ga uit, de tijd der genade is door u verspeeld, u behoort niet tot het volk, dat de deugden zijns Gods verkondigt, u bent van onder tot boven bevlekt. Die daar

binnenkomen, zijn niet zulke zondaren als u, die hebben toch wat in zich, dat u niet hebt!" —zo spreekt menige ziel tot zichzelf en sluit zichzelf uit.

„Ga uit, ga uit, en al wilde Hij u ook zalig maken, - neen, een onrechtvaardige, als ik ben, die late God varen, wat zou die voor Zijn troon doen?"

„Ga uit, ga uit", denkt menige ziel van zich, „God heeft u van Zijn Aangezicht verstoten, Hij heeft mij verlaten; zal ik ooit weer tot mijn God te Sion komen? Waar zijn de vorige dagen, waar is de vroegere genade? O mijn harp, mijn snarenspeel, hoe heerlijk hebt u weleer geklonken, maar thans is de deur gesloten! Of waar zijn Zijne beloften?"

„Ga uit, ga uit", heet het in de wereld, heet het in de vrome stad, „wie kan uw spraak langer verdragen? U bent een ketter, u bent buitengesloten met de sleutelen van ons hemelrijk!" - en men wordt met smaad overladen; in het huis dergenen, die men liefhad, wordt men geslagen en verwond; van de vaders, van de broeders ontvangt men vijfmaal negen en dertig slagen (vergel. 2 Cor. 11 : 24), en men moet van allen gehaat zijn, omdat men de banier der Gerechtigheid heeft willen planten, ja men moet uitgaan naar de woestijn, met een door allen verworpen naam.

3. Maar wat zal het „ga uit" van het oude paradijs? Wat het „ga uit" van Sinaï, het „ga uit" des duivels, het „ga uit" der zonde, der twijfelmoedigheid, der vrome zowel als der goddeloze wereld? — *Hij ging uit, dragende Zijn kruis*. Laat ons uitgaan buiten de legerplaats, buiten de stad Gods, welke hierbeneden ligt. Wij hebben hier geen blijvende stad, en de toekomstige, wie heeft die in zijn hand? De duivel waarlijk niet, de zonde ook niet, de vrome wereld nog minder. En al schijnt het ook, alsof God uitsluit, — laat u van het doel niet afbrengen. Houdt aan om ontferming en genade. De ganse strijd is slechts een schermutselen, opdat u de genade van Christus en de liefde Gods zou prijsgeven, en zo zonder de gemeenschap des Heiligen Geestes zou zijn.

Het is geschied! Het is historische waarheid. Dragende Zijn kruis, ging Hij uit. Daarvoor is immers Zijn Naam „Jezus", Borg, dat Hij deze gang niet tevergeefs heeft gedaan. Hij is uitgegaan Zijn Vader ter ere, om de Wet op te richten, de zonde uit het midden weg te doen, de schuld en straf weg te nemen, en de mens in gerechtigheid voor Zich te stellen.

Wat de lichamen der dieren, die, nadat hun bloed door de hogepriester in het heilige was gebracht, verbrand werden buiten de legerplaats, niet vermochten, dat heeft Hij teweeggebracht, toen Hij uitging. En wat de weggaande bok, die met al de zonden des volks beladen en in de woestijn uitgelaten werd, betekende, dat is het wat Zijn uitgaan heeft tot stand gebracht. Met zonden, met onze zonden, ging Hij uit, - zonder zonde zullen wij Hem wederzien; want de zonde is weg, Hij heeft ze weggedragen. Dat is een waarheid, gelijk die voor de troon der genade waar is. Zult u buiten blijven, beangstigde ziel, dan is Hij niet uitgegaan; ... echter is Hij uitgegaan, dan bent u binnen. Stoort u niet aan hetgeen u ziet; houd u vastgeklemd aan de Onzichtbare. Zijn Naam is Zondenuitdelger, Zijn Naam is Verlosser. Dat Hij uitgegaan is, dat is uw trouwring. Hij heeft geopend door Zijn uitgaan, — wie kan toesluiten? Zijn wil is ons zalig te hebben.

4. En waarheen ging Hij uit? Daarheen, waar het met alle beloften Gods scheen gedaan te zijn. Hij ging uit, niet van schande tot eer, maar van eer tot schande; niet van de dood tot het leven, maar naar een plaats, waar al het Zijne en Hijzelf in de dood ging; niet van het gericht tot de troon, maar van de troon tot het kruis, - waaraan men Hem zou vastnagelen, waaraan Hij zou doodbloeden, waaraan Hij niets zou zien dan verwerping, hoon en bespottung; tot het kruis, waaraan Hij niets zou zien van alle

beloften, waarop Hij vertrouwd had, waaraan Hem alle grond onder de voeten zou wegzinken, waaraan het de schijn zou hebben, als ware al de arbeid Zijner ziel verloren arbeid, al Zijn gebeden verworpen gebeden, waaraan Hij juist het tegenovergestelde zou ervaren van hetgeen Hij geloofde; tot het kruis, waaraan alles zou opgaan in ijselfijne duisternis, in het uiterste verlaten-zijn van God en mensen. Daar zou het al de schijn hebben dat Kájafas gelijk had, als hadden alle overpriesters, schriftgeleerden en Farizeeën gelijk, als had heel Jeruzalem, als had de duivel gelijk, als had de wereld, de zonde gelijk; en als ware Hij een leugenaar, een van God verworpen, verlatene, verstotene, als had Hij Zichzelf verdorven, in het ongeluk en in de verdoemenis geholpen, als had Hij Zich door de duistere machten der hel als werktuig laten gebruiken, als leed Hij nu Zijn rechtvaardige straf, als had Hij nu de hel te verwachten tot Zijn eeuwige woning.

En nochtans, nochtans, juist ó, juist dáár, in zulk een tegenstrijdigheid, in zulk een hitte der aanvechting, — wat duivel scheen, was God; wat leugen scheen, was waarheid; wat schuim scheen, was goud; wat dood scheen, was leven; wat verdoeming scheen, was genade; wat zonde scheen, was gerechtigheid; wat hel scheen, was de volzaligheid des hemels!

5. Mijn geliefden! Met welke ogen zal Jezus Golgotha beschouwd hebben, toen Hij, het Lam, deze plaats zag, welke Zijn slachtbank moest worden? Mensen aanschouwde Hij, die niet wisten, wat zij deden; - toen Hij die zag, heeft Hij ook ons gezien, die ook niet weten, wat wij doen, wanneer het om Gods zaak gaat. Maar zoals Zijn liefde was, zo was ook Zijn uitgaan. Hij was de ware Izak, die Zich wilde laten slachten uit gehoorzaamheid aan Zijn Vader, om door Zijn gehoorzaamheid veel kinderen tot de heerlijkheid te leiden. Daarom gaat Hij uit naar de Hoofdscheêlplaats, en weigert niet, de beker te drinken, die Hem de Vader in de hand geeft en aan de lippen brengt, en Zich met de doop van alle beken Belials, die over Hem heen zouden gaan, te laten dopen. Daarom berouwt het Hem ook niet, nu Hij op Golgotha komt, Zijn ziel voor Zijn schapen over te geven.

Daar houdt men halt met Hem te midden van geraamten, beenderen en schedels van vroeger ter dood gebrachte misdadigers. Alle duivelen dansten om Hem heen, omdat zij nu hun zin hadden; maar hoe kort was hun tijd. De eerste der hamerslagen, die de nagelen door de gezegende handen en voeten van onze Heere dreven, toen Hij aan het hout gehecht werd, was een slag op de kop der oude slang, op de harige schedel van de antichrist, welke slag hem reeds bedwelmd. Toen men het kruis met de Heere oprichtte, ging de Satan de schandpaal door het giftige hart, en toen onze Heere het hoofd neigde, is hem de kop geheel vermorzeld.

6. Mijn geliefden! Ik heb het u uit de volheid des harten gepredikt en zal het blijven prediken: zolang er nog een ziel naar genade dorst, siddere en vreze zij niet, om vast te houden aan eeuwige ontferming, zich vast te klemmen aan Christus en Zijn genade. Het woord kan niet misleiden, dat Hij gekomen is, om zondaren verlost te hebben. Hongert u naar gerechtigheid? Laat u geen schrik aanjagen, noch door de zonde, noch door Kájafas, noch door de wereld, noch door Pilatus. Met het bloed van het Lam Gods, Dat in het vuur der liefde gebraden is, uw bovendorpels en deurposten bestreken, dan behoeft u voorzeker niet te vrezen voor de engel des verderfs. Het Lam Gods moet Zijn volk uit het Egypte des duivels en des doods hebben, moet het hebben in Zijn rust, geen klauw zal achterblijven, aan goud en zilver zal het ook niet ontbreken, het zal droogvoets door de Rode Zee gaan. Is het een leugen, dat een arm zondaar verlost is, dan is het ook een leugen, dat Hij Zich heeft laten nemen en weg-

leiden. Is het een leugen, dat degene, die zich aan Hem vastgeklemd houdt, en de wereld laat woelen, binnen is, dan is het ook een leugen, dat Hij uitging naar Golgotha.

Maar Golgotha laat zich ook nu nog vinden. Op deze berg is thans een maaltijd bereid voor u allen, die erkent, verdoemenswaardige zondaren te zijn; een vette maaltijd, een maaltijd van reine wijn, van vet vol merg, van reine wijnen, die gezuiverd zijn. Op deze berg is het deksel weggenomen, het bewindsel verslonden, waarmede wij bedekt waren; de tranen zijn van de ogen afgewist, de smaad is weggenomen, en de dood voor eeuwig verslonden.

Daarom, wanneer ik sterf, — (ik sterf echter niet meer), — en iemand vindt mijn schedel, zo verkondige hem die schedel nog: ik heb geen ogen, nochtans zie ik Hem; ik heb geen hersenen, geen verstand, nochtans omvat ik Hem; ik heb geen lippen, nochtans kus ik Hem; ik heb geen tong, nochtans zing ik Hem lof met u allen, die zijn Naam aanroept. Ik ben een harde schedel, nochtans ben ik zeer week gemaakt en gesmolten in Zijn liefde. Ik lig hier buiten op het kerkhof, nochtans ben ik in het Paradijs! Al het lijden is vergeten! Dat heeft Zijn grote liefde teweeggebracht, toen Hij voor ons Zijn kruis droeg en uitging naar Golgotha. Amen.

Nazang: Psalm 69 : 3.

*Beschaam door Mij de stille hope niet
Van hen, die U, o Heer' der legerscharen,
Verwachten; laat geen schande wedervaren
Aan hen, die U steeds zoeken in verdriet.
Met Mij verging hun hoop, o Israels God,
Daar ik Mijn' smaad om Uwentwil moet dragen.
Mijn aanschijn is bedekt met schand' en spot;
Helaas! Wat heb Ik stof tot bitter klagen!*

11. GOLGOTHA

Leerrede over Matthéüs 27 : 31-37, vergeleken met Markus 15 : 20-26, Lukas 23 : 26-34 en Johannes 19 : 16-27.

Gehouden 9 April 1848

Voorzang: Psalm 32 : 1.

*Welzalig hij, wiens zonden zijn vergeven;
Die van de straf voor eeuwig is ontheven;
Wiens wanbedrijf, waardoor hij was bevlekt,
Voor 't heilig oog des Heeren is bedekt.
Welzalig is de mensa, wie 't mag gebeuren,
Dat God naar recht hem niet wil schuldig keuren,
En die, in 't vroom en ongeveinsd gemoed,
Geen snood bedrog, maar blank' oprechtheid voedt.*

Tekst: Matthéüs 27 : 31-37.

En toen zij Hem bespot hadden, deden zij Hem de mantel af, en deden Hem Zijn klederen aan, en leidden Hem heen, om te kruisigen. En uitgaande, vonden zij een man van Cyréne, met name Simon; deze dwongen zij, dat hij Zijn kruis droeg.

En gekomen zijnde tot de plaats, genaamd Golgotha, welke is gezegd Hoofdschedelplaats, gaven zij Hem te drinken edik met gal gemengd; en als Hij die gesmaakt had, wilde Hij niet drinken.

Toen zij nu Hem gekruisigd hadden, verdeelden zij zijn klederen, het lot werpende; opdat vervuld zou worden hetgeen gezegd is door de Profeet: Zij hebben Mijn klederen onder zich verdeeld, en hebben het lot over Mijn kleding ge worpen.

En zij, nederzittende, bewaarden Hem aldaar. En zij stelden boven Zijn hoofd zijn beschuldiging geschreven: *Deze is Jezus, de Koning der Joden.*

Vergelijk Markus 15 : 20-26; Lukas 23 : 26-34, Johannes 19 : 16-27.

Tussenzang: Psalm 22 : 6, 7.

*Wees dan Mijn hulp; houd U niet ver van Mij:
Mij prangt de nood, benauwdheid is nabij;
'k Heb buiten U, daar Ik zo bitter lij,
Geen hulp te wachten.
Een'stierenheir uit Bazan, sterk van krachten,
En fel verwoed, omringt M'aan alle zijden:
Mijn God, hoe zwaar, hoe smart'lijk valt dit lijden
Voor Mijn gemoed!*

*Zij rukken aan met opgesperden mond,
Gelijk een leeuw, al brullend in het rond.
Ik vloeï daarheen als waat' ren op de grond,
Die zich verspreiden.
Mijn beend'ren zijn in Mij vaneengescheiden,*

*O dood'lijk uur! Wat hitte doet Mij branden!
Mijn hart is week, en smelt in d'ingewanden,
Als was voor 't vuur.*

Begroeten wij de heilige plaats, waar onze dierbare Heiland Zijn laatste lijden geleden heeft, waar Hij de beker gedronken heeft, die Hem door de Vader te drinken gegeven was. „Hoofdschedelplaats", heet de heuvel, op welke wij ons bevinden. Het ziet er hier wel alles afgrijselijk uit; maar, wat zullen die schedels en beenderen van ter dood gebrachte misdadigers, die hier en daar verstrooid liggen?⁵ De plaats, waar wij het eerst gezondigd hebben, heet paradijs, hof der liefelijkheid, blijdschap en bekoorlijkheid. Sedert zijn er nog vele andere plaatsen, waar wij gezondigd hebben, die voor de boetvaardige als hij aan dezelve denkt, niet meer dat ijselijke hebben, dat zij zouden hebben, indien de vrede met God niet gemaakt ware op Golgotha. Aan Golgotha kan geen arm zondaar denken, of hij gevoelt zich op eenmaal overgezet in de hemel der heerlijkheid, in het hart van een genadig Vader, in de schoot van zijn geliefde Heere en Heiland.

Op Golgotha is de dood in de dood gegaan, is het rijk des duivels en al zijn macht teniet gemaakt, de aanklacht des Satans verworpen; de zonden zijn op deze heuvel weggenomen. Op Golgotha werd tot stand gebracht, wat der Wet onmogelijk was. De Wet heeft aldaar haar recht wedergekregen, de gerechtigheid, welke voor God geldt, werd aldaar aangebracht.

De krijgslieden zijn met Jezus aan deze heuvel gekomen, gevolgd door de overpriesters, de schriftgeleerden en Farizeeën en een grote schare, waarbij vele vrouwen, die weenden en Hem beklaagden, en zeer weinig de woorden op zich toepasten: „Gij dochters van Jeruzalem, weent niet over Mij, maar weent over uzelf en over uw kinderen. Want ziet, er komen dagen, in welke men zeggen zal: Zalig zijn de onvruchtbaren, en de buiken, die niet gebaard hebben, en de borsten, die niet gezoogd hebben! Alsdan zullen zij beginnen te zeggen tot de bergen: Valt op ons! en tot de heuvelen: Bedekt ons! Want indien zij dit doen aan het groene hout, wat zal aan het dorre geschieden?" (Lukas 23 : 28-31.) Ach, zij gaven er geen acht op, zij verstonden het niet, dat de tijd niet ver meer was, in welke zij door honger gedreven haar eigen kinderen, de vrucht van haar lichaam, zouden koken en braden, om haar eigen leven te verlengen, en dat zij daarbij zó verblind zouden zijn, dat zij daarin niet meer het oordeel zouden erkennen, dat wegens de verwerping van Gods heilig Kind Jezus over hen kwam.

Zodra zij op Golgotha zijn aangekomen, nemen zij het kruis van de schouders van Simon van Cyréne. Die kon nu weer vrij zijns weegs gaan, nadat hij Jezus het kruis een eind weegs had nagedragen. Hij zou daaraan niet sterven, maar wel de Heere voor hem, zowel als voor al degenen, die hun kruis Hem nadragen.

De krijgsknechten bieden de Heere daarna edik aan, of zure wijn, die met bittere kruiden, met mirre gemengd was. Zij wilden de Heere daarmee verdoven, opdat Hij de onuitsprekelijke smarten van het kruis niet zou gevoelen. De Heere, Die sedert de vorige avond ontzettend geleden, en niets genoten had, dacht, dat het een lavende dronk was. Maar de mensen gaven Hem geen lafenis; enkel bitterheid kwam van de mensen op Zijn heilige lippen, en de duivel zat in de drank, om de eeuwige Geest uit

⁵ De Joden waren zeer omzichtig dat geen doodsbeenderen op aarde bleven liggen; daardoor werd het land ontreinigd. (Red)

te blussen en teniet te doen. Daarom wilde de Heere, toen Hij die drank proefde, niet drinken. En vervuld werd de voorzegging, die wij in de 69ste Psalm lezen: „De versmaadheid heeft Mijn hart gebroken, en Ik ben zeer zwak; Ik heb gewacht naar medelijden, maar er is geen; en naar vertroosters, maar heb ze niet gevonden. Ja, zij hebben Mij gal tot mijn spijs gegeven, en in Mijn dorst hebben zij Mij edik te drinken gegeven" En wederom Deut. 32: 32-34: „Hun wijndruiven zijn vergiftige wijndruiven, zij hebben bittere beziën. Hun wijn is vurig drakenvenijn, en een wreed adderenvergift. Is dat niet bij Mij opgesloten, vergezeld in mijn schatten?" De Heere heeft zoveel van de gal genomen, als tot getuigenis moest dienen, dat zij Hem gal hebben gegeven; maar niet zoveel, dat de Geest, die in Hem was, kon verdoofd worden.

Is het alleen de schuld der krijgsknechten, dat de Heere in Zijn brandende dorst edik werd toegereikt? De Heere klaagt in de 69ste Psalm over de Zijnen, waarvan Johannes schrijft: „Hij is gekomen tot het Zijne, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen". Staan of stonden wij aan deze gruwelijke zonde niet ook schuldig? Want het is iets gruwelijks, iemand gal te geven, als hij dorst heeft.

Laten wij onszelf toch onderzoeken! Het woord: „Zij geven Mij gal te eten en edik te drinken in Mijn grote dorst", is een getuigenis tegen alle vlees, tegen het gehele menselijk geslacht, en een getuigenis vóór de gerechtigheid Gods.

De krijgsknechten hebben kunnen weten, met Wie zij te doen hadden. Krijgsknechten hebben zich dikwijls tegen hun overheden verzet en hun bevel niet willen gehoorzamen, als zij een onrechtvaardige of voor hun begeerten dienstige gelegenheid vonden. En hier, waar de gerechtigheid en onschuld als met handen te tasten was, handelen zij met de Heere als met een kwaaddoener.

Maar wie heeft de moed om zich te verontschuldigen en te beweren: „Daarin heb ik toch niet meegedaan!""? Men gaf aan David gal te eten en edik te drinken in zijn dorst, omdat men Christus in hem vervolgde. Aan Christus is het moeten openbaar worden, dat alle vlees, wat het ook van zich waant, met Christus niet anders handelt.

Aan de Heere Christus Zelf kunnen wij weliswaar geen gal of edik te drinken geven; maar hier zie een iegelijk voor zichzelf toe, wat hij te drinken geeft of gegeven heeft aan de minste discipel des Heeren, wat aan zijn in nood en dood dorstende naaste, zodat alle hulp en schijnbare gerechtigheid, die men laat wedervaren, slechts bitterheid en gal op de lippen der lijdens is, en men de Geest in hen zou uitblussen, indien God zulks toeliet.

Voorwaar een gruwelijke zonde! De Heere heeft ze evenwel om onzen wil gedragen, toen Hij deze bitterheid der mirre in de wijn proefde.

Maar welk een bereidwilligheid en vrijwilligheid van de Heere, om het verschrikkelijke lijden, dat Hij moest lijden, dóór en dóór te willen gevoelen! De smarten der kruisiging stelt Hij Zijn Vader in handen, en voor Zich kent Hij slechts de roeping, om in de Geest te waken.

Daarvan hebben wij allerlei nut, mijn geliefden! Want ten eerste kunnen wij daaraan weten, of wij discipelen des Heeren zijn, als wij in onze dorst, in menige bange nood, in welke wij tot God roepen en naar troost uitzien, van de zijde des vleses slechts gal en bitterheid te drinken krijgen, om ons het geloofs oog te verblinden, de waakzaamheid te verlammen en de Geest uit te blussen. Wanneer ons zulks om het getuigenis van Christus wedervaart, dan kunnen wij daardoor verzekerd zijn, dat het ons naar Gods Woord gaat, dat ons verdrukking, gal en druk heeft voorspeld.

Maar ook kunnen wij verzekerd zijn, dat het ons dan ook naar dat andere woord zal

gaan: „Indien wij met Hem lijden, zo zullen wij ook met Hem verheerlijkt worden." Eeuwig hadden wij de bittere beker van de Goddelijke toorn moeten drinken, indien de Heere in Zijn brandende dorst niet over Zich had laten gaan, dat alle vlees Hem enkel bitterheid inschonk. Daarentegen heeft Hij ons in alle smart en lijden een beker van zoete troost en eeuwige vreugde willen bereiden, en de bitterheid van menige beker, die wij hier hebben te drinken, verzoet Hij met de hoop Zijner heerlijkheid.

De krijgsknechten graven een gat in de grond. Zij plaatsen er het kruishout in en trappen het goed vast. Daarna ontdoen zij de Heere van Zijn klederen, zetten Hem op een stuk hout, dat, in het midden van het kruis aangebracht, voor zitklos diende en tussen de benen doorging, en nu slaan zij de Heere nagelen door de palmen der handen, nagelen door de voeten!

Vervuld is de voorzegging, die in het paradijs werd vernomen, die Adam en Eva, ook de aartsvaders na Adam getroost heeft, en die de grondslag van alle Evangelie is: „Datzelve (het Vrouwezaad) zal u de kop vermorzelen, en gij zult het de verzenen vermorzelen". Vervuld is het woord, hetwelk de Heilige Geest door de mond van David heeft gesproken: „Zij hebben Mijn handen en voeten doorgraven". Nu kon de Heere niets meer verrichten; Zijn handen en voeten waren vastgenageld aan het schandhout.

Zó is het doen van alle vlees, dat is de zonde van alle vlees. Het wil zelf scheppen, zelf lopen, om het tot stand te brengen. God moet van Zijn troon, de Heere mag niets meer doen, Hij mag volstrekt niet regeren. Wat vóór de kruisiging van Christus alle vlees met de Profeten heeft gedaan, wat het na des Heeren kruisiging met al zijn getrouw getuigen heeft aangevangen, — de toeleg, om God en Zijn Gezalfde aan een schandpaal aan handen en voeten geheel onbekwaam te maken, — dat is op Golgotha te aanschouwen geweest.

De mens wil niet openbaar worden in de schande van zijn naaktheid. Daarom heeft hij de Zoon des mensen, Hem, Die ons allen kleedt, Die ook hemel en aarde bekleedt, alle klederen afgenomen, Hem naakt uitgekleet.

De mens wil niet openbaar worden in zijn schande, dat hij met zijn streven, om in al de woorden der Wet te blijven, zich van de aarde hemelwaarts verheft, zonder tot God te kunnen komen, en daarom als een vloek tussen hemel en aarde blijft hangen. Daarom heeft hij de Zoon des mensen, Hem, Die ons alleen tot God brengen kon, tussen hemel en aarde laten hangen aan een schandpaal, een vloek en smaad der mensen.

De mens wil niet openbaar worden in zijn schande, dat al zijn lopen, willen en werken ijdelheid is en hem niets baat; daarom heeft hij de Zoon des mensen handen en voeten doorboord, - Hem, door Wiens handen alleen alle dingen gemaakt zijn, Hem, Wiens voeten alleen de toegang tot God voor ons hebben daargesteld.

Maar de Heere heeft van dit kruis uit geregeerd, en aan dit kruis in Zijn lichaam al deze onze gruwelijke zonden gedragen.

Gedragen heeft Hij de zonde van onze naaktheid voor God, waar wij menen, dat wij ons zelf bekleed en ons zelf deugd op deugd, gerechtigheid op gerechtigheid aan te doen hadden, en ook menen, dat wij daarin wandelen, terwijl het toch louter inbeelding, hoogmoed en eigenzinnigheid is.

Gedragen heeft Hij de zonde van onze hovaardij tegen God, volgens welke wij menen, dat wij ons de weg ten hemel zelf te bereiden hebben, en dat onze gelukzaligheid afhangt van ons streven naar heiligheid, waarbij wij God willen logenstraffen, als waren wij niet van onze ontvangenis af vervloekt voor God; deze vloek komt eerst, wanneer ik niet in al de woorden der Wet ben gebleven; ik wil mij echter door mijn

gedrag de zegen verwerven.

Gedragen heeft onze Heere de gruwelijke zonde, zowel in allerlei geestelijk, als in allerlei lichamelijk opzicht, die wij met onze handen en niet onze voeten bedrijven; de zonde, die wij met allerlei bewegingen des geestes, der ziel en der leden onzes lichaams begaan.

Naakt, gelijk Adam bevonden werd, toen de Heere riep: „Adam, waar zijt gij?” hing onze Heere aan het kruis. Als een vloek voor ons hing Hij aan die schandpaal. Hij verlost ons van de vloek, die over ons kwam, omdat wij niet gebleven zijn in al de woorden der Wet; en in Zijn naaktheid bedekte Hij onze naaktheid voor God, en verwierf ons de eeuwige bekleding Zijner onschuld en gerechtigheid. Hoe verschrikkelijk moeten de smarten geweest zijn, die onze Heere verdroeg, toen men de nagelen door zijn handen en voeten dreef ! Maar alzo heeft Hij onze handen willen bereid maken in Hem tot alle goede werk, en onze voeten, om de weg Zijner geboden te lopen. Is er nog één zonde onverzoend, onbetaald gebleven? Neem de zonde in haar geestelijke gedaante, versta het, leer het, houd het in gedachtenis, wat eigenlijk onze zonden voor God zijn. Dat daarbij niemand zich vleie! Een iegelijk moge zich voor Gods Aangezicht neerwerpen bij de overdenking van het schrikkelijke lijden van onze Heere Jezus Christus. Ofschoon er onmacht, nood, zonde, lijden en allerlei smart is, onze Heere heeft thans de handen vrij, Zijn voeten zijn niet meer aan een hout genageld. Toen Hij niets kon, niets vermocht, toen wij Hem teniet, te schande, tot een vloek gemaakt hadden met onze zonden, toen herstelde Hij in zulk een toestand alles weer, zodat nu het woord van Zijn kruis macht heeft ter zaligheid. Daarom zegge een iegelijk onzer met een verbrijzeld hart: „Gij Heere, zijt rechtvaardig, wij echter moeten ons schamen, wij hebben tegen U gezondigd. Uw echter, Heere, onze God, is de barmhartigheid en vergeving. Bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt.”

De Heere heeft bewezen, dat bij Hem vergeving is. Toen de krijgsknechten Hem kruisigden, Hem de nagelen door handen en voeten sloegen, heeft Hij hen bij zulke vreselijke smarten, die zij Hem aandeden, niet vervloekt, maar Hij bad: „Vader, vergeef het hun, want zij weten niet, wat zij doen”. Ach, hoe spoedig vervloekt de mens zijn God, wanneer hem smart en smaadheid wordt aangedaan! Hoe spoedig vervloekt en verdoemt hij zijn naaste, en sluit hem uit van de genade, als deze hem beledigt en hem smart veroorzaakt. Wat de Heere echter geboden heeft: „Bidt voor degenen, die u geweld aandoen”, dat heeft Hij Zelf gedaan. Zijn gebed is ook verhoord geworden.

De hoofdman dezer krijgsknechten werd zeker door dit gebed getroffen en bekeerd. Want enige ogenblikken later sprak hij openlijk de belijdenis ter zaligheid uit: „*Waarlijk, Deze was Gods Zoon!*” en dat sprak hij niet alleen uit, maar ook degenen, die met hem waren, d.w.z. de hem ondergeschikte krijgsknechten, zoals ons de Evangelist Matthéüs bericht (Matth. 27 : 54).

Van dit gebed hebben wij, die anders geneigd zijn God en onze naaste te haten, deze vrucht, dat in alle nood, bij alle hoon en alle lijden het „Abba, Vader”, ons uit het harte vloeit, en wij Hem onderdanig zijn en stil worden gehouden, om te verdragen en op Zijn hand te zien, om van Hem ook nog het goede te hopen, en in de hoop op Hem gesterkt te worden, te midden van de droefenissen en tegenspoeden, zoals alle heiligen Gods zulks van de beginne af gedaan hebben.

Vervolgens hebben wij er deze vrucht van, dat wij onze vijanden liefhebben; dat wij zegenen, die ons vervloeken; dat wij weldoen dengenen die ons baten, en bidden voor degenen, die ons geweld aandoen en ons vervolgen.

En wederom hebben wij er deze vrucht van, dat zulk een gebed voor degenen, die ons geweld aandoen, verhoord wordt, gelijk wij aan Stefanus zien, die, toen hij gestenigd werd, in zijn sterven zei: „Heere, reken hun deze zonde niet toe". De vrucht van dit gebed was de bekering van Paulus, en dat dus de eerstelingen, ja een volheid van heidenen, binnenkwamen.

Onze Heere heeft ons geleerd te bidden: „Mijn Vader!" Het eerste woord, dat aan het kruis te midden van de onuitsprekelijkste smarten uit zijn mond kwam, was: „Vader!" Welk een liefde, welk een geloof, welk een gehoorzaamheid, „Vader" te zeggen, waar God al onze zonden op Hem wierp, Hem handen en voeten liet doorboren! Kunnen wij „Vader" zeggen, als God ons handen en voeten laat doorboren, wanneer Hij ons met al het onze laat te gronde richten, zodat wij slechts dood en ondergang voor ogen hebben? Ach, als wij het Woord geloofden, als wij de genade van Jezus, de liefde Gods niet miskenden, als wij het zichtbare niet in aanmerking namen, dan zouden wij ongetwijfeld „Vader" kunnen zeggen, midden in de dood, midden in de nood, en roepen: „Nochtans zal ik Hem loven, — nochtans is Hij mijn Vader!" — Maar onze zonden van kleinmoedigheid, van ongeloof en hardheid des harten, zodat wij niet „Vader" zeggen, als het er om gaat, heeft onze Heere verzoend aan het kruis, en dat wij, armen en ellendigen, nochtans „Abba" roepen, wanneer ons hart door smartgevoel als het ware gebroken is, dat heeft Hij teweeggebracht, toen Hij „Vader" riep.

Waarlijk, de krijgsknechten wisten niet, wat zij deden; want wat voor begrippen heeft de blinde mens er eigenlijk van, welke gestalte de levende Christus heeft, en in welke gestalte Hij het heil aanbrengt? Ach, men kan menen, dat men in de Heere Christus grijs geworden is, en Hem toch nog in Zijn getuigen handen en voeten willen doorgraven, en zich beroemen: „Wij hebben Hem overmocht, Hij zal niets meer kunnen utrichten", — ware het Woord van Christus niet machtig, om alle banden, die mensen Hem willen aanleggen, te verbreken.

Is er nog éne zonde, voor welker vergeving de Heere geen hart zou hebben? Dat toch niemand het de duivel gewonnen geve, die hem zulks influistert! Daaraan heeft de Vader een bijzonder welbehagen gehad, dat Zijn heilig Kind Jezus voor kwaaddoeners, voor rebellen in Zijn Rijk, gebeden heeft. Men zij slechts tot de belijdenis gekomen voor God, dat men een kwaaddoener en rebel is in Zijn Rijk, zo zal men terstond de vrucht van Zijn gebed aan het kruis gewaarworden; ook dát zal men ervaren, welk een gruwelijke zonde het is, de Heere voor een kwaaddoener, en zichzelf in zijn eigenwijsheid voor een rechtvaardige en vrome te hebben gehouden.

Dat wij de Heere voor een kwaaddoener houden of gehouden hebben, bewijst het opschrift, dat boven Hem op een bord aan Zijn kruis stond. Johannes, de Evangelist, zegt uitdrukkelijk, dat daarop geschreven was: „Jezus de Nazaréner, de Koning der Joden". Markus vermeldt, dat dit het opschrift was van datgene, waarvan men Hem beschuldigde. Pilatus had met opzet aldus geschreven, omdat hij er van overtuigd was: Jezus is de Koning der Joden, en Zijn Rijk is niet van deze wereld. Hij had het opschrift in de drie talen geschreven, die toen algemeen bekend waren, en God had het alzo laten schrijven, opdat al de Joden, ook de buitenlandse, het nimmer uit hun geheugen zouden kunnen wissen, dat zij hun Koning hadden gekruisigd en Hem met hun eigene ogen aan het kruis hadden gezien. Daarom staat er bij Johannes: „Dit opschrift lazen velen van de Joden; want de plaats, waar Jezus gekruisigd werd, was nabij de stad". — De overpriesters gevoelden wel, dat dit opschrift de Joden, en niet de Heere Jezus, tot schande en smaad strekte. Daarom zonden zij ook tot Pilatus, dat hij

het opschrift mocht laten veranderen en schrijven: „Deze heeft gezegd: Ik ben de Koning der Joden". Maar Pilatus had verstand genoeg, om te begrijpen, dat alsdan ieder voorbijganger, die dat opschrift zou lezen, op de gedachte moest komen: Dat is toch schrikkelijk en strekt der veel geprezen Romeinse rechtvaardigheid niet tot eer, een mens met de kruisdood te straffen, omdat hij gezegd heeft: „Ik ben de Koning der Joden". Hij had buitendien de Joden reeds te veel toegegeven; daarom verachtte hij hen nu, was tot iets anders niet te bewegen en antwoordde: „Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven!"

Zó was het Gods raad. Alle ongerechtigheid, smaad en schande des vlees moest ook in het opschrift van het kruis voor alle vlees zichtbaar worden; maar ook moest Gods gerechtigheid des te heerlijker aan de dag komen. Uit de smaad des kruises moest de eer en heerlijkheid Gods uitblinken, al Zijn deugden en volmaaktheden, en de heilige onschuld van onze Heere. Laat ons toch niet menen, dat wij aan dit opschrift niet mede schuld hebben. De naam „Jood" betekent iemand, die God looft. Als nu degene, die God looft, Zijn Koning, Die hem volgens de beloftenissen van al de Profeten door God tot een Heiland, ter eeuwige gerechtigheid, ter heiliging en volkomen verlossing gegeven wordt, aan de schandpaal des kruises slaat, het Hem als een misdaad en schuld toerekent, dat Hij de Koning is, en Hem daarom ter dood veroordeelt, — welk een opschrift moest zulk een lover Gods dan boven zich hebben?

Mijn Geliefden, de hand in de boezem! Dat is de misdaad van onze Heere Jezus, dat Hij ons regeren wil in Zijn kruisgestalte, in Zijn van God ontledigd-zijn; dat Hij ons alleen regeren wil, opdat wij zouden behouden zijn van de toorn, de dood, de duivel en alle zichtbare en onzichtbare machten. En dát is onze deugd, dat wij zulk een regering niet willen, waarbij wij niets zijn, waarlijk niets zijn, ook niets zien en volstrekt geen leven vinden in eigene hand, maar alleen Hem loven in Zijn rijk, alhoewel wij niets zien. Zodanige deugd en vroomheid, louter opstand en verzet tegen Zijn genade, — *wij* hebben die tot schande gemaakt door het opschrift; *Hij* heeft die teniet gemaakt voor de Zijnen, zodat zij hun geen schade doet. En hetgeen wij Hem als misdaad toerekenen, zolang wij Hem niet verstaan, daarin zien wij, als Hij ons door Zijn liefde de ogen opent, de hoogste macht der liefde tot dezulken, die zich dagelijks, ja elk ogenblik in het verderf zouden storten, zo Hij de heerschappij Zijner genade over ons aan het kruis niet had verworven.

Ach, hoe diep zit toch het menselijk verderf! Moesten wij het lange register onzer zonden op het voorhoofd of boven ons dragen, — de zonden, waaraan wij denken, zouden er niet eens op staan, maar ontelbare gruwelijke en afschuwelijke daden tegen Gods eeuwige Majesteit, waaraan wij volstrekt niet denken. Laat ons de Heere loven, dat Hij onze verborgen ongerechtigheden heeft gedragen, en laat ons bidden: „Werk en regeer in mij met Uw genade, o mijn Koning; want Israël stort zichzelf in het ongeluk, Gij alléén verstaat het om te regeren".

Of zijn wij niet mede schuldig aan hetgeen de om hun braafheid en gerechtigheid anders zo geprezen krijgsknechten gedaan hebben, waarvan ons de Evangelist Johannes het volgende getuigt: „De krijgsknechten dan, als zij Jezus gekruist hadden, namen Zijn klederen, en maakten vier delen, voor elken krijgsknecht één deel, en den rok. De rok nu was zonder naad, van boven af geheel geweven. Zij dan zeiden tot elkander: Laat ons dien niet scheuren, maar laat ons daarover loten, wiens die zijn zal; opdat de Schrift vervuld worde, die zegt: Zij hebben Mijn klederen onder zich verdeeld, en over mijn kleding hebben zij het lot geworpen. Dit hebben dan de krijgsknechten gedaan".

Ten eerste doe ik u opmerken, dat een iegelijk, van welke rang of stand hij ook mag geweest zijn, zich aan de Heere heeft vergrepen, en dat daarom Johannes uitdrukkelijk vermeldt: „Dit hebben de krijgsknechten gedaan”.

Maar ook in het algemeen, hoe graag zou ik het aantonen, dat deze zonde een zonde van alle vlees is, indien de zaak mij niet te teder ware. Zóveel wil ik u echter zeggen, dat, zolang de Farizeër in het hart zit, men op de bestraffing te letten heeft: „Die van de afgoden een gruwel hebt, berooft gij het heilige?” (Rom. 2: 22.) Laten echter de weduwen en wezen, de armen en noodlijdenden, over wier rechtmatig loon, rechtmatig eigendom, erfdeel en dergelijke, omdat zij God vrezen, menigeen meent naar eigen goedvinden te kunnen beschikken, - gelijk Ezau over het rechtmatig erfdeel van Jakob beschikt heeft, en Laban het loon van de rechtvaardigen Jakob tienmaal veranderde, - zich in stilheid aan de Heere overgeven, en in hun hulpeloosheid op Hem wachten, en getroost loslaten, wat de naamchristen hun ontrooft. Want het blijft niet uit: waar de naamchristen bij iemand de levende God, de levende Heiland bespeurt, daar zal hij denken: ‘Die heeft God; daarom kan ik zijn klederen nemen en over zijn rok het lot werpen’. Maar evenmin zal het uitblijven, dat de onderdrukker zal moeten bedelen, en dat de beroofde nog altijd een penningskes voor de schatkist in de tempel Gods zal hebben.

Laat ons de Heere loven voor Zijn genade, dat Hij al onze zonden heeft uitgedelgd, ook de zonden van rechtsverkrachting, van roven, van stelen, van verdrukking, en dat voor een iegelijk, die in de erkentenis ook van deze schuld en zonde zich voor Hem verootmoedigt en Hem om genade aanroept. Welk een troostrijk voorbeeld hebben wij daarvan in de tollenaar Zacheüs! En goedsmoeds blijve hij, die om het getuigenis van Christus zich van het zijne beroofd ziet, — hij zal ook dit ervaren, dat, nadat hij deel gehad heeft aan dit lijden des Heeren, hij ook deel zal hebben aan Zijn heerlijkheid, zodat hij ziet, hoe hij koninklijk doorgeholpen en honderdvoudig van alles voorzien wordt, naar de trouw des Heeren.

Roekeloos was de lichtzinnigheid der krijgsknechten, dat zij zich op de klederen des Heeren wierpen, die scheurden en verdeelden en over de rok het lot wierpen, en het daarmede uitspraken: Hij komt niet weer van het kruis af, tenzij Hij gestorven is, — daar zij toch weten konden, welke Rechtvaardige zij vóór zich hadden. Maar de lichtzinnigheid van alle vlees is daarin openbaar geworden, de lichtzinnigheid, die slechts aan het hare denkt, en Christus en Diens getuigenis aan Zijn eigen lot overlaat. God brengt het echter wel tot ere, al gaat het ook door de dood heen. ‘Hij helpt Zijn ellendigen heerlijk.’”

Ja, Hij helpt Zijn ellendigen heerlijk. Dat zien wij ook op Golgotha. Bij het kruis van Jezus stonden Zijn moeder, en Zijner moeders zuster, Maria, de vrouw van Kleopas, en Maria Magdalena. „Jezus nu, ziende Zijn moeder, en de discipel, die Hij liefhad, daarbij staande, zeide tot zijn moeder: Vrouw, zie, uw zoon. Daarna zeide Hij tot de discipel: Zie, uw moeder. En van die ure aan nam haar de discipel in zijn huis.”

Aan welke smartelijke gewaarwordingen, aan welke aanvechtingen moeten de vrouwen, die onder het kruis stonden, ten prooi geweest zijn! Maria van Magdala, door de Heere van zeven boze geesten verlost, ziet haar geliefde Heiland, van alles ontbloot, aan de schandpaal. De diep gevoelende vrouw kan niet redeneren, gelijk een man; zij verstaat niets van al hetgeen zij ziet, zij blijft getrouw tot aan het kruis, zij kan haren Rabbouni niet verlaten. Maar waarop kan zij zich verlaten, waaraan zich nog vasthouden? Aan dood? Aan ondergang? O, als God Zelf haar niet had vastgehouden, wat zou er van haar geworden zijn!

En nu de moeder onder het kruis van haar zoon! Ach, hoe werd in alle opzichten vervuld, hetgeen haar de oude Simeon gezegd had: „Een zwaard zal door uw eigen ziel gaan". Hoe had zij dan nu genade bij God gevonden? Hoe was zij dan nu een gezegende onder de vrouwen? Zij, die alle woorden, welke zij van anderen over haar kind, en van haar Zoon zelf vernam, bewaarde, ze overleggende in haar hart, heeft zij ook onder het kruis kunnen geloven: uit deze smaad en schande, uit dit lijden en deze smarten van mijn Kind, uit Zijn dood, komt Gods eer te voorschijn, en des menschen leven en zaligheid, ook mijn zaligheid? Ach, wat zou zij meer hebben gezien, die arme weduwe, dan het open graf van haar Kind, van haar zaligheid en van haar lichamenlijk doorkomen!

Wat klagen wij toch over smart, angst, aanvechting, nood, lijden en tegenspoed, - is dan ooit iemand onzer, ooit een maagd, een vrouw, een weduwe zó gezegend geweest, als Maria was, de vrouwelijke kroon-erfgenaam van David en van Salomo, de moeder des Heeren? Kan ooit een smart, die wij lijden, haar smart evenaren? Waarlijk, alles was haar tegen, alles stormde op haar aan! En nu de Heere Jezus aan het kruis, — Hij heeft een hart, om te midden van zijn onuitsprekelijke smarten aan het lichamenlijk en geestelijk doorkomen van Zijn lieve moeder te denken! Hij kiest voor haar Zijn geliefde Johannes uit; die moet haar steun zijn. Hij is los van de moeder en van de gehele betrekking tot haar als Kind, nu Hij de dood tegemoet gaat, en nochtans niet los. Hij zorgt aan het kruis voor haar, van het kruis doet Hij haar hulp toekomen.

„Moeder, daar hebt gij Mijn trouwe Johannes, die zal als zoon voor u zorgen!"

„Mijn Johannes, zorg gij voor Mijn moeder, van nu af is zij uw moeder". Johannes gehoorzaamt, — en de Heere heeft Zijn moeder en Zijn geliefden Johannes van het kruis en van Golgotha verwijderd, voordat nog het meest verschrikkelijke lijden des Heeren begon, waarbij de zon haar schijnsel verloor.

Gij, die Christenen zijn wilt en de weduwen op het rouwgewaad trapt, bedenkt, wat gij doet en gedaan hebt. Belijdt voor de Heere uw gruwelijke zonde, en geeft er acht op, hoe Hij ze verzoend heeft aan Zijn kruis, en verstaat het toch, dat „de zuivere en onbevleete godsdienst voor God en de Vader deze is: wezen en weduwen bezoeken in hun verdrukking, en zichzelf onbesmet bewaren van de wereld".

Gij kinderen, gij dochters, gij zonen, die niet voor uw moeder zorgt, haar niet liefhebt, veeleer haar kwelt, — bekeert u van uw zonde tot de Heere, uw God en ziet toch in, wat u doet, welke gruwelijke zonde der ongehoorzaamheid de liefdeloosheid jegens de ouders is, vooral jegens de zwakke moeders, - en o, geloof het, de zonde van zulk een ongehoorzaamheid, Hij heeft ze gedragen aan Zijn kruis, en in het door Hem vervulde gebod: „Hebt uw vader en uw moeder geëerd!" heeft Hij in Zich overgezet al wie in Hem gelooft.

Heeft de Heere aan Zijn kruis voor Zijn moeder, voor een weduwe gezorgd, heeft Hij van het kruis haar zulks laten toekomen, o hoeveel te meer zal Hij nu zorgen als een machtig Verlosser voor al hetgeen onder u zwak en ellendig is, en zich niet weet te helpen; voor al hetgeen eenzaam en verlaten is, voor al wie in waarheid weduwe is, die niet de wereld aanhangt, en haar eigen begeerlijkheden volgt, om bij anderen het hoogste woord te voeren, maar die in stilheid haar pad bewandelt, en in haar verlatenheid in het verborgen tot God roept en zucht. Hij, Wiens Naam Jezus is, heeft aan Zijn kruis getoond, welk een hart Hij voor het verlatene heeft.

Daarom gij moeders, gij vrouwen, gij weduwen, die onder het kruis zijt, — komt herwaarts in uw verborgen nood tot de Heere! Geen open graf, waarin men het geestelijke en lichamenlijke, zijn steun en zijn doorkomen, zijn troost en zijn

voorzicht ziet verzinken, is machtiger dan Jezus' ruime hart, waarin wij een toevlucht mogen vinden in alle nood, angst en droefenis. Ook nu nog heeft Hij Zijn Johannessen, wie Hij gebiedt. En Hij Zelf leeft nu in heerlijkheid, om ons te laven uit de volheid van de zoete troost van Zijn kruis, om ons ruimte te geven en voor ons door te breken, zodat wij de Satan onder Zijn voeten vertreden zien; — om ons honderdvoudig weer te geven, wat ons onbarmhartig werd afgenomen, omdat wij God vrezen; — ook dat wij bij ons sterven onze achterblijvenden getroost Hem kunnen overgeven, — en om ons daarenboven een eeuwig, eeuwig zalig leven te geven bij Hem, in Zijn liefelijke tegenwoordigheid, om voor Zijn Aangezicht door Hem verzadigd te worden in eeuwigheid.

Daarom moet het ons goed zijn onder ons kruis, onder Zijn kruis, daarom moet het ons goed zijn op Golgotha. Achter alle zichtbare heerlijkheid en alle zichtbaar welzijn schuilt de hel en het verderf. Achter het verschrikkelijke, hetwelk Zijn arm en ellendig, nochtans in Zijn bloed heerlijk en heilig, priesterlijk-koninklijk volk heeft door te maken, ligt gereed een eeuwige kroon, eer en onverderfelijkheid! Amen.

Nazang: Lied 23.

*O Lam Gods, Dat, onschuldig,
Aan 't smaad'lijk kruis geslacht werdt;
Bevonden steeds geduldig,
Hoewel Gij hier veracht werdt; —
Wij werden wis verslonden,
Hadt Gij niet voor de zonden
Betaald. Ontferm U onzer, o Jezus.*

12. „VROUW, ZIE, UW ZOON!" — „ZIE, UW MOEDER!"

Leerrede over Johannes 19 : 25-27.

Gehouden 4 Maart 1849, 's voormiddags.

Voorzang: Psalm 66 : 4-6.

*Looft, looft de Heer der legerscharen,
O volken, heft een' lofzang aan!
Hij wil ons in het leven sparen,
Ons hoeden op de steilste paán,
Voor wank'len onze voet bevrijden.
Gij hebt ons voor een' tijd bedroefd,
En ons gelouterd door het lijden,
Gelijk het zilver wordt beproefd.*

*Een net belemmerd' onze schreden;
Een enge band hield ons bekneld;
Gij liet door heerszucht ons vertreden,
Gij gaaft ons over aan 't geweld.
Hier scheen ons 't water t' overstromen;
Daar werden wij gedreigd door 't vuur;
Maar Gij deedt ons 't gevaar ontkomen,
Verkwikkend ons, ter goeder uur.*

*Door 's Hoogsten arm 't geweld onttoegen,
Zal ik, genoopt tot dankbaarheid,
Verschijnen voor Zijn heilig' ogen,
Met offers, aan Hem toegezeid.
Ik zal, nu ik mag ademhalen,
Na zo veel bangen tegenspoed,
Al mijn geloften U betalen,
U, Die in nood mij hebt behoed.*

De leer van Gods voorzienigheid mogen wij volstrekt niet van de prediking des kruises afscheiden. Onze enige troost in leven en in sterven is: *dat wij gekocht zijn door het dierbaar bloed van onze Heere Jezus Christus*. Maar Hij, Die Zijn leven voor ons in de dood heeft overgegeven heeft het ook aan Zijn kruis teweeggebracht, dat wij door dit leven wonderbaar doorgehouden worden. Leven en overvloed heeft Hij voor de Zijnen aan het kruis daargesteld. Daarom behoort in nood, in leed en smarten, in verlegenheid van allerlei aard het eerste te zijn, dat wij opzien naar het kruis des Heeren; dat wij weten, waar wij staan, wanneer wij goed staan, namelijk bij het kruis van Jezus, en voorts weten, wat juist van dat kruis ons toekomt.

De leer van Gods voorzienigheid vindt gij in uw Heidelbergse Catechismus Vraag 26-28, en hoe de waarheid dezer leer van het kruis onzes Heeren ons tegenstraalt, overwegen wij in deze ure.

Tekst: Johannes 19 : 25-27.

En bij het kruis van Jezus stonden Zijn moeder, en Zijner moeders zuster, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria Magdalena.

Jezus nu, ziende Zijn moeder, en de discipel, die Hij liefhad, daarbij staande, zeide tot Zijn moeder: Vrouw, zie, uw zoon ! Daarna zeide Hij tot de discipel: Zie, uw moeder! En van die ure aan nam haar de discipel in zijn huis.

Wij overwegen:

- I. De gemeenschap der gelovigen aan het lijden van de Heere Jezus. „VROUW, ZIE, UW ZOON!" - „ZIE, UW MOEDER!"
- II. De hulp, die op hen neerdaalt van het kruis des Heeren, bij hetwelk zij staan.

Tussenzang: Lied 31 : 4.

*Geef mijn gelove klaarheid,
Opdat ik, Heer', belijd,
Dat Gij de weg, de waarheid
En 't zalig leven zijt.
Wil in mijn harte schijnen,
Doe twijfeling verdwijnen,
Versterk mijn zwak geloof.*

I. De gemeenschap der gelovigen aan het lijden van de Heere Jezus. „VROUW, ZIE, UW ZOON!" - „ZIE, UW MOEDER!"

Mijn geliefden!

Gemeenschap te hebben aan het lijden van onze Heere Jezus is het lot van allen, die door de Heere uitverkoren zijn, om zijn heerlijkheid te aanschouwen. Met de troost des Heeren Jezus zullen wij niet vervuld zijn, als wij niet allerlei wegen van uitwendig en vooral van inwendig lijden doorgemaakt hebben. Er is voor hen, die onder een met doornen gekroond Hoofd de goede strijd te strijden hebben, doorgaans allerlei, waardoor zij aangevochten worden. Alle levensgenot hierbeneden wordt hun meestal verbitterd, zodat hun niets overblijft dan de hope der heerlijkheid. Zij hebben niets heerlijks, hetwelk hun de duivel niet spoedig verderft; ja wij, die geroepen zijn tot Zijn onvergankelijk erfdeel, leren wel van alle zichtbare dingen te belijden: „IJdelheid der ijdelheden, het is al ijdelheid"; wij leren met Jakob te zeggen: „Weinig en kwaad zijn de dagen der jaren mijns levens geweest" (Gen. 47 : 9), en met Job: „Ik zou al de dagen mijns strijds hopen, totdat mijn verandering komen zou" (Job 14 : 14); en het einde van alles is: „Mijn geest is verdorven, mijn dagen worden uitgeblust, de graven zijn voor mij" (Job 17 : 1).

De mens heeft een strijd op aarde; nauwelijks is het ene doorgestaan, of het andere is weer daar. Is men niet tot de Heere bekeerd, dan heeft men wellicht voor een korte tijd genot, maar daarna komt het vergif en de dood, daarna eeuwige kwelling, en men heeft dit als het einde van al zijn genoegens, dat men de ogen opent in het eeuwige vuur.

Is men tot de Heere bekeerd, dan komt aan het lijden bijna geen einde; is het echter om der gerechtigheid wil, dan noemt de Heere het *Zijn lijden*, en men ondervindt op

de smalle weg, waar men Jezus volgt, hoe verder men komt, nochtans heil en ten laatste is er vreugde en blijdschap in het huis des Vaders, waar Hij ons plaats heeft bereid.

Er is onderscheid tussen lijden en lijden. Menigeen heeft allerlei lichamelijk lijden en ook zielslijden, dat enkel een gevolg is van zijn zonden. Hij heeft óf losbandig geleefd en ondervindt er de gevolgen van; óf hij heeft met armoede te kampen, omdat hij in zijn jeugd niet heeft willen keren, of later niet vlijtig geweest is, om iets te leren, of wel omdat hij geen orde in zijn zaken heeft gehouden en niet spaarzaam is geweest; óf hij is met eer- en ijverzucht beziel, is er meer op uit, de meester te spelen over zijn naaste, dan om zichzelf te beteren. Hij is opvliegend, twistziek, aan de drank verslaafd of met andere ondeugden behept, heeft allerlei ongerechtigheid begaan, waarvan hij nu in het eind de vruchten moet plukken.

Wederom, een ander heeft niet naar goeden raad willen luisteren, heeft eigen wil doorgezet, en vandaar zo veel verdriet. In al zulke gevallen is zijn lijden niet het lijden van Christus, maar heeft hij het zichzelf te wijten; weshalve ook de Apostel Petrus schrijft: „Doch dat niemand van u lijde als een doodslager, of dief, of kwaaddoener, of als een, die zich met eens anders doen bemoeit; maar indien iemand lijdt als een Christen, die schame zich niet, maar verheerlijke God in deze dele" (1 Petrus 4 : 15, 16). *Als een Christen lijden is:* door de mensen in een kwade reuk gebracht worden, een kwade naam krijgen, gescholden en verworpen worden, omdat men onder het vaandel van de bij de wereld verachte Koning Jezus van Nazareth dient. Het dienen onder dat vaandel is *een dienst der gerechtigheid*, ener gerechtigheid echter, waarvan de wereld niets wil weten; daarom wordt die dienst door haar veracht en veroordeeld.

Waar dus iemand het eigendom van de Heere Jezus geworden is, omdat hij met de wereld en haar ongerechtigheid gebroken heeft, daar wordt hij hard door haar aangevochten. De blinde wereld is in de dienst des duivels en in zijn strik gevangen, om zijn wil te doen; de duivel heeft een gloeiende haat tegen de Heere Jezus, zo haat hij dan ook allen, in wie deze Heere Jezus zijn troon heeft opgericht, allen, die in Hem bevonden zijn en deze Koning Jezus van ganser harte liefhebben.

Daarom is de duivel, met de wereld, er steeds op uit, allen, die in Christus bevonden zijn, allerlei lijden te veroorzaken. Zijn doel daarmede is, de waarheid, gelijk zij in Jezus is, de zaligheid, welke de Heere hun bereid heeft, het heil, dat Hij hun toegezegd heeft, de liefde, die Hij hun gezworen heeft, bij hen in verdenking te brengen, en door ongeloof en ongeduld hen uit hun vesting te lokken.

Daarenboven laat hij hen door de wereld met allerlei smaad en hoon overdekken, maakt, dat zij de ganse dag door de wereld als slachtschapen worden geacht, tracht hen wankelmoedig of ook wel overmoedig te maken, spant hun allerlei strikken, en hoe minder het hem gelukt, des te woedender wordt hij. Daar hij de zwakke zijde van het vlees kent, komt hij gedurig bij de verlost met Gods Woord, met een ereteken, met een stukje goud of zilver. Hij geeft aan de wereld het masker van het Evangelie of van het algemeen Christelijk Geloof, zet daarentegen Gods kinderen de kettermuts op; en kan hij zó zijn doel nog niet bereiken, dan rammelt hij met ketenen, dreigt met verlies van have en goed, hitst de huisgenoten en de dierbaarste betrekkingen tegen hen op, en dat alles onder de valse schijn van de ere Gods te zoeken.

Omdat de verlost des Heeren grote zondaren zijn, en uit grote en zware zonden verlost worden, verwijt hij hun deze zonden, houdt hun door de wereld of door het geweten oude en nieuw zonden voor, en jaagt hun op die wijze schrik of vrees aan, opdat de vrucht van het kruis van Christus bij hen verduisterd en vernietigd worde.

Ja, menige inwendige, harde strijd hebben de verlost te doorworstelen. Zo klaagde Paulus over een doorn in het vlees, over een engel des Satans, die hem met vuisten

sloeg. Nu komt daarbij nog zoveel uitwendige nood, zoveel kwelling, vervolging, miskennis. Menigeen komt met Job op de mesthoop. Menigeen heeft allerlei huiselijk leed, de een heeft geldgebrek; een ander wordt met allerlei ziekten en plagen bezocht; menige rechtvaardige komt zevenmaal in het ongeluk, van het een in het andere, en er komt wel eens meer dan één Jobsbode op één dag in huis.

De duivel woedt het meest tegen degene, die de dienstmaagd en haar zoon uitwerpen moet, uitwerpt of uitgeworpen heeft. (Gal. 4 : 30.) Waar dat geschiedt, daar is de waarachtige heiligmaking, de heiligmaking des Geestes. De Satan heeft de onreinheid te lief, dan dat hij iemand met vrede zou kunnen laten, die zijn bedrieglijke, valse heiligmaking niet laat staan.

Maar waartoe al dit lijden? Waarom maakt God het niet anders?

Omdat wij zijn, zoals wij zijn, door de woestijn heen moeten om in het land der rust te komen. Ging het door het land der Filistijnen, dan zouden ons de Filistijnen verslaan. Waren de boze inwoners met één slag uitgeroeid, dan zouden de wilde dieren ons verslinden. De weg naar het land der eeuwige rust gaat door nacht en duisternis, door diepe wateren, door de hel, door lijden en smart, door veel kwelling, door aanvechting, door alle stormen heen. Waarom? Omdat de wereld des duivels atmosfeer is. (Ef. 2 : 2.) Bovendien hebben wij alles door onze zonden bedorven; zo blijft er dan voor God niets over, dan ons aan de hand des geloofs, aan de hand des Geestes, ongedeerd door alles heen te helpen,

Daarbij is de heerlijkheid daarboven, en de kracht komt van boven; maar hierbeneden is alles zwakheid, en onze standplaats is bij het kruis van Jezus. Dat zien wij dan ook woordelijk vervuld in dit Evangelie, en die de Heere Zich heeft uitverkoren en het meest wil begenadigen, die heeft de zwaarste beproeving door te maken. Zo wordt het woord vervuld: „Ik heb u gekeurd in de smeltkroes der ellende" (Jes. 48 : 18).

Hier zien wij de moeder van Jezus, en Maria Magdalena, uit wie de Heere zeven duivelen had uitgeworpen, en de moeder van Joses en Jakobus. Van laatstgenoemde heeft de Gemeente nog een Brief, die aldus begint: „Acht het voor grote vreugde, mijn broeders, wanneer gij in velerlei verzoeken valt".

Drie Maria's staan hier bij het kruis van Jezus, op enige afstand, omdat zij niet naderbij durfden komen, wegens de soldaten, die zich rondom het kruis hadden neergezet, om de gekruisigden te bewaken.

Ook Johannes, die Jezus liefhad, stond daar bij het kruis des Heeren. Als ik u doe opmerken, dat de moeder des Heeren daar bij het kruis stond, dat ook Johannes daar stond, en Maria Magdalena met de andere Maria, dan doe ik zulks niet, om u week te maken en gevoelens bij u op te wekken, die tot de gezondheid des geloofs niets bijdragen. Ik zou echter een ieder die van zijn lijden, smart en tranen zoveel ophef maakt, willen te verstaan geven, dat de hitte der verdrukking hem niet zo vreemd moet toeschijnen. Want ofschoon ik een man ben, die van mijn jeugd af meer geleden heb, dan u allen, acht ik het van weinig belang, als ik zulke lijdresses en zulk een lijder aanschouw.

Het vreselijkste lijden, dat ik ken, is dit zielslijden, dat men zijn leven en zaligheid gezet heeft op Gods Woord, op Zijn beloften en gerechtigheid, ... en zie, alles wordt aan een kruis genageld, alles gaat in de dood; ik zie het voor mijn ogen, dat alles in de dood gaat, en anders zie ik niets! Daar stormen alle machten des afgronds op ons aan. God is verre, en Die de Zaligheid zijn moest, kan niets uitrichten; de Schrift ligt gebroken.

Dat was het lijden van de moeder van Jezus, dat het lijden van de overige vrouwen en

van de discipel, die de Heere liefhad. Op aarde gevoelt men zich verlaten, en het is, alsof er geen God in de hemel meer is. De afgrond woedt, het arme hart zou wensen te bersten, maar — wat dan? Waar zouden de stukken blijven? Wat is er nu waar van de ganse zaligheid? Wat van de waarheid, van de trouw, van de macht Gods? Is er nog een God? Alles zwijgt! De dood overheerst alles! Wie houdt daar staande? Hoe komt het, dat men in zulk een lijden niet vergaat? hoe komt men er door?

Men wordt vastgehouden, men vergaat niet in zulk een lijden, men komt weer uit zulk een smeltkroes. Er zit Eén bij, en Hij, Die smelt, scheidt het schuim van het zilver, en later is er een heilig lachen.

„Simon, Simon“, - zo sprak Hij, Die gehoorzaam was tot de dood, ja tot de dood des kruises, - „zie, de Satan heeft ulieden zeer begeerd, om te ziften als de tarwe, maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude“ (Luk. 22 : 31, 32). En zo bad Hij in Zijn Hoge priesterlijk gebed: „Heilige Vader! bewaar ze in Uw Naam, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn, gelijk als Wij“ (Joh. 17 : 11).

Gods Woord is nochtans waar, al gaat het ook door de dood heen, ja het moet in de dood en door de hel heen, om des te heerlijker als Gods Woord aan de dag te komen.

Geen mens zal ooit beschaamd uitkomen, die om Gods waarheid of om der gerechtigheid wil is aangevochten; al bleef voor hem het „hoe?“ ook verborgen, ... de belofte zal niet uitblijven. Onze inwendige goddeloosheid moet ons slechts ontdekt worden; dat wij, als het er om gaat, Gods Woord niet voor Gods Woord houden in weerwil van alle tegenspraak, en het er ook niet voor kunnen houden.

Eén is er slechts, Die Gods Woord voor Gods Woord gehouden en tot ere gebracht heeft, ofschoon Hij daarmee in de dood ging, ofschoon God Hem verliet, Hem overgaf aan de toorn, aan de dood, aan de duivel en aan de bespotting door de hel en de gehele wereld; en daardoor, dat Hij Gods Woord boven alles stelde, heeft Hij, al moest ook alles in het graf, onze innerlijke goddeloosheid, dat wij Zijn Woord niet vertrouwen, verzoend, en heeft voor ons verworven, dat de belofte nochtans komt. Als een barmhartige Hoge priester, Die in alle dingen gelijk als wij is verzocht geweest (Hebr. 4 : 15), houdt Hij een aangevochtene te midden der verslindende golven het hoofd boven water; helpt hem er door, helpt hem er uit.

Zo heeft Hij van het kruis ook aan Zijn moeder hulp doen toekomen en haar staande gehouden; zo ook de andere vrouwen, zo ook zijn geliefde Johannes; zou houdt Hij nog staande een ieder, die van Zijn waarheid niet aflat, te midden van alle lijden; daarom bezwijkt men niet en wordt men uitgeholpen; Hij is de Voorspraak voor de Zijnen bij de Vader. (1 Joh. 8 : 1.)

Aan welke gevaren waren die arme vrouwen al niet blootgesteld! Het zwaard der aanvechting sneed haar door de ziel, en de schare, die de Heere hoonde, was maar al te zeer geneigd om Zijn moeder en Zijn aanhangers aan te vallen. Maar de zwakke vrouwen hebben zich aan al het uitwendige niet gestoord, en niettegenstaande de inwendige strijd, — zij konden Jezus niet verlaten, al ging het ook met Hem in de dood.

Dat is het wonderbare van het geloof, door Hem, Die hier aan het kruis hangt, in de Zijnen gewerkt. Het is er nochtans, het geloof, en het houdt niet op, zelfs niet in de hitte der hel, al heeft de aangevochtene naar zijn gevoel ook volstrekt geen geloof. Volgens de waarheid en de troost van het Evangelie *is onze oude mens met Christus gekruisigd, gestorven en begraven, en is met Christus opgewekt een nieuw mens, en met Hem gezet ter Rechterhand Gods*. Maar - dat is geen rekenvoorstel; volgens de ervaring staat de nieuw mens bij het kruis van Jezus, en moet de oude mens met al zijn lusten voor en na in de dood. Dat is de lijdensgeschiedenis van alle gelovigen en

heiligen in de gemeenschap met onze dierbare Heiland, opdat ook het leven van Jezus overvloedig in ons zij.

II. De hulp, die op hen neerdaalt van het kruis des Heeren, bij hetwelk zij staan.

Maar van het kruis onzes Heeren, bij hetwelk wij staan, daalt hulp op ons neer. Gelijk onze Heere in de zwakheid van Zijn kruis Zijn macht openbaarde in de zwakheid der vrouwen en haar bij Zijn kruis hield, zo wendt Hij ook nu nog Zijn hand tot de kleinen. Aan het kruis hebben wij een heerlijk voorbeeld, hoe de Heere Jezus te midden van Zijn lijden, met de dood voor ogen, in weerwil van de hevigste smarten aan lichaam en ziel, niet aan *Zijn* lijden, maar aan anderen en aan de vervulling van alle gerechtigheid denkt. Nauwelijks ziet Hij Zijn moeder, of de zorg voor haar vervult Hem terstond; zij is Zijn moeder, een weduwe. Tot nu toe heeft Hij voor haar gezorgd, thans kan Hij het als Zoon niet meer doen, en toch, - er moet voor haar gezorgd, goed gezorgd worden.

En hoe geheel overeenkomstig deze kommerlijke toestand zorgt Hij voor haar! Hij zegt niet: „Moeder”, - zulk een aanhef zou de moeder ter neergeworpen hebben. Hij zegt niet: „Ik ga Mijn heerlijkheid in, en dan zal Ik voor u zorgen”, - dat zou zij niet verstaan hebben. Hij zegt ook niet: „Moeder, Mijn Vader zal voor u zorgen, God is de Man der weduwen!” Nee, van het kruis daalt werkelijke hulp af, en de Heere vertroost meer met daden dan met woorden. Hij kiest uit Zijn discipelen een tot zoon voor Zijn moeder, Zijn geliefde Johannes, Zijn meest getrouwe discipel, die Hem het best verstond, die Hem als mens het liefst was, die Hij het meest vertrouwde, die Hij ook bij Zijn kruis bij zijn moeder zag staan.

Tot zijn moeder zei Hij: „Vrouw, zie, uw zoon!” en tot Johannes: „Zie, uw moeder!” En Johannes gehoorzaamt de Heere: „Van die ure aan nam haar de discipel in zijn huis”. — Dat was goed, dat hij terstond gehoorzaamde; want spoedig daarna zou de vreselijke duisternis, die drie uren aanhield, intreden, en gedurende die tijd mocht de moeder des Heeren niet bij het kruis van haar kind staan. Johannes had zijn eigen moeder, Salome. Die stond ook bij het kruis; het ging haar naar haar begeerte; zij had verlangd, dat haar zoon een voorname plaats in het rijk des Heeren zou bekleden. Groter erepost was er toch wel niet, dan voor de moeder des Heeren in haar weduwstaat en haar verlatenheid ten zoon, tot hulp en troost te zijn.

Hoe liefelijk heeft de Heere voor Zijn moeder en ook voor Zijn Johannes gezorgd. Johannes kon met zijn adelaarsblik der liefde alles raden, waar de vrouw behoefte aan had. Hij kon haar dienen, helpen en troosten, en hijzelf werd in de omgang met zulk een besliste en in alle, opzichten beproefde moeder, die van eigen verderf, van de ijdelheid der wereld en van het zichtbare, maar ook van het waarachtige der onzichtbare genade en van het onzichtbare leven boven anderen vervuld was, tot zijn ambt ten volle bekwaam gemaakt.

Hoe meer ik over deze gebeurtenis nadenk, des te meer gedachten van allerlei aard komen er bij mij op.

Het ondankbare vlees heeft zich poppen gemaakt, noemt ze *Maria*, toot ze met prachtige klederen, gouden kronen en edelstenen, en meent α zijn goed en geld tot Gods eer te besteden en Hem dankbaarheid te bewijzen. Aan het kruis kwam het echter aan de dag, dat alle vlees zou hebben laten omkomen de moeder van Hem, Die in het vlees kwam, opdat wij, die in Hem geloven, niet eeuwig zouden omkomen. Zo heeft dan onze Heere nog Zelf voor Zijn moeder moeten zorgen, toen men Hem alles ontnomen en Hem aan het kruis genageld had.

Hoe heerlijk echter straalt ons de wijsheid en de macht des Heeren van het kruis tegen,

- de wijsheid, met welke Hij voor zijn moeder zorgde, - de macht, waardoor Hij de Zijnen bij Zijn kruis hield en hen deed gehoorzaam zijn aan Zijn bevelen, hoewel zij naar het zichtbare niets meer van Hem te hopen hadden!

Hoe blinkt des Heeren ouderliefde ons tegen van Zijn kruis!

Nee, Hij is niet zó diep door smart en lijden ter neergebogen, dat Hij niet aan Zijn moeder zou denken!

Nee, Hij is niet zo in eigenliefde vergeestelijkt, zo los van de tedere banden, die God gelegd heeft, dat Hij denken zou: wat weet ik nu nog van een moeder; Ik heb hier wel wat anders te doen!

Nee, Hij is ook niet ongeduldig of onwillig jegens Zijn God, dat Hij lasteren zou en zeggen: „God helpt Mij niet; hoe zou Ik u helpen? God zorgt niet voor Mij, hoe zou Ik nog voor u zorgen?”

Nee, Hij denkt niet: ‘Ik ben in nood, als Ik er maar uit ben; mijn moeder zal geen gebrek lijden, daar kan God voor zorgen!’ Zulke gruwelijke en Godslasterlijke gedachten overvallen een mens, vooral zolang hij nog niet verootmoedigd is in zijn nood. Maar verzoend heeft de Heere zulke gruwelijke gedachten jegens Hem, zulke gedachten der eigenliefde, waarbij men het hart toesluit voor zijn naasten, toen Hij aan het kruis te midden Zijner smarten voor Zijn moeder zorgde; en verworven heeft Hij die Geest, in Welken een ieder, die voor God staat, in eigen nood het meest aan de Zijnen, aan de nooddruftigen, en het minst aan zichzelf denkt.

Nog eens, hoe straalt de liefde van de Heere voor zijn moeder ons tegen van het kruis! Is Hij niet een volkomen rechtvaardig mens, daar Hij te midden van eigen nood zo aan alles denkt? En weet gij, welke gerechtigheid Hij door deze daad heeft aangebracht? Die gerechtigheid, welke een grote ongerechtigheid bedekt, een ongerechtigheid, die zo algemeen is, en evenwel zo weinig als ongerechtigheid beschouwd wordt, — de overtreding van Gods gebod: „Eert uwen vader en uw moeder”. Vader en moeder staan in de plaats van God; God zien wij niet, maar in onze ouders stelt Hij Zich ons zichtbaar voor. De geringste ongehoorzaamheid jegens de ouders is ongehoorzaamheid jegens Hem. En God toornst schrikkelijk over deze ongehoorzaamheid.

Wilt het toch ter harte nemen, kinderen! Wilt het toch ter harte nemen, volwassen zonen en dochteren! Al zijn volgens uw oordeel uw ouders hard, al hebt gij volgens uw oordeel gelijk, — zo hebt gij evenwel ongelijk en zondigt gruwelijk tegen uw God, daar gij u verzet tegen Hem, Die u door de hand uwer ouders wil regeren. Hebt berouw en bekeert u van uw ongehoorzaamheid; en zo niet, - God zal uw geloof voor een gruwel houden! Is het u leed, zo bidt met David: „*Heere, gedenk niet der zonden mijner jonkheid*” (Psalm 25 : 7).

En o, dat wij het allen beseften en de Heere voor Zijn grote liefde jegens ons arme zondaren aanbaden. Wij zijn allen ongehoorzaam geweest jegens onze ouders en meerderen; deze ongehoorzaamheid, — Hij heeft ze verzoend aan Zijn kruis, en ons de Geest verworven, om de minste te zijn, en in de gehoorzaamheid de goede weg en de trouw leiding van onze God en Heiland tot ons tijdelijk en eeuwig heil te zien.

Hij, Die toenmaals voor Zijn geliefde moeder gezorgd heeft, zorgt ook nu nog voor alle verlatenen, voor alle weduwen en wezen, die op Hem hun hoop gesteld hebben. Hij heeft aan Zijn kruis de zonde verzoend, dat men verkiest wat het oog het meest behaagt, wat sterk is, wat machtig is, wat het meest gezocht is; dat men de weduwe gering acht en haar op het rouwgewaad trapt, dat men het verlatene verlaat, en het ongeachte niet opzoekt. Vergeving van zonden heeft Hij verworven voor een ieder,

die berouw heeft over zijn verkeerde keuze; en de Geest heeft Hij verworven, Die de zuivere en onbevleete godsdienst werkt: *wezen en weduwen te bezoeken in hun verdrukking, en zichzelf onbesmet te bewaren van de wereld*, die slechts zoekt en eert hetgeen voor ogen is. (Jak. 1 : 27.)

Wilt u de macht van Gods voorzienigheid kennen? Zij straalt van het kruis ons tegen. Er zou anders geen voorzienigheid Gods zijn; want hoe zou de hoge en heilige God Zich met verdoemeniswaardige mensen en daarenboven met al hun behoeften en noden kunnen inlaten, had niet Christus de zonde der wereld aan het vervloekte hout des kruises gedragen? Maar nu geschiedt het om des bloeds wil, dat alle zonden af wast, om de liefde, waarmede Hij ook Zijn moeder heeft liefgehad, dat ook alle ellendigen staande gehouden en heerlijk uitgeholpen worden.

Vandaar die wonderen van allerlei uitredding voor moeders, voor weduwen, voor verlatenen, voor noodlijdenden, zelfs wanneer zij de Heere nog niet kennen, hoeveel te meer, wanneer zij Hem aanroepen.

Vandaar al die wonderbare leidingen, dat een weduwe een zoon, een Johannes, vindt, dat twee, samen komen bij het kruis des Heeren, dat de een de ander ontmoet, en de een de ander tot hulp en bijstand en dienst in de Heere wordt toegevoegd.

Vandaar de wonderbare leidingen in het samen wonen, ook de wonderbare leidingen bij echtverbintenissen in de Heere.

Altijd blijft het waar: wie bij het kruis blijft, wordt daar staande gehouden, beschut en bewaard voor de woede des duivels en der wereld, en ondervindt, dat hij niet tevergeefs bij het kruis gebleven is, maar dat het hem veeleer honderdvoudig vergolden wordt. Het zondige van elke verbintenis, die Hij tot stand gebracht heeft, neemt Hij aan Zijn kruis op Zich voor allen, die zich tot Hem wenden; en het goede, het heilige daarvan brengt Hij teweeg door Zijn voor ons aan het kruis verworven Geest, naar Zijn barmhartigheid over ons, opdat alles zij tot lof van Zijn Naam en van Zijn liefde.

Onze dierbare Heere en Heiland heeft Zich een Gemeente gekocht en verkregen aan Zijn kruis. Voor en na komen zij allen van het kruis in des Vaders huis. Alvorens zij het kruis verlaten, slaan zij het oog op de hunnen, — en de zorg voor hen, de raad, de troost, de zegen, — welke is de bron, waaruit dat alles vloeit? Vanwaar komt het, dat wij de onze aan de Heere kunnen overlaten?

Wij weten het, van Zijn kruis, hoe Hij voor Zijn moeder zorgde. Zo heeft Hij nog lief, zó zorgt Hij nog, blijft en leeft als onze Trooster, Raad, Verlosser en sterke God, die wij aan de onzen achterlaten.

Wel ons, zo wij bij het kruis van Jezus staan! Al schijnt alles in de dood te gaan, — de Man, Die om onze zonden met bloed en wonden bedekt was, zorgt wel Koninklijk voor ons, en dit is Zijn belofte: „*Ik leef, en gij zult leven!*” Amen.

Nazang: Psalm 146 : 3.

*Zalig hij, die in dit leven
Jakobs God ter hulpe heeft;
Hij, die, door de nood gedreven,
Zich tot Hem om troost begeeft;
Die zijn hoop, in 't hachlijkst lot,
Vestigt op den Heer, zijn God.*

13. „VOORWAAR ZEG IK U: HEDEN ZULT GIJ MET MIJ IN HET PARADIJS ZIJN.”

Leerrede over Lukas 23 : 39-43.
Gehouden 28 Maart 1847.

Voorzang: Psalm 51 :8, 9, 10.

*Heer', open Gij mijn lippen door Uw kracht,
Zo zal mijn mond Uw' lof gestaág vermelden.
Geen offer kan voor mijn zonden gelden;
Behaagd' U dat, straks wierd het U geslacht.
Indien Gij lust in brandend' off'ren hadt,
Dan wierd het vuur door mij gewis ontstoken;
Ik spaarde dan noch zorg, noch vlijt, noch schat,
Maar zou 't altaar van offervee doen roken.*

*Gods offers zijn een gans verbroken geest,
Door schuldbesef getroffen en verslagen.
Dit offer kan Uw heilig oog behagen;
't Is nooit, o God, van U veracht geweest.
Doe Sion wel, laat om mijn zwaren val
Uw goedheid niet van zijn burg'ren wijken;
Bouw Salem op, laat nooit zijn muur en wal,
Door Uw straf, voor 's vijands macht bezwijken.*

*Dan vindt Gij in onz' offeranden lust,
Waarmee wij U, naar 't heilig recht, vereren;
Dan zal 't altaar de varren gans verteren;
Dan wordt het vuur daarop nooit uitgeblust.*

Mijn geliefden!

Geheel naar waarheid is het, wat God van het land Zijner belofte gezegd heeft: dat het een land is, vloeiende van melk en honig. Want wie in de rust Gods is ingegaan, zingt en speelt de Heere in zijn hart: „Uw liefelijk Evangelie is meer dan melk en honig." Hebben wij daarvan hier zulk een smaak, dat wij menigmaal dronken worden en ons overstelpt gevoelen van de rijke troost van Zijn huis, — wat zal het eenmaal zijn, wanneer wij zullen zien van aangezicht tot aangezicht, en het alles kennen, gelijk wij gekend zijn, wanneer het volmaakte eenmaal zal gekomen zijn? Thans is ons profeteren maar ten dele, en nochtans is dit zulk een „ten dele", dat de gehele wereld en al het lijden van deze tegenwoordige tijd ons niet eens één zucht waard is tegenover de uitnemendheid der liefde van Christus. Want welk een Koninkrijk heeft Hij, onze grote God en Verlosser, ons door Zijn lijden en Zijn dood bereid? Het is toch waarlijk een Rijk van genade en van vergeving van zonden! Ja, voorwaar een Rijk, dat louter uit onderdanen bestaat, over welke zich elk aards koning zou schamen! Gij kent immers uw roeping: Niet vele wijzen naar het vlees, niet vele machtigen, niet vele edelen zijn geroepen, maar wat dwaas is bij de wereld, dat heeft

God uitverkoren, en wat zwak is en wat onedel is hij de wereld, en het verachte en hetgeen niets is, opdat Hij te schande zou maken de wijzen, en wat sterk is, en wat iets is; *opdat geen vlees zou noemen voor Hem, maar opdat wie roemt, in de Heere roeme.* En wie niets is zucht altijd: „Uw Koninkrijk kome“: want hij heeft er een welbehagen aan, dat in dit rijk wordt opgenomen, wat niets is; want hij baadt zich in deze zaligheid, dat zijn Koning verheerlijkt wordt, Die ook hem als een „niets“ heeft opgenomen in de onuitsprekelijke heerlijkheid van Zijn eeuwig heil.

Laten wij ons laven aan zulke waarheden, terwijl wij met elkaar overwegen, hoe het allereerste lid, dat in de Gemeente onzes Heeren na Zijn dood werd opgenomen, de eerste onderdaan, die Hem in Zijn nieuw Koninkrijk voor de troon volgde, en die het onze Heere behaagde aan zijn geliefde Vader en alle heilige engelen als de eersteling Zijner verlost en voor te stellen, — *een moordenaar was.*

Dat en waarom wij zulk een Evangelie bij de medicijnmeester Lukas vinden, zal ieder, die wonden en krankheden kent, wel gissen.

Wij overwegen als onze tekst: Lukas 23 : 39-43.

En een van de kwaaddoeners, die gehangen waren, lasterde Hem, zeggende: Indien Gij de Christus zijt, verlos Uzelf en ons.

Maar de andere, antwoordende, bestrafte hem, zeggende: Vreest gij ook God niet, daar gij in hetzelfde oordeel zijt? En wij toch rechtvaardig, want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben; maar Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan. En hij zeide tot Jezus: Heere, gedenk mijner, wanneer Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn.

En Jezus zei tot hem: Voorwaar zeg Ik u: Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn!

Tussenzang: Psalm 22:12.

Gij, die God vreest, gij allen prijst de Heer’;

Dat Jakobs zaad Zijn' groten Naam vereer’;

Ontzie Hem toch, o Israël, en leer

Vertrouwend wachten.

Wie Mij veracht', God wou mij niet verachten,

Noch oor noch oog van Mijn verdrukking wenden;

Maar heeft verhoord, wanneer ik uit d'ellenden

Riep naar omhoog.

I.

Toen de Profeet Jesaja voorzeide: „Hij is met de overtreders geteld geweest“ (Jes. 53 : 12), geloofde bezwaarlijk iemand in Israel, dat hij zijn Messias met de overtreders gelijk rekende. Even bezwaarlijk als een Christen het kan geloven, dat hij, wanneer het er op aankomt, Christus met de overtreders gelijk rekent. Want vlei mij, profeteer mij, wat ik zo graag wil, zeg tot mij: „U bent vroom, daarom wordt u zalig“, dan zult u in mijn oog een goede Christus zijn. Maar als u mij met mijn aanmatiging neerslaat, tot in de afgrond der hel; als u mij profeteert: „Wat gij u inbeeldt, hebt u niet; wat gij u voorstelt, verkrijgt u niet; wat gij beweert te zijn, bent u niet“; — dan zal ik het niet begrijpen, dat *dit* alleen liefde en trouw is, opdat ik waarachtig voor God in gerechtigheid mocht gevonden zijn. Dan houd ik u niet voor een goed Christus, maar stel u met de overtreders gelijk, en sla u met hen aan de schandpaal, en u bent in mijn ogen erger dan de duivel. Daarom stel ik mijzelf tot een Christus en help mij met een

ingebeelden; tenzij ik verootmoedigd worde door de Geest Gods. Maar of men het weten wil of niet, Gods gerechtigheid is openbaar geworden, en tegelijk de haat van alle vlees tegen de genáde. Zolang men nog een Profeet voor zich had, kon men zich staande houden met te zeggen: „Gij zijt de Christus niet". Toen echter Christus Zelf in het vlees verscheen was, heeft al het vrome en goddeloze vlees het moeten openbaren, wat het dan eigenlijk van de Christus dacht. Toen heeft het Hem met de overtreders gelijk gerekend, omdat alle vlees in waarheid niets van Wet, zonde en genade weten wil, en zich derhalve aan Hem ergerde. Zó werd de profetie, het getuigenis van de Profeet: „Zó doet het vlees; en zó doet God in Zijn genade", vervuld, en werd de Heere gekruisigd tussen twee kwaaddoeners.

Het is niet nauwkeurig te bepalen, wat voor kwaaddoeners het geweest zijn. De spotachtige woorden van de een: „Zijt Gij de Christus?" dat is: „Zijt Gij de Messias?" — geven echter voldoende grond voor het vermoeden, dat zij Joden geweest zijn, en wel zodanige, die, uit ijver voor hun voorvaderlijke overleveringen, welke zij voor Gods waarheid hielden, zich aan de gehoorzaamheid aan de Romeinen onttrokken en zich in de gebergten en spelonken van het land ophiielden, en schijnbaar voor de goede zaak, om onrust te stichten en de Romeinen zoveel mogelijk afbreuk te doen, van roof en moord geleefd hebben.

Onze Heere is volgens de voorzegging niet alleen met de overtreders geteld geweest, maar Hij is ook bespot geworden. Want zó luidde wederom de voorzegging: „Ik ben een smaad van mensen en veracht van het volk. Allen, die Mij zien, bespotten Mij; zij steken de lip uit, zij schudden het hoofd" (Psalm 22 : 7, 8). Ook dát heeft het volk ten tijde van David niet willen geloven, dat het zijn Christus bespotten zou, zomin als een Christen het nog gelooft, dat hij met zijn Christus de spot drijft, wanneer het er op aankomt.

Maar wat is alle ongelooft, waarbij men acht geeft op hetgeen men ziet, in plaats van te geloven hetgeen men niet ziet, anders, dan spotten met zijn Christus? Aan het kruis is het wel gebleken, hoe waarachtig de voorzeggingen en getuigenissen Gods zijn: „Gij rekent Mij de kwaaddoeners gelijk; Ik laat Mij met deze gelijk rekenen, en terwijl Ik zulks doe, neem Ik uw misdaad weg, om u, kwaaddoeners, de gerechtigheid aan te brengen, u dan het geloof toe te rekenen, en u van al uw misdaden te genezen. Gij spot met Mij, omdat Ik een worm ben in uw plaats, en geen man, omdat ik in de zwakheid des kruises en des doods kom om uwentwil, en Ik Mij laat bespotten, ook in stilheid uw smaad en hoon draag, die gij verdiend hebt, opdat Ik, nadat Ik u eer en heerlijkheid verworven en uw schande, uw vloek en smaad uit het midden weggedaan heb, u beschame met zulk een eer, en te schande make al uw aanmatigheden, wanneer Ik u bezocht zal hebben niet de macht Mijner liefde".

Dat het er zó mee gesteld is, en dat alle vlees, zowel wat vroom als wat goddeloos is, niets van de heerlijkheid des kruises verstaat, is openbaar geworden, toen onze Heere aan het vervloekte kruishout hing. Want niet alleen de oversten van het volk, de priesters en de schriftgeleerden, die toch anders de 22ste Psalm van de Messias uitlegden, hebben met Hem gespot, maar zelfs de kwaaddoeners, die daarvoor toch volstrekt geen grond hadden, veeleer uit eigen ervaring konden weten, hoe ver het met een mens kan komen, — gesteld namelijk, dat Jezus Zich als een Messias had willen voordoen, zonder het te zijn.

Zo spot dan ook met Hem een der kwaaddoeners, die aan zijn kruis nog vroom heeft willen zijn, en de priesters heeft willen gelijk geven, terwijl hij Christus verwijt: „Indien Gij de Christus zijt, verlos Uzelf en ons". Hij spot met een Christus, van Wie het

scheen, als kon Hij Zichzelf en de kwaaddoeners niet van het kruis verlossen, hoeveel minder de Joodse natie van de macht der Romeinen bevrijden; want dit was het, wat men van de Messias naar vleselijke begrippen verwachtte.

Hoe groot is toch de rijkdom van Gods lankmoedigheid, dat Hij ook deze spot en hoon over Zijner geliefden Zoon heeft laten heengaan! Hoe groot is de vrijwillige liefde van Christus, dat Hij zulk een hoon in onze plaats en van ons heeft willen verdragen. Ik zeg „in onze plaats”; want wat hebben wij met onze zonden anders verdiend, dan eeuwig een voorwerp van de spot en hoon en smaad der duivelen te zijn? Ik zeg „van ons”; want wat doen wij gedurig anders, dan het over onze lippen te laten komen: „Is Hij de Christus, zo verlosse Hij Zichzelf en ons”, wanneer wij in overmoed van ongelooft wandelen en ons ergeren aan de uiterlijke kruisgedaante en schijnbare machteloosheid der onzichtbare heerlijkheid?

Onze Heiland heeft gezwegen en geloofd. Hij heeft het ook aan de Heilige Geest overgelaten, wie van de mensen Zijn lijden ten goede zou komen. Aan Zijn Vader gehoorzaam zijnde tot in de dood, zal Hij Zich in stilte gesterkt en gelaafd hebben aan de 22ste Psalm, ook in Zijn binnenste geroepen hebben: „Laat hen door Mij niet beschaamd worden, die U verwachten”, zoals wij in de 69ste Psalm van Hem lezen.

Het laat zich evenwel denken, dat een zodanig gedrag der mensen de Heere diep moet gesmart hebben, en dat zulk spotten en honen Hem de wateren des lijdens schier over de lippen hebben gebracht; want het kon niet anders, dan dat zulk een spot en hoon bij Hem de aanvechting ten top voerde, zodat Hij bijna onder het lijden had moeten bezwijken; want waar de mensen zó smaden en spotten, daar breekt ook de ganse hel los, en fluisteren alle duivelen Hem in het oor: „Zijt Gij de Christus, zo verlos Uzelf, dan zullen wij geloven”. Zo spotten de duivelen dan ook met zijn machteloosheid, zeggende: „Gij zijt aan handen en voeten doorboord, — wij zijn over U! de zonde is over U! de schuld is op U! de oordelen des toorns zijn over U! Hoe zou U de Christus kunnen zijn?”

Dat het bij de Heere zó moet toegegaan zijn, blijkt daaruit, dat de machten der duisternis ook nu nog de heiligen van Christus onder allerlei nood, lijden en zonden pogen te bedelven. Daarvoor roepen dan de duivelen hun heiligen bijeen, opdat die met de machteloosheid van de heiligen van Christus naar hartenlust de spot drijven. Vanuit de vesting van hun duisternis bespotten zij Gods ellendigen dan ook dapper, dat deze zich niet weten te helpen. Nu echter is Christus nabij. Hij is niet meer machteloos, al schijnt Hij in de Zijnen machteloos te zijn. Hij zal altijd eer inleggen met de Zijnen, zodat zij in Hem in hun machteloosheid machtiger zijn, dan de duivel met al zijn geweld. Hij zal de hel wel te schande weten te maken; zodat Gods heiligen uit dergelijke hete aanvechtingen des te heerlijker zullen te voorschijn komen.

Want hoe heerlijk ging het aan het kruis toe. De Vader heeft de Zoon in geen ding beschaamd, hoewel het de schijn had, als ware Hij niet mede in het strijdperk. Toen de aanvechting ten top steeg, toen juist moest de duivel opnieuw een slag verliezen. Terwijl hij de Heere bespotten en Hem door zijn werktuigen, de kinderen des ongeloofs, liet beschimpen, toen juist werd hij zelf zó tot een spot, dat hem de baktanden werden uitgeslagen, zodat hij van nu aan geen arm en weerloos schaap van de kudde van Christus meer kan bijten. Ook werd de spot en hoon, wijsheid en vroomheid van alle vlees zelf tot een spot, en de Heere werd machtig gesterkt tegen hetgeen weldra volgen moest, namelijk het algehele verlaten-zijn van zijn God.

Het dwaze Gods aan het kruis heeft gezegepraald over alle menselijke wijsheid.

Wat gebeurde er?

Terwijl de een kwaaddoener uit huichelachtige vroomheid, uit zucht om mensen te behagen, en uit verhaging der zonde, hoewel de dood en het gericht voor ogen hebbende, de Heere bespot; terwijl de oversten des volks, anders uitbreiders van het Rijk van de Messias, met de Heere spotten, omdat zij niet wilden weten, dat wij allen met onze afval van God het kruis verdiend hebben, en daarom geen Borg des Nieuwen Verbonds in Christus aan het kruis konden zien, — want zij waren immers vroom en rechtvaardig, bekeerd en welverzekerd, wat zij ook van zonden leren mochten, — opent een der kwaaddoeners de mond en geeft ons allen een Catechismus en een geloofsbelijdenis, die alle Catechismussen en belijdenissen, die ooit gemaakt zijn, verre overtreft. Hij spreekt woorden, die alle engelen Gods en al zijn heiligen eeuwig zullen indachtig blijven.

Opeens vervult een ijver Gods deze zondaar en grijpt hem plotseling aan: „Vreest gij", zo spreekt hij tot de anderen kwaaddoener, „vreest gij ook God niet?" Met dit „ook niet" werpt hij op eens alle gerechtigheid der overpriesters, der schriftgeleerden, der Farizeeën en van het ganse volk omver, getuigt en predikt hun, dat niemand van hun God vreest.

Dat was een Dr. Maarten Luther aan het kruis; deze kwaaddoener! Die heeft voor geen paus gevreesd; dat kwam daarvan, dat hij een groot zondaar was. Hij had zeer grote, zware zonden, en wanneer men dat gevoelt, dan vreest men God alleen, en niet meer de mensen. „Van u" zo zegt hij tot de andere misdadiger, „had ik ten minste nog iets beters verwacht." Een snijdend getuigenis tegen de vrome Joden, dat een kwaaddoener ten minste eerder God kon vrezen, dan zij.

Verder zegt hij: „Gij zijt in hetzelfde oordeel, als deze Man, die gij hoont", en hij sluit zichzelf daarmee niet uit: Wij ondergaan dezelfde straf als Hij. Daar is plotseling de liefde jegens Christus en de naaste in hem ontwaakt. Hij wil, dat zijn medekwaaddoener een ellendige en een medegenoot in hetzelfde lijden niet lastere! Hij verklaart echter met duidelijke woorden de straf, die Christus lijdt, voor een *plaatsbekledend* lijden.

Hij spoort zijn medegenoot tot boete en bekering aan, als hij tot hem zegt: „Gij vreest God niet", en hij legt de opmerkelijke belijdenis af, dat hij, ofschoon hij zich in zulk een verdoemenis aan het kruis gevoelt, nochtans van de vreze Gods vervuld is. Hij doet evenals Jona, die in één adem zei: „Ik vrees God", en: „Werpt mij over boord!" (Jona 1 : 9, 12.) Hij rechtvaardigt de Heere, en veroordeelt zichzelf, getuigt van eigen schuld, en van de heilige onschuld van Christus; want hij zegt: „Wij zijn rechtvaardig in dit oordeel, want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben; maar Deze heeft niets onbehoorlijke gedaan".

Juist omdat hij zich als moordenaar aan het kruis in de verdoemenis gevoelt, en zich als overtreder moet aanklagen en weet, hoezeer God te vrezen is, gelooft hij het Artikel *van de vergeving der zonden*, ofschoon hij wellicht nimmer zulk een Geloofsartikel heeft gelezen; want hij zegt tot Jezus: „Heere, gedenk mijner!" Juist vanwege zijn grote nood, zijn schuld en zonde bidt hij de Heere: „Gedenk mijner." Dat is: Gedenk aan mij, die een zondaar, een moordenaar ben, aan mij, welke schrikkelijke en zware zonden ik buitendien ook nog op het geweten heb. Hij bidt niet: „Heere, bekeer mij, geef mij het geloof, maak mij heiligheid, neem mijn zonden eerst van mij weg". Hij maakt niet veel ophef, heeft niet veel aanmatiging. Hij bidt in alle eenvoudigheid, *of de Heere aan hem wil gedenken*.

Hij belijdt dus hét geloof, dat de Heere in Zijn Koninkrijk aan zulke zondaren gedenkt, als hij er één was. Hij spreekt het geloof uit, dat de Heere een Rijk heeft van

genade en kwijtschelding van zonden; een Rijk, waarin Hij aan zodanigen gedenkt, die zich anders der eeuwige straf. waardig gevoelden.

Deze kwaaddoener stoort zich weinig aan al het zichtbare. Hij gelooft, hoewel hij niets ziet. Hij ziet een mens vóór zich, en aanbidt Hem als de Jehovah. Hij ziet een kruis, en gelooft een stoel der ere. Hij hoort, hoe Jezus gehoond wordt, hij ziet, hoe Hij, doorboord aan handen en voeten, aan het kruis hangt, en bijna onder de last des lijdens bezwijkt, — en hij gelooft in weerwil van dat alles de heerlijkheid van de Gekruisigde. Hij gelooft door hoon, spot, smaad, lijden en dood heen. Hij gelooft aan Hem, aan Wie geen mens in die ure geloofde; aan Hem, op Wie al de discipelen, een Johannes en drie vrouwen uitgezonderd, slechts de moed hadden om van verre het oog te houden.

Dat was nu een zoete druppel in de bittere lijdenskelk, die onze Heiland te drinken had; een ogenblikkelijke, machtige versterking, ook naar het uitwendige, van omhoog voor de Zone Gods, voor onze dierbare Middelaar, een antwoord op Zijn klacht, zoals wij die bij de Profeet Jesaja lezen: „Ik heb tevergeefs gearbeid"; en: „Mijn recht gaat van Mijn God voorbij" (Jes. 49 : 4; 40 : 27); een beloning voor Zijn getuigenis: „Ik zal Mijn betrouwen op Hem stellen" (Psalm 18 : 3, Hebr. 2 : 13); een begin van de vervulling der voorzegging: „Als Zijn ziel zich tot een schuldoffer zal gesteld hebben, zo zal Hij zaad zien; en het welbehagen des Heeren zal door zijn hand gelukkig voortgaan" (Jes. 53 : 10); een stem temidden van de hoon des duivels en der mensen: „Gij zijt nochtans de Christus!" en een gebeurtenis, die meer betekent, dan al wat anders op aarde is voorgevallen.

Het antwoord van onze Heere was overeenkomstig het geloof van de kwaaddoener, en overtrof diens bede; zoals altijd wat de Heere geeft, boven bidden en denken is. De Heere gaf hem niet ten antwoord: „Voorwaar zeg Ik u: Ik zal aan u gedenken, als Ik in Mijn Koninkrijk zal gekomen zijn"; maar: „Voorwaar zeg Ik u: Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn!"

Behoeven wij nog te vragen, hoe de Heere de Beginner en Voleinder van ons geloof is? Behoeven wij nog te vragen, wat op de bodem van het hart van onze Heere lag? Temidden van hoon en bespotting wankelt de trouw Heiland, de Knecht en Uitverkorene Zijns Vaders, niet. Hij ziet de schande, Hij gelooft de ere. Hij kan niets uitrichten, Hij gelooft, dat Hij alles in Zijn hand heeft. Hij beschikt over de hemel en ontsluit aan Zijn kruis zijn hemel der heerlijkheid voor de kwaaddoener.

„Voorwaar!" zó luidt Zijn eerste woord; en daarmee ontnemt Hij de misdadiger alle twijfel. Amen, zó zij het! Klaagt gij uzelf aan, en verklaart gij Mij rechtvaardig, — verklaart gij uzelf voor schuldig, Mij echter voor onschuldig, — erkent gij, dat Ik deze straf voor u draag, zó zij het! Amen, ontvang uw bede! „U zeg Ik", — Ik zou het graag ook aan anderen zeggen, maar die menen, dat zij geen zonden hebben. U zeg Ik, u, kwaaddoener, — u, zondaar: het is u alles kwijtgescholden. Schaamt gij u Mijner niet aan Mijn kruis, Ik schaam Mij uwer niet aan uw kruis. Nog heden ga Ik huiswaarts, nog heden zult gij daar zijn, waar Ik ben; heden met Mij in het Paradijs.

In het Paradijs, — zonderling woord! Waarom niet: In Mijn Koninkrijk? U gevoelt het, mijn geliefden, wat op de bodem des harten van de Heere Jezus lag: liefde tot hetgeen verloren was; de ere van Zijn Vader, — Hem alles weer te herstellen. In het paradijs zijn wij verlorenen geworden; in het paradijs is de Wet Gods vertreden, is de ere Gods aangetast, het geloof aan Hem door onze moedwillige overtreding teniet gemaakt; in het paradijs hebben wij onszelf geheel en al te gronde gericht. En het paradijs is ons voor eeuwig gesloten geworden. En wie naderen wil met zijn: „Alles,

wat de Heere gezegd heeft, zullen wij doen", zal ervaren, hoe machtig en vreselijk de donder en de bliksems van de berg van Gods heiligheid zijn. „Het paradijs herstel Ik weer voor Mijn God, en wat slechts zondaar is, en als zodanig Mij aanroept, breng Ik mede daarbinnen." — Dat moet de waarheid zijn geweest, waarmede zich de ziel van onze Heere bezig hield, toen Hij tot de kwaaddoener zei: „Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn!"

II. Nadat wij nu de woorden van onze tekst tot onze stichting beschouwd hebben, zo laat ons overgaan tot het maken van enige opmerkingen tot onze bijzondere lering, vermaning en vertroosting.

(1) En zo vragen wij dan ten eerste: *Is deze misdadiger plotseling aan zijn kruis bekeerd geworden, of heeft hij vroeger misschien menige opwekking ten goede gehad, wat hier aan het kruis weer opgeleefd is?*

Daarop antwoord ik vooreerst, dat ik volstrekt geen bedenking maak om aan te nemen, dat deze misdadiger een Jood is geweest, dat hij in zijn jeugd onderwijs uit de Wet en het Woord Gods zal ontvangen hebben; dat hij ook menige opwekking ten goede zal gehad hebben; maar nog minder maak ik bedenking, om te beweren, dat hij moge vroeger geweest zijn, wat hij wil, dat hij evenwel *niets* geweest is. De mens zoekt altijd het leven in het vlees, omdat hij het graag in zich zoekt, en hij moet het leven *in de waarheid Gods* zoeken. Ook niet in de eigen wil, maar in de vrijmacht der genade. En wie deze vrijmacht op het hoogst verheft, die is er wel het best aan toe. Ik maak verder geen bedenking, om te beweren, dat God deze misdadiger van eeuwigheid gekend heeft; want wij kunnen niet anders dan er een eeuwige vreugde aan hebben, dat God alle machten der hel en alle theologie des vleses tot een spot gemaakt heeft, toen zij met Hem spotten, en Zich een misdadiger verkoren heeft, om door hem alle heerlijkheid, - welke niet Gods heerlijkheid is, - teniet te maken; en ons een Catechismus en een geloofsbelijdenis voor te schrijven, waarbij men getroost leven en sterven kan.

Ten laatste merk ik aan, dat wij niet wijzer mogen zijn, dan de Heilige Schrift. Die gerechtvaardigd is uit het geloof, schrijft op heel zijn vorig bestaan de dood, en heeft het zelf ervaren, dat deze rechtvaardiging in één ogenblik geschiedt. Nu lezen wij in de Schrift, *dat de kwaaddoener aan het kruis gerechtvaardigd werd uit het geloof*; bijgevolg geschiedde dat in één ogenblik. Dat vlees zich van de bekering een Christus, en verder Christus, de genade en de Heiligen Geest tot medehelpers maakt, in plaats van tot de enige oorzaken en voleinders des geloofs en der zaligheid, dit stoot de waarheid der Schrift niet omver, welke ons een kwaaddoener voorhoudt, die plotseling begon zichzelf te verdoemen, God te rechtvaardigen en heel de zaligheid zijner ziel in de handen van Christus te stellen en Hem aan te roepen als de Heere van het Koninkrijk der hemelen, dat Hij aan hem, de zondaar, de verloren en verdoemenswaardigen kwaaddoener, gedenken mocht.

(2) Ten tweede vragen wij: Waarop hebben wij meer te letten: op moordenaarsgenade, of op moordenaarsgeloof?

Daarop antwoorden wij: op moordenaarsgeloof. Achter moordenaarsgenade verschuilt zich dikwijls de arglistigheid der eigengerechtigheid, en deze spreekt aldus: kom ik er met het mijne, dat ik nu heb niet door, dan is er toch eindelijk bij God nog moordenaarsgenade, en dan zal deze mij ten laatste nog altijd ten goede kunnen komen. Dat is met andere woorden: zó erg ziet het er met mij nog niet uit, als met die kwaaddoener. Wil men bewijzen hebben, zo steke men de hand slechts in de boezem

en vrage zich af, of men zich niet altijd vleit: ik meen het toch beter dan die, ik ben ook beter. En willen wij zulks evenwel niet erkennen, dan zullen ons onze eigen woorden moeten veroordelen, indien wij maar in onze gedachten willen terugroepen, hoe wij nog gisteren of eergisteren over deze of genen van onze naasten ons uitgelaten hebben. Wie *moordenaarsgenade* wil, die zij ook waarachtig een moordenaar en belijde met Paulus: „Mij, de voornaamsten der zondaren, is barmhartigheid geschied"; anders is het een woord der lippen en geen waarheid in het binnenste.

(3) Ten derde vragen wij: *van welke geaardheid was het geloof des moordenaars?*

Hierop antwoorden wij: Het is een zaligmakend geloof geweest; het heeft ook alle vrucht des Geestes in zich gehad, en dat is gebleken; want hij heeft God gevreesd, heeft geen onschuld bij zich kunnen vinden, maar alleen schuld en verdoeming. Hij heeft zichzelf aangeklaagd wegens zijn zonde. Hij heeft bekend: „Ik ben rechtvaardig in dit oordeel en ontvang straf, waardig hetgeen ik gedaan heb"; — hij heeft op de onschuld van Jezus gezien, Diens gerechtigheid aangegrepen en, ofschoon hij dood, zonde en hel, kruis en smart vóór zich had, nochtans tot Hem geroepen: „Heere, gedenk mijner!" En zo is de volkomen vervulling der Wet bij hem geweest, de liefde Gods en des naasten. Vorstelrijk heeft hij van Christus gepredikt, en allen de waarheid voorgehouden, waar geen mens de mond opende, dan om zijn Christus te honen.

(4) Ten vierde vragen wij: *zijn wij uitnemender? Hebben wij iets op anderen vooruit?*

En daarop antwoorde een iegelijk onzer, zo hem het Evangelie dierbaar is: ik wil niets op een ander vooruit hebben; ik geloof zoals de moordenaar, en wil sterven zoals de moordenaar, al zou mij ook nog een lange duisternis te wachten staan, en al zou men mij ook ten laatste nog de benen breken, gelijk zulks de kwaaddoener geschiedde. De onschuld van mijn gekruisigde Heiland en het „voorwaar" van Zijn liefelijk Evangelie, dat van Zijn lippen vloeit, is mij genoeg. De gehele taal Kanaäns, mijn gehele weg, mijn gehele bekering, mijn gehele eertijds, al mijn doen, mijn vorderen en mijn achteruitgaan in de heiligmaking, al mijn geloven, alle vorige ervaringen van genade, al mijn weten dat ik zo blind geweest ben, - sedert echter ziende geworden ben, - mijn gehele geestelijk verstand, vroeger verworven kennis, roeringen en bewegingen des Geestes, vorige blijdschap en vrede, heel mijn tegenwoordig bestaan, hetzij ik mij vertroost of veroordeeld gevoel, — het ga alles samen, met al mijn goeddoen en met al mijn lelijke, stinkende zonden; het ga alles in dit éne op: „Ik vrees God. Christus is in mijn verdoemenis geweest. Hij heeft mijn schuld, straf en zonde op Zich genomen. Hij heeft in mijn hel geleden, is in mijn plaats aan de duivelen en al de toorn Gods tegen de zonde blootgesteld geweest. — En ik, wat ben ik bij dat alles? Aan het kruis hang ik; overgegeven ben ik aan de ellende en aan de ijdelheid vanwege mijn zonden en hartstochten".

In zulk een toestand met mijn Christus spotten, nee, dat mag ik niet. Rechtvaardig werd ik tot de eeuwige dood veroordeeld. Ik lijd, wat mijn daden waardig zijn. Maar Hij moet de ere en de kroon hebben. Dat Hij onschuldig geleden heeft, dat heeft Hij voor zijn kwaaddoener gedaan. Ach Heere, gedenk mijner; Gij zijt immers Koning van een Rijk, waarin Gij U niet schaamt, hoeren, tollenaars en moordenaars op te nemen! En ik heb mijns Heeren kruis en Zijn Evangelie, en wil van niets anders weten; *dat moet mij de duivel laten staan, en hij zal er genen dank voor hebben.* (Luther) God maakt uit harde stenen heiligen, die op eenmaal volmaakt zijn, Hem ten dienste.

Zo klinkt de juichtoon van onze Christus: „Ziet, Ik en de kinderen, die Mij de Vader gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël, van de Heere der

heirscharen, Die op de berg Sion woont" (Jes. 8 : 18; Hebr. 2 : 13).

O dat heerlijke Golgotha! Stilt uw tranen, gij aangevochtenen! Een zee bruist en stroomt van daar naar beneden, een zee van liefde; zij sleept met zich mee en heeft met zich weggevoerd alle zonden in één ogenblik.

Ik heb u vier vragen en vier antwoorden voorgelegd. Nu heb ik nog vier opmerkingen tot onze vertroosting.

(1) Wij hebben een nieuw Paradijs. Dat weten wij uit de mond van onze Heere dat wij een nieuw paradijs hebben. Want Hij heeft tot de moordenaar gezegd: „Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn". Daarmee heeft Hij het oude paradijs toch niet bedoeld, want dat was een zichtbaar paradijs, en op Golgotha heeft men verder niets gezien, dan dat de Heere Zijn geest gaf, en dood van het hout werd genomen. Men heeft daar niets anders gezien, dan dat de kwaaddoener de armen en benen gebroken werden, en dat hij daarna, zo goed als het ging, op Golgotha onder de aarde werd bedolven. Toen dat echter op Golgotha geschiedde, was de Heere reeds in het Paradijs; spoedig volgde de kwaaddoener de Heere was met Hem in het Paradijs. Zo ligt dan dit Paradijs hierboven; en is een nieuw Paradijs. Over zulk een boodschap, dat wij een nieuw Paradijs hebben, moeten en mogen wij ons van harte verheugen en vrolijk zijn. Want wat hebben wij hier beneden anders, dan moeite, verdriet, ijdelheid, zonde, nood, droefenis, kruis, angst en aanvechting? De duivel is nu eenmaal de god dezer wereld, door welke onze pelgrimsweg gaat en heeft de aarde tot zijn akker gemaakt. Hij vermoordt ons dagelijks en plaagt ons, zoveel hij kan. En is heden het ene voorbij, morgen is weer het andere daar. Wij hebben zelf dood en vloek over ons gehaald, hebben ook velerlei naar recht van Gods toorn te lijden. Het moet echter zó voorwaarts, door zweet en tranen, door ziekte en plaag, door barensweeën en zorgen voor het dagelijks brood, door duizend ervaringen van onze diepe verdorvenheid.

Maar dat zal zo niet blijven. Heil ons, dat de cherub voor het oude paradijs staat, dat de donder van de Sinaï weerklinkt! — Van ons eigen kruis gezien op het kruis van Christus en op Zijn onschuld in waarachtige vreze Gods, Die alleen te vrezen is! En aan dit kruis van Christus kunnen wij hiervan verzekerd zijn: „Ik heb voor u een ander Paradijs; spoedig zijt gij thuis!"

(2) In dit Paradijs is Jezus de Heer. Dat zien wij duidelijk uit de woorden des Heeren, tot de kwaaddoener gesproken: „Voorwaar zeg Ik u." Want wie zó spreekt, heeft over dit Paradijs te beschikken. In het eerste paradijs was Adam heer, waren wij heer; wij hebben het leven echter niet kunnen bewaren, maar moedwillig verspeeld, doordien wij in Adam de duivel geloofden; toen hebben wij de heerlijkheid Gods verloren, en zijn geheel uit de gemeenschap Gods uitgegaan door eigen schandelijke ongehoorzaamheid, door eigen moedwillige schuld, — mochten er nooit weer inkomen, en werden slaven der aarde en des duivels, — en het paradijs was zonder heer, een verbanning Gods. Nu hebben wij echter een nieuw Paradijs. Daar is een andere Man, dan wij en Adam, Heer; Zijn Naam is Jezus, Hersteller van al onze bedorven zaken, met welverzekerd, volkomen genot van allen, overvloed van eeuwige zaligheid.

Omdat Hij daar Heer is, komt daar alles binnen, wat Hij er in wil hebben; dat kan niemand Hem betwisten. De Vader zal het niet doen; want Die heeft het Zijn Zoon gegeven, en heeft ook een welbehagen aan dit Paradijs, komt ook en maakt er woning in. De duivel kan het niet doen; want die heeft op Golgotha alle aanspraken op de door Christus verlost en verloren. En de verlost en verloren zelf zullen het ook niet doen, want zij bidden dagelijks: „Ja kom, Heere Jezus!" Zó leert hen de Geest, Die in hen het

verlangen naar het Paradijs en de hoop der toekomstige heerlijkheid levendig maakt, en Die hun nu in deze Geest de genade der volharding bij zulk een hoop meedeelt. En daar Jezus de Heer is, wordt ook in eeuwigheid niemand, die Hij binnengelaten heeft, weer uitgeworpen, zoals uit het oude paradijs. Want zij zijn allen kinderen van Zijn eeuwig welbehagen, en zijn in Zijn gehoorzaamheid bekleed met eeuwige gerechtigheid. „Want niet gelijk de misdaad, alzo is ook de genadegift; want indien door de misdaad van énen velen gestorven zijn, zo is veel meer de genade van God en de gave door de genade, die daar is van één Mens, Jezus Christus, overvloedig geweest over velen" (Rom. 5 : 15).

(3) In dit Paradijs komen op Zijn woord binnen allen, die met de kwaaddoener zeggen: *Heere, gedenk mijner!* Dat zij uw gehele theologie, dan zult u de weg niet missen. Zulk een bede sluit alle aanmatiging uit. Wie er het eerst mee begint, is het eerst in dit Paradijs. Het schijnt wel een zeer eenvoudig gebed te zijn; maar dit van harte te bidden, vooronderstelt steeds een gemoed, dat geen ander geloof heeft dan dit, dat de Heere aan zondaren gedenkt, — een gemoed, dat zulk een diep gevoel van zijn verlorenheid van zijn zonde en verdoemenswaardigheid heeft, dat het er wel verre van af is, zich te verbeelden, dat de Heere hem Zijn Paradijs zou *moeten* ontsluiten, alsof het vanzelf sprak, dat de Heere aan hem gedacht, omdat hij nu reeds zolang de Heere trouw gediend heeft.

In het einde drukt zich de verzekerdheid des geloofs meer dáárin uit, dat men zich als het ware Christus in de armen werpt en zich aan Zijn vrijmacht overgeeft, dan daarin, dat men meent, zeker te zullen binnenkomen, omdat men bekeerd is.

Al de resultaten van de onderscheiden godsdienstige meningen zijn toch ten laatste een „O God, wees mij genadig!" op het sterfbed. Men moest echter daarmee beginnen er daarbij blijven, om waarachtig daarop te sterven. In de allereerste plaats houde men bij zichzelf voor ten hoogste verdacht elk geloof, dat zich boven het geloof van de moordenaar verheft. „Heere, gedenk mijner", zó spreke, zó bidde een iegelijk onzer heden en morgen en in zijn laatste ure, en het antwoord: „Voorwaar, Ik gedenk uwer", zal in zijn hart leven in volle verzekerdheid des Heiligen Geestes. Een iegelijk onzer vreze dáárin zijn God, dat hij versta, hoe elke zondige gedachte — en de beste onzer gedachten sluit naar de Wet, zoals die geestelijk is, een zonde in zich, — genoegzaam is, om deze waarheid te bevestigen: „Als een rechtvaardige zich van zijn gerechtigheid afkeert, zo zullen al zijn gerechtigheden, die hij gedaan heeft, niet gedacht worden" (Ezech. 18 : 24). Daarom wil ik mijn God rechtvaardigen, — daarom moeten wij onze God rechtvaardigen, onszelf elk ogenblik aanklagen en verdoemen, en Hem alzó vrezen, dat wij Zijn heiligheid en onze melaatsheid erkennen. Dan zullen wij de onschuld van Christus ten zeerste prijzen, en in de groeve en gevangenis van dit ellendige leven, wanneer wij uitroepen: „Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods!" te gelijk ook zonder ophouden bidden: „Heere, gedenk mijner!" Dat is de zekere weg tot het Paradijs, en die zó tot Hem zuchten, die zijn Zijn heiligen, welke Hij, eer zij het vermoeden, midden uit hun zonden, waarover zij zich aanklagen, en van hun kruis af, waaraan zij met gebroken benen hangen, opneemt in Zijn Paradijs, en dat wel eens in een „heden", waarin zij denken: ‘heden is het met mij voor altijd gedaan.’

(4) In dit nieuw Paradijs zullen wij met Jezus zijn. Wij? Allen? Nee, niet allen. Intussen, waarom niet wij allen? Doch dat is uw zaak. Als u allen gelooft, dat God alleen kan zalig maken, maar ook kan verdoemen, dan zult u ook allen God vrezen, gelijk de kwaaddoener God vreesde. Dan echter meet gij u niet langer met uw eigen

maat, en nog minder meet gij u af naar de maat van een ander, zoals enigen van u doen. Maar dan meet gij u in alle oprechtheid ten eerste af naar de maat van Gods Wet. Dan zult u wel ervaren, dat wij bij een maat, die hemel en aarde, tijd en eeuwigheid omvat, geen span lang zijn. Dan meet gij u echter ten andere af naar de maat der genade, en dan mag u zien, dat deze maat langer, is, dan de maat onzer zonde. Daar echter de maat der genade het kruis van Christus is, en dus Gods maat, zo mag er van de maat der zonde niet anders sprake zijn, dan dat wij haar erkennen, gelijk de kwaaddoener zulks deed.

Doe uw poorten wijd open, o Paradijs onzes Gods, opdat wij er in mogen zien!

Ik zie geen boom des levens, maar ik zie Jezus. Ik zie geen boom, die mij de dood heeft aangebracht, maar een troon van eeuwige genade en eeuwige heerlijkheid. Ik zie geen tranen meer, maar een zuivere rivier, klaar als kristal, voortkomende uit de troon mijns Heeren, en elke dronk uit deze stroom opent mij de ogen tot hoger genot van eeuwige zaligheid. Ik zie geen lijden, angst, nood of dood meer, alles straalt van louter vreugde in God. Ik zie geen zon of maan meer, het Lam is mij alles. Ik zie hier geen hoornen, maar duizendmaal duizend engelen; geen afschuwelijke dieren meer, ook de oude slang niet, maar een grote menigte, welke allen hun klederen wit gewassen hebben in het bloed des Lams. Ik zie bekenden, die mij hier geslagen en miskend hebben, — zij zijn gered, zij zijn in de heerlijkheid. Ik zie mijn dierbare in Jezus ontslapenen, en — o mijn God! — welk een genade, welk een verrassing, ik ben zelf voor eeuwig in hun midden!

Ik heb Hem, mijn dierbare Heiland, hier nimmer gezien, — wij hebben Hem nochtans gezien. Hij heeft het licht van Zijn vriendelijk Aangezicht, van Zijn genade, in ons hart laten schijnen, zodat al onze beenderen zich daarover verheugd hebben, en wij vervuld zijn geworden met een vrede, die de wereld ons niet geven, maar ook niet ontnemen kan. Wij hebben Hem gezien, hoewel niet met vleselijke ogen, en zien Hem in zo menig troosteloos uur, in zo menige nood en in zo menig gevaar.

Gij hebt Hem gezien, mijn geliefden! zoals de Schrift Hem u voor ogen schildert op Golgotha. Dat wij toch op deze berg het liefst vertoeven, zolang wij hier in dit jammerdal zijn! Hem heeft niemand de benen kunnen breken, en Hij zal ons weten te bewaren, en ook te verlossen uit alle nood! Wat zal het dan zijn, wanneer wij het einde onzes geloofs, de zaligheid onzer zielen, zullen weggedragen hebben? Wanneer wij in Zijn Paradijs met Hem zullen zijn, dan zullen wij Hem zien, zoals Hem de kwaaddoener zag, *Hem zien, gelijk Hij is*. O, dat onze nieren verlangen in onze schoot! (Job 19 : 27.)

Doe uw poorten wijd open, Paradijs onzes Gods! Dáár is Hij! En toch — ook hier. En gij ellendigen, wees goedsmoeds! Nog een weinig tijd, een weinig tijd, en Hij komt, — en wij zijn voor eeuwig bij Hem, de enige Verlosser onzer zielen. En ... vergeten is het kortstondige lijden. Van het kruis gaat het in het nieuw Paradijs. Hallelujah! Amen.

Nazang: Lied 82 : 7.

*O, Heer, wat vreugd is mij bereid,
Dat Gij, mijn hoogste Zaligheid,
Geen oorsprong kent, noch palen.
'k Zal jub'len Uwen Naam ten prijs,
Eens voert Gij m' in Uw Paradijs,
'k Zal juichend zegepralen!
Amen,
Amen,
Kom, gij schone
Vreugdekrone;
Met verlangen
Wacht ik, om u ras t' ontvangen.*

14 „ELI; ELI, LAMA SABACHTANI?"
DAT IS: „MIJN GOD, MIJN GOD, WAAROM HEBT GIJ MIJ VERLATEN?"

Leerrede over Matthéüs 27 : 45 en 46.
 Gehouden 16 april 1848, 's avonds

Voorzang: Lied 25 : 18, 19.

*'t Werd nacht voor Jezus, — ons verrijst de dag;
 Die 't zonlicht schiep, wordt door geen licht beschenen;
 Als een verlaat'ne moet de Helper wenen:
 De ganse schepping beeft bij Zijn geklag.
 Wie siddert niet? De Leeuw uit Juda brult,
 Den Zoon der liefde treft des Vaders roede;
 Wat wonder, dat natuur in 't zwart zich hult?
 O Zielelicht, hoe schijnt Gij mij ten goede!*

*Nu weet ik, dat de macht der duisternis
 Verslonden is. Moet ik in 't duister dwalen,
 Van troost beroofd, alleen, door diepe dalen,
 En zonder raad, toch blijft het mij gewis:
 Eer stort de zon, voor eeuwig uitgedoofd,
 In 's afgronds poel, om nooit meer licht te schenken,
 Eer ik van Jezus liefde zij beroofd,
 Hij mij niet meer genadig zou gedenken.*

Tekst: Matthéüs 27 : 45 en 46.

En van de zesde ure aan werd er duisternis over de gehele aarde, tot de negende ure toe. En omtrent de negende ure riep Jezus met een grote stem, zeggende: Eli, Eli, lama sabachtani? Dat is: Mijn God, Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten?

Vergelijk Markus 15 : 33, 34; Lukas 23 :44, 45.

„Voorwaar zeg Ik u: Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn!"

Zo, mijn geliefden, sprak de Heere tot de kwaaddoener.

Dit woord zal nauwelijks uit Zijn mond zijn geweest, toen op eens alle licht onderging, en er een dikke duisternis ontstond. Het was middag, wanneer de zon op het hoogst staat, en zie, daar verloor zij opeens haar schijnsel. Een volkomen zonsverduistering trad in, die zich uitstreckte over het gehele land der Joden, en niet alleen over dit land, maar volgens geloofwaardige getuigenissen, welke ons daarvan zijn bewaard gebleven, ook over de gehele wereld. Zij is om die tijd even zo goed waargenomen in het vergelegene Chinese rijk, als in Klein-Azië en Judea. De sterrenkundigen hebben het niet weten te verklaren, waardoor deze zonsverduistering veroorzaakt werd, daar het toch volle maan was. Want zolang de wereld gestaan had, was zulks nog nimmer geschied, en sedert die tijd is het ook nooit weer gebeurd, dat

de zon haar schijnsel verloren heeft en in duisternis veranderd werd ten tijde der volle maan, omdat het volgens alle natuurwetten een volstreekte onmogelijkheid is, dat bij volle maan een zonsverduistering plaats heeft.

Wilt u de oorzaak van deze zonsverduistering weten? Zeg het vrijuit midden in het lijden, in smarten, in aanvechting, wanneer u van alle kanten bestormd wordt, en alles 't onderst boven gaat: „Ik ben een arm zondaar, ik ben de kwaaddoener, ik heb niets dan zonden, nochtans ben ik een kind van mijn lieve trouwe Vader in de hemelen, nochtans zal ik met mijn Jezus in het Paradijs zijn! Dat heeft Hij mij Zelf beloofd, daarvoor heb ik Zijn woord, dat zal mij niet bedriegen!"

En u zult ondervinden, hoe juist dan alles opnieuw op u zal aanstormen van binnen en van buiten, van boven en van beneden, om u deze belijdenis: „Het woord van mijn Jezus zal mij niet bedriegen!" uit het hart te rukken. Zal men alleen leven en sterven op des Heeren woord, dadelijk wordt alles duister, alle grond is onder de voeten weggenomen, de kille koude des doods doordringt hot lichaam; maar het woord van Jezus bedriegt niet. Daarom gaat de aangevochtene de zon altijd weer op, het licht uit de duisternis, en draagt de Heere Zijn lammeren in Zijn schoot, midden in de duisternis, opdat zij in de duisternis niet omkomen.

Als een zonsverduistering intreedt, verandert alles in nacht. De vogels zingen hun lied niet meer, zij fladderen onrustig en angstig in het rond, om hun nesten te vinden. De wilde dieren ontwaken, het tamme vee vergeet het gras en staat verlegen en zwijgende bijeen, niet wetende wat er gebeuren zal. De bloemen sluiten zich en houden haar geur in, donkere wolken jagen elkaar voort, de golven en baren der zee verheffen zich, een onregelmatige luchtstroom beroert de dampkring, een ijskoude wind doorsnijdt de lichamen, en het is, als wilden de rotsen barsten, als wilde alles zich oplossen, alles opnieuw woest en ledig worden.

Daar hangt onze Heiland aan het kruis, zonder de geringste bedekking. Naakt, zoals wij uit moeders lichaam komen, naakt, zoals Adam voor God stond, toen God riep: „Adam, waar zijt gij?" — zó hangt Hij daar. Het is niet genoeg dat Hij doorboord is aan handen en voeten, niet genoeg, dat Hij met een door geselslagen opgereten rug aan de harde paal hangt, dat al de leden van Zijn lichaam de smartelijkste pijnen lijden, dat de doornen van de kroon Hem in het gezegende hoofd steken, dat de harde zitklos Hem onuitsprekelijke smarten veroorzaakt, drie lange uren golfden de vreselijkste, (ijskoude) luchtstroom over Zijn gemarteld naakt lichaam, en verstijfde al Zijn gebeente.

„Voorwaar Ik zeg u: Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn!"

Zal dat waar zijn? Zal dat gelden? Komt herwaarts, alle gij geesten uit de afgrond, gij zijt toch niet zo onrechtvaardig als deze kwaaddoener, niet zo onrechtvaardig, naar uw mening, als de gehele Gemeente van zondaren, van kwaaddoeners, welke deze mens Jezus met Zich van het kruis in het Paradijs zal overdragen! Komt herwaarts, alle gij duivelen, bestormt de troon Gods, dat gij deze mens Jezus in uw macht krijgt, dat God Hem u overgeve! En nu op Hem los met al uw giftige, brandende pijlen, ontsteekt de ganse hel in dit schuldeloze hart, — en de schepping lost zich op, — Jezus is ten val gebracht, Gods raad te niet gemaakt, het woord van zaligheid verijdeld, en heel de uitverkoren schare van zondaren valt u in de kaken!

Zó is het raadsbesluit van de afgrond; die ontvangt macht van God, en de hel leert zich rondom het kruis.

U hebt het uit het Evangelie vernomen, mijn geliefden, hoe de Heere bespot werd. Die

voorbijgingen, lasterden Hem, schuddende hun hoofden, en zeggende: „Ha, Gij, Die de tempel afbreekt en in drie dagen opbouwt, verlos Uzelf! Indien Gij de Zone Gods zijt, zo kom af van het kruis!" Desgelijks ook de overpriesters met de schriftgeleerden en ouderlingen en het volk Hem bespottende, zeiden: „Anderen heeft Hij verlost, Hij kan Zichzelf niet verlossen! Indien Hij Christus, de Koning Israëls, de Uitverkorene Gods is, dat Hij Zichzelve helpe en nu afkome van het kruis, opdat wij het zien en Hem geloven! Hij heeft op God betrouwd, dat Hij Hem nu verlosse, indien Hij Hem wel wil; want Hij heeft gezegd: Ik ben Gods Zoon!"

Zulk een spotternij en smaad moest de Heere reeds het hart gebroken hebben. Toen nu de Heere desniettemin tot de kwaaddoener gezegd had: „Voorwaar Ik zeg u: heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn", staalde de hel deze spot en smaad, smeedde er vurige pijlen uit, schoot die de Heere in het hart, en wendde al haar macht aan, om de Heere Jezus te doen twijfelen aan de hoop der heerlijkheid, uitgesproken in de woorden: „Gij zult heden met Mij in het Paradijs zijn".

„Zijt Gij Gods Zoon? Zijt Gij de Uitverkorene Gods? Zijt Gij de Christus? Zoudt Gij in het Paradijs komen? Zoudt Gij Uw volk verlossen? Help Uzelf nu, zo Gij kunt! Laat God U nu helpen, zo Hij U genegen is! Waar is nu Uw God? Waar zijn nu al zijn beloften? Waar is nu het volk, dat Gij verlossen wilt? Al het volk Gods heeft U immers verworpen, en dat naar recht. Wat is er nu waar van hetgeen Gij voor Uw discipelen gebeden hebt, dat zij Uw Woord zouden bewaard hebben; dat zij rein zouden zijn om Uws Woords wil; dat zij zouden bekennen, dat Gij van God gezonden waart? Wat is er nu waar van Uw gebed: „Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn, die Gij Mij gegeven hebt!"?

Daar staan nu al de discipelen van ver! Daar hangt Gij nu verlaten! Geen mensenkind op de gehele aarde gelooft meer aan U, en Gij zoudt de weg en de waarheid en het leven zijn? Kájafas heeft gelijk, de overpriesters, schriftgeleerden en Farizeeën, het ganse volk Gods heeft gelijk, en wij ook! Wat zoudt Gij zijn? Gij hebt U met al de Uwen in het ongeluk, in de verdoemenis geholpen! Wij hebben ons van U bediend, wij hebben overmocht! Gij zijt nu onze buit! Gij komt uit onze macht niet weer los! Waar zijn nu al Uw uitspraken? Wat betekent nu Uw geloof, waarmede Gij verklaart macht te hebben over de hemel? Weldra zullen wij U geheel verslonden hebben! Het Woord, waarop Gij U verlaten hebt, hebt Gij valselijk op Uzelf toegepast! Gij hebt Uzelf bedrogen, nu verlaat U het Woord! God heeft U verlaten, van Zijn Aangezicht verstoten, verworpen, anders zou Hij U wel helpen, anders zou het zó ver niet met U gekomen zijn! Gij hebt van Hem niets te hopen! Gij wordt niet verlost. En geen wonder: Gij zijt geheel zonde, geheel vloek, een geheel verdoemde. Hierin moet Gij ons geloven; van God hebt Gij verder niets te verwachten. De hemel sluit zich boven U toe, de zon verliest haren glans over U; want Gij zijt het afschuwelijkste monster, en nooit was er zulk een verlorene en verdoemde, als Gij zijt! Toon ons nu eens, hoe Gij van het kruis, hoe Gij van hier weg zult komen, zo Gij de Christus, de Zoon, de Uitverkorene Gods zijt! Gij hebt goed hopen op een Paradijs, goed beloven! Vrijheid hebt Gij beloofd, verlossing, — en Gij zijt Zelf gebonden en vindt Zelf geen verlossing. Zou het Paradijs Uwe zijn? Zoudt Gij daar binnenkomen? Gij ziet immers, dat God Zich vere van U gemaakt heeft, dat Hij van Uniets meer wil weten! Van Godswege hebben wij U in onze macht; want Gij zijt gans en al verloren, geheel vervloekt! Dat zult Gij nu spoedig ondervinden! Heden, heden nog hebben wij de volkomen overwinning op U behaald."

Zó stort de hel, zó storten alle geestelijke machten des afgronds en der duisternis over de mens Jezus haar venijn uit; zij werpen al haar gif, al haar brandende pijlen in het

schuldeloze hart des Heeren.

Maar de Heere zal daar wel ondersteuning tegen hebben? Hij zal Zich door eigen verborgen Godskracht wel kunnen handhaven? Hij was toch de Zoon! Hij zal door de eeuwige Geest onder dit alles wel vertroost en staande gehouden worden, alzó dat Hij, evenals in Gethsémané, nog toegang vindt tot het hart des Vaders? Tenminste zal Hij troost in het gebed vinden?

Ach, niets van dat alles! vertroosting is verre van Hem! Hij is van zijn God verlaten! Hoe, werkelijk verlaten? Wij vernemen het immers uit Zijn klacht. Maar de Heere meende wellicht, dat Hij verlaten was? O nee, het was werkelijk zo! Hij was werkelijk verlaten van God! Weet u wat dat zeggen wil?

Het geestelijk verlaten zijn bestaat daarin, dat de Heilige Geest Zich gedurende langen tijd inhoudt, Zich aan de ziel onttrekt, niet meer meewerkt of medegetuigt met de geest van de aangevochtene. Zo is er dan geen licht, in het geheel geen licht meer in de ziel, geen verzekerdheid meer van de genade, volstrekt geen troost meer van Boven. Men smaakt louter toorn, gramschap en een verstoten-zijn van de zijde Gods. God is zulk een mens verschrikkelijk geworden, Hij heeft Zich tegen hem gesteld, men ondervindt niets dan verschrikking, gevoelt zich geheel zonder God. Alle leven, alle hoop is afgesneden, geen gebed kan meer doorbreken. Er is ook geen gebed meer, zelfs geen zucht. De hel en de verdoemenis is voor zo iemand ontzettend, men gevoelt zich levend te midden van de dood. De hemel is voor hem volkomen gesloten, is als ijzer en koper. De duivelen is men een voorwerp van bespotting; in hun midden kan men het niet uithouden. De wet is als een rollende donder over de mens, alle zonden komen als grote golven opzetten, overal is verdoeming. Het vlees is als van het lichaam verdwenen, men kan zijn beenderen tellen; men gevoelt door en door, wat en wie God is, en kan niet tot het harte Gods doordringen. Men gevoelt, dat men Godes is, en God laat niet tot Zich naderen. Vol bittere smarten moet men onderliggen; het hart is van steen, en nochtans gevoelt het zich bezwaard en terneergedrukt door een schrikkelijke, diepe, nameloze droefheid. Tegen niets is er kracht meer, men wordt bestormd door de verschrikkelijkste twijfelingen. Ogen, oren en hart zijn weg, en als er in zulk een toestand geen woord komt, om te verlossen, dan draagt de hel de zege weg.

Heeft onze Heere zó iets doorgemaakt in de drie uren van duisternis? Ja, mijn geliefden! Zó iets en nog meer, wat ver boven ons menselijk begrip gaat. Laat de Schrift spreken; zij zal het ons zeggen.

God had Zijn Aangezicht voor Jezus verborgen. Want zó klaagt Hij in de Psalmen: „Hoe lang zult Gij Uw Aangezicht voor Mij verbergen?" (Psalm 13 : 2.)

God hield Zich hard jegens Hem. Want zó spreekt de Heere Zich elders uit: „Waar is het gerommel Uws ingewands en Uwer barmhartigheden? Zij houden zich tegen Mij in!" (Jes. 63 : 15.)

God zweeg; want zó roept Hij „O God! zwijg niet, houd U niet als doof, en zijt niet stil, o God!" (Psalm 83 : 2.)

God was van Hem weggegaan; want zó staat wederom geschreven: „O Heere! waarom staat Gij van verre? waarom verbergt Gij U in tijden van benauwdheid?" (Psalm 10 : 1.) „Mijn God, Mijn God! Waarom hebt Gij Mij verlaten? Verre zijnde van mijn verlossing, van de woorden Mijns brullens?" (Psalm 22 : 2.) „Ik ben vermoeid van Mijn roepen, mijn keel is ontstoken, mijn ogen zijn bezweken, daar Ik ben hopende op Mijn God" (Psalm 69 : 4).

God had Hem verstoten; want zó roept Hij: „Heere! Waarom verstoot Gij mijn ziel en

verbergt Uw Aanschijn voor Mij?" (Psalm 88 : 15.) Alle verschrikkingen Gods gingen over Hem. „Uw hittige toornigheden", roept Hij, „gaan over Mij, Uw verschrikkingen doen Mij vergaan!" (Psalm 88 : 17.) „Denk Ik aan God, zo maak Ik misbaar, peins Ik, zo wordt mijn ziel overstelpt!" (Psalm 77 : 4.)

God toornde tegen Hem, want dat vernemen wij uit alle Psalmen: „Uw grimmigheid ligt op Mij; Gij hebt Mij neergedrukt met al Uw baren. Gij hebt verstoten en verworpen; Gij zijt verbolgen geworden tegen Uw Gezalfde. Gij hebt Zijn schoonheid doen ophouden, en Gij hebt Zijn troon ter aarde neergestoten. Hoe lang, o Heere, zult Gij U steeds verbergen? Zal Uw grimmigheid branden als een vuur?" (Psalm 88 : 8; 89 : 39, 45, 47.) — En wederom staat geschreven: „Hij is uit de angst en uit het gericht weggenomen" (Jes. 53 : 8). Wie uit de angst en uit het gericht weggenomen is, die is in de angst en in het gericht geweest. En dat de Heere alle hoop was afgesneden, dat geeft Zijn roepen ons te verstaan: „Laat hen door Mij niet beschaamd worden, die U verwachten, o Heere, Heere der heirscharen! Laat hen door Mij niet te schande worden, die U zoeken, o God Israëls!" (Psalm 69 : 7.)

Toen onze Heere Jezus Christus Zich in zulk een verschrikkelijke toestand bevond, in zulk een toestand der uiterste verlatenheid, was het toen wonder, mijn geliefden, dat de zon haar schijnsel verloor, en er duisternis werd over de gehele aarde? Toen God hemel en aarde geschapen heeft, was het eerste, dat Hij te voorschijn riep, — het licht. „Daar zij licht! En daar werd licht." Dit licht droeg Hij op de vierden dag over op de zon en op de andere lichten aan het hemelgewelf. Het licht houdt alles samen, en werd ons het licht ontnomen, dan zou alles uit elkaar vallen, alles zich ontbinden.

Hij nu, Die daar aan het kruis hangt, een worm en geen man, een smaad der mensen en veracht van het volk. Hij, Die daar hangt verlaten van God, een buit der duivelen. Hij, Die hier de verdoemenis smaakt, en de beker van Gods toorn tegen de zonde tot op de droesem ledigt, — Hij is nochtans aan het kruis de Aanwezig in de hemel, Die alle dingen draagt door het Woord Zijner kracht. (Vergelijk Joh. 3:13) Houdt Hij, ofschoon hangende aan het kruis, niet alles samen, houdt Hij het niet vast, dan is het met ons voorgoed gedaan, dan vergaan de hemelen door het vuur, dan versmelten de elementen van hitte, en de aarde, met al wat er op woont, gaat in vlammen op.

Kan Hij het nog samenhouden, zoals Hij daar hangt, de dierbare Heiland, in de gloed van Gods toorn? Denkt hierover na, en u verstaat het, waarom het eerste, waardoor de Heere alles samenhoudt, namelijk het licht, van de zon verdween. U gevoelt het, in welk een toestand hemel en aarde was, hoe de ontbinding van al het geschapene in die drie uren van duisternis nabij is geweest.

- Moet ik u nog meer zeggen? Reeds in het paradijs, toen onze eerste ouders gezondigd hadden, had deze duisternis moeten ontstaan, en alles zich moeten ontbinden, zo God het Aangezicht van zijn Gezalfde niet had aangezien, Die de Drager werd van de toorn, die de mens anders had moeten dragen. En ach, waar God Zijn Aangezicht verbergt, daar kan geen licht meer bestaan.

- Maar waarom toornde God over Zijn Gezalfde? Waarom toornde Hij zó zeer? Jezus was nu de persoon des zondaars, Hij was zonde geworden voor ons. De gehele vloek der wet, de eeuwige verdoemenis drukte op Hem. Al onze zonden waren op Hem geworpen. Daarom kon God Zich jegens Zijn Kind Jezus niet gedragen als jegens Zijn Kind. Hij moest Zich jegens Hem gedragen, Hem behandelen, zoals Hij ons had moeten behandelen. En de heilige God, — u weet het, is te rein van ogen, dan dat Hij het kwaad, dan dat Hij de zonde zou kunnen aanschouwen. Nu, Jezus had onze zonden, onze vloek, onze dood en de verdoemenis der wet op Zich genomen; zo werd Hij dan ook door God als zonde behandeld, als een vloek, als een weerspannige tegen

Gods eeuwige Majesteit. Daarom moest Hij de last van Gods eeuwigen toorn dragen.

- Ik heb nog meer. Door ongehoorzaamheid is alles door ons, door de eerste Adam, bedorven. Zou alles weer hersteld worden, dan moest *de soevereiniteit Gods* weer erkend worden, dan moest Hij Zijn recht wederhebben, en moest het geheel en alleen van Hem afhangen, om óf te verdoemen, óf uit de verdoemenis te verlossen.

Zou echter deze soevereiniteit Gods zich neerbuigen om te verlossen, dus te verlossen uit vrije, - in Gods Wezen gegronde, van alle menselijke voorrechten, werk of recht, onafhankelijke - genade, dan moest de Mens Christus Jezus, de mens in onze plaats, voor ons zodanige soevereiniteit aan Zich ervaren, en, hoewel Zoon, geheel van deze soevereiniteit afhangen, om voor ons de genade te ontvangen, dat wij in Zijn genade begenadigd zouden zijn.

- Ik heb nog meer. Door ongehoorzaamheid en ongeloof is God in Zijn hoogwaardigheid en eer gekrenkt; want niemand onzer is in Zijn Woord gebleven. Alleen door het blijven in Zijn Woord kon hij weer gerechtvaardigd worden. En onze Heere, zoals Hij daar aan het kruis hing, ontbloot en ontledigd van alle macht, van alle invloeden van de eeuwige Geest, heeft Gode deze gerechtigheid wedergebracht. Hij, het *ongeschapen* Woord, Die er hier volstrekt geen steun meer in had, dat Hij het ongeschapen Woord is, komt ten laatste met een *geschreven* Woord. Met het 2de vers van de 22ste Psalm ziet Hij, door alle vlammen des toorns en door alle duisternis heen, tot in het hart van God, en beweegt Gods ingewanden met het roepen van „Mijn” —: „*Mijn* God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?”

Met Zijn: „Gij hebt Mij verlaten”, spreekt Hij uit en belijdt, dat Hij ganselijk zonder God, ganselijk van God beroofd is.

Met de vraag: „Waarom hebt Gij dat gedaan?” spreekt Hij uit, dat God zulk een God is, Die te groot is in Zijn liefde, om Zijn schepsel — ofschoon verdoemenswaardig, ofschoon geheel zonde en vloek, — te verlaten.

En met Zijn „Mijn” zeggen vertwijfelt Hij niet aan Gods genade en ontferming te midden van de toorn en de duisternis.

En nu, mijn geliefden, dat wij „*mijn* God” mogen zeggen, dat wij tot God mogen roepen, te midden van zonden, midden in de dood, midden in de verdoemenis en in de verlatenheid, midden in de sterkste aanvechting, te midden van volslagen duisternis, — dat heeft Hij, dat heeft onze dierbare Jezus ons verworven. Hij heeft het ons verworven, dat wij ons mogen verlaten op een woord uit de mond Gods, op het geschreven Woord; en dat dit Woord ons een kracht is tot zaligheid, ons ook nooit of nimmer zal bedriegen, maar datgene zal doen, waartoe de Heere het gezonden heeft.

God, de grote, de rechtvaardige God, kan nu geen arme zondaar verlaten. Hij zal hem verhoren, ook verlossen uit alle nood, uit alle aanvechting, uit alle duisternis, uit alle verdoemenis.

Gods toorn is gedragen, de vloek is weggenomen, de zonden, hoe schrikkelijk, hoe gruwelijk, hoeveel ook in getal, begaan vóór of na de bekering, zij zijn alle verzoend; en zelfs te midden van de duisternis, al zien wij ook in het geheel geen licht meer, al gaat ook alles het onderst boven, al roepen ook alle duivelen ons toe: „Zoudt gij een kind Gods zijn? Gij zijt in onze macht!” Mogen wij wachten en hopen op de Heere; want dezelfde benauwdheid mag geen tweemaal zegevieren.

Onze Heere Jezus was in de angst en in het gericht, daarom zullen de duivelen een beangstigde ziel nu niet meer voortdurend in de angst ten onder kunnen houden, noch voor het gericht kunnen slepen!

Onze dierbare Heiland werd verlaten voor een arm, geplaagd volk, dat vanwege zijn

ellende menigmaal niet meer uit de ogen zien, noch met de oren horen kan; dat volk zal thans echter nooit of nimmer verlaten blijven! Nee, o volk, wie het om Gods Woord en belofte gaat, — al staat u ook radeloos en ontbloot van alle vertroosting; al gaat u ook door duistere dalen, — alle grond zij u onder de voeten weggerukt, de verschrikkelijkste twijfelingen, de onuitsprekelijkste angst houde de ziel als ingesloten, — geen gebed moge kunnen doorbreken, geen traan willen vloeien, geen zucht kunnen geslaakt worden, — alles verdoeme, alles vervloeke u, — en het heirleger van zonden, daarbij ook de ganse macht der duisternis benauw u, en God zwijge; — ja het hebbe de schijn, dat Hij ons verlaten en de vorige trouw vergeten heeft, dat Hij ons met Zijn Woord bedrogen heeft, of wij er ons mee bedrogen hebben, — dat alles leugen is, wat wij geloofd hebben; — de nood, ja de dood is daar — wij verstikken, alles is donker als de hel, alles heeft recht en gelijk tegen ons; de wereld heeft gelijk, de duivel heeft gelijk, de zonde heeft gelijk, God heeft recht en gelijk, dat Hij ons verdoemt, in de afgrond werpt: — nochtans! nochtans! ... hemel en hel mogen ons verlaten, de hele wereld bovendien, God en ons eigen hart, — nochtans, nochtans, ... gekerkerd volk, volk in de kuil, waarin geen water is, volk op de bodem der hel, volk voor de open afgrond, — wat hebt u? Zonde? Jezus heeft ze gedragen, alle zonde gedragen!

Wat omringt u? De macht der duisternis? Jezus heeft ze verstoord!

Wat drukt u? Gods toorn en grimmigheid? De genade van Jezus Christus is met u! Hij heeft de eeuwige toorn gedragen, — de toorn is van u af!

Wat gaat over u heen? De grote watervloed van nood, van smaad? De grote watervloed der aanvechting, als ware alles leugen, als ware het voor altijd met u gedaan? Over Zijn lichaam stroomde de ijskoude vloed der duisternis! Door Pniël heen, — de zon moet u opgaan! (Gen. 32 : 30, 31.)

O Sion, dat klaagt: „De Heere heeft mij verlaten, Hij heeft mij vergeten!" (Jes. 49 : 14), — Jezus werd verlaten, niet voor Zichzelf, neen, — voor u, gij verlatene, gij vergetene! Hoor Zijn woord: „Tot u zal niet meer gezegd worden „de verlatene"; noch tot uw land „het verwoeste"; gij zult genoemd worden de gezochte, de stad, die niet verlaten is; de vorige benauwdheden zijn vergeten!"

O gij allen, die onder de last der zonde gebogen gaat, verneemt het Woord des Heeren! Ook gij, die bijna verpletterd zijt door de angst, door de nood van allerlei ellende; ook gij, die u tot dusver niet tot het hart van uw Verlosser hebt gewend! Wie heeft lijden? Wie nood? Wie zonde? Wie zit in de duisternis, waar hem geen licht bestraalt? — Tot het Woord! Daar staat het met vlammend schrift van Gods liefde, gegrond in het bloed van het eeuwig Verbond: „Ik delg uw overtreding uit als een nevel, en uw zonden als een wolk." „Voor een kleinen ogenblik heb Ik u verlaten, maar met grote ontfermingen zal Ik u vergaderen. In een kleinen toorn heb Ik Mijn Aangezicht van u een ogenblik verborgen, maar met eeuwige goedertierenheid zal Ik Mij uwer ontfermen, zegt de Heere, uw Verlosser. Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het Verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer!" (Jes. 54 : 7, 8, 10.)

Gods hart is een Vaderhart voor hen, die omkomen, voor hen, die verloren zijn, en Jezus' liefde is onmetelijk. Moet het leugen zijn, dat Hij verlaten aan het kruis hing één uur, nóg een uur, en nog een uur? Moet het leugen zijn, dat het *ongeschapen* Woord met het *geschreven* Woord alles weer hersteld heeft? — Waarheid is het! Waarheid blijft het! Het woord des kruises zal wel gelden in de hemel en in de hel. Zijn ijver, de ijver Zijner liefde voor het verlorene, is sterker dan de dood, harder dan

het graf. Vele wateren kunnen dit vuur Zijner liefde niet uitblussen. (Hoogl. 8 : 6, 7.)
 Daarom moed in nood, in duisternis, in smart, in verlatenheid! Moed bij alle gevoel van verlorenheid! Het gaat door de duisternis, door de dood heen! — Boven nood, dood en graf staat Jezus, onze Verlosser. Wie het om Zijn Woord en Zijn trouw gaat, — uit de dood zal hij het leven zien te voorschijn komen, uit de verlorenheid de verlossing, uit de vreselijkste duisternis het licht! —

Zeg „mijn", o ziel! „*Mijn* God, mijn God, mijn Heiland en Verlosser, mijn Helper in de nood, mijn Goël, mijn Leven, ik laat U niet los!" Het ga dan door de kaken des doods, dit „mijn" zal Gods hart breken zodat genade en redding, licht, troost en eeuwige blijdschap als een weldadige regen neerkomt.

Dat gij ellendige „mijn" zegt, en — of ook alle duivelen dan schreeuwen: „Dat zult gij laten!" — nochtans niet aflaat, dat behaagt God! En zo moet uw donkerheid zijn als de middag, als een dag van zeven zonnen; want de Heere is ons eeuwig Licht! (Jes. 58 : 10; 30 : 26; Openb. 22 : 5.) Amen.

Nazang: Lied 23.

*O Lam Gods, Dat, onschuldig,
 Aan 't smaadlijk kruis geslacht werdt;
 Bevonden steeds geduldig,
 Hoewel Gij hier veracht werd! —
 Wij werden wis verslonden,
 Had Gij niet voor de zonden
 Betaald. Ontferm U onzer, o Jezus.*

15. „MIJ DORST!“

Leerrede over Johannes 19 : 28,
Gehouden 25 maart 1849, 's voormiddags.

Voorzang: Lied 25 : 19, 20.

*Nu weet ik, dat de macht der duisternis
Verslonden is. Moet ik in 't duister dwalen,
Van troost beroofd, alleen, door diepe dalen,
En zonder raad, toch blijft het mij gewis:
Eer stort de zon, voor eeuwig uitgedoofd,
In 's afgronds poel, om nooit meer licht te schenken,
Eer ik van Jezus' liefde zij beroofd,
Hij mij niet meer genadig zou gedenken.*

*O Levensbron, Gij werd door dorst verteerd;
Een edikteug vermag U nauw' te laven;
Mij overstroomt Gij met Uw hemelgaven,
Zodat geen dorst in eeuwigheid mij deert.
Gij geeft Uw leven eind'lijk in den dood,
Dringt door den dood in 't Paradijs ten leven,
Om mij in mijnen jongsten stervensnood
Uit vrije gunst de levenskroon te geven.*

Tekst: Johannes 19 : 28.

Hierna Jezus, wetende, dat nu alles volbracht was, opdat de Schrift zou vervuld worden, zeide: Mij dorst!

Uw aandacht verneemt hier, dat alles, wat de Heere Jezus te volbrengen had, reeds volbracht was, eer Hij stierf, en dat Hij dit geweten heeft; vervolgens, dat onze Heere daarna uitriep: „Mij dorst!“ en wel opdat de Schrift vervuld zou worden.

- Voor het eerste, dat namelijk alles reeds volbracht was, en dat Jezus dit geweten heeft, vraag ik in 't bijzonder uw opmerkzaamheid, daar dit met al hetgeen de apostolische leer overigens behelst niet in overeenstemming schijnt te zijn. Of heeft niet menigeen van u reeds in zijn hart gezegd: „Hoe kon alles volbracht zijn, daar de Heere nog niet gestorven was? Toen was er immers nog geen verzoening aangebracht! Spreken alle Apostelen het niet uit, dat de verzoening geschied is door de dood des Heeren?“ Op zodanige bedenking zullen wij nu een troostrijk antwoord geven.

- Voor het tweede, namelijk, dat onze Heere gezegd heeft: „Mij dorst“, opdat de Schrift vervuld werd, vraag ik ook uw opmerkzaamheid, opdat niemand denke: De Heere heeft slechts gezegd: „Mij dorst“, omdat dit tevoren van Hem geschreven was; veeleer hebben wij ook daaruit allerlei rijke troost te putten.

Tussenzang: Psalm 42 : 1.

*'t Hijgend hert, der jacht ontkomen,
Schreeuwt niet sterker naar 't genot
Van de frisse waterstromen,
Dan mijn ziel verlangt naar God.
Ja, mijn ziel dorst naar den Heer':
God des levens! ach! wanneer
Zal ik nad'ren voor Uw ogen,
In Uw huis Uw Naam verhogen?*

I. Wat het eerste betreft, namelijk, dat alles reeds volbracht was, vóórdat de dood des Heeren plaats vond.

Voordat dus naar onze berekening alles volbracht was, vraag ik: Wanneer is Adam gestorven? „Toen hij negenhonderd en dertig jaren oud was”, zult u antwoorden. Dat is óók waar, zó staat het in de Schrift. Maar er staat nog meer in de Schrift, namelijk dat de Heere had gezegd: „Ten dage, als gij van den boom der kennis des goeds en des kwaads eet, zult gij de dood sterven”. Nu vraag ik: Is Adam op de dag, toen hij van de boom gegeten had, gestorven, of niet? Werd op diezelfde dag dat oordeel aan hem voltrokken, of niet? U gevoelt het ineens: Gods waarheid heeft waarheid moeten blijven. Heeft God gezegd: „Ten dage, als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven”, dan is Adam ook op diezelfde dag de dood gestorven, dan was van toen aan zijn gehele leven een gestadige dood. En zijn dood, toen hij negenhonderd en dertig jaren oud was, eigenlijk het einde van zijn dood.

Wat was het dan voor een dood, die Adam in het paradijs stierf? Het was de dood, die wij de geestelijke en eeuwige dood noemen; het was dat volslagen afgekomen-zijn (af-zijn) van God, Die ons leven is. En wie dat verstaat, dat hij van God gescheiden is, die gevoelt zich in de verdoemenis. Deze dood zijn ook wij allen gestorven in Adam. In deze dood zijn wij allen ontvangen en geboren. Daarom is ons ganse tijdelijke leven ook een gestadige dood, en wanneer wij, die geloven, de een de ander de dood nabij zien, dan moesten wij eigenlijk zeggen: ‘Hij eindigt zijn dood, of: Hij legt zich ter ruste’.

Wanneer wij echter van de lichamelijke dood van onze Heere spreken, dan moeten wij eensdeels die dood niet verkleinen, maar steeds daaraan vasthouden, dat Hij door Zijn lichamelijke dood de dood van onze dood geworden is, en dat, zo ons einde vrede is, dit de vrucht is van Zijn lichamelijke dood. Anderdeels moeten wij het ook bedenken en ter harte nemen, dat onze Heere die dood welke God bedoelde, toen Hij tot Adam zei: „Ten dage, als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven”, eigenlijk in de drie-urige duisternis gestorven is. Want dit bewijst Zijn klacht: „Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?” Want toen heeft Zich de Heere in onze plaats van God los én gescheiden gevoeld, zódat Hij niets dan toorn gewaar werd. Toen heeft Hij dus in onze plaats en om onzentwil de onuitsprekelijke angst, de smarten en verschrikkingen der verdoemenis ook aan Zijn heilige ziel geleden, om ons van de angst en de pijn der hel te verlossen. Toen heeft echter onze dierbare Heere en Heiland in den gelove alles doorgeworsteld en heeft volhard in weerwil van alle vloedende Gods toorn en schrikkelijke aanvechtingen, en heeft van het „Mijn”-zeggen niet afgelaten. (Matth. 27 : 46.)

Zo stierf dan onze dierbare Heiland, om ons van de geestelijke en eeuwige dood te verlossen, in onze plaats in de drie uren, waarin Hij van God verlaten was, de geestelijke en eeuwige dood, en ondervond in deze uren volkomen, wat het in heeft, geheel van God, zijn leven, beroofd te zijn, geheel zonder God, en van Hem, het

hoogste Goed, gescheiden te zijn.

Het was toch niet de dood van onze dierbare Heere Jezus, maar onze dood, deze geestelijke en eeuwige dood, die onze Heere in de drie-urige duisternis stierf, en uit deze dood werd Hij verlost, nadat Hij tegen deze dood in met luider stem geroepen had: „Mijn God, Mijn God!"

Zie, mijn Geliefden, dat weten velen uwer wel, wanneer maar het schrikkelijke gevoel van de toorn Gods, van de verlatenheid, van de verdoemenis, wanneer maar deze geestelijke en eeuwige dood, dat gevoel van los van God en zonder God te zijn, van de mens is weggenomen, door dezelfde hand, die zo straks nog zwaar op hem drukte en hem bestrafte tot in het binnenste gebeente en het diepst der ziel, en nu de vrede weer daar is, het licht, de zon, voor hem weer opgegaan is, — dan overziet men alles, dan mag er gebeuren, wat wil, men moge nog veel door te maken hebben, — daarboven is alles in orde, daarvan heeft men de zekerheid gekregen. En daar blijft dan ook niet achterwege, dat men tegelijkertijd daarvan verzekerd wordt: ‘Het is reeds alles volbracht, al moge er nog iets te volbrengen zijn’. Dat weet men dan recht goed!

Voor onze dierbaren Heiland was alle toorn voorbij. Hij had Zich met Zijn roepen: „Mijn God, Mijn God!" door alle vloeden des toorns, door vloek en verdoemenis, door de geestelijke en eeuwige dood heen geslagen, Zich op God geworpen, Zijn God met Zijn geloof, met Zijn „Mijn"-zeggen genoegdoening gebracht. Nadat Hij het nu bij God in orde had gebracht, in onze plaats en voor ons in deze angst, smart en verdoemenis der hel de vrede aangebracht en verworven had, en Hij nu weer de genezende hand gevoelde van Hem, Die Hem verbrijzeld had,

Kon Hij nu niet alles overzien als alreeds volbracht? Kon Hij het nu aan de verhooring niet weten, dat reeds alles volbracht was, al bleef Hem dit hier nog over om te volbrengen, dat Hij Zijn leven af te leggen en aan de hel de laatste stoot te geven had? Zo wordt het u duidelijk. Maar hoe meer u daarover nadenkt, des te meer moet uw hart opspringen van louter vreugde in God. Want als u wat goeds geloven wilt, dan hebt u thans te geloven, dat alle toorn voorbij is, dat de geestelijke en eeuwige dood door de dood van onze dierbare Heere Jezus Christus in de drie-urige duisternis gedood is, en dat voor u daarboven vrede is. Want nu is Gode volkomen genoegdoening gebracht. Nu moogt gij „mijn" zeggen en weten en belijden, in weerwil van duivel en dood: de God mijns Heeren Jezus Christus is *mijn* God; Zijn Vader is *mijn* Vader. Hij heeft Hem aan het kruis tot *mijn God en Vader* gemaakt. Zo is dan God mij arme zondaar goedgunstig en genadig, en Hij wil over mij in mijn duisternis Zijn genadig Vaderlijk Aanschijn laten lichten, mij Zijn Geest geven en mij met Zijn genade bedekken. En dat doet Hij ook, want al gevoel ik het niet altoos zo, al ervaar ik het niet voortdurend zo, nochtans is het waar; want nu rechtvaardigt Hij de goddeloze in de gerechtigheid van Zijn geliefde Zoon.

Zo is dan alles voor mij daarboven in orde. Zie, mijn geliefden! Wie nu hier zijn ogen afwendt van wet, zonde, toorn, duivel en dood, ook van al zijn verdraaidheid en verkeerdheid, van zijn „zich dood en ledig gevoelen", en een vaste en onwrikbare blik richt op het kruis van Christus, lœ daaraan Zijn geestelijke en eeuwige dood vernietigd is, hij mag en zal het in zijn hart weten, dat alles reeds volbracht is. En hij wordt hiervan ook verzekerd door de Heilige Geest.

Nu blijft er nog wel iets te volbrengen over. Naarmate wij hier langere of kortere tijd Gods raad te dienen hebben, moet er nog veel strijd gestreden, allerlei kamp gekampt worden, moeten nog vele tranen vergoten, nog menig lijden doorgemaakt worden. En komt dan nog aan het einde de lichamelijke dood, — wat deert het ons? „Met mijn

God spring ik over een muur!" zingt David. Het zij daarboven maar in orde, dan is alles reeds volbracht. Is iemand in de Heere van het éne zeker, dan is hij het ook van het andere.

Gij hebt reeds uit de heilfontein geschept, scheidt nog meer, o gij allen, die dorst hebt!

II. „Hierna Jezus, wetende, dat nu alles volbracht was, opdat de Schrift zou vervuld worden, zeide: Mij dorst!"

De Schrift, die dat voorzei, vindt u in de 22ste Psalm, vers 15 en 16, waar u leest: „Ik ben uitgestort als water, en al mijn beenderen hebben zich vaneengescheiden; Mijn hart is als was, het is gesmolten in het midden Mijns ingewands. Mijn kracht is verdroogd als een potscherf, en mijn tong kleeft aan Mijn gehemelte".

Verder staat in de 69ste Psalm letterlijk voorzegd, wat wij in het 29ste vers van ons teksthoofdstuk lezen; want hier luidt het: „Zij vulden een spons met edik, en omleiden ze met hysop, en brachten ze aan Zijn mond." En in de genoemde Psalm lezen wij vers 22: „In Mijn dorst hebben zij Mij edik te drinken gegeven". U leest weliswaar in de Psalm niet de woorden: „Mij dorst", maar u leest, hoe het voorzegd is, dat de Heere dorst gehad heeft, en dat men Hem in Zijn grote dorst edik gegeven heeft. Had de Heere nu niet gesproken: „Mij dorst", dan zouden de Joden zich verontschuldigd hebben, zeggende: „Wij hebben van Zijn dorst niets geweten", en dan zou men Hem ook niet te drinken gegeven hebben. Nu de Heere het echter uitsprak: „Mij dorst", hadden de Joden, die reeds uit de 22ste Psalm, - die zij toch zelf van de Messias uitlegden, vernomen hadden: „Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" - zoveel te meer tot de bekentenis moeten komen: *Wij kruisigen onze Messias*. Te eerder hadden zij daartoe moeten komen, omdat zij de Heere werkelijk edik te drinken gaven.

Nu zou evenwel God gerechtvaardigd worden, dat Hij aan Zijn volk Zijn Christus gegeven had, en het volk zou voor Hem schuldig staan, dat het niettegenstaande het alle bewijzen had, van de Zoon Gods vóór zich te hebben, nochtans deze Vorst des levens kruisigde en doodde, en met zulk een vijandschap tegen Hem woedde, dat het Hem in Zijn grote dorst edik te drinken gaf. Zodanige ongerechtigheid moest aan de dag komen. De Schrift, die zodanige ongerechtigheid voorzegd had, moest vervuld worden, opdat het, in elk opzicht, uit zou zijn met alle roem des vleses.

Daarom zei de Heere, zodra Hij alles volbracht zag: „Mij dorst"; want aan zodanig gedrag der mensen had men het bewijs: Christus heeft voor ons de toorn Gods gedragen, die tegen ons gericht was. Hij is in onze plaats in de helse pijn en verdoemenis geweest, om ons daarvan voor eeuwig te verlossen. Daarom had Hij zo grote dorst, daarom kleefde Zijn tong aan het gehemelte. En zodra Hij nu daarover klaagt en het de mensen trouwhartig mededeelt, als zag Hij in hen niet Zijn moordenaars, maar Zijn broeders, helpers en medegenoten in de nood, ontvangt Hij van 's mensen hand niets dan een weinig vuile edik.

Zo heeft dan onze dierbare Heiland van ons niets anders gehad, dan lijden op lijden, en hebben wij Hem niets gegeven voor onze zaligheid, voor het weer ontsluiten van Gods hart en van de hemel, voor het wegnemen van onze geestelijke en eeuwige dood, voor het verwerven van de vrede bij God en van de toegang tot Zijn genade, dan hetgeen Hem nog dieper krenken en bedroeven moest in het lijden van Zijn dorst, dat zó groot was, dat Hij moest nemen, hetgeen Hem gegeven werd, om Hem te honen. En nochtans heeft Hij ons zó liefgehad, en stond Hem geen zonde in de weg, om ons daarvan te verlossen.

Als iemand meent zich in deze zaak voor God te kunnen rechtvaardigen met de

bewering: „ik was daarbij toch niet tegenwoordig", die steke de hand in zijn boezem en vrage zich af, of hij nooit aan een arm kind, een hulpbehoevende broeder, een arme weduwe reden gegeven heeft, om in het verborgen voor God te klagen:

Versmaadheid breekt en scheurt mij 't hart vaneen;

Ik ben zeer zwak; de lasteringen snijden

Mij door de ziel; ik wacht naar medelijden,

Naar troosters, maar helaas, ik vind er geen.

Ja, grote God! zij hebben mij, tot spijz',

Bij al mijn smart, nog bitt're gal gegeven,

Een edikteug is zelfs een gunstbewijs,

Wanneer de dorst mijn lippen saam doet kleven. Rijm-psalm 69 : 9.

„Wat gij aan een Mijner geringste broederen niet gedaan hebt, dat hebt gij ook aan Mij niet gedaan", — dat zijn woorden van onze Heere. Voorzeker, slechts dán al een mens voor zulke zonden jegens zijn naaste en broeder bewaard blijven, als hij bekent, dat zulke zonden gelijk het zand aan de zee de zijnen zijn, en met de noodkreet: „Heere, tred niet met mij in het gericht!" op de Heere ziet, Die zulke gruwelijke zonden aan Zijn kruishout verzoend heeft, toen Zijn hart in Zijn binnenste was als gesmolten was.

Twee woorden worden ons in de Heilige Schrift voorgehouden, die waarlijk ons aller hart moesten treffen. Het eerste is dat van de rijke man in de hel. Hij riep en zei: „Vader Abraham, ontferm u mijner en zend Lazarus, dat hij het uiterste zijns vingers in het water dope en verkoele mijn tong; want ik lijd smarten in deze vlam" (Luk. 16 : 24).

Het andere woord komt hier uit de mond van onze Heere Jezus, toen Hij aan het kruis uitriep: „Mij dorst!"

Want zo zeker als het is, dat een iegelijk van u, die tot nu toe onbekeerd is, wanneer hij in die toestand blijft, hij moge veel of weinig in deze wereld bezitten, bij zijn sterven zich in zulk een hel en pijn zal bevinden als de rijke man, die ons door de Heere wordt geschilderd, — zo zeker is het ook, dat wij allen, aan wie barmhartigheid geschied is, in zulk een hel en pijn zouden komen en daarin een eeuwige dorst moesten lijden, zo niet onze dierbare Heiland in onze plaats onze geestelijke en eeuwige dood had doorgemaakt en deze schrikkelijke dorst had geleden, die een noodzakelijk gevolg daarvan is, dat lichaam en ziel door de verschrikkelijkste smarten gefolterd worden.

Is ons zulk een barmhartigheid geschied, zo moeten wij er ons van verzekerd houden, dat wij, ofschoon wij het in Christus Jezus weten, dat alles volbracht is, nochtans in menig opzicht de dood van Christus gelijkvormig gemaakt moeten worden, zal ook het leven van Christus in ons verheerlijkt zijn. — En zo kampt dan nu menig een met lichamelijke en geestelijke dorst.

(1) In de *lichamelijke dorst* — daaronder versta ik allerlei ellende van dit leven — heeft een iegelijk, die des Heeren is, zeker nimmer iets anders te verwachten, dan dat het hem zal gaan als zijn Heere. Wat het Hoofd wedervaart, wedervaart ook de leden. Zo zal het hem, als hij in lichamelijke nood geraakt, niet anders gaan, dan het zijn Heere gegaan is, ook hij zal met de Heere, gelijk David, moeten klagen: „Zij hebben mij gal tot mijn spijsze gegeven; en in mijn dorst hebben zij mij edik te drinken gegeven!" (Psalm 69 : 22.) Daarom moet hij evenwel de moed niet opgeven, maar het zijn Heere klagen, en hij zal de Heere tot voorbeeld hebben, hoe wij geroepen zijn, Gods gerechtigheid te verheerlijken tegen allen roem des vleses in. En zo zullen wij

dan met Hem aan het vlees allerminst zijn roem laten, wanneer wij in onze grote dorst slechts de edik tot ons nemen. Hiervan kunnen wij allen, die de Heere aanroepen, Zijn Naam belijden, en in niets dan in Zijn zaligheid roemen, verzekerd zijn: 'Wij hebben een trouwe Heiland aan onze zijde. Hij weet het en heeft het ondervonden, wat het wil zeggen, dorst te lijden, de vreselijkste lichamelijke pijn te verduren; en daar Hij ons verlost heeft van al onze zonden, zal Hij ons ook gewis altijd trouw door alles heen helpen. Daarom zal ons noch dorst, noch honger, noch enig lichamenlijk lijden van de liefde Gods scheiden, die in Christus Jezus is. Al is ook nergens water te vinden, dan weet Hij toch voor Zijn arm en ellendig volk nog wel steeds een beke Krith; zodat het hun opeens gaat als Hagar, wier ogen de Engel des Heeren opende, zodat zij een waterput zag, waar zij zo even nog niets gezien had. Want de Zoon des mensen is immers gekomen, opdat wij het leven en overvloed zouden hebben. (Joh. 10 : 10.) Op zulke woorden mag men in zijn gebed pleiten.

(2) Wat uit Geest geboren is, heeft ook menige *geestelijke dorst* te lijden. Er is een dorst naar genade, naar gerechtigheid, naar het water des levens, naar de zekerheid der vergeving van zonden. Ja dikwerf een dorsten en smachten tot verterens toe naar God, naar Zijn beloften en Zijn heil, vooral wanneer men zich zo ellendig, zo ledig, zo dor gevoelt, dat men geheel en al is als een wildernis en als een woestijn, zodat er niets, volstrekt niets groeit. Menigmaal is er een zomerdroogte in dit jammerdal; men heeft dan niet alleen uitwendige nood, maar men heeft ook niets aan Zijn God en moet zo eenzaam en verlaten rond dwalen, gedrukt en bezwaard, in- en uitwendig, zodat men zich zou verheugen, als men slechts één droppel water uit de rotssteen des heils op het uiterste der tong kreeg.

Alle heiligen Gods hebben daarover veel geklaagd; dat zien wij in de Psalmen. Maar dan onze God niet verlaten, en niet gelopen naar de gebroken waterbakken, waar men toch niets vindt; niet gedaan als de Samaritaansche vrouw, die wel wist, welk een zondares zij was, en nochtans zich vroom wilde voordoen; maar zoals men is, vrijmoedig en onbevreesd, zonder prijs en zonder geld geschept uit de heilfontein van Christus, Die roept: „Wie dorst heeft, die kome tot Mij en drinke!"

Nadat Hij de helse dorst in Zijn verlatenheid geleden heeft, kan Hij ons niet verlaten; stellen wij Hem maar in de woestijn tot onze Fontein, zo zal Hij wel spoedig op ons een milde regen doen neerdalen. Die het bij Hem zoekt, zal volgens zijn belofte van zijn Geest ontvangen. — En o, hoe zal het ons zijn, wanneer dat woord eens volkomen vervuld zal zijn: „Zij zullen niet meer hongeren, en zullen niet meer dorsten, en de zon zal op hen niet vallen, noch enige hitte" (Openb. 7 : 16).

Laten wij hierop met lijdzaamheid wachten, zolang wij hier wandelen; want zulk een eeuwige gelukzaligheid heeft ons de Heere verworven, zulk een heeft Hij voor ons daargesteld uit het hart van een verzoend Vader, toen Hij aan het kruis uitriep: „Mij dorst!" Amen.

Nazang: Psalm 84 :3.

Welzalig hij, die al zijn kracht

En hulp alleen van U verwacht;

Die kiest de welgebaande wegen.

Steekt hen de hete middagzon

In 't moerbeidal, — Gij zijt hun bron

En stort op hen een' milden regen,

Een regen, die hen overdekt,

Verkwikt en hun tot zegen strekt.

16. "HET IS VOLBRACHT"!

Leerrede over Johannes 19 : 30a.
Gehouden 1 april 1849, 's voormiddags.

Voorzang: Psalm 40 :4, 5.

*Brandofferen, noch offer voor de schuld
Voldeden aan Uw' eis, noch eer;
Toen zeid' Ik: Zie, Ik kom, o Heer!
De rol des Boeks is met Mijn Naam vervuld.
Mijn ziel, U opgedragen,
Wil U alleen behagen
Mijn liefd' en ijver brandt:
Ik draag Uw heil'ge Wet,
Die Gij de sterv'ling zet,
In 't binnenst ingewand.*

*Uw heilleer wordt door Mij alom verbreid;
'k Bedwing Mijn tong en lippen niet:
Gij weet het, Heer, Die alles ziet.
Mijn hart verbergt nooit Uw gerechtigheid,
Uw waarheid doe Ik horen;
Uw heil, de mens beschoren,
Vloeit daag'lijks uit Mijn mond;
Uw gunst, Uw trouw, Uw Woord
En Godsgeheimen hoort
Uw talrijk volk in 't rond.*

Tekst: Johannes 19 : 30a.

Toen Jezus dan de edik genomen had, zeide Hij: Het is volbracht!

Uw aandacht vernam laatstleden zondag, hoe Jezus wist, dat alles reeds volbracht was, en hoe Hij, opdat de Schrift vervuld werd, sprak: „Mij dorst!" U weet, dat de Heere na de drie verschrikkelijke uren van verlatenheid, in welke Hij Zich bevonden had, door grote dorst gekweld werd, en bovendien nog het nameloze lijden ondervond, dat men Hem edik te drinken gaf. Want dat zulks een nameloos lijden voor Hem geweest is, blijkt uit Zijn klacht in Psalm 69: „In Mijn dorst hebben zij Mij edik te drinken gegeven" (vers. 22). En waarlijk, het druist tegen alle menselijk gevoel in, een tot de dood toe gefolterd mens, wanneer hij over dorst klaagt, edik te geven.

Wij zullen nu in dit morgenuur vernemen, hoe onze Heere en dierbare Heiland door zodanig lijden en door zodanige goddeloosheid Zich niet heeft laten weerhouden om het werk der verlossing openlijk voor hemel, aarde en hel te verkondigen.

Daarin ligt een schat van troost voor het geloof, een ware versterking des harten, om niet te zien op het zichtbare, maar op het onzichtbare. Want dat gaat niet zo

gemakkelijk, met de mond te belijden: „ik ben zalig", wanneer men niets dan het tegendeel ziet en ondervindt. En evenwel moet de belijdenis met de mond toch ook uitgesproken worden, zal God Zijn eer hebben, en zullen wij gered zijn; — gelijk de Apostel Paulus schrijft: „Want met het hart gelooft men ter rechtvaardigheid, en met de mond belijdt men ter zaligheid" (Rom. 10 : 10).

Zodra men het nu weet, dat alles reeds volbracht is, dat daarboven alles in orde is, begint men zulks ook te belijden. En waar men dat doet, daar is de macht der duisternis opnieuw los en overstelpt de ziel met allerlei aanvechting. Het gaat met al de gelovigen, zoals het met de Apostelen ging: nadat zij met de Heilige Geest en met vuur gedoopt waren, begonnen zij met blijdschap van de Naam Jezus te getuigen. Maar ook even spoedig kwamen de geselslagen, en hun werd aangezegd, dat zij ganselijk niet zouden spreken noch leren in de Naam van Jezus (Hand. 4 : 17, 18; 5 : 40).

Dat kunnen de gelovigen echter niet nalaten; zolang zij zich de mond laten stoppen, hebben zij geen rust. Daarom moet de Naam Jezus met de mond beleden worden. Vanwaar dat? Eén heeft het uitgesproken: „Ik zal Uw Naam Mijn broeders vertellen; in het midden der Gemeente zal Ik U prijzen" (Psalm 22 : 23). En wederom zegt Hij: „Ik boodschap de gerechtigheid in de grote Gemeente; zie, Mijn lippen bedwing Ik niet; Heere, Gij weet het" (Psalm 40 : 10). Deze Ene was onze Heere Jezus Christus. Hij heeft aan het kruis in onze plaats met de mond beleden ter zaligheid, opdat ook wij met de mond zouden belijden ter zaligheid. Hij heeft het gedaan in weerwil van elke nieuw aanvechting, opdat Hij ons de Geest zou verwerven, om ook Hem te belijden in weerwil van alle vernieuwde aanvechting, in weerwil van al het tegenstrijdige. Van dit standpunt uit wensen wij nu te overwegen, welke de bedoeling onzes Heeren was bij het uitspreken der woorden: „**Het is volbracht!**”

Laat ons echter te die einde te voren onze aandacht wijden aan de woorden: „**Toen Jezus dan de edik genomen had**”.

Tussenzang: Psalm 31 3.

*Gij zijt alleen (wat zou ik vrezen?)
Mijn Rots, Mijn Burg, o Heer!
Ja, Uwen Naam ter eer
Zult Gij Mij tot een Herder wezen.
Mijn Helper, scheur de netten,
Die z' in 't verborgen zetten.*

I. Heeft het ook een bijzondere betekenis, mijn geliefden, dat hier geschreven staat, - niet: „Daarna", „toen", of: „Nadat Jezus gedronken had, zeide Hij,...", - maar: „**Toen Jezus dan de edik genomen had, zeide Hij...**”?

O gewis! Elk woord van het Evangelie is gekozen met het doel, om de Gemeente te troosten. Waarlijk, het was al weer een vernedering voor Hem, al weer hoon en schimp, die Hem aangedaan werd, een nieuw belediging en ontering, een schijnbare nieuw overwinning, die de hel op Hem behaalde, dat onze dierbare Heiland na zulk een lang zielelijden, terwijl nu ook het lichaamlijden het toppunt bereikt had, zodat het niet hoger stijgen kon, geen enkele ziel vond, die Hem uit liefde ook maar één enkele droppel water tot lafenis in Zijn hevige dorst aanbood. Want om Hem te honen en te bespotten, gat men Hem deze edik.

De Evangelist Markus bericht ons namelijk het volgende: „En ter negender ure riep

Jezus met een grote stem, zeggende: Eloi, Eloi, lamma sabachtani? En sommigen van die daarbij stonden, dit horende, zeiden: Ziet, Hij roept Elias".

En toen nu Jezus geroepen had: „Mij dorst!" wat deed men toen? „En er liep een", — staat er, — „en vulde een spons met edik, en stak ze op een rietstok, en gaf Hem te drinken, zeggende:" ... nu, wat zei hij? „Drink, Gij geduldige Lijder, och, had ik maar wat water of een verkwikkende dronk wijn voor U, maar ik vind hier niets anders!"? Ach nee! Toen hij Jezus te drinken gaf, riep hij, terwijl ook de anderen mee instemden: „Houdt stil, laat ons zien, of Elias komt, om Hem af te nemen". (Markus 15 : 34-36)

Was dat alles niet al weer berekend, om de Heere de mond te stoppen, Hem het bewustzijn, dat alles volbracht was, te ontnemen, Hem nieuwe twijfel in het hart te werpen en de klacht af te persen: „Laat Mij sterven, of neem Mij van het kruis; want Mijn arbeid is vergeefs, en Ik laat Mijn leven voor niets"? Verdubbelde niet op dat ogenblik de duivel, nadat hij in de drie uren van verlatenheid niets bereikt had, al zijn woede, om de Heere, Die gezien en in Zijn binnenste de zekerheid verkregen had, dat reeds alles volbracht was, het gruwelijkste, dat vlees begaan kon, voor ogen te stellen? En waartoe? Om hetgeen de Heere wist, waarheid te zijn, en wat Hij geloofde, als leugen te doen voorkomen, namelijk: „Daarboven is alles in orde", Ja, daartoe moest die spot en die edik dienen, om de Heere de lippen gesloten te houden, opdat het grote woord: „*Het is volbracht!*" niet van Zijn lippen zou komen. Want deed de Heere zulk een bekentenis, dan was Hij, wat Zijn betrekking tot God aangaat, behouden, en met en door en in Hem de ganse schare dergenen, die in Hem geloven zouden. Het ging derhalve de vijand onze zielen vóór alle dingen daarom, dat Jezus met de mond niet zou belijden ter zaligheid.

Erkent nu hier, mijn geliefden, het geloof onzes Heeren. Door de troost van de eeuwige Geest Die op Hem was, heette het in Zijn binnenste aldus:

‘Ofschoon Ik hier hang, een worm en geen man, ofschoon een vloek voor de wet, ofschoon zonde in dit Mijn lichaam des vleses, zo weet Ik nochtans: God is Mijn God, Ik ben de rechtvaardige Knecht Mijns Vaders, daar Boven heb Ik alles in orde gebracht; die de Vader Mij gegeven heeft, heb Ik gerechtvaardigd, heb Ik verlost van hun zonden en van alle geweld des duivels; Ik heb voor hen de toorn gedragen, en zij zullen het nu weten, dat zij in Mij voor eeuwig de gezegenden des Vaders zijn. En als één van die armen en ellendigen zich hier op Golgotha bevindt, zo moet hij dit weten, opdat hij het aan al mijn broederen verkondige. Allen, die hier om Mijn kruis geschaard staan, moeten het weten, ja het moet der hel tot haar vernietiging gezegd zijn, dat Daarboven alles in orde is. — En nu openbare zich de ongerechtigheid des vleses nog eerst in volle mate, opdat God alleen rechtvaardig bevonden worde, nu geve vlees in vereniging met de hel het toppunt van goddeloosheid te aanschouwen, zo zal Ik nochtans luide verkondigen, dat hemel, aarde en hel het horen: In Mijn bloed is alles in orde gebracht; geopend is de hemel, geopend het Vaderhart, geopend de toegang tot de genadetroon; komt, komt, al gij armen en ellendigen, het is alles bereid, de zaligheid u verworven!’

Er is niets meer te verrichten! Er is niets meer te voldoen!

En toen nam Jezus de edik. Hij neemt die laatste bittere en zure drank uit mensenhanden aan, alsof het zoete wijn was. Toen Hij de edik genomen had, belijdt Hij met de mond, hetgeen Hij door de Geest wist, zeggende: „*Het is volbracht!*"

Ik moet het herhalen: het zag er naar het zichtbare uit, als ware er niets volbracht, als ware veeleer alles verloren! Want daar was geen enkele ziel, die iets van Zijn lijden

verstond. Alle vlees verenigde zich veeleer, om bij het kruis zijn diepe verlorenheid en grondeloze verdorvenheid aan de dag te leggen. Doch wat onze Heere Jezus deed, dat deed Hij Gode, dat deed Hij, om aan Gods gerechtigheid genoeg te doen, en liet het verder aan Zijn God over, wanneer, waar en wie de uitwerking en vrucht van Zijn doen zou ten goede komen. — Hij leed en geloofde en riep: „het is volbracht!" voor een Gemeente, die Hij niet met Zijn ogen zag. Hij beleed met Zijn mond: „Het is volbracht!" ofschoon Hij hierbeneden niets dan het tegendeel ontwaard. Hij nam de edik, om het aan het vlees en de duivel in geen enkel stuk gewonnen te geven, en sprak: „het is volbracht!" niettegenstaande men Hem edik gegeven had.

Behoef ik u in herinnering te brengen, welke zonde onze Heere met die daad verzoend heeft? Behoef ik er u opmerkzaam op te maken, welke genade de Heere daarmee voor ons verworven heeft?

Daargelaten, dat dit ons aller zonde geweest is, dat wij onze trouwe Heiland in zijn grote dorst edik te drinken gegeven hebben, gelijk het zich in ons gedrag jegens onze naasten en in onze ondankbaarheid jegens de Heere voor Zijn verlossing openbaart, als wij aan onszelf overgelaten zijn en niet door Gods Geest geleid worden, — zo komt het klaar aan de dag, dat wij voor en na deze zonde begaan, dat wij ons door alles vrees laten aanjagen, om niet met de mond te belijden: „Het is volbracht". Nu eens zijn het allerlei wederwaardigheden en tegenspoed, dan eens is het de duivel, dan weer zijn het de mensen en hun verkeerde gedragingen jegens ons, dan weer de zonden, onze innerlijke boosheid en verkeerdheid, waardoor wij ons de mond laten stoppen, zodat wij niet uitspreken: „Het is volbracht", ofschoon wij er de beste grond voor hebben. Zodanige zonde van ongeloof, die eigenlijk verdoemenswaardiger is dan alle overige zonden, heeft de Heere voor ons gedragen en in onze plaats verzoend, toen Hij de edik nam en, nadat Hij de edik genomen had, niettegenstaande alle tegenspraak met de mond beleed: „Het is volbracht!"

Maar ook deze genade heeft hij ons verworven, deze genade Zijns Geestes, waardoor wij de Vader om Zijn Heilige Geest mogen bidden; dat wij, indien het ons om God en Zijn verlossing te doen is, getroost en met een goed toevorzicht het in Christus vrijuit met de mond mogen belijden, zonder daarover beschaamd te zullen uitkomen: „Het is alles volbracht!" ook al is het, dat wij het tegendeel vóór ons hebben. Jezus heeft de edik genomen. Let wel, op de Naam Desgenen, Die hier aan het kruis de edik neemt en nochtans met de mond belijdt: „Het is volbracht".

Zou Hij ons wél verlaten, als wij met de mond belijden: „Het is volbracht", ofschoon de duivel, de wereld, de zonde en innerlijke verdorvenheid ons toeroepen, te midden van onze dorst naar hulp, naar God, naar de levende God: „Hoe? Alles volbracht? Gij hebt immers niets dan edik te drinken! Gij hebt immers niets dan het tegendeel aan te wijzen!?" Zal onze Heere onze belijdenis, die wij met de mond belijden, niet handhaven, ofschoon ons alles toeroept: „Hoe? Zoudt gij verlost zijn? zo wij u de edik niet geven, hebt gij volstrekt niets! Hoe? zoudt gij heilig en zalig zijn? gij hebt immers niets dan zonde!?"

O, als iemand gezondigd heeft, en het is hem leed, — o, als aan iemand zijn grondeloze verdorvenheid, gelijk nooit te voren ontdekt wordt, zodat hij in weerwil van alle strijd en alle worsteling er niet los van kan komen, — o, als iemand voor de dood en het oordeel bevreesd is, of wel in uitwendige nood zit, of wegens zijn geloof door de mensen hard aangevochten wordt: ... dat hij met het hart gelove; zo is hij gerechtvaardigd voor God; dat hij met de mond belijde: „nochtans is alles volbracht", zo is hij zalig. (Rom. 10 : 9, 10.)

En al is het, dat hij door dood of nood, door duivel of wereld met edik gelaafd, en

daarenboven nog gehoond wordt, - hij drinke de edik, maar late zich de mond niet stoppen, om te belijden: Jezus, de Heere, de Aanvanger en Voleinder onzes geloofs, de overste Leidsman onzer zaligheid; want nadat Hij, Wiens Naam Jezus is, de edik genomen en gezegd heeft: „Het is volbracht", zo is het ook volbracht.

II. Of wat heeft de Heere daarmede bedoeld, toen Hij sprak: „Het is volbracht"?

Treedt het oude paradijs binnen, en ziet, hoe aldaar door de ongehoorzaamheid van énen de zonde in de wereld is gekomen, en door de zonde de dood, — en nu hier, op Golgotha, heeft onze dierbare Heiland een nieuw Paradijs geopend. Hij eet niet van de boom der kennis des goeds en des kwaads, maar Hij drinkt edik en proeft van Gods genade voor ons de bittere dood, en door Zijn gehoorzaamheid, de gehoorzaamheid, die Hij geleerd heeft uit hetgeen Hij heeft geleden, de gehoorzaamheid tot de dood des kruises, is de gerechtigheid gekomen, en door deze gerechtigheid het leven, het eeuwige, en dit leven is tot ons allen doorgedrongen, die dood lagen in zonde en ongerechtigheid, en in dit leven zijn wij allen gerechtvaardigd, die in Hem geloven en de werken der wet prijsgeven. *Dat is volbracht!*

Verneemt van de berg, die met vuur brandde, die in duisternis en donkerheid en onweder gehuld is, het geklank der bazuin en de stem der tien woorden: „Gij zult geen andere gden voor Mijn Aangezicht hebben! Gij zult niet begeren!" en een iegelijk siddert, een gevoel van helle-angst en hellepijn grijpt hem aan bij het gezicht van de heiligheid Gods, dat zó vreselijk is, dat Mozes toen zei: „Ik ben gans bevreesd en bevende" (Hebr. 12 : 21).

Wij zijn allen vervloekt en vergaan voor zulke woorden, en uit vlees komt geen Geest. Wie zal in onze plaats de straf dragen, opdat wij weer vrede hebben bij God? Wie zal ons met God verzoenen? Wie zal in onze plaats de schuld, de eeuwige schuld gans en al uitdelgen, opdat wij rechtvaardigheid Gods zijn? Wie zal al de zonden, ook de afschuwelijkste zonde, die geen vee begaan zou, voor ons wegdragen, zó volkomen van ons wegnemen, dat wij weer heilig en aangenaam bij God zijn? En wie zal ons zó voor Gods Aangezicht stellen, dat wij voor God naar Geest in de vervulling van zulke woorden, zoals wij ze van Sinaï vernemen, wandelen, ofschoon het met ons, wat ons aangaat, een gans en al verloren zaak is? - *Het is volbracht!*

Treedt de tabernakel binnen! Ziet, hoe de mensen zich afsloven, om offeranden en gaven voor hun zonden te brengen, jaar op jaar, ja eiken dag opnieuw; allerlei reinigingen, allerlei wassingen hier tegen allerlei tot aan de avond durende onreinheid (vergelijk Lev. 11 : 25 vv.), en de volgende dag is men weer even onrein als te voren; het is een onophoudelijk slachten van bokken, kalveren en lammeren, en een besprengd worden met hun bloed, - in dit bloed een onophoudelijk kwijtschelden van zonden, en evenwel bij dat alles geen rust, geen goed geweten voor God, veeleer gevoelt men zich belast met een juk op de hals, dat men niet dragen kan, en bij de minste misslag ontbrandt het vuur van Gods toorn ten verderve. En al heeft men alles gedaan naar de geboden, zo is toch alles onrein, zo is toch zelfs de gehele heilige tent der samenkomst voor God onrein en verwerpelijk. Wie zal dan hier de wil van God gedaan hebben, opdat wij in die wil mogen geheiligd zijn? Van waar, indien dan al wat God geboden heeft Hem toch niet welgevallig is, van waar komt dan een goed geweten voor GóD, een geweten, dat van zijn zaligheid verzekerd is, dat in de Heilige Geest hiervan verzekerd is: „Ik ben verlost van de toorn, ik ben rechtvaardig voor God, ik ben heilig, alhoewel ik geen der geboden Gods gehouden heb, ja ze alle overtreden heb, en ze nog gedurig overtreed niet gedachten, woorden en werken,

gelijk ik voor God met diep berouw belijd, ook beken, dat ik steeds tot alle boosheid geneigd ben"? Bestaat er een gerechtigheid buiten mij, welke mij bedekt? — *Het is volbracht!*

Slaat de Boeken der heilige Profeten op, - wat hebben zij voorzien? Klederen des heils, een mantel der gerechtigheid, een priesterlijk gewaad en het sieraad ener bruid (Jes. 61 : 10); een regering der genade; een bedekking van alle misdaden; een niet toerekenen der zonden; een toerekenen van de gerechtigheid des geloofs zonder werken; een eeuwige herderstrouw; een zien op de arme en verslagene van geest, en die voor Gods Woord beeft (Jes. 66 : 2); een gezocht worden van hen, die niet naar de Heere vraagden, een gevonden worden van hen, die de Heere niet zochten; de wolf en het lam weiden samen, er wordt nergens kwaad gedaan, noch verdorven op de gansen heiligen berg des Heeren (Jes. 65 : 1, 25); een nieuw hemel en een nieuw aarde is geschapen (Jes. 66 : 22); Tyriërs en Moren, Assyriërs en Egyptenaren zingen eeuwig met Jakob van de genade des Heeren (Psalm 87), zingen van harte een lied als: „*O Lam Gods, Dat, onschuldig, aan 't smaad'lijk kruis geslacht werdt*"; aan de ellendigen wordt een rijk, eeuwig erfdeel der genade geschonken; de gebrokenen van hart worden verbonden; tot de hoer, die alles doorgebracht en verkwist heeft met haar boelen, komt de oude trouw God weder, nadat men haar uitgeschud heeft, vergeeft haar alles, spreekt vriendelijk met haar, en geeft haar het dal Achor tot een deur der hope; aldaar zingt zij weer als in de dagen harer jeugd; en dit is Zijn woord tot de trouweloze verbondbrekster: „Ik zal u Mij ondertrouwen in eeuwigheid" (Hos. 2), — en sieraad is er voor as, vreugde-olie voor treurigheid, en het gewaad des lofs voor een benauwden geest (Jes. 61 : 3). Er dalen milde regens neer op de erfenis, die mat is (Psalm 68 : 10); stromen vlieten, waar het dor en woest is; de kreupelen springen, de doven horen, de stommen spreken, de melaatsen worden rein, de doden staan op; op de hoogte van alle bergen ruist de vrucht onzes Gods als de Libanon (Psalm 72 : 16). In het dal is verhoging; alle mensen, die het zien, zeggen: Dat heeft God gedaan! Hij schouwt niet aan de ongerechtigheid in Jakob, ook ziet Hij niet aan de boosheid in Israël, de Heere geneest al zijn wonden; waarlijk, Hij draagt zijn krankheden. De Heere, zijn God, is met hem, en het geklank des Konings is bij hem (Num. 23 : 21). Waar is de vervulling? — *Het is volbracht!*

Slaat andermaal de Boeken der heilige Profeten op, — wat hebben zij voorzegd? De kop der slang zal vermorzeld worden (Gen. 3 : 15); “de Heere zal met Zijn hard en groot en sterk zwaard bezoeken de Leviathan, de langwemelende slang, ja de Leviathan, de kromme slomme slang, en Hij zal de draak, die in de zee is, doden” (Jes. 27 : 1), Zij voorzeggen van de Man, Die van Edom komt met besprenkelde klederen, van Bozra (Jes. 63.: 1); de arend van Edom heeft Hij met doorboorde handen in de rotsklove omgebracht; de Eufraat heeft Hij uitgedroogd met doorboorde voeten; de Nijlstroom, die zo trots daarheen golfde, heeft Hij geslagen met een dorstende tong. Hij heeft uit de beek gedronken, daarna heeft Hij het hoofd omhoog geheven. Hij heeft het vol dode lichamen gemaakt (Psalm 110 : 6). Hij heeft de kop Zijner vijanden verslagen, hun harige schedel verpletterd (Psalm 68). Hij heeft verslagen degene, die het hoofd is over een groot land (Psalm 110 : 6); Babylon is gevallen; de inwoners der steden Israëls stoken zeven jaren vuur van de bogen, pijlen, handstokken en spiesen van Gog en Magog (Ezech. 39 : 9). Allen volken wordt een vette maaltijd gemaakt op de berg Sion, een maaltijd van reine wijn, van vet vol merg van reine wijnen, die gezuiverd zijn; het bewindsel des aangezichts en het deksel, waarmede alle volken bedekt zijn, wordt verslonden. Hij verslindt de dood tot

overwinning, wist de tranen af van alle aangezichten (Jes. 25 : 6-8); de gevangenissen gaan open, al wie op hope gevangen lag, ziet zijn koperen banden verbroken als linnen draden, alles trekt naar de vrijstad. En of ook de wateren bruisen en beroerd worden, en de bergen daveren door derzelve verheffing, nochtans verblijden de beekjes der rivier de stad Gods (Psalm 46 : 5); men viert Sabbat, een eeuwige Sabbat, en een iegelijk nodigt zijn naaste tot onder de wijnstok en tot onder de vijgenboom (Zach. 3 : 10); want de ongerechtigheid des lands heeft de Heere op één dag weggenomen, en de Tabernakel Gods is bij de mensen (Ezech. 37 : 27). Waar is de vervulling? — *Het is volbracht!*

Heft uw ogen ten hemel, — waarom gaat de zon iedere morgen als een bruidegom uit zijn slaapkamer, en is vrolijk als een held om het pad te lopen (Psalm 19 : 6)? Waarom zien wij voor en na in de stille nacht de pracht der maan? Waarom schitteren voor en na de fonkelende sterren als diamanten aan Gods vinger? Waarom zijn de bergen telkens opnieuw met fris groen bedekt? Waarom is de winter voorbij en de plasregen over? Waarom worden de bloemen weer gezien? Waarom nadert de lente weer met haar vogelenkoor, en waarom bot de wijnstok uit? Waarom werd de aarde tot nu toe niet geslagen met een alles verterend vuur? Alleen om het bloed des Lams. — *Het is volbracht!*

Treedt de woningen binnen: — hier worstelt er een met lichaamsnood, heeft nóch brood nóch brandstof, ... en hij wordt geholpen. Ginds worstelt een vrouw voor haar man, een moeder voor haar kind om bekering ten leven, om Gods leiding door de wereld, die in het boze ligt; ... zij wordt verhoord. Hier worstelt er een met God om de vergeving zijner zonden, om ontferming, om genade, om leven, en de hand eens Vaders trekt hem uit zijn afgrond omhoog. Ginds worstelt er een om gerechtigheid des levens, om heiliging, maar zinkt al dieper en dieper, het is met hem gedaan, ... en op eens gaat de hemel voor hem open, hij wordt rein verklaard, ofschoon hij bezeten is en bedekt met melaatsheid. Hier worstelt er een om verlossing uit zijn benauwdheid, uit zijn aanvechtingen, uit zijn angsten, die hij in de wereld heeft, ... en de belofte komt. Ginds ligt er een op zijn uiterste; zo straks was hem alles nog zo donker, en daar op eens klapt hij in de handen en roept uit: „Daar is Hij!” en met een heilige lach om de mond zinkt het hoofd op de borst neer, — de ziel is over 's duivels spot en hoon heen gezet, is door de engelen gedragen in de schoot des Heeren Jezus. Vandaar dat? — *Het is volbracht!*

Mijn geliefden! De dood is overwonnen, de werken des duivels zijn verstoord; het leven is aangebracht; de plaats is bereid; het kleed van eeuwige gerechtigheid, het bruiloftskleed, is voor de armen en naakten gereed; de vrucht heeft zich gezet, om te blijven; God is gerechtvaardigd in de Geest; de Wet is weer tot ere gebracht; zonde, schuld en straf zijn gedragen; de Trooster, de Geest des levens uit Oud, is verworven; de heiliging is teweeggebracht in het bloed des eeuwigen Verbonds; van het kruis is ons alles van de Vader geopenbaard; onze droefheid zal in vreugde veranderd worden. Alles is het onze. Het lijden van deze tegenwoordige tijd, zonde en nood, het moet alles meewerken tot eeuwige zaligheid. Die mede wil, kome mede! Dat niemand zich late weerhouden door zijn zonde, door zijn beschuldigend geweten.

Wat zou de nood? Zij moet ons goud graven. Wat de zonde? Zij moet ons in de burcht der heiligende wonden van Jezus drijven. Wat de duivel? Hij is uit de hemel geworpen. Wat de wereld? Zij moet ons de rechte weg naar Gods hart wijzen. Wat de dood? Die moet ons de wagen bereiden, de Eliaswagen, waarmede wij ten hemel

varen.

Is het uw ernstige begeerte, het Lam te volgen, waar het ook heengaat? Spreek niettegenstaande de edik, die men u biedt: *het is volbracht*.

Strekken wij ons uit tot Christus, houden wij ons aan Zijn Woord; wij mogen het, ofschoon ons alles „neen" toeroept; en — heeft Hij ons niet tot ere gebracht? Zal Hij het niet doen? — Moed, moed gegrepen!

En nog een weinig tijd en wij zullen Hem zien van aangezicht tot aangezicht en Hem danken: Gij Heere Jezus, hebt alles alleen gedaan! *Gij hebt alles volbracht!* Amen.

Nazang: Lied 145 :9.

*Ach, laat mij nimmer wijken
Van U, mijn Borg en Heer!
Nooit mijn geloof bezwijken;
Versterk het meer en meer.
Help mij manmoedig strijden:
Troost mijn ziel met kracht,
Dat ik mij moog' verblijden
En zingen: 't Is volbracht!*

17. "VADER, IN UW HANDEN BEVEEL IK MIJN GEEST!"

Leerrede over Lukas 23 : 46 en Johannes 19 : 30b,
Gehouden op Goede Vrijdag, 6 april 1849.

Voorzang: Lied 368 :1, 2.

*Jezus is mijn toevorzicht,
Hij, mijn Heiland, is mijn leven,
't Leven, waar de dood voor zwicht, —
Zou ik voor de dood dan beven?
Neen, hoe lang zijn nacht ook zij,
Jezus' stem wekt eerlang mij.*

*Jezus, mijn Verlosser, leeft!
'k Zal ook, uit het stof verzezen,
't Leven zien, dat Hij nu heeft;
Waarom zou ik dan nog vrezen?
Hij is der Gemeente Hoofd,
Elk Zijn lid, die Hem gelooft.*

Tekst: Lukas 23 : 46.

En Jezus, roepende met grote stem, zeide: Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest.

Johannes 19 : 30. ***En (Jezus) het hoofd buigende, gaf den geest.***

God leidt Zijn heiligen wonderbaarlijk, en Hij helpt Zijn ellendigen heerlijk. Wanneer wij, die de Heere verbeiden, in onze tijd Zijn raad gediend hebben, dan is de meest wonderbare van alle leidingen, dat Hij ons leidt door het duistere dal des doods, dan is de heerlijkste hulp de hulp van de dood. Toen het volk Israël uit de woestijn het beloofde land binnentrok, ging het door een rivier, die voor hun ogen vol was aan al haar oevers; er was dus aan geen doorkomen te denken. Nauwelijks doopten zij echter hun voeten in het uiterste van het water op des Heeren woord, of de wateren, die van boven afkwamen, stonden; zij rezen op een hoop, en de wateren, die naar de zee afliepen, vergingen. Dat deed de ark des Verbonds van de Heerser over de gehele wereld. Zij zagen op deze ark, en zo gingen zij droogvoets door de rivier, gelijk een kudde schapen, de Herder vooraan, de Herder achter hen aan, Hij de Eerste in het water, Hij de Laatste uit het water (Jozua. 3).

Niet anders komt men uit dit Mesech in het land der beloofde rust, der verlossing van het lichaam dezes doods. Het gaat door de Jordaan des doods, terwijl zij vol is aan al haar oevers; het gaat door een duister dal, waarin men de dood, de koning der verschrikking, voorbij moet. Dit is de geschiedenis van het einde aller heiligen en aller onheiligen, aller bekeerden en aller onbekeerden, aller rechtvaardigen en alle onrechtvaardigen, dat van een iegelijk gezegd wordt: „En hij stierf“.

Welgelukzalig hij, die gestorven is, eer hij sterft, en die met een goed geweten in de Heilige Geest zeggen kan: „Het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin“

(Filipp. 1 : 21). Al moge hij ook vrezen bij de gedachte aan zijn dood, ook in zijn sterven zal hij op Hem zien, op Wie hij in zijn leven zag, gelijk ook David op Hem zag, toen hij zong: „Ik weet, dat de Heere mijn Herder is; al ging ik ook in een dal der schaduwen des doods, ik zou geen kwaad vrezen, want Gij zijt met mij; Uw stok en Uw staf, die vertroosten mij". Die in de Zoon niet gelooft, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem; die echter in Hem gelovende is, die zal de dood niet zien, want hij is reeds door de dood overgegaan in het leven, en heeft het leven, het eeuwige. Daarom zingt een zodanige met vreugde: „God is ons een God van volkomen zaligheid; en bij de Heere, de Heere, zijn uitkomsten tegen de dood" (Psalm 68 : 21).

Wij zouden allen gedurende ons gehele leven in vreze des doods gebleven zijn, had onze dierbare Heiland niet degene teniet gedaan, die het geweld des doods had. Dat en hoe Hij zulks gedaan heeft, welke troost wij daarvan hebben, maar ook waartoe dat ons moet opwekken, zullen wij in deze plechtige ure beschouwen.

Wij overwegen:

- I. De woorden: „Jezus riep met grote stem".**
- II. De woorden: „Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest!"**
- III. De omstandigheid, dat Jezus het hoofd boog en de geest gaf.**
- IV. En eindelijk besluiten wij met enige woorden van troost en vermaning.**

Tussenzang: Lied 129 : 8.

*Hem, die de Heiland, aan het hout
Op Golgotha geslagen,
Met een gelovig oog aanschouwt,
Voorwaar die zal geen plage,
Geen beet van vuur'ge slangen schaar,
Wijl God zijn schuld heeft weggedaan;
Hij leeft, al moet hij sterven.*

I. „Jezus riep met grote stem."

Het was een schreeuw, een luide schreeuw, die onmiddellijk volgde op het woord: „Het is volbracht". De gehele raad Gods tot onze zaligheid was volvoerd; met doorboorde handen was het wonderschone kunstwerk van de eeuwige Goddelijke genade voltooid, gereed was de gouden keten des heils: „Die Hij te voren gekend heeft, die heeft Hij ook te voren verordineerd, den beelde Zijns Zoon gelijkvormig te zijn, opdat Hij de Eerstgeborene zij onder vele broederen. En die Hij te voren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen; en die Hij geroepen heeft, deze heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij gerechtvaardigd heeft, deze heeft Hij ook verheerlijkt" (Rom. 8 : 29, 30). — Daar stond nu de ganse Gemeente in Christus voor God, van alle schuld vrijgesproken, van alle straf bevrijd, de zonde was van haar weggedragen, voor de rechterstoel Gods had Christus alles, voor haar in orde gebracht, Hij had haar schuld betaald, haar straf gedragen, Hij was zonde voor haar geweest, en had in de persoon des zondaars alles doorgemaakt, wat naar de gerechtigheid Gods, wat naar Zijn waarheid, wat naar de rechtvaardige eisen der Wet over de zondaar had moeten komen. De oude Adam was nu in Christus meegeskruisigd, de zonde had aan het lichaam van Christus uitgewoed en had uitgeraasd; het lichaam der zonde was aan Zijn lichaam verbroken, verscheurd, teniet gemaakt. In zover stond Christus daar als de Plaatsbekleder Zijns volks, als de Borg van het

eeuwige Verbond, als een zodanige, die de wil van God gedaan had. Hij stond daar vrij van de zonde, die Hij op Zich had genomen, en er was niets meer te betalen. —

Maar één ding bleef nog over: *leven om leven*. Het leven was in de drie-urige duisternis overgegeven, toen was het *geestelijk* prijsgegeven; nu moest het ook *lichamelijk* prijsgegeven worden. Al mag nu de Satan — opdat het openbaar worde, wat voor kunstgewrocht der genade God van de mens maken kan, — Gods ellendigen, zijn Job's, aantasten, toch zal het steeds heten: „Strek uw hand niet uit aan zijn leven!" Hier echter had hij ook het lichamenlijk leden te eisen, de letterlijke vervulling van het woord: „Ten dage als gij daarvan eet, zult gij de dood sterven". Zo had hij dan het recht, met Gods waarheid de Heere Jezus tegen te staan, alsof de macht des doods toch nog in handen van de Satan lag; want wij hadden Gode naar het leven gestaan, zo moest dan ons leven van de aarde weggedaan worden. Wij hadden God, Die ons leven is, de woorden onzes levens, laten varen, zo waren wij dan naar recht in de macht des duivels. — Zo lag dan het wedergeboren kind der verkiezing onder het hart van Jezus, het was voldragen, voleindigd, het moest aan het licht der eeuwige heerlijkheid komen; maar de Satan wilde het nochtans hebben tot een kind der hel. Zo moest dan de *lichamelijke* dood van onze Heere nog eerst tussenbeide komen, en het kind der verkiezing in de afgrond der hel geboren worden, om met Jezus uit de afgrond te voorschijn te komen, gerechtvaardigd zijnde in Hem op de dag Zijner opstanding op welke Hij plechtig zou geproclameerd worden te zijn de Rechtvaardige, de Zoon van God; en allen, die in Hem geloven, te zijn rechtvaardigen in Hem, te zijn kinderen Gods om Zijntwil, Hij — de Eerstgeborene uit de doden, — en zij Zijn broeders, in Hem van alle dood en alle geweld des duivels voor eeuwig verlost.

Van deze lichamenlijke dood had onze Heere vele malen tot Zijn discipelen gesproken. De vreze des doods had Hij op allerlei wijze gesmaakt, maar nu zou Hij werkelijk sterven. Dat moet voor onze Heere iets verschrikkelijks, iets vreselijks geweest zijn. Wij zondige mensen dragen het bewustzijn onzer schuld in ons binnenste, en zijn, wanneer God Zich niet over ons ontfermt, zó hard of gevoelloos zowel ten aanzien van dood, verdoemenis en hel, als tegenover God, leven en zaligheid, dat wij ons in dit opzicht gedragen als de os, die ter slachting geleid wordt. Maar onze Heere was een rechtvaardig Mens. Van Hem staat er geschreven, *dat Hij geen zonde gekend heeft*. Niemand en niets kon Hem doden. Reeds als de Mens Jezus was Hij de erfgenaam des levens; want God heeft gezegd: „De mens, die deze dingen doet, zal leven"; en Hij had de dingen gedaan, die de Wet beveelt, zo als de Wet geestelijk oordeelt. Zo was dan Zijn dood een vrijwillige dood, niet zoals wanneer een mens zich vrijwillig laat doden, maar zulk een vrijwillige dood, dat Hij, toen de Vader het zo wilde, Zijn leven vrijwillig aflegde. Niet dat Hij Zichzelf doodde, maar Hij stierf uit eigen macht.

Hier zien wij de grote liefde des Heeren; want Hij stierf niet voor een rechtvaardige, maar voor onrechtvaardigen; niet voor iets goeds, maar voor zijn vijanden, om hen met God te verzoenen en uit de macht der hel te verlossen. Desniettenstaande was deze dood voor onze Heere iets ontzettends, iets, dat geheel tegen Zijn heilige natuur was. Maar Hij wilde het nochtans doen, leven om leven geven, opdat God volkomen in Zijn recht zou zijn, opdat Hem volkomen gehoorzaamheid gebracht, en aan het gebod des Vaders volkomen zou voldaan zijn, opdat de duivel het proces volkomen zou verliezen en de kinderen des doods zou moeten vrijgeven, nadat hij hun Plaatsbekleder, de Heilige Gods, in zijn macht zou gekregen hebben. De Satan nam

het aan, ingeval hij Christus niet in zijn macht zou kunnen houden, dat hij ook zijn gehelen buit zou loslaten. Maar hij dacht, Hem even gewis in zijn macht te zullen houden, als hij de eerste Adam in zijn macht gekregen had.

Onze Heere legde alzo Zijn leven vrijwillig af en gaf Zich in de dood, „opdat Hij”, gelijk de Apostel Paulus schrijft, „door de dood te niet doen zou dengene, die het geweld des doods had, dat is, de duivel, en verlossen zou al degenen, die met vrede des doods door al hun leven der dienstbaarheid onderworpen waren” (Hebr. 2 : 14, 15).

Hebt u nu vernomen, dat dit voor de Heere naar Zijn rechtvaardige menselijke natuur iets ontzettends was, dan zult u het ook verstaan, dat dit afleggen van Zijn leven de laatste en grootste daad van Zijn geloof geweest is, dat de duivel zelf daarvoor sidderen moest en bij alle wrevel tegen de Heere het nochtans niet graag zag, waarom hij opnieuw zijn macht ontwikkelde, om de Heere daarvan terug te houden. Daarbij komt, dat wij niets lezen van bijzondere invloeden, troost of kracht, die de Heere zouden toegevloed zijn. Veeleer moest alle geestelijke en lichamelijke kracht bij de Heere verdwenen zijn. Nochtans raapt de Heere te midden van zodanige uiterste zwakheid, zodra Hij gesproken heeft: „Het is volbracht!” alle krachten uit de hoogte samen, alle krachten, die aan de liefde en het geloof eigen zijn, wanneer er volstrekt geen kracht meer is; vandaar deze sterke, luide stem. En zo roept Hij: „Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest!” Of gelijk het eigenlijk heten moet: „*Vader, in Uw handen wil Ik Mijn geest overgeven!*”

II. De woorden: „Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest!”

(1) Ik maak u vooreerst op deze wonderbare omstandigheid opmerkzaam, dat de Heere uit eigen macht Zijn leven aflegde, en evenwel in de volste afhankelijkheid van de Vader bleef. Men zou zeggen: Hij, Die de macht had, Zijn leven Zelf af te leggen, Die macht had, om tot de moordenaar te zeggen: „Heden zult gij met Mij in het Paradijs zijn”, — kon wel Zelf Zijn geest in bewaring nemen. Daar zien wij echter, hoe het ganse werk onzer verlossing, inzonderheid deze laatste, hoogst gewichtige daad van het sterven van onze Heere, van de Vader was uitgegaan. De Vader had Zijn Zoon daartoe gezonden, daartoe was Hij van de Vader Zelf uitgegaan; — zo deed Hij dan niets zonder de Vader. Zo was dan ook dit sterven, ofschoon vrijwillig, niet eigenwillig, maar eens volkomen gehoorzaamheid aan de wil des Vaders. De Vader hielp Hem niet te sterven, maar de eeuwige Geest hielp Hem te sterven. De Vader zou echter Zijn geest in bewaring en bescherming nemen, terwijl Hij de wil des Vaders deed, om het Rijk des Satans en des doods volkomen te verstoren, nadat daarboven voor het Aangezicht des Vaders alles in orde was.

Christus beschikt dus over niets anders, dan over datgene, waartoe Hij een gebod van de Vader ontvangen had. Hij had van de Vader het gebod ontvangen, Zijn leven af te leggen, maar over Zijn geest beschikt Hij niet, maar geeft die aan de Vader over. Zo heeft Hij het tot in Zijn dood bewezen, dat Hij, in de gestaltenis Gods zijnde, het geen roof heeft geacht Gode evengeliek te zijn, maar heeft Zichzelf vernietigd, de gestaltenis eens dienstknechts aangenomen hebbende (Filipp. 2 : 6, 7).

(2) Ten andere moeten wij het ter harte nemen, dat onze Heere deze woorden: „Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest”, genomen heeft uit de 31ste Psalm, die aldus begint: „Op U, o Heere, betrouw Ik, laat Mij niet beschaamd worden in eeuwigheid; help Mij uit door Uw gerechtigheid. Neig Uw oor tot Mij, red Mij haastelijk: wees Mij tot een sterken rotssteen, tot een zeer vast huis, om Mij te behouden. Want Gij zijt

mijn steenrots en Mijn burg; leid Mij dan, en voer Mij, om Uws Naams wil. Doe Mij uitgaan uit het net, dat zij voor Mij verborgen hebben, want Gij zijt mijn Sterkte. In Uw hand beveel ik Mijn Geest; Gij hebt Mij verlost, Heere, Gij God der waarheid!" (Vs. 2-6.)

Daaruit zien wij, hoe de Heere steeds in het Woord gebleven is, Zich door het Woord heeft laten leren en leiden, hoe Hij, het *ongeschapen* Woord, Zich steeds gehouden heeft aan het *geschreven* Woord. Toen Hij in de woestijn door de duivel verzocht werd, sloeg Hij elke verzoeeking af met het Woord. Al de dagen Zijns vleses heeft Hij uit het Woord sterkte geput, Zich met het Woord staande gehouden, en hier in de laatste ogenblikken lezen wij niet van bijzondere versterking, maar met het Woord verdrijft Hij de duisternis, met het Woord geeft Hij Zijn keest over in de handen des Vaders. Zo houdt Hij Zich in alle stukken aan het Woord uit Gods mond, dat Adam zo ganselijk had prijsgegeven, waardoor hij zichzelf en zijn nakomelingen in het verderf gestort had.

(3) Toen onze Heere aan het kruis genageld was, en Hem handen en voeten doorboord waren, was het eerste woord, Zodra Hij zijn heiligen mond opende: „Vader”, en nu Hij hier de dood in de kaken vallen zal, opent Hij Zijn mond wederom in een gebed. Al moet Hij ook met grote stem roepen wegens het ontzettende, dat Hem nog overkomen zal, Hij roept evenwel nog in dat geweldige roepen: „Vader!” Hij handhaaft Zich als de Zoon in weerwil van de hellevaart, en gelooft van Zijn Vader, dat Hij Zijn Vader is en blijft, alhoewel de duivel Hem kerkeren zal in de angst, in de banden, in de gevangenis des doods en der hel.

Een schreeuw uit de diepte, uit de machteloosheid, uit de angst, uit de verschrikkelijkste aanvechtingen is het, die de Heere laat horen; nochtans een schreeuw der verzekerdheid: „Ook dit welbehagen des Heeren gaat door Mijn hand gelukkig voort!” (Jes. 53 : 10). Een schreeuw der verzekerdheid des geloofs: „Mijn Vader is de trouwe Bewaarder Mijns geestes; in Zijn handen gaat hij ongedeerd door alle geweld van de overste der macht der duisternis heen, en hij is bij Hem in rust en in eer!” Zo behoudt onze Heere nu niets voor Zich. Met recht zal onze Heere de Leidsman (Aanvanger) en Voleinder onzes geloofs heten.

Wie verstaat dit geloof, waarbij Hij zo geheel niets in eigen hand houdt, niets verneemt, niets ziet, niets vermag, geen antwoord uit de hemel ontvangt, en met de woorden van de 31ste Psalm Zich Zelf, om zo te spreken, ontbindt, Zelf lichaam, ziel en geest scheidt, en Zijn geest overgeeft in de handen des Vaders, die Hij niet ziet; Wiens stem Hij niet verneemt, — en Zijn lichaam en Zijn ziel in de handen des duivels, opdat die zich met alle geweld des doods aan Hem zou teniet maken? — En gelijk Hij geloofd heeft, zo geschiedt het!

III. De omstandigheid, dat Jezus het hoofd boog en de geest gaf.

„Het hoofd buigende gaf Hij de geest.” Zo schrijft de Evangelist Johannes. Geheel anders dan wij doen. Wij sterven eerst, en dan zinkt het hoofd op de borst. Een bewijs te meer, zo wij het niet uit de mond des Heeren zelf wisten, dat Zijn sterven een vrijwillig sterven geweest is; een bewijs te meer, dat geen oorzaak van buiten, als bijvoorbeeld het ontzettend lijden en zijn gevolgen, Hem de dood heeft veroorzaakt, want wie het hoofd buigt en dan de geest geeft, bewijst genoegzaam, dat Hij Heer over Zijn leven is, dat niets of niemand het leven van Hem neemt, maar dat Hij het uit eigen macht aflegt (Joh. 10:18).

Maar waarom boog de Heere het hoofd, eer Hij de geest gaf?

Vooreerst, omdat Hij Zich tot sterven bereidde.

Ten andere gaf dit buigen van het hoofd de beweging in Zijn binnenste te kennen, wat er in Zijn geest omging. En hier herinner ik u aan de beweging, die Simson maakte, eer hij de kerk van de afgod Dagon boven zich liet ineensorten en op de vorsten en al het volk liet vallen. „En hij boog zich met kracht", staat er van hem Richt. 16 : 30.

In Zijn sterven boog de Heere Zich ook met kracht, en daarmee duidde Hij aan, dat Hij met Zijn geloof alle kerken en alle afgoden deed ineensorten, die op de hel gebouwd zijn, — ja, dat Hij het ganse rijk des duivels, der duisternis en des doods vernietigde, juist toen Hij Zijn aan het kruis verbroken en verscheurd lichaam in de macht des doods overgaf, om aanstonds begraven te worden. En zo had dan Jezus de geest gegeven.

Snellijk was deze laatste wil van God volbracht, snel als een bliksem was deze daad van het sterven; vóórdat hij het wist, had Satan, die het geweld des doods had, de ziel des Heeren in de hel, Zijn lichaam dra in het graf. Maar: „Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten; Gij zult niet toelaten, dat Uw Heilige de verderving zie" (Psalm 16 : 10).

Ik wil mij voor heden niet begeven in de beschouwing van het heilige, dode lichaam onzes Heeren aan het kruis. Christus is voor onze zonden gestorven „naar de Schriften", zegt de Apostel (1 Cor. 15 : 3), — en: *Ik geloof vergeving van zonden en een opstanding des vlees*. Dat wil ik prediken, dat onze Heere en Heiland dit alles gedaan en geleden heeft uit grote eeuwige liefde tot ons verlorene en verdoemenswaardige zondaren.

En wie van ulieden nu een blijde, zalige laatste ure wil hebben, die wete, dat er van de zijde des heiligen Gods niets meer in de weg staat, dat duivel en dood niets meer vermogen, en dat het graf, al is het ook de ingang tot de macht der hel, nochtans veranderd is in een doorgang ter eeuwige heerlijkheid. Onze Heere heeft het gezegd, dat Hij de Opstanding en het Leven is. En: „Die in Mij gelooft", zó zegt Hij, „zal leven, al ware hij ook gestorven; en een iegelijk, die leeft en in Mij gelooft, zal niet sterven in der eeuwigheid" (Joh. 11 : 25, 26). Het gaat dus ten allereerste dáárom, of men leeft, d.i. of men leven uit God heeft.

IV. En eindelijk besluiten wij met enige woorden van troost en vermaning.

En hier moet een iegelijk van u zichzelf wel beproeven; want hoewel velen van u met de mond in de Heere Christus roemen, zo hebben zij daarom nog niet het leven uit God, dat met de zaligheid verbonden is. Velen onder u vleien zich met dingen, die zij niet bezitten. Onze Heere heeft echter gezegd: „Niet een iegelijk, die tot Mij zegt: Heere, Heere, zal ingaan in het Koninkrijk der hemelen, maar die daar doet de wil Mijns Vaders, Die in de hemelen is" (Matth. 7 : 21). Velen beschouwen het lijden van Christus en Zijn dood, alsof het een toneelspel ware, horen er des zondags van, zitten in de week tot over de oren in de wereld, volgen hun begeerten, en dragen in hun lichtzinnigheid en in de waan, alsof zij evenwel in de hemel kwamen, geen zorg voor hun zaligheid, ja denken er volstrekt niet aan, dat zij een kostelijke ziel hebben te verliezen.

De een heeft een bruidegom en geeft daarvoor de hemelse Bruidegom prijs en de genadeleer, die van Zijn lippen vloeit, menende: Ik word toch wel zalig. De ander heeft een vrouw ten huwelijk genomen, daarom kan hij niet komen.

De een meent, men zou ook wel het Lam kunnen toebehoren, zonder te verkopen al wat men heeft, en zonder het Lam te volgen, waar het heengaat. De ander wil in zijn huis en met zijn naaste zich niet onderwerpen aan de bestraffing van Christus, en

meent evenwel, dat hij er wel goed afkomen zal.

Weer een ander meent aan de begeerlijkheid zijner ogen, de begeerlijkheid zijns vleses, zijn zucht naar sterke drank, wereldliefde, eigenliefde, hoogmoed, leugenachtigheid en allerlei ongerechtigheid te kunnen toegeven, en zegt óf: „ik behoor ook nog tot de ongelovigen", terwijl hij in zijn hart denkt, God iets wijs te kunnen maken, wanneer het er op aankomt; óf hij denkt: „Wat heb ik aan de leer der dankbaarheid en der heiligmaking! Hier wordt iets anders gepredikt, dat laat zich met mijn weg en wandel overeenbrengen, hier wordt de verdorven toestand ontdekt, en dan komt de genade er overheen, — en omdat ik zo verdorven ben, zo dien ik zodanige verdorvenheid, en word door genade zalig"; — en hij weet toch in zijn hart wel, dat het anders is.

Mens, wie u ook bent, wil er toch mee ophouden, bij de bestraffing aan uw buurman, aan deze en gene te denken; wil toch ophouden met te zeggen, nadat gij mij gehoord hebt: „Dat was goed gezegd voor deze of genen!" Wil eens beginnen, de toepassing op uzelf te maken, om de hoogmoed van uw schijngeloof af te leggen, waarvan u toch wel weet, dat het niet het ware geloof is, want anders zou ge u anders gedragen. Er is onderscheid tussen leven uit God en leven uit God. Wat Saul en Judas hadden, wat Simon de tovenaer, wat Ananias en Saffira, wat Demas, Diotrefes en Alexander, de kopersmid, hadden, was veel, — en het was evenwel niets. Want het was zonder waarachtige genade, zonder ootmoed, zonder verbrijzeling, zonder liefde, zonder vrucht des Geestes; het was half ik, half God; half Christus, half Belial; half genade, half eigen begeerlijkheid.

Er is ook onderscheid tussen sterven en sterven. Ha, wanneer het erom gaat, dan gaat het erom, — er valt met de dood niet te spotten, en nog veel minder met de heilige God, Die gezegd heeft: „Dewijl Ik geroepen heb, en gijlieden geweigerd hebt; mijn hand uitgestrekt heb, en er niemand was, die opmerkte; en gij al Mijn raad verworpen en mijn bestraffing niet gewild hebt; zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen, Ik zal spotten, wanneer uw vreze komt, gelijk een verwoesting" (Spr. 1 : 24-27). Er valt niet te spotten met Hem, Die aan het kruis voor ons stierf, maar Die komen zal gelijk een dief in de nacht, — en voor Zijn rechterstoel moeten wij allen geopenbaard worden (2 Cor. 5 : 10). Daarom bekere zich een iegelijk van zijn ondeugd, een iegelijk van zijn afgoden, hij belijde zijn eigene hartkwaal, al zijn zonden, en hij gelove in de Zone Gods, zo zal hij leven.

Wie mag in de Zone Gods geloven?

Allen, die zonde hebben, en daarvan beheren verlost te zijn. Allen, die ellendig zijn, en graag zouden genezen zijn. Allen, die gebonden liggen, en graag van de sterke banden zouden losgemaakt zijn; die arm zijn en een genoegdoening aan Gods gerechtigheid zoeken. Allen, die graag zouden geloven, alleenlijk geloven, maar het wordt hun steeds hard bestreden door hun zonden. Allen, die van harte bedroefd, diep bedroefd zijn, en die bezwijken van verlangen naar troost. Allen, die gebogen gaan onder de last der schuld, en niet weten, van waar cellen penning te nemen ter betaling van deze schuld. Allen, die om licht en lucht zuchten en in de benauwdenskerker naar ware vrijheid verlangen. Allen, die geen werken hebben, noch deugd, noch reinheid, maar zich van het hoofd tot de voetzool melaats gevoelen: — kortom, al wat gelooft, mag geloven.

En hoe geloven?

Geloven met een schreeuw, met sterk roepen; geloven, zonder geloof te gevoelen; geloven in alle machteloosheid: „Gij, Heere Christus, zijt mijn gerechtigheid en mijn kracht"; geloven in weerwil van alle aanvechting, in spijt van alle woede der zonde,

waarmede de duivel tegen ons woedt; geloven, ofschoon wij niets zien dan het tegenovergestelde. —

Waarop mogen wij ons geloof gronden?

Op het Woord, het Woord van Christus, het geschreven Woord, en wat dit aan het geloof zegt van het lijden en de dood van Christus: „Waarlijk, Hij heeft onze krankheden op Zich genomen en onze smarten heeft Hij gedragen" (Jes. 53 : 4: vergelijk Matth. 8 : 17). „Hij heeft onze zonden in Zijn lichaam gedragen op het hout" (1 Petrus 2 : 24). „Hij is voor onze zonden gestorven" (1 Cor. 15 : 3). „Zie, het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt" (Joh. 1 : 29).

Zal men bedrogen uitkomen, als men zich daaraan vasthoudt?

God zal Zich ter hulp haasten met Zijn Geest, met de Geest Zijns Zoons, (Int men zal kunnen zeggen: „Abba, lieve Vader." Want om ons zulks te verwerven, riep Jezus Zelf aan het kruis met grote stem: „Vader!"

Maar de dood? Maar als het dan nu op een sterven gaat?

„Jezus het hoofd buigende gaf den geest". Wat heeft Hij verworven? Hebt ge u als een arme en ellendige op de Heere geworpen, laat u door niets van Hem aftrekken, u zult de wil des Vaders gedaan hebben, wanneer u in uw sterven op uw voor onze zonden gestorven Heiland ziet. Van Hem staat geschreven: „Hij zal de dood verslinden in eeuwigheid". (Jes. 25 : 8.) Zo is dan de dood heden en morgen en in eeuwigheid verslonden, en is „Jezus Christus gisteren en heden Dezelfde en in der eeuwigheid" (Hebr. 13 : 8).

U zult de dood niet zien, houd u daaraan, en dan zult u, nadat het door allerlei dood is heengegaan, voor de Jordaan des doods met David uitroepen: „In Uw hand beveel ik mijn geest; Gij hebt mij verlost, Heere, Gij God der waarheid!" En met Stefanus, te midden van uw lijden: „Heere Jezus, ontvang mijn geest!" — Zó het „Onze Vader" gebeden, zó de „Artikelen onzes Geloofs" beleden, en dan zich blijde ter ruste gelegd.

Wie met mij zulk een troost van harte bemint, die kome mede aan de dis, welke ons de Heere komende Zondagmorgen zal toerichten, waar Hij ons Zijn vlees en bloed wil geven tot spijs en drank, tot onderpand en tot versterking van het eeuwige leven, en hij bevele in elke nood zijn ziel aan Hem, zijn getrouwe Schepper, met weldoen (1 Petrus 4 : 19). Aan Zijn dis deelt Hij de stervenden kronen des levens uit tegen de dood. Amen.

Nazang: Lied 23.

*O Lam Gods, Dat, onschuldig,
Aan 't smaad'lijk kruis geslacht werdt;
Bevonden steeds geduldig,
Hoewel Gij hier veracht werdt; —
Wij werden wis verslonden,
Hadt Gij niet voor de zonden
Betaald. Ontferm U onzer, o Jezus!*

18. CHRISTUS' DOOD EN BEGRAFENIS.

Leerrede over Johannes 19:28-42, vergeleken met Matthéüs 27 : 47-61 en Lukas 23:47-54.

Gehouden op Goede Vrijdag 2 april 1847.

Voorzang: Psalm 22 : 10-12.

*Maar Gij, o Heer, tot Wie Mijn ziel zich keert,
Sta niet van ver, Mijn God, Die 't al regeert!
Ai! haast U toch ter hulp; Ik word verteerd
Door al dienenden!
Red mijn ziel van 't zwaard dier boze benden,
Die schriklijk woelt: ai! red haar uit hun handen,
Daar z'eenzaam ducht 't geweld des honds, wiens tanden
Haar sidd'ren doen.*

*Verlos Mij van de leeuw, die woedt en tiert;
Verhoor Mij, Heer! en red Mij van 't gediert',
Dat, sterk van hoorn, rondom Mij heen zwiert,
Mij staat naar 't leven;
Dan wordt Uw Naam door Mij met roem verheven;
'k Zal Uwen lof Mijn broederen vertellen;
'k Heb, in Uw huis, bij al Mijn metgezellen,
Dan prijzensstof.*

*Gij, die God vreest, gij allen, prijst de Heer'
Dat Jakobs zaad Zijn groten Naam vereer'.
Ontzie Hem toch, o Israël! en leer
Vertrouwend wachten.
Wie mij veracht', God wou Mij niet verachten,
Noch oor noch oog van Mijn verdrukking wenden,
Maar heeft verhoord, wanneer Ik uit d'ellenden
Riep naar omhoog.*

Mijn Geliefden!

In welke angst en in welk gericht moet zich de Apostel Paulus bevonden hebben, toen hij voor het eerst bij het licht Gods, zoals dit aan de mens ontdekt, wat hij is, en wat hij gedaan heeft, de woorden gelezen heeft: „Den onschuldige en gerechtige zult gij niet doden, want Ik zal de goddeloze niet rechtvaardigen" (Ex. 23: 7). Hij had immers *de Onschuldige en Gerechtige gedood*, want hij had Jezus vervolgd, hij had mede een welbehagen aan de dood van de rechtvaardige Stefanus gehad, en hij noemt zich de voornaamste der zondaren, omdat hij ook de Gemeente des Heeren vervolgd had.

Mijn Geliefden! Uit welke angst en uit welk gericht moet zich de Apostel weggenomen gevoeld hebben, toen het genadige licht des Heeren in zijn ziel doordrong, het zaad des geloofs in hem geworpen werd, en het nu in zijn binnenste op

eens heette: *Ofschoon gij de Rechtvaardige en Onschuldige gedood hebt, ofschoon gij een goddeloze zijt, nochtans maak Ik u rechtvaardig.* Een toen de vreugde Gods hem zó vervulde, dat hij het van stonden aan ook aan anderen leerde: 'Wie in Hem gelooft, Die de goddeloze rechtvaardigt, die wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid' (Rom. 4: 5).

Mijn Geliefden! In welke angst en in welk gericht gevoelt zich de ziel, in welke niet is droefheid naar de wereld, — want die werkt de dood, — maar droefheid naar God, terwijl zij gewaar wordt, welk een vreselijk iets de zonde is, wat het is, van God, zijn leven, gescheiden te zijn, wat het is, zich verloren en verdoemd te gevoelen, — en die, juist omdat zij zich zonder God, en God tegen zich gevoelt, in het geheel geen troost vinden en het gehele Woord tegen zich heeft! En uit welke angst en uit welk gericht gevoelt zich de ziel weggenomen, als het „nochtans" der genade haar over alles heen gezet en haar al haar duisternis in licht veranderd heeft!

Mijn Geliefden! In welke angst en in welk gericht gevoelt zich de ziel in allerlei nood om der gerechtigheid wil, in allerlei aanvechting en strijd, en eindelijk in de dood! En hoe gevoelt zij zich uit alles weggenomen, zij, die bij Gods beloftenissen volhardt, als het dan heet: „In Uw handen beveel ik mijn geest, Gij hebt mij verlost, Heere, Gij God der waarheid!" (Psalm 31:6.) Dat wij uit de angst en uit het gericht weggenomen zijn of weggenomen worden, heeft Hij teweeggebracht, van Wie de Profeet Jesaja te voren voorzeggd heeft: „Hij is uit de angst en uit het gericht weggenomen" (Jes. 53 : 8).

Om met elkander te beschouwen, hoe zulks toegegaan is, zijn wij in zijn Naam in dit plechtig uur samengekomen.

Zij het ons een gezegende ure, ook voor onze laatste ure. Amen.

Tekst: Johannes 19 :28-42.

Hierna Jezus, wetende, dat nu alles volbracht was, opdat de Schrift zou vervuld worden, zeide: Mij dorst! Daar stond dan een vat vol ediks, en zij vulden een spons met edik, en omleiden ze met hysop, en brachten ze aan Zijn mond.

Toen Jezus dan de edik genomen had, zeide Hij: Het is volbracht! En het hoofd buigende, gaf den geest.

De Joden dan, opdat de lichamen niet aan het kruis zouden blijven op de Sabbat, dewijl het de voorbereiding was, (want die dag des Sabbats was groot), baden Pilatus, dat hun benen zouden gebroken, en zij weggenomen worden.

De krijgsknechten dan kwamen en braken wel de benen des eersten en des anderen, die met Hem gekruist was; maar komende tot Jezus, als zij zagen, dat Hij nu gestorven was, zo braken zij Zijn benen niet.

Maar een der krijgsknechten doorstak Zijn zijde met een speer, en terstond kwam er bloed en water uit.

En die het gezien heeft, die heeft het getuigd, en zijn getuigenis is waarachtig; en hij weet, dat hij zegt, hetgeen waar is, opdat ook gij geloven moogt. Want deze dingen zijn geschied, opdat de Schrift vervuld worde: Geen been van Hem zal verbroken worden. En wederom zegt een andere Schrift: Zij zullen zien, in Welken zij gestoken hebben.

En daarna Jozef, van Arimathea, (die een discipel van Jezus was, maar bedekt om de vreeze der Joden), had Pilatus, dat hij mocht het lichaam van Jezus wegnemen; en Pilatus liet het toe.

Hij dan ging en nam het lichaam van Jezus weg.

En Nikodemus kwam ook, (die des nachts tot Jezus eerst gekomen was), brengende een mengsel van mirre en aloë, omtrent honderd ponden gewichts.

Zij namen dan het lichaam van Jezus, en bonden dat in linnen doeken met de

specerijen, gelijk de Joden de gewoonte hebben van begraven. En er was in de plaats, waar Hij gekruist was, een hof, en in de hof een nieuw graf, in hetwelk nog nooit iemand gelegd was geweest. Aldaar dan leiden zij Jezus, om de voorbereiding der Joden, overmits het graf nabij was.

Wij overwegen uit de voorgelezen woorden, vergeleken met Matth. 27 : 47-61 en Lukas 23 : 47-54:

- I. Wat de dood van onze Heere onmiddellijk voorafging.**
- II. Hoe onze Heere de geest gaf.**
- III. Wat terstond daarop gebeurde.**
- IV. Wat de mensen deden.**
- V. Hoe onze Heere begraven werd.**

Tussenzang: Lied 23.

O Lam Gods, Dat, onschuldig,
Aan 't smaad'lijk kruis geslacht werdt;
Bevonden steeds geduldig,
Hoewel Gij hier veracht werdt; —
Wij werden wis verslonden,
Hadt Gij niet voor de zonden
Betaald, Ontferm U onzer, o Jezus!

I. Wat de dood van onze Heere onmiddellijk voorafging.

„Hierna Jezus, wetende, dat nu alles volbracht was, opdat de Schrift zou vervuld worden, zeide: Mij dorst!" De drie verschrikkelijke uren, waarin de Heere Zich van zijn God verlaten gevoeld had, waarin Hij om onzentwil in de uiterste verdoemenis, in de hoogste aanvechtingen, in de angst en pijn der hel, in een onuitsprekelijke benauwdheid, in smart en verschrikking geweest was, waren doorgestaan. Maar Hij, het eeuwige Woord, Zich verlaten had gevoeld, daar had Hij gesmaakt, wat de soevereiniteit Gods is, en was juist door dezelve vertroost geworden, hoe deze alles uit vrije genade en barmhartigheid doet, nadat Hij had uitgeroepen: „Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?" Hij had met dit: „Mijn God, Mijn God" het geloof bewaard, opdat ook wij het geloof zouden bewaard hebben in Hem.

Uit hetgeen Hij in dit verlaten-zijn ervaren had, en uit de troost na het verlaten-zijn, wist Hij nu, dat alles volbracht was, dat Hem hier niets meer te doen overbleef. Wat Hij de avond tevoren gebeden had: „Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven hebt om te doen" (Joh. 17 : 4), dat had Hij nu werkelijk voleindigd, en dat wist Hij, zoals wij door Zijn Geest, na onuitsprekelijke angst en aanvechting, het kunnen weten, welk een heil voor ons aanstaande is. Er bleef nu de Heere niets meer over, dan Zijn geest in de handen des Vaders over te geven.

Er moest echter eerst nog iets vervuld worden, dat het allerlaatste zegel zou drukken op de openbaring der gerechtigheid Gods en der ongerechtigheid van alle vlees.

Allen, die om het kruis stonden, hadden Zijn geduldig lijden kunnen waarnemen. Zij hadden Zijn bede gehoord: „Vader, vergeef het hun", — zij waren door de bekering van de misdadiger in hun geweten geslagen geworden; uiteindelijk hadden allen op de heldere middag, bij volle maan, wanneer dus geen zonsverduistering kan plaats hebben, drie lange uren in duisternis moeten staan, zonder te weten, wanneer het licht

zou terugkomen.

Allen hadden het: „Eli, Eli, lama sabachtani!" gehoord, het licht was er weer; maar in plaats van zich te hebben bekeerd, begint met het plotseling terugkomende licht ook even plotseling weer hun spotten. De goddeloosheid des vleses komt juist nu nog het sterkst te voorschijn. Deze wilde de Heere nog ten volle aan de dag laten komen, voordat Hij de geest gaf, opdat het alzó volkomen openbaar zou worden, dat genade genáde is, en dat alles alleen des Heeren werk is, en dat Zijns de verlossing is. Daarom sprak de Heere: „Mij dorst!"

Verstaat het goed, mijn Geliefden, de Heere zei niet: „Mij dorst", omdat er in de 22ste en de 69ste Psalm voorzeggd was, welk een dorst Hij zou lijden. Bij de Heere waren geen gedachten als deze: ‘Omdat dat daar geschreven staat, zo moet Ik dit of dat zeggen’, — alsof er niets meer achter lag. Onze Heere versterkte en vertroostte Zich altijd met de Schrift, met datgene, wat van Hem voorzeggd was. Ja Hij liet Zich daardoor ook stap voor stap de weg bepalen, opdat de waarheid van het getuigenis Gods, aangaande de ongerechtigheid van alle vlees, aangaande de vrije ontferming en aangaande de enige verlossing in Christus, aan de dag zou komen. Onze Heiland heeft werkelijk dorst aan het kruis geleden. Het moet na zulk een benauwdheid van drie uren letterlijk waar bij Hem zijn geworden, wat wij in de 22ste Psalm lezen: „Ik ben uitgestort als water, en al Mijn beenderen hebben zich vaneengescheiden; Mijn hart is als was, het is gesmolten in het midden Mijns ingewands. Mijn kracht is verdroogd als een potscherf, en Mijn tong kleeft aan Mijn gehemelte; en Gij legt Mij in het stof des doods" (Psalm 22: 15, 16).

Daar Hij nu zulk een dorst had, zo klaagde Hij zulks aan de mensen, zeggende: „Mij dorst", en bad daarmee om lafenis. Als nu het vlees, als het volk ook maar enigermate rechtvaardig geweest ware, zoals het van zich beweerde, dan had het bij zulk een merkwaardige vervulling van de 22ste Psalm, na zulk een duisternis, na zulk sterk roepen des Heeren, na zulk een plotseling terugkomen van het licht en na deze hartverscheurende klacht: „Mij dorst", — dan had het, zeg ik, de Heere van het kruis moeten afnemen, met verslagen harten om vergeving moeten bidden, en Hem als hun Koning moeten huldigen.

In plaats daarvan geven zij aan Zijn angstgeschreeuw: „Eli, Eli!" een spottende uitlegging, als wilden zij zeggen: Nu Hij ziet, dat Hij Zich Zelf niet kan helpen, en dat God Hem verlaten heeft, roept Hij Elias, opdat die Hem helpe. — Ja, alle orde en tucht ontbrak zó zeer, dat er één een rietstok greep, er een spons op stak en die, nadat hij ze met vuile, slechte edik uit het vat, waaruit de soldaten dronken, gevuld had (Markus 15: 36), spottend aan de heiligen mond onzes Heeren houdt, terwijl de anderen onder honend gelach hem toeschreeuwen: „Houd stil, geef Hem niets te drinken, laat ons zien, of Elias komt, om Hem te verlossen!" Nu was het ver genoeg gekomen met de ongerechtigheid van alle vlees; dit ging alle grenzen te buiten.

In het Oosten kon men wel weten, wat dorst is; hét is van betekenis, dat de Heere gezegd heeft: „Zo wie één van deze kleinen, die in Mij geloven, te drinken geeft, alleen een beker koud water in de naam eens discipels, voorwaar zeg Ik u, hij zal zijn loon geenszins verliezen".

De Joden konden het uit hun Schrift weten, dat het zwaarste lijden van alle aangevochtenen onder het beeld van dorst beschreven wordt. Maar hier toonde alle vlees, dat er geen gevoel van menselijkheid, geen ingewanden van medelijden en van ontferming meer zijn, wanneer de mens de Heere God in zijn ellende in zijn macht kan krijgen. Hij geeft Hem lafenis, maar met spot en hoon. Hij geeft Hem lafenis, maar het is vuile edik. De Heere heeft niet gewild, dat zij Hem dit doen zouden, toen

Hij riep: „Mij dorst!" En evenwel heeft Hij het geroepen, opdat het openbaar zou worden, wat in de mens is.

Het was de Heere genoeg; God was nu ten volle gerechtvaardigd, de goddeloosheid van alle vlees had zich ten volle geopenbaard. De waarheid vanouds getuigenis was gehandhaafd. En door in weerwil van zulk spotten de edik te nemen en er Zich aan te laven, bewees Hij, dat in Hem geen grimmigheid was, maar louter gerechtigheid, die alleen goed is.

„Toen Jezus dan de edik genomen had, zei Hij: Het is volbracht!" Doeken, armelijke doeken, waren Zijn eerste kleed; een harde krib zijn eerste legerstede. Veertig dagen had Hij honger geleden in de woestijn; honger heeft Hij ook nog een gehele dag, een gehele nacht en de daarop volgende dag geleden, nadat Hij Zijn koninklijke intocht in Jeruzalem gehouden had. Nu had Hij wederom in twintig uren niets te eten noch te drinken gekregen, Hij had onuitsprekelijk geleden, was drie uren in de benauwdheid en in de hel geweest, Zijn tong kleefde aan Zijn gehemelte, Zijn beenderen waren vaneengescheiden, Zijn hart was gesmolten als was, en — de laatste dronk, die wij Hem gegeven hebben, was edik; Zijn sterfbed een kruis!

Wat wilde onze dierbare Heiland dan nu zeggen met deze woorden: „Het is volbracht"?

Dat verstaat de vrouw, die barensood gehad heeft: het laatste wee, een schreeuw, — en daar is het! Hemel en aarde moesten het horen, dat Zijn einde daar was. De soevereiniteit Gods had zich geopenbaard, zowel als Zijn gerechtigheid, genade en barmhartigheid.

De mens daarentegen had met zijn laatste handeling, met zijn spotten en zijn edik het ten volle geopenbaard, welk een zondaar hij is; dat was nu volbracht, dat het aan de Heere openbaar geworden was, wat *de mens* is, wat *vlees* is, wat wij zijn en wat wij doen; én wat God is en wat Hij doet; wat wij in ons volslagen af-zijn van God gedaan hebben en doen tegen Zijn genade, en wat Hij in Christus Jezus voor ons gedaan heeft.

En nu gaan wij de gehele Schrift van Mozes en de Profeten door, — wie kan het uitspreken, wat volbracht is? In het vlees was het teweeggebracht, wat voor het vlees onmogelijk was, en wat nochtans vlees schuldig was te doen. God had zijn eer weer, de Wet was weer opgericht, de mens weer in gerechtigheid voor God gesteld geworden. Het paradijs was weer ingenomen, de mens weer tot God gebracht. De volkomen scheiding, welke tussen mens en God bestond, opgeheven; de zonde, schuld en straf uit het midden weggedaan. Een nieuwe schepping was in het aanzijn geroepen. Alles wat de Wet geboden en voorzegd had, dat was alles vervuld; toorn en gramschap over de ongehoorzaamheid, over de overtreding en zonde, was er niet meer. De gerechtigheid, die eeuwig geldt, was aangebracht. Het geloof aan God was weer hersteld, vloek en verdoemenis waren weggenomen, en de hel had haar macht verloren. God was verzoend. Zó stond de zaak naar Geest, toen onze Heere sprak: „Het is volbracht!"

II. Hoe onze Heere de geest gaf.

Zodra onze Heere dit in Zijn geest naar geest wist en zag, bleef Hem niets meer over, dan het ook naar de letter waar te maken. Maar hoe kon dat geschieden? Dat kon slechts door zijn dood geschieden. Maar wat zou Hem doden? Het kruis? De smart? De mens? De duivel? God? O, niets van dat alles! Wel had Hij sterfelijk vlees aangenomen; het Woord werd sterfelijk vlees, toen het vlees werd. Maar nochtans kon Hij niet sterven, omdat Hij het Woord was. Hij had wel onze dood, onze zonde op

Zich genomen, Hij moest dus sterven.

Nochtans kon niets Hem doden; zó machtig was noch de dood, noch de duivel. Moest voor vlees het woord gelden: „Doe dat, en gij zult leven“, zo had Hij, Die vlees zijnde alles voor ons gedaan heeft, reeds eeuwig leven door Zijn onschuld, in het volkomen volbrengen der Wet. Daarom zou God Hem ook niet hebben kunnen doden. God gaf Hem echter in de dood om onzen wil, om de dood weg te nemen.

En als het heet, dat wij Hem gedood hebben, als de Apostel zegt: „Gij zijt zijn verraders en moorders geworden“ (Hand. 7 : 52), zo drukt dit veeleer het *oogmerk* des vleses uit, dat het zulks bedoelt, dan dat het zulks letterlijk ten uitvoer gebracht heeft. Niets, noch in de hemel, noch op aarde, noch in de hel, was in staat om Hem te doden.

Wat onze Heere stierf, stierf Hij der zonde, stierf hij Zijn God ter eer en verheerlijking. Dat stierf Hij echter geheel vrijwillig, en niet in dier voege, als wij een vrijwilliger dood zouden kunnen sterven, maar zó vrijwillig, dat Hij uit eigen macht Zijn leven, in geloof, vrijwillig aflegde; — zoals Hij dan ook gezegd heeft: *Niemand neemt het leven van Mij. Ik Zelf heb macht hetzelve af te leggen en hetzelve weer aan te nemen; dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen.* (Joh. 10 : 18.)

Maar hoe ging dat toe?

„Jezus“, zó lezen wij bij Matthéüs in het Grieks, „heeft geschreeuwd met een sterke stem“, en Luther vertaalt: „hij schreeuwde luidkeels“. Wat laat zich hieruit afleiden? Had onze Heere een gebod van Zijn Vader, om Zijn leven uit eigen macht af te leggen, dan moest dit nu geschieden.

Maar laat ons hier op onszelf zien. Laat één onzer, hoe grote begeerte hij ook hebbe, om ontbonden en bij Christus te zijn, zeggen: „Vader, in Uw handen beveel ik mijn geest“, en op zulk een woord nu ook werkelijk uit eigen macht sterven? Wij hebben het af te wachten, totdat de levenstijd is afgelopen. En dan: sterven!

Wie kent het, en wie doorgrondt de menselijke veinzerij en gruwelijke huichelarij juist bij het sterven? Sterven, als het er op aan gaat, dat is iets verschrikkelijks en iets heerlijkks. Waar de Geest van God is, daar; zeg ik, is het iets schrikkelijks en iets heerlijkks. Dáár weet men, wat dood is; dáár kent men de diepe afgrond, waarin men neerdaalt; dáár kent men de Wet, de zonde, de heiligheid Gods, de macht van de overheden der lucht; daarom is het iets schrikkelijks.

Dat het bij dat alles iets heerlijkks is, dat is de heerlijkheid van Jezus, het heerlijke, dat Hij aan Zijn kruis heeft gewrocht. Zullen wij op ons sterfbed geloof in God, troost des Heiligen Geestes, zekerheid der heerlijkheid in eigen hand hebben? O, zo er al troost is, zo er al geloof, zo er al een goed toevorrecht is, wat zal het zijn, zo het niet van de genade van Jezus is?

Maar ware troost, een blijmoedig vertrouwen, — zodanige genade, die heeft Hij verworven aan Zijn kruis.

Wat echter het moeilijkste van alles is: hebben wij macht, om onze geest te doen opstijgen, nadat wij die hebben uitgeblazen? Ons in de hoogte, naar boven denken, dat mogen wij kunnen doen, maar werkelijk opvaren tot onze God? Zou het geschieden, als Hij Zijn geest niet overgegeven had in de handen van Zijn Vader? En te verschijnen voor een heilig God! Bij de gedachte daaraan reeds moeten wij sidderen, zolang wij het moordenaarsgeloof niet hebben, hetwelk alleen op moordenaarsgenade rust.

Onze grote Verlosser en Doorbreker heeft Zich door alle zichtbare en onzichtbare machten, door de dood en door alle overheden der lucht, door alle duivelen heen geworsteld; deswege komen al Zijn gelovigen, heiligen en uitverkorenen, al gaan de wateren naar het zichtbare tot aan de lippen, nochtans droogvoets, welbehouden door

de Jordaan des doods. Dat heeft Hij teweeggebracht?

Maar hoe? Nog eens: onze Heere moest sterven, zouden wij van degene, die het geweld des doods heeft, vrijgekocht zijn. Hij moest sterven, zou onze dood, ons algehele gescheiden-zijn van God weggenomen zijn. Hij moest sterven, zou God Zijn eer terughebben; want daar moesten wij uit de weg, en God alleen God blijven, en wij evenwel weer volkomen in het leven Gods teruggebracht worden, om aan Zijn wil onderdanig, van Zijn Woord uit geloof te leven. Hij moest sterven, zouden al deze grote waarheden, welke in de beloften en in de offeranden der lammeren, bokken en runderen, ter vergeving van de zonde uitgesproken waren, in vervulling komen. Hij moest sterven, zouden deze waarheden nu naar Geest en in Geest naar de letter waarachtig en wezenlijk zijn voor de troon, ook voor ons in de Geest bewaard blijven, opdat wij daarbij eens voor altijd zouden volharden. Hij moest sterven, zou het eeuwige testament: „Waarlijk, zegenende zal Ik u zegenen“, zeker en bevestigd zijn daarboven in de hemelen.

Dit alles wist de Heere. Hij zag alles volbracht naar Geest, maar naar het zichtbare stond het rijk der zonde en des Satans nog. Dat moest ineenstorten, zoals eertijds in een beeld de tempel van Dagon. Maar waar is de kracht, om zulks ten uitvoer te brengen? Maak spoed, maak spoed; elke minuut, die verloren gaat, is verlies de zalige eeuwigheid. Maar het volkomen geloof hier bij de Heere, het volkomen geloof, waarbij het heengaat door vreze, versagdheid, vertwijfeling, — het staat alles op het spel. Het ogenblik is beslissend. Of - óf!

Daar barst Hij uit in een luide schreeuw! Alle duivelen stormen hier ten laatste op Hem af, alle macht van het zichtbare, alle miljoenen gedachten, die het geloof willen vernietigen. Hij heeft hier op aarde niets meer. Hij heeft aan het kruis niets meer te volbrengen, in de zichtbare gewesten is niets meer te doen. Hij moet de hel zelf in, Zich in haar volle macht begeven, om deze macht terneder te werpen, en tegelijkertijd moet Hij Zich met Zijn ziel, met Zijn eigen bloed aan het hart Gods werpen. Daarboven moet Hij alles in orde gemaakt hebben; hierbeneden en in de hel moet Hij alles teniet gemaakt hebben. Zo begeeft Hij Zich dan met een luide schreeuw in de dood.

Maar Zijn ziel in de hel?

‘Welaan, Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten, Gij zult Mij de wegen des levens bekendmaken, zij zijn bij U. (Psalm 16 : 10, 11.) Ik in de hel! Het moet, — Ik ga! Maar, Vader, daar hebt Gij mijn ziel, in Uw handen wil Ik haar overgeven, bewaar Gij haar als een schat, totdat Ik haar weer aanneem!’

En nadat de Heere sterk geroepen had, deed Hij iets, wat wij in ons sterven niet kunnen doen; want eerst sterven wij, dán buigen wij het hoofd. Maar Hij deed, wat Simson, hoewel op een andere wijze, ook deed. Van deze lezen wij: „Simon vatte de twee middelste pilaren, op dewelke het huis was gevestigd en waarop het steunde, de een met zijn rechterhand en de anderen met zijn linkerhand, en zeide: mijn ziel sterve met de Filistijnen! En hij boog zich met kracht, en het huis viel op de vorsten, en op al het volk, dat daarin was. En de doden, die hij in zijn sterven gedood heeft, waren meer, dan die hij in zijn leven gedood had" (Richt. 16 : 29, 30).

Nog op een andere wijze deed Hij, wat Simson deed. Hij boog het hoofd, — niet om een zichtbare tempel te doen ineenstorten, — Hij boog het hoofd, om Zich in Zijn dood te buigen onder het Hem naar beneden drukkende lage gewelf der hel, in het vaste geloof: Ik drink uit deze beke Belials en des doods; maar juist hier hef Ik het hoofd weer omhoog naar Mijn Vader (Psalm 110 : 7), en het rijk des duivels, het rijk der hel, des doods en der zonde ligt achter Mij in puinhopen. Zo boog Hij dan het

hoofd, nam alles op Zijn schouders, en gaf de geest, ... en aan het kruis hing een lijk, een gestalte van beenderen; het vlees was verteerd en verscheurd.

„En ziet, het voorhangsel des tempels scheurde in tweeën, van boven tot beneden." Welke hand, mijn Geliefden, scheurde dit nieuwe, dubbele, buitengewoon dikke zijden voorhangsel? En dat in één ogenblik, waarin juist een priester vóór het voorhangsel bezig was, om wierook te branden?

Verschrikt ijlt hij uit het heilige en verhaalt aan het volk, dat zich in de tempel bevond: „Het voorhangsel is gescheurd!" Dat heeft geen mensenhand gedaan; want het voorhangsel scheurde van boven tot beneden. Ook de aardbeving heeft het niet gedaan, want het voorhangsel hing geheel vrij aan zijn ringen. Dat heeft de Heere in Zijn sterven gedaan. Het heilige der heiligen was de hemel, de arke des Verbonds was Hij. De Wet Zijns Gods was in Zijn ingewand geweest (Psalm 40). De troon der genade, d.i. het verzoendeksel boven op de ark, was Zijn troon. De heerlijkheid, waarin Hij tussen de cherubim woonde, Zijn heerlijkheid, Zijn genade, de liefde des Vaders, de gemeenschap des Geestes in Zijn bloed. Waartoe dan nog verder het voorhangsel? In Zijn bloed was de ingang tot de hemel geopend, open en vrij voor een iegelijk. Hij had ons deze ingang bereid tot een verse en levende weg. Hij had eens voor altijd het voorhangsel voor ons weggenomen.

Door Zijn eigen van boven tot beneden verscheurde vlees was Hij, de ware Hogepriester, in de hemel ingegaan. De drijver vermocht niet meer door ons door te gaan (Zach. 9 : 8). Het juk der wet lag verbroken. De toegang tot de troon der genade was vrij en stond open door Hem, de enige Hogepriester.

Door zijn dood had Hij de schaduwen ter zijde gesteld, het wezen was daar, de eeuwige gerechtigheid was aangebracht. Dit was de eerste vrucht dáárvan, dat Hij Zich voor ons in de hel en verdoemenis begaf. Het voorhangsel scheurde in tweeën van boven tot beneden. De Heere Zelf verscheurde het zonder hand. Zulk een macht lag dáárin, dat Hij Zijn vlees voor ons verscheurde, zulk een macht werkte van het kruis en van boven af.

De hemel daarboven heeft geen voorhangsel meer, ook de hel en het graf niet. Zó hoog of zo diep kan men het zich niet denken, — boven in de hoogste hoogte, beneden in de diepste diepte is het alles vrije genade, is het alles barmhartigheid voor al wat verloren was.

III. Wat terstond daarop gebeurde.

Toen de Heere het hoofd boog en de geest gaf, „beefde de aarde". Toen werd letterlijk vervuld, wat wij in de 18de Psalm lezen: „Banden der hel omringden Mij, strikken des doods bejegenden Mij. Als Mij bange was, riep Ik de Heere aan, en riep tot Mijn God. Hij hoorde mijn stem uit Zijn Paleis, en Mijn geroep voor Zijn Aangezicht kwam in zijn oren. Toen daverde en beefde de aarde, en de gronden der bergen beroerden zich en daverden, omdat Hij ontstoken was" (Psalm 18 : 68).

Dit was een geheel ander beven van de aarde, dan toen de Heere door Jonathan de Filistijnen liet slaan. Daar heette het: „Er was een beving in het leger, op het veld en onder het ganse volk; de bezetting en de verdervers beef de ook zelf, ja het land werd beroerd, want het was een beving Gods" (1 Sam. 14 : 15).

Ja het was nog een geheel ander beven der aarde, dan toen Paulus en Silas in de gevangenis en in de banden Gode lofzangen zongen (Hand. 16 : 26).

Ook nog een ander beven, dan toen Debora tot Barak sprak: „Maak u op, want dit is de dag, in welken de Heere Sisera in uw hand gegeven heeft" (Richt. 4 : 14, 15; 5 : 4, 5, 20).

Hier was het de vervulling der belofte: „Nog eens, een weinig tijds zal het zijn; en Ik zal de hemelen, en de aarde, en de zee, en het droge doen beven" (Hagg. 2 : 7). De Heere bewoog de hemel, toen Hij het voorhangsel scheurde. Hij bewoog de aarde, toen zij voor Hem beefde. De aarde, vervloekt om onzentwil en ten vure bewaard, sidderde en beefde, toen de ganse hel met al haar macht en het verscheurde lichaam van Christus met alle machten des hemels op elkander stieten. De slang, de satan, de aanklager der broederen, was uit de hemel en op de aarde geworpen. Toen gevoelde al het zichtbare zijn oordeel, het moest voor het onzichtbare ruimte maken. Vandaar dat de aarde beefde, zoals zij meermalen gebeefd heeft, wanneer de heiligen Gods de macht des Allerhoogsten tegen het zichtbare van boven afsmeekten. Daarom scheurden ook de steenrotsen; want de onbeweeglijke Olijfberg van het zichtbare moest volgens de voorzegging (Zach. 14 : 4, 5) door Christus in tweeën gespleten worden; want *hier kwam de Heere, mijn God, en al zijn heiligen met Hem.*

Hij kwam wel is waar in de gedaante van een lijk, in een gestalte van beenderen, in een gestalte van verscheurd vlees; maar juist daarin zagen wij Zijn heerlijkheid als Overwinnaar des duivels en des doods. Waarin Hij moest onderdoen, daarin was Hij juist Overwinnaar. Zijn lijk, Zijn verscheurd vlees, vrijwillig in de macht des doods geworpen, was juist Zijn almacht over dood en hel. Daarom gebeurde het ook, dat tot een voorspel der grote opstanding des vleses, ten bewijze, dat Hij de zege behaald had, de graven van enigen Zijner heiligen, die met het verlangen om Zijn dag te zien ontslapen waren, geopend werden, toen het ogenblik daar was, dat het graf zich over Hem zou sluiten.

IV. Wat de mensen deden.

Zulk een algemene beving bracht dan toch ook bij enige mensen een beving teweeg. Een Heiden, een ruw *Romeinse wachtmeester*, werd krachtdadig bekeerd. Deze was dus, als de bekeerde moordenaar geen Heiden geweest is, de eerste vrucht van het gebed van Christus: „Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen". Hij was de eersteling, deze ruw soldaat, de eersteling der volken, die aan de voet van het kruis Gode de eer gegeven heeft. Hij verheerlijkte God en zei: „Waarlijk, deze mens was rechtvaardig".

Ja, niet alleen hij, maar *ook degenen, die met hem waren*, werden zeer bevreesd en beleden evenals hij: „Waarlijk, Deze was Gods Zoon!" Deze mensen verkregen dus ook het moordenaarsgeloof; want zij begonnen God te vrezen, zij veroordeelden zichzelf, zij rechtvaardigden God, zij beleden hun eigen schuld en de rechtvaardigheid van Christus; zij geloofden, wat ook naderhand de kamerling uit Morenland geloofde: *Jezus van Nazareth is Gods Zoon.*

„En al *de scharen*, die samengekomen waren, om dit te aanschouwen, ziende de dingen, die geschied waren, keerden wederom, slaande op hun borsten."

Hij nu, die op zijn borst slaat, bekent, dat hij gezondigd heeft, is ook deswege vol berouw en boetvaardig. Daarom kwamen ook een en vijftig dagen later velen van hun tot waarachtige bekering.

Maar de herders en leidslieden des volks wisten, bij al wat zij gezien, gehoord en ervaren hadden, in weerwil van alle wonderen van waarheid en genade, niets van berouw. Zij verhardden zich in hun ingebeeld heilig bestaan. Weldra zou het uur aanbreken van de voorbereiding voor de volgende dag, welke een grote Sabbat was; want op die dag moest volgens Lev. 23 : 10, 11 een garve der eerstelingen van de oogst, die tot de priester gebracht was, voor het Aangezicht des Heeren bewogen

worden. Wat de betekenis daarvan was, wisten de priesters niet; zij wisten niet, dat deze garve de weldaad van Christus was, welke Christus voor de Vader bewoog, juist in Zijn rust in het graf.

De herders van het volk houden zich met hun wet bezig. Op zulk een dag mocht geen openlijke vloek voor de Heere blijven hangen; daarom moesten de gekruisigden van het kruis af. Zo ijveren zij, om de Wet op hun wijze staande te houden en God te dienen. In deze ijver gaan zij tot Pilatus en bidden hem, dat de gekruisigden de benen mochten gebroken worden, opdat zij konden afgenomen worden. De Joden zijn er dus werkelijk op uit geweest, om hun Messias de benen te breken. Dat was verschrikkelijk; maar het vlees deinst voor niets terug, als het zijn eigen gerechtigheid maar kan staande houden. Hier verkeert de waarheid Gods in het grootste gevaar. Maar zij zal wel blijven bestaan, al verzinnen de mensen ook wat zij willen. Het moet waar blijven van Christus en van allen, die aan Hem geloven, wat geschreven staat: „Vele zijn de tegenspoeden des rechtvaardigen, maar uit alle die redt hem de Heere. Hij bewaart al zijn beenderen, niet één van die wordt gebroken" (Psalm 34 : 20, 21). Alles moet toch de raad Gods dienen. Zonder het te weten, vervulden de Joden een dubbele voorzegging: „Geen been van Hem zal verbroken worden", en: „Zij zullen zien, in Welken zij gestoken hebben".

De eerste voorzegging (vergelijk Ex. 12 : 46) duidde aan, dat, wanneer de Heere ons Zijn vlees te eten geeft, ter eeuwige verlossing uit de macht der duisternis en des duivels, en ter versterking, dat wij, verzadigd uit Zijn volheid, in Zijn vrijheid ingaan, en Hij ons Zijn bloed te drinken geeft ter bevrijding van de dood, — wanneer Hij Zich dus zó geheel voor ons overgeeft en uitstort, dat Hij voor Zichzelf slechts beenderen en een geraamte behoudt, — dat wij dan ten minste dit geraamte, deze beenderen, geheel en ongedeerd hebben te laten, ook te erkennen, dat zij geheel zijn, iets volledigs, iets volkomens, zodat dit vlees niet aan ons, maar aan die gezonde beenderen toebehoort, — maar dat aan ons hun vlees uit genade te eten gegeven is tot onze verlossing.

De andere voorzegging: „Zij zullen zien, in Welken zij gestoken hebben" (vergelijk Zach. 12 : 10), is zeer liefelijk voor al degenen, die evenals Petrus uitgaan en bitter wenen; want zij zien aan het litteken der wonde, die zij de Heere door hun zonden hebben toegebracht, Zijn geweldige liefde en genade, en worden juist daardoor waarachtig en geheel verbrijzeld. Zodat zij, elk geslacht bijzonder, rouwklagen vanwege hun zonden, maar ook juist bij zulk rouwklagen een geopende fontein hebben tegen de zonde en ongerechtigheid in het bloed en water uit de zijde des Heeren, zoals door de Profeet Zacharia (hoofdstuk 13) voorzegd is. Waarom ook de Evangelist Johannes geschreven heeft, *dat hij zulks gezien en betuigd heeft, opdat wij zouden geloven.*

Aan de anderen kant echter is deze voorzegging ook een verschrikkelijke bedreiging voor al de verachters van de genade van Christus, gelijk wij lezen uit de mond Gods in het Boek der Openbaring, Hoofdstuk 1 : 7: „Ziet, Hij komt met de wolken, en alle oog zal Hem zien, ook degenen, die Hem doorstoken hebben; en alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven; ja, amen!"

V. Nu zullen wij nog met enige woorden zeggen, hoe onze Heere begraven werd.

Twee, ja drie dingen hebben onze aandacht daarbij getroffen.

Het eerste is dit: Als ergens de trouw en de macht Gods en het welbehagen, dat Hij aan Zijn heilig Kind Jezus had, gebleken is, dan is het wel in de wijze, waar op dit alles is toegegaan. — Zodra men toch de beenderen der misdadigers gebroken en

gezien had dat Jezus reeds gestorven was, was de tijd dáár, dat de drie lichamen van het kruis moesten afgenomen worden. Wat zou nu met het lichaam van Jezus plaats hebben, met het lichaam van de gekruisigde Koning der Joden, met het lichaam van Jezus het heilige Kind Gods? Men kon om het lichaam verzoeken, maar — wie zou daartoe de moed hebben?

De discipelen en de vrouwen, welke de Heere waren gevolgd, stonden van verre, en hebben aan het begraven wellicht niet eens gedacht, of zijn deswege vol zorg geweest. Wat was te verwachten? Het was reeds vier uren na de middag.

Moet ik het u zeggen, mijn Geliefden? Alzó profeteert Jesaja: „Men had Zijn graf bij de goddelozen besteld". Zo was dan de stand der dingen: de Heiland moest van het kruis af en onder het kruis, onder de galg in de kuil geworpen, bij al de ter dood gebrachten in de aarde bedolven worden.

Maar neen, neen! God leeft, dat zal Hij de goddelozen niet toelaten. *Die Mij eren, zal Ik eren*, heeft Hij gezegd. Hij had de Vader zowel door Zijn dood als in Zijn leven geëerd; daarom zal Hem de Vader weer eren. Daartoe moest Jozef van Arimathea dienen. Wel is waar uit vrees voor de Joden had hij het niet gewaagd, openlijk voor de Heere uit te komen, maar in de raad om Jezus te doden, had hij toch ook niet be-willigd; en hij verwachtte het Koninkrijk Gods. Hier nu zult gij, onrechtvaardige Mammon, toch de Heere der Heeren moeten dienen!

De vreesachtige Jozef verstout zich, gaat in tot Pilatus en bidt om het dode lichaam van Jezus. Pilatus, die bij zijn bevel, dat de gekruisigden de benen zouden gebroken worden, niet eens aan Jezus gedacht heeft, verwondert zich nu, dat Jezus alreeds gestorven is en schenkt het lichaam aan Jozef. Deze koopt fijn lijnwaad, en als deze rijke broeder voorgaat, vatten ook de overige discipelen moed, treden toe en nemen hun Jezus van het kruis.

Er komt nog een vreesachtige bij hen, Nikodemus, die eens in de nacht tot Jezus gekomen was; ook hij wil het lichaam heerlijk begiftigen. Hij komt met een mengsel van mirre en aloë, omtrent honderd ponden gewicht, waarvoor hij ten minste zeven duizend gulden betaald had. Zoveel geld, als nu aan Zijn dood lichaam zou worden ten koste gelegd, had de Heere in Zijn leven vol armoede nooit bijeen gezien.

En nu een graf, een nieuw, geheel nieuw graf; geen graf bij de misdadigers, neen, een vorstelijk graf in een lusthof, een graf, in hetwelk nog nooit iemand gelegd was; want het moest geen oud, maar een nieuw graf zijn, het graf, waarin het graf van Adam en onzer aller graven hun graf zouden vinden. En nu, begraaft daarin uw Meester, gij lieve vreesachtige discipelen. Gij weet niet, dat u de Schrift vervult: „Men had Zijn graf bij de goddelozen besteld, Hij is echter bij de rijken in zijn dood geweest" (Jesaja 53 : 9). Zoekt Hem voor verderving te bewaren, — gijlieden vervult, zonder te weten, wat u doet, de raad Gods. God bewaart de ziel des Heeren in de hel. Hoe zult u verrast zijn, wanneer u verneemt: — „De Heere is waarlijk opgestaan, en is van Simon gezien!"

Mijn Geliefden! Ik heb u nu het verschrikkelijke lijden en sterven van onze dierbare Heiland en hooggeprezen Heere Jezus Christus, onze grote God en Verlosser, in een reeks van leerredenen voorgehouden. Ik zou mijn leven lang alleen hierover willen preken; maar die God, Die rijk is in barmhartigheid, geeft het ons, om op allerlei wijze en in de rijkste verscheidenheid steeds deze enige waarheid te preken: — „*Jezus Christus is gestorven voor onze zonden*".

Gaan wij alles nog eens in het kort na, dan moeten wij verbaasd staan over het ondoorgrondelijke van Gods liefde in Christus Jezus tot ons arme zondaren, die

duizendmaal verdiend hebben en verdienen, om eeuwig van Zijn Aangezicht verstoten te zijn, en het ook werkelijk daarheen gebracht hebben met onze moedwillige overtreding in het paradijs, dat wij van het leven en van de gemeenschap Gods geheel vervreemd, en de duivel, der zonde en de dood toegevalen zijn. God was echter in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende, Hij riep een nieuw schepping in het aanzijn. Dien, Die in het geheel geen zonde kende, maakte Hij zonde voor ons, opdat wij zouden geworden zijn gerechtigheid Gods in Hem. Vlees moest wederbrengen, wat vlees verdorven had; maar dat kon vlees niet, omdat het nu zulk een gezindheid had, die vijandschap tegen God was. Daar heeft nu echter God de verzoening Zelf teweeggebracht, en er is vrede gemaakt door het bloed aan Zijn kruis.

Jezus Christus is de in het vlees gekomene. In onze zwakheid, in onze armoede, in onze ellende bracht Hij Gode alles weer en heeft ook ons door Zichzelf tot God gebracht.

Ik heb het u voorgehouden, hoe de gerechtigheid van alle vlees aan het kruis te schande, en hoe Gods gerechtigheid door Christus Jezus openbaar is geworden. Wat de Joden, wat de Romeinen, wat de discipelen tegen de Heere gezondigd hebben, toen zij Hem kruisigden. En zoals zij Hem kruisigden, dat is ons aller gedrag jegens Christus, de Gekruisigde. Een iegelijk, wie de Wet Gods in het hart werd geschreven, ziet bij het licht Gods, hoe het doen van alle vlees met betrekking tot de genade overal en in elke stand en bij iedere gelegenheid hetzelfde is, waar het vlees moet ondergegaan zijn, — gelijk het dan ook niets meer te zeggen heeft, — en waar de eeuwige genade Gods alleen als genade moet gehandhaafd zijn bij het vlees en door vlees.

Hebben wij deze waarheid waarachtig beleden, dan zullen wij het ook belijden, dat het met ons denken en willen, niet ons doen en streven voor altijd gedaan is, en wij niets meer hebben te zeggen. Zo moet dan alleen Gods raad, zoals die zalig maakt, — Gods wegen, zoals die tot zijn zaligheid leiden, — Gods genade, zo als die alleen genadig is, — Gods liefde, die alleen liefheeft, Gods barmhartigheid, die alleen barmhartig is, — Gods rechtvaardigheid, die alleen rechtvaardigheid is, — Gods trouw, die alleen nimmer wankelt, — Gods waarheid, die zich eeuwig als waar zal betonen, — Gods nieuw schepping, waarin alleen alles in rechtheid staat, — Gods Woord en Getuigenis, dat zich zo heerlijk bewaarheidt, — Gods Wet, waarvan wij de vervulling hebben, — Gods heiligheid, in welke Hij Zijn ellendigen en armen gekend, geroepen, gerechtvaardigd en verheerlijkt heeft, — Gods Geest, aan Wiens hand men alleen in Hem vruchtdragende wandelt, en uit Wie men ook alleen geboren wordt, zonder toedoen van de menselijke wil of van menselijke kracht, — Gods zaligheid, waarin onze verlossing en zaligheid is besloten; — in één woord: Gods bloed, waarin Hij Zich Zijn Gemeente gekocht heeft, Gods geloof en de hoop Zijner heerlijkheid bij ons gelden.

Gelden die bij ons, dan hebben wij geen heuvels noch hoogten voor onszelf, dan kennen wij slechts één heuvel, dan zien wij Golgotha midden en boven op de voor God bevende Sinai, — en op Golgotha het nieuw Paradijs, de tabernakel des Verbonds met de wolk der heerlijkheid, het altaar met het lam, in het vuur gebraden, en al het bloed aan deszelfs voet; op Golgotha de zondebokken en de rode koe. Wij zien het brandoffer in al zijn heerlijkheid. Wij steunen op het Lam „Christus”, leggen daarop al onze zonden; in het vuur des toorns en der liefde Gods wordt het vlees van Christus verteerd, en wij zijn in Hem geworden tot as, en gaan nochtans — gelovende in Hem, in Hem opgevaren zijnde in het geopende heilige der hemelen, van waar louter genade en vrede ons tegenstroomt, — in de Heilige Geest gerechtvaardigd naar

huis. Het Lam is met onze schuld, zonde en straf opgevaren tot Zijn God en onze God, en het vlees, het verscheurde vlees van Christus ging voor ons in het graf en nam onze schuld en straf mede in hetzelve.

Zijn dood is de dood van onze dood. Zijn dood is ons leven. In onze plaats ging Hij de hel in, en de duivel had, toen hij Hem gevangen nam, zijn recht op ons verloren; want toen sprak de Heere; „Laat deze gaan!" — De dood is gedood, het graf is begraven, het leven is aangebracht, de hemel, het hart des Vaders geopend, de Geest getuigt in de Gemeenten, in de harten: „Moed gevat! Moed gehouden! Gij allen, in wier harten een sterk verlangen naar heerlijkheid, honger en dorst naar genade, naar verlossing is! Christus zal de dorstigen laven, ons een „het is volbracht!" in het hart werpen, wanneer het breken wil, en Hij zal ervoor zorgen, dat geen van onze beenderen gebroken wordt. Men bestelle vrij ons graf bij de goddelozen, — Gods kinderen dragen in Hem gewis de overwinning weg.

En hun graf? Het is het hart van onze trouwe en rijke Koning. Juich niet, mijn vijand, hoewel ik reeds onderlig! Wie bedwingt de helden Davids, die nacht en dag tot God roepen? — Nog een weinig, nog een weinig! En opstaan moet ik uit elk graf ter heerlijkheid. Want de eerste schepping, de schepping der wet, zij heeft een einde genomen; de schepping echter van genade voor genade, van gerechtigheid, van waarheid, van eeuwige psalmen tot lof van het Lam, zij is daar!

O mijn geliefden, geloof, geloof! Gods waarheid is waarachtig. De genade van Christus is machtiger dan duivel, dood, zonde en wereld. Laat u, in welk graf gij ook moogt liggen, geen vrees aanjagen. Geloof onder de grafzerk, al had u die ook moedwillig over u geworpen. Er is hoop. Houdt u aan Christus! Getrouw is Hij, waarachtig, genadig en goed. Wat vermag een Sanherib, hoe sterk hij ook dreigt? Hij dreigt, omdat hij zich geslagen gevoelt. Rijk is onze Heiland aan aardse goederen, rijk aan hemelse Schatten.

Onze Simson heeft Gods eer en Zijn volk gewroken; daarom zal Hij alleen de kroon en alle eer hebben. Al onze vijanden heeft hij in Zijn dood verslagen, ons heeft Hij het Vaderhart geopend, ons medegenomen in Zijn Paradijs.

*Op de zevenden der dagen heeft d'Almachtige gerust
Van de arbeid Zijner handen, goed en heerlijk, — 't was Zijn lust.
Aard en hemel was geschapen, man en vrouw, en dag en nacht;
Eerste schepping! eerste mensheid! eerste Sabbat! — 't was volbracht.
Op de zevenden der dagen rustte Jezus in het graf
Van de arbeid Zijner ziele, die Hij willig overgaf.
In de zwakheid van de kruisdood werkt der nieuwe Schepping macht,
Is vervulling en verzoening en verlossing, — 't is volbracht.
Amen.*

Nazang: Psalm 23 : 2.

*Ik vrees niet, neen, schoon ik door duist're dalen,
In doodsgevaar, bekommerd om moest dwalen,
Gij blijft mij bij in alle tegenspoeden;
Uw stok en staf zal mij altoos behoeden,
Gij troost mijn ziel, en richt in mededogen
De tafel aan, voor mijner hat'ren ogen.*